

ØSTRE LANDSRET RETSBOG

Den 23. november 2022 holdt Østre Landsret møde i retsbygningen i København.

Landsdommerne Julie Arnth Jørgensen, Anne Bendfeldt Westergaard og Rikke Skovby behandlede sagerne.

Sag BS-55994/2019-OLR, m.fl.
(14. afdeling)

Accident Compensation Corporation, m.fl.
(advokat Lotte Calundann Noer, advokat Peter C. Kierkegaard og advokat Martin Brandt)

mod

Danske Bank A/S
(advokat Henriette Gernaa og advokat Jacob Skude Rasmussen)

Denne retsbogskendelse gælder for samtlige sager i sagskomplekset, der behandles af landsretten i 1. instans.

Sagsøgerne har under sagsforberedelsen fremsat 155 partseditionsanmodninger og har taget forbehold for yderligere amodninger om edition. Under en formalitetsprocedure den 15. juni 2022 behandlede landsretten 19 af disse anmodninger, og landsretten afgav den 1. juli 2022 tilkendegivelse herom. Sagsøgerne har herefter reduceret antallet af udestående parts-editionsanmodninger til 101, og parterne har i perioden fra august 2022 til oktober 2022 skriftveklet yderligere herom.

Denne retsbogskendelse angår således 120 partseditionsanmodninger, dvs. de 19 omfattet af landsrettens tilkendegivelse af 1. juli 2022 samt de yderligere 101 editionsanmodninger fremsat af sagsøgerne i sagskomplekset.

Påstande

Sagsøgerne har nedlagt påstand om, at Danske Bank A/S i medfør af retsplejelovens § 298 pålægges editionspligt for så vidt angår følgende dokumenter:

1. Brevet afsendt af den russiske centralbank til det danske finanstilsyn i 2007, det materiale som dannede grundlag for de af Bruun & Hjejle omtalte drøftelser i direktionen hhv. bestyrelsen, herunder det danske finanstilsyns henvendelse til Danske Bank samt referater af de af Bruun & Hjejle omtalte møder i direktionen hhv. bestyrelsen.
2. Den til brug for bestyrelsesmødet den 6. september 2012 udarbejdede handlingsplan vedrørende hvidvaskforebyggelse, den endelige (reviderede) handlingsplan vedrørende hvidvaskforebyggelse, som blev godkendt på det efterfølgende møde den 12. oktober 2012, referat af bestyrelsesmøde den 6. september 2012 og referat af bestyrelsesmøde den 12. oktober 2012.
3. Referatet vedrørende performance review-møde den 27. juni 2013, den indledningsvise henvendelse fra JPMorgan, hvori korrespondentbanken underrettede Danske Bank om ønsket om at afbryde korrespondentbankforholdet samt e-mailkorrespondance, mødereferater, notater m.v., som viser den sagsbehandling dette afstedkom i banken.
4. Notat af 15. oktober 2013 med titlen "Solutions in the Non-resident Intermediaries customer segment using bonds" ("OFZ-notatet").
5. "den fulde præsentation" af 16. oktober 2013 vedrørende den forretningsmæssige gennemgang af non-residentporteføljen, som er omtalt i Bruun & Hjejle-rapporten.
6. Whistleblower-rapport af 27. december 2013 fra Howard Wilkinson.
7. Oplysninger om selskabet Lantana Trade LLP, som banken havde indhentet i forbindelse med etableringen af kundeforholdet, herunder oplysninger til identifikation af kunden og dennes eventuelle repræsentanter, oplysninger om kundens ejerskabsstruktur, oplysninger om kundens reelle ejere og oplysninger om kundens formål og tilsigtede omfang.
8. De oplysninger, som banken løbende i kundeforholdets fulde levetid indhentede vedrørende selskabet Lantana Trade LLP, herunder oplysninger om transaktioner, oplysninger til brug for den løbende verificering/opdatering af allerede indhentede oplysninger og oplysninger om kilderne til de midler, der blev brugt i forbindelse med kundens transaktioner.
9. Transaktionsoversigt udvisende Lantana Trade LLP's transaktioner gennem Danske Banks estiske filial i kundeforholdets fulde levetid.

10. Audit letter af 7. februar 2014.
11. Referatet af et møde den 7. februar 2014 i en arbejdsgruppe, jf. omtalen i Bruun & Hjejle-rapporten.
12. Danske Banks AML revisions udkast til statusrapport for 1. kvartal 2014, som blev forelagt direktionen den 22. april 2014.
13. Referatet fra revisionsudvalgsmødet den 28. april 2014.
14. De dokumenter, som ligger til grund for Bruun & Hjejles redegørelse om forløbet, der førte til, at man i banken ikke mente, at der var anledning til at underrette myndighederne, herunder mødereferater, mailkorrespondance m.m.
15. Udkastet til det estiske finanstilsyns inspektionsrapport af 11. september 2014.
16. Den endelige inspektionsrapport dateret 12. december 2014 fra det estiske finanstilsyn.
17. Det estiske finanstilsyns udkast til en afgørelse af 14. maj 2015.
18. Opdateringer om hvidvasksagen, som ifølge Bruun & Hjejle-rapporten er givet til den administrerende direktør.
19. De foreløbige konklusioner, som Bruun & Hjejle delte med det danske finanstilsyn.
20. Det estiske finanstilsyns inspektionsrapport af 16. august 2007 samt det engelske resumé af rapporten.
21. Brevet sendt fra Danske Banks Group Legal og Group Compliance & AML til det danske finanstilsyn den 27. august 2007.
22. Referat af mødet med det danske finanstilsyn den 3. september 2007 om den russiske centralbanks brev af 8. juni 2007 samt de dokumenter, der blev udleveret af eller til Danske Bank i relation til mødet.
23. Det estiske finanstilsyns afgørelse af 18. september 2007 samt den engelske oversættelse af afgørelsen.
24. De oplysninger om selskabet SP Trading Ltd., som banken havde indhentet i forbindelse med etableringen af kundeforholdet, herunder oplysninger til identifikation af kunden og dennes eventuelle repræsentanter, oplysninger om kundens ejerskabsstruktur, oplysninger om kundens reelle ejere og oplysninger om kundens formål og tilsigtede omfang.
25. De oplysninger, som banken løbende i kundeforholdets fulde levetid indhentede vedrørende selskabet SP Trading Ltd., herunder oplysninger om transaktioner, oplysninger til brug for den løbende verificering/opdatering af allerede indhentede oplysninger og oplysninger

om kilderne til de midler, der blev brugt i forbindelse med kundens transaktioner.

26. Transaktionsoversigt udvisende selskabet SP Trading Ltd.'s transaktioner gennem Danske Banks estiske filial i kundeforholdets fulde levetid.
27. Henvendelsen fra korrespondentbanken, der i marts 2010 gav anledning til spørgsmål på koncerndirektionsniveau, efter at estiske medier den 25. januar 2010 havde knyttet den estiske filial til påståede hvidvaskaktiviteter.
28. Referat af koncerndirektionsmødet den 9. marts 2010 og den i referatet omtalte AML-rapport.
29. Koncerndirektionsmødereferatet af 21. september 2010.
30. Dokumentet eller dokumenterne benævnt "baggrundsmateriale" i Bruun & Hjejles rapport, side 45, til brug for den overordnede strategidiskussion omkring de baltiske aktiviteter, som blev fremlagt for bestyrelsen den 5. maj 2011, samt bestyrelsesmødereferat vedrørende møde den 5. maj 2011.
31. Det danske finanstilsyns henvendelse af 13. februar 2012.
32. Bankens svar af 20. februar 2012 til det danske finanstilsyn.
33. Det danske finanstilsyns anmodning om yderligere oplysninger, Danske Banks svar af 3. april 2012 til Finanstilsynet og de af Group Internal Audit udarbejdede rapporter, som banken henviste til i sit svar af 3. april 2012.
34. Præsentationen af juni 2012 om Danske Banks ydelser vedrørende guldbarrer.
35. Notatet af 26. oktober 2012 samt det/de dokument(er), som danner grundlag for Bruun & Hjejles formulering (side 47): "Under drøftelserne om brugen af valuta-lines fremkom Baltic Banking med betryggende oplysninger til koncernen".
36. Det danske finanstilsyns erklæring af 30. oktober 2012 afgivet til den amerikanske centralbank og Danske Banks rapport af 24. oktober 2012 vedrørende hvidvaskforebyggelsesmæssige fremskridt.
37. Finanstilsynets henvendelse af 4. april 2013 til Danske Bank og e-mailen sendt fra Danske Banks Group Legal til Finanstilsynet den 5. april 2013 (og det medfølgende tidligere svar af 3. april 2012).
38. Referat af mødet af 25. april 2013 mellem den estiske filial og bestyrelsesformanden for det estiske finanstilsyn.
39. Dokumentet indeholdende "indsatspunktet" med titlen "Non-Resident Russian profiles".

40. Det tidligere udarbejdede udkast til OFZ-notatet, dog således at kundenavne anonymiseres.
41. Referatet af 23. oktober 2013 fra Business Banking Performance Reviewmødet for Q3 2013.
42. Referatet af direktionens møde af 7. januar 2014, hvor direktionen blev informeret om, at Group Internal Audit skulle foretage en undersøgelse af beskyldningerne som fremsat i whistleblower-rapporten af 27. december 2013.
43. Whistleblower-rapporten af 9. januar 2014 til Group Internal Audit.
44. Group Internal Audits "audit letter" af 13. januar 2014 til direktionen.
45. Group Internal Audits mail af 5. februar 2014 til to direktionsmedlemmer.
46. De mailkorrespondancer/reaktioner fra medlemmer af koncerndirektionen og den administrerende direktør, som er nævnt i Bruun & Højles rapport, side 54, 2. afsnit.
47. Group Internal Audits revisionsrapport af 10. marts 2014 om non-resident-kunder.
48. Whistleblower-rapporten af 19. marts 2014.
49. Den med Parsifal Services indgået kontrakt, opdragsskrivelse og/eller lignende.
50. Præsentationen med titlen "Status Danske Bank Estonia Branch" til brug for koncerndirektionens møde den 11. april 2014.
51. Materialet, der blev indsendt til Finanstilsynet som dokumentation for den interne gennemgang af erhvervskunder i non-resident-porteføljen af 15. april 2014.
52. Det af Group Compliance & AML engagerede eksterne konsulentbureauets endelige rapport af 16. april 2014.
53. Whistleblower-rapporten af 25. april 2014.
54. Revisionsprotokollatet fra Group Internal Audit dateret den 29. april 2014, som indeholdt detaljerede oplysninger om whistleblower-sagen.
55. Mødereferatet fra bestyrelsesmødet den 29. april 2014.
56. To udkast til politik for non-resident porteføljen dateret den 7. maj 2014 og 12. maj 2014. Såfremt Danske Banks besvarelse af opfordring

56 i bilag AR skal forstås således, at der kun blev udarbejdet et udkast dateret den 7. maj 2014, begæres der alene edition i dette.

57. Præsentationen fra direktionsmødet den 27. maj 2014, hvor direktionen blev præsenteret for en ny strategiproces for bankaktiviteter i de baltiske lande.
58. Det separate slide med titlen "Significant change in appetite for non-resident business will reduce net profit for the Baltic operation" fra præsentationen fra direktionsmødet den 27. maj 2014.
59. Den af Group Compliance & AML til Group Legal og Group Internal Audit af 10. juni 2014 cirkulerede liste over whistleblower-påstande, som desuden indeholdt oplysninger om "fact and mitigation" og "conclusion" samt dokumentation for fremsendelsen af denne til direktionsmedlemmer den 16. juni 2014.
60. Præsentationen til brug for bestyrelsens møde den 26. juni 2014.
61. Bestyrelsesmødereferat af 26. juni 2014.
62. Group Internal Audits audit letter af 1. juli 2014.
63. Group Internal Audits henvendelse til Business Banking om at besvare udestående bemærkninger vedrørende "Non-resident customer handling Baltics" i revisionsprotokollatet af 29. april 2014 til brug for statusrapport for 2. kvartal 2014 samt materialet fremsendt fra Business Banking den 7. juli 2014 til Group Internal Audit.
64. Det estiske finanstilsyns inspektionsrapport af 21. juli 2014.
65. Group Internal Audits udkast til statusrapport for 2. kvartal 2014.
66. Mailen af 25. september 2014 fra "en anden medarbejder i Group Compliance & AML".
67. Udkast til Group Internal Audits statusrapport for 3. kvartal 2014.
68. Udkast til årlig Group AML-rapport for 2014.
69. Koncerndirektionsmødereferatet af 7. oktober 2014.
70. Group Internal Audits statusrapport for Q3 2014 og den årlige Group AML-rapport for 2014, som blev behandlet ved et revisionsudvalgs-møde den 24. oktober 2014.
71. Rapporten fra Group Legal angående kommunikation med finanstilsynet for 3. kvartal 2014 til brug for revisionsudvalgets møde den 24. oktober 2014.
72. Bestyrelsesmødereferatet af 28. oktober 2014.

73. Den mellem direktionsmedlemmerne og International Banking udvekslede korrespondance af 18. september 2014 foranlediget af det estiske finanstilsyns rapportudkast af 11. september 2014.
74. "timeline of critical events 2014" som blev udleveret af Group Compliance & AML til det danske finanstilsyn den 16. januar 2015.
75. Den estiske filials udkast til en handlingsplan af 20. januar 2015.
76. Notat med titlen "Execution update on Baltics" af 22. januar 2015.
77. Group Internal Audits revisionsprotokollat til årsrapporten 2014.
78. Bestyrelsesmødereferatet af 29. januar 2015.
79. Den "neutralt" formulerede handlingsplan, som blev sendt til det estiske finanstilsyn den 30. januar 2015.
80. Den estiske filials anbefalinger til Group Internal Audit fremsendt den 2. februar 2015.
81. Group Compliance & AML's halvårsrapport fra april 2015.
82. Den "kontakt" som korrespondentbanken foretager den 6. maj 2015.
83. Diagrammet som den estiske filial udleverede til International Banking og Baltic Banking den 9. juni 2015.
84. Notat af 18. juni 2015 udarbejdet af Group Compliance & AML.
85. Finanstilsynets udkast til inspektionsrapporten, som banken modtog den 19. juni 2015.
86. Group Internal Audits revisionsrapport af 19. juni 2015.
87. Danske Banks brev af 7. juli 2015 til det estiske finanstilsyn.
88. Referat fra direktionsmødet den 14. juli 2015.
89. Det estiske finanstilsyns afgørelse af 15. juli 2015.
90. Danske Banks interne mailkorrespondance om korrespondentbankens kontakt af 16. juli 2015, hvori blandt andet indgik Anders Meiners udtalelse om "we should be mindful that we have a really bad case in Estonia, where... all lines of defence failed", samt notatet anført i Danske Banks besvarelse af opfordring 105 i bilag AR.
91. Notatet af 15. juli 2015 til brug for revisionsudvalgets møde den 20. juli 2015 samt referatet af revisionsudvalgets møde af 20. juli 2015.
92. Den halvårlige compliancerapport for perioden marts-august 2015.

93. Group Compliance & AML's "short term action plan for AML review of Baltic Banking" af 17. august 2015 samt videre den "medfølgende præsentation".
94. Mødereferat af 18. august 2015 vedrørende møde med korrespondentbanken.
95. Præsentationen benævnt "AML in Estonia" og mødereferaterne fra møderne den 17. og 25. august 2015.
96. Mødereferat af 2. september 2015.
97. Bankens svar af 29. september 2015.
98. Group Internal Audits statusrapport for 3. kvartal 2015 samt medfølgende bilag.
99. Group Internal Audits udkast til statusrapport for 4. kvartal 2015 samt endelig statusrapport for 4. kvartal 2015.
100. Finanstilsynets udkast til rapport af 16. september 2015 samt den endelige inspektionsrapport af 15. marts 2016.
101. Bestyrelsesmødereferatet af 26. maj 2016 samt dokumentet af 18. maj 2015 (evt. 2016) fremsendt til bestyrelsen forud for bestyrelsesmødet.
102. Danske Banks estiske filials priser og gebyrer per pengeoverførsel på tværs af landegrænser for kunder i non-resident porteføljen i perioden 2007-2016.
103. Audit letter af 16. marts 2016, Group Internal Audits udkast til statusrapport for 1. kvartal 2016 og Revisionsprotokollat dateret 31. januar 2017.
104. Orienteringen til koncerndirektionen den 20. marts 2017.
105. Internt notat af 17. marts 2017, referat fra den baltiske Executive Committee's møde den 21. marts 2017.
106. Præsentationsmaterialet anvendt under præsentationen for Finanstilsynet den 27. marts 2017.
107. Referatet af direktionens møde den 28. marts 2017.
108. Notatet som den 6. april 2017 blev videregivet til Group Legal og Group Compliance & AML.
109. Tidslinjen fremsendt til det danske finanstilsyn den 6. april 2017, inkl. følgebrev af samme dato, samt de tilhørende 121 bilag.
110. Rapporteringen til direktionen om "the Estonian case" forud for direktionens møde den 18. april 2017.

111. Bestyrelsesmødereferat af 27. april 2017 samt opdatering til bestyrelsen på mødet om "the Estonian AML case".
112. Præsentationsmateriale fra den 7. juni, 9. juni og/eller 20. juni 2017 præsenteret af Promontory samt eventuelle mødereferater herfra.
113. Promontory Financial Group's rapport, herunder såvel den fulde version som den "kortere" version, som blev behandlet af bestyrelsen den 31. august 2017.
114. Spørgsmålene som Finanstilsynet "præsenterede" for Danske Bank den 25. september 2017.
115. Bankens svar af 16. oktober 2017 til Finanstilsynet.
116. Ole Andersens kommentarer til bankens svar af 16. oktober 2017 til Finanstilsynet.
117. De ugentlige opdateringer, der blev fremsendt til Ole Andersen efter den 15. marts 2017.
118. Finanstilsynets notat "foreløbige vurderinger af Danske Banks ledelses involvering i hvidvask-sagen i den estiske filial" af 21. december 2017 samt de efterfølgende udarbejdede svar hertil i perioden indtil maj 2018, herunder Revisionschefens svar af 6. februar 2018 og bestyrelsens og direktionen svar af 7. februar og 26. marts 2018.
119. Finanstilsynets henvendelse til banken fra april 2017 angående Moldova-sagen og bankens svar, bemærkningerne fra den forhenværende direktør for Business Banking, CRO og CFO til Finanstilsynet relateret til bankens fremsendelse af Finanstilsynets udkast til afgørelse af 12. marts 2018 til disse parter og de i sammenhæng med bemærkningerne 265 sider sendte e-mails og bilag fra bankens advokater, samt Finanstilsynets reviderede udkast til afgørelse af 18. og 26. april 2018, bankens bemærkninger af 22. april 2018 til udvalgte dele af udkastet og 300 siders bilag, kommentarer af 24. april 2018 til konkrete formuleringer i udkastet, bankens bemærkninger til offentliggørelsen af afgørelsen fremsendt den 25. april 2018 og de yderligere bemærkninger til konkrete formuleringer fremsendt den 28. april og 1. maj 2018.
120. Bankens brev/henvendelse til Finanstilsynet, som Finanstilsynet modtog den 29. juni 2018, vedrørende Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018.

Danske Bank A/S har nedlagt påstand om, at editionsanmodningerne ikke tages til følge.

Sagsfremstilling

Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 bl.a.:

”Danske Banks ledelse og styring i hvidvasksagen i den estiske filial

Denne afgørelse indeholder Finanstilsynets vurderinger af Danske Banks ledelses og ledende medarbejders rolle i hvidvask-sagen i bankens estiske filial. Finanstilsynet har således taget stilling til, om reglerne om ledelse og styring af banken og andre relevante danske regler er overholdt.

Derimod har Finanstilsynet ikke taget stilling til overholdelse af regler om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af penge (AML, Anti-Money Laundering). Det skyldes, at det i henhold til EU-reguleringen er det estiske finanstilsyn, som påser filialer i Estlands overholdelse af disse regler.

Afgørelsen har været forelagt Finanstilsynets bestyrelse.

Vurderingerne er baseret på det materiale, som Finanstilsynet har fået fra banken og fra tidligere direktører i banken, og på bankens svar på Finanstilsynets spørgsmål. Undersøgelsen blev påbegyndt efter meddelelsen af Aserbajdsjan-sagen i september 2017. Forløbet med materiale og svar er nærmere beskrevet i afsnit 3 nedenfor.

Ved beskrivelsen i afgørelsen af enkeltpersoners viden, handlinger og undladelser har Finanstilsynet foretaget en afvejning af på den ene side hensynet til enkeltpersoners interesse i ikke at få deres forhold vurderet i en sag, hvor de ikke er part med de deraf følgende beføjelser, og på den anden side behovet for, at grundlaget for påbud og påtaler overfor banken fremgår tilstrækkelig klart også af hensyn til sagens samfundsmæssige betydning.

Teknisk set er nogle betalinger afviklet via bankens centrale systemer i København. Men da kunderelationer og alle øvrige forhold angående gennemførelsen af transaktionerne ifølge banken blev varetaget af den estiske filial, er den tekniske afvikling af transaktionerne ikke yderligere behandlet i denne afgørelse.

...

1. Sagens indhold og Finanstilsynets vurderinger

Danske Bank har historisk ikke levet op til sine forpligtelser på hvidvaskområdet. Det viste Finanstilsynets undersøgelse af området for bankens danske aktiviteter i 2012. Den nu foretagne undersøgelse af bankens ledelse og styring i hvidvask-sagen i den estiske filial viser mere alvorlige problemer. De identificerede problemer er særligt relateret til den estiske filial.

Størstedelen af kunderne i Danske Bank med relation til Moldova-sagen (The Russian Laundromat Case), der kom frem i medierne i marts 2017, blev kunder i filialen i Estland i årene 2011-2013. I denne periode frem til juni 2012 var bankens nuværende CEO direktionsmedlemmet, der havde ansvaret for filialen. Derefter overtog lederen af Business Banking som nyt medlem af direktionen ansvaret.

Filialen havde en stor indtjening på russiske og andre ikke-baltiske kunder (non-resident kunder), hvis samlede omfang af betalinger gennem filialen var meget stort. For eksempel var 35 pct. af overskuddet i filialen i 2012 genereret af russiske kunder, som udgjorde 8 pct. af kundemassen. Medarbejdere i banken overvejede frem til juni 2013, at banken kunne få tilsvarende forretninger med non-resident kunder i filialen i Litauen, men direktionen forkastede disse planer. I juli 2013 afbrøden ene af den estiske filials to korrespondentbankforbindelser til USD-betalinger efter dialog med banken samarbejdet med filialen pga. bekymring ved filialens non-resident kunder.

Danske Bank havde fra slutningen af 2012 til november 2013 ikke som krævet i den danske hvidvasklov udnævnt nogen hvidvaskansvarlig. Finanstilsynet blev først orienteret om dette i februar 2018 foranlediget af Finanstilsynets uddybende spørgsmål. Bestyrelsen og direktionen har anført, at lederen af Group Compliance and AML, der refererede til bankens CFO, i praksis fungerede som hvidvaskansvarlig.

Banken havde og har organiseret sin styring med tre såkaldte forsvarslinjer. 1st line of defence er selve forretningen, der skal sikre en korrekt, lovlig og hensigtsmæssig drift. I 2nd line of defence er der en risikostyringsfunktion, der skal identificere og begrænse risici, og en compliancefunktion, der skal kontrollere overholdelse af regler. Endelig har banken i 3rd line of defence intern revision, der skal holde øje med, om de to første forsvarslinjer identificerer problemerne. Ledelsen modtager løbende rapportering fra de tre forsvarslinjer.

Bestyrelsen og direktionen har anført, at det ved vurderingen af bestyrelsens og direktionens indsats samt mængden af det skriftlige materiale til disse bør indgå, at den estiske filial udgør en begrænset del af den samlede forretning og de samlede risici. De har gjort gældende, at ledelsen her i høj grad må basere sig på, at de forsvarssystemer, der er etableret, virker. Når der kommer bekymrende oplysninger om forretningen og effektiviteten af forsvarssystemerne, må ledelsens fokus imidlertid skærpes.

Filialens aktiver udgjorde ultimo 2013 ca. 0,5 pct. af koncernens samlede aktiver, mens indtjeningen før nedskrivninger udgjorde ca. 2,0 pct. af koncernindtjeningen før nedskrivninger for året 2013.

I forbindelse med filialen i Estland var der mangler i alle tre forsvarslinjer. 1st line of defence i filialen havde ikke fokus på effektivt at modgå involvering i hvidvask af penge trods det store omfang af højrisiko non-resident kunder.

Det blev ikke identificeret af 1st line of defence i Business Banking i København, der modtog en række rapporteringer om, at reglerne blev overholdt i filialen. 2nd line-integrationen af de baltiske filialer i koncernens risikostyring, herunder monitorering og rapportering, var svag. AML i filialerne i Baltikum blev ikke nævnt som en compliancerisiko i bankens ledelsesrapportering. 3rd line intern revision var en del af koncernens interne revision (Group Internal Audit, GIA). Integrationen af

filialens interne revision i koncernens interne revision var også utilstrækkelig.

Flere dokumenter viser, hvordan ledelsen i København ikke integrerede den estiske filial i bankens risikostyrings- og kontrolsystemer, men i stedet lod filialen operere med væsentligt anderledes risikotagen, og hvor filialen i vidt omfang kontrollerede sig selv. F.eks. fremgår det af kommentaren fra lederen af Baltic Banking til Audit Letter af 1. april 2014 fra GIA. GIA bemærkede her:

“Group Risk Management has confirmed that the exception allowing Estonian Branch to grant FX lines to non residents solely on cash collateral is not in force since the approval of Group Credit Policy in May 2013.”

Lederen af Baltic Banking havde følgende kommentar:

“Estonian branch was let to know about new Credit Policy (from May 2013) only on 29 October and with notion that it is not for the circulation/implementation. New draft policies for BB/Baltics have now arrived (31/3/2014) but still wait for formal implementation. Further, the credit staff here has not been informed that the exemption not to have financial statements has been revoked.”

Hans kommentar om kreditpolitikken skyldtes, at bankens direktion tidligere havde godkendt, at den estiske filial baseret på kontante sikkerheder kunne etablere valuta-lines til non-resident kunder uden at have indsigt i kundens finansielle forhold. Det var dog under den forudsætning, at der blev udført en udvidet due diligence af kunden i forhold til viden om kundens selskaber og ejerskabsstruktur. Dette fremgår af GIA's revisionsrapport af 10. marts 2014.

Filialens 2nd og 3rd line of defence var desuden organiseret, så de i praksis rapporterede til filialdirektøren, og var dermed ikke tilstrækkeligt uafhængige.

Bankens bestyrelse og direktion argumenterer i deres svar til Finanstilsynet for, at et sådan simultant sammenbrud af alle tre forsvarslinjer er en risiko, der fra et ledelsesperspektiv må anses som en risiko med lav sandsynlighed.

Organiseringen var imidlertid ikke effektiv som følge af den utilstrækkelige uafhængighed. Den efterfølgende ressourcemæssige styrkelse af compliance-området viser også, at banken kom for sent i gang med oprustningen på området.

Det estiske finanstilsyn (EFSA) gennemførte i 2007 og 2009 AML-inspektioner, men bestyrelsen og direktionen har oplyst, at de ikke er klar over, i hvilket omfang konklusionerne fra disse rapporter er nået frem til ledelsen i København.

Den ene af filialens to korrespondentbankers afbrydelse af samarbejdet med den estiske filial i juli 2013 pga. bekymring ved non-resident kunder førte til en gennemgang af aktiviteterne i filialen. Den blev foretaget

af den estiske/baltiske ledelse og med involvering af medarbejdere fra hovedsædet i København. Gennemgangen førte til, at Danske Banks direktion og de involverede medarbejdere forventede en beslutning om nedbringelse af non-resident porteføljen, men direktionen traf ikke beslutninger om ændringer i aktiviteterne inden henvendelsen fra en whistleblower i december 2013.

Korrespondentbanken blev erstattet af en anden bank, som i forvejen var korrespondentbank for andre dele af Danske Bank-koncernen. I december 2013 modtog ledende medarbejdere i banken en whistleblower-henvendelse om AML-problemer i relation til en kunde i den estiske filials non-resident portefølje, dvs. russiske og andre ikke-baltiske kunder.

Whistlebloweren, som havde en central stilling i filialen, fremhævede, at han så sig nødsaget til at henvende sig direkte til ledende medarbejdere i koncernen, da filialens troværdighed kunne betvivles:

"It is not appropriate to raise these issues within the branch due to their serious nature, that it is unclear at what level in the branch there was knowledge of the incident and because of a general problem regarding confidentiality in the branch."

Helt konkret drejede sagen sig om et selskab registreret i Storbritannien som "limited liability partnership company" (LLP). Whistlebloweren oplyste, at han i sommeren 2012 blev opmærksom på, at kunden rapporterede falske oplysninger om balancetal mv. til UK Companies House, der svarer til Erhvervsstyrelsen i Danmark. Ved årsrapporteringen ultimo maj 2012 havde kunden rapporteret, at selskabet var "hvilende". Faktum var, at selskabet havde indlån i filialen på USD 965.418 pr. ultimo maj 2012 og desuden havde en omfattende transaktionshistorik.

Whistlebloweren oplyste, at han havde videregivet denne viden til account manageren og til Compliance Officer for International Banking, der begge arbejdede i filialen, og som ville sørge for få bragt tingene i orden. Selskabet skulle indgive en korrigeret rapportering. Filialens chef for International Banking var på ferie, men whistlebloweren orienterede ham, da han kom tilbage.

Whistlebloweren oplyste i sin henvendelse, at han for nyligt fandt ud af, at den korrigerede rapportering også tydeligvis var fejlagtig, idet de korrigerede regnskabstal viste en kontantbeholdning på ca. USD 25.000 og ikke de USD 965.418, som fremgik af kontoen pr. ultimo maj 2012. Det var bl.a. denne viden, som førte til indgivelsen af whistleblower-henvendelsen.

Han fremhævede selv følgende problemstillinger:

- *"The bank knowingly continued to deal with a company that had committed a crime (probably there is some tax fraud here too)*
- *An employee of the bank cooperated with the company to fix the 'error'*

- *The bank continued dealing with the company even after it had committed another crime by submitting amended false accounts*
- *The bank in the first place managed to open an account for a dormant company - quite an achievement”.*

Han opsummerede det sådan:

- *“The bank may itself have committed a criminal offence*
- *The bank can be seen as having aided a company that turned out to be doing suspicious transactions (helping to launder money?)*
- *The bank has likely breached numerous regulatory requirements*
- *The bank has behaved unethically*
- *There has been a near total process failure”.*

Til trods for kendskabet til kundens forkerte regnskabsrapportering opretholdt filialen kundeforholdet i mere end et år. Først i september 2013 besluttede filialens AML-afdeling ifølge whistlebloweren, at kundeforholdet skulle lukkes ned og rapporteres til de lokale myndigheder pga. den potentielle risiko for hvidvask, hvilket også skete.

Herom skrev whistlebloweren:

“I asked the Deputy Head of International Banking, [udeladt], what the reason for the closure was. He said that it was due to:

- *suspicious payments just under compliance control limits*
- *the bank not knowing properly who the beneficial owners were - apparently it was discovered that they included [udeladt]*
- *the beneficial owners having been involved with several Russian banks that had been closed down in recent years.*

(I doubt it will be formally documented as such though).”

Whistlebloweren kom derefter i januar 2014 med anklager i forbindelse med tre andre af filialens kunder, og han kom senere flere gange med omfattende beskrivelser af betydelige problemer i filialen, herunder med relation til filialens ledelse og forretningsmodel.

Efter whistleblower-henvendelsen reviderede Danske Bank-koncernens interne revision (GIA) i 1. halvår 2014 i flere omgange AML i filialen, og revisionerne bekræftede betydelige AML-mangler, som whistlebloweren havde påpeget. I Audit Letter den 7. februar 2014 havde GIA således bl.a. disse konklusioner:

- *Nogle kunder havde selskaber, der kun eksisterede i under to år for derved at kunne undgå aflæggelse af regnskab.*

- Selskabskonstruktionerne var komplicerede med aktiviteter i lande fra det tidligere Sovjetunionen og selskaber i andre lande, herunder skattely-lande.
- De reelle ejere af selskaber, der var kunder i filialen, var ikke kendt af banken, eller også var de kendt, men ikke registreret i filialens relevante systemer.
- Filialledelsen oplyste, at årsagen til den manglende identifikation af de reelle ejere var, at det kunne give problemer for kunderne, hvis russiske myndigheder anmodede om oplysninger.
- Filialen samarbejdede med ni uregulerede russiske mellemmand om kunders betalinger ud af Rusland, hvor filialen som en del af transaktionerne købte russiske obligationer og indgik valutaforretninger med mellemmandene.

Der var i perioden efter whistleblower-henvendelsen flere indikationer på, at medlemmer af ledelsen og/eller medarbejdere i filialen samarbejdede med non-resident kunder om kriminelle handlinger eller i hvert fald kendte til dem. Banken undersøgte det dog ikke, og der var ingen ledere eller medarbejdere, som blev afskediget eller fik andre opgaver på grund af en sådan mistanke.

Som følge af whistleblower-henvendelsen og GIA's Audit Letter fra 7. februar 2014 nedsatte banken samme dag en arbejdsgruppe med bl.a. to direktionsmedlemmer, revisionschefen og den compliance- og AML-ansvarlige. Arbejdsgruppen besluttede øjeblikkeligt at lukke ned for samarbejdet med russiske mellemmand og at stoppe for etablering af nye non-resident kundeforhold, indtil der forelå en uafhængig vurdering af området. Derimod fortsatte kundeforholdet for de eksisterende non-resident kunder indtil videre.

På baggrund af GIA's revision af et begrænset antal kunder besluttede arbejdsgruppen at iværksætte en undersøgelse foretaget af en uafhængig tredjepart. [udeladt] gennemgik derfor filialens AML-procedurer i februar-april 2014. Konsulentfirmaets rapport fremførte 14 kritiske afvigelser og 9 væsentlige afvigelser mellem filialens praksis og gældende regler/best practice.

Direktøren for Business Banking, som var den ansvarlige i direktionen for den estiske filial, orienterede direktionen og bestyrelsen om GIA's og konsulentfirmaets observationer. På de plancher, som han havde fået udarbejdet til bestyrelsesmøderne, blev AML-problemerne betydeligt nedtonet, men bestyrelsen og direktionen har anført, at det må lægges til grund, at plancherne hverken har været delt eller anvendt. Ifølge referaterne fra møder i bestyrelsen, i bestyrelsens revisionsudvalg og i direktionen var der her ingen væsentlige bemærkninger til hans fremlæggelse eller til de mere kritiske vurderinger af AML i Baltikum i revisionsprotokollatet og i rapporteringen fra Group Compliance and AML. Dog understregede et bestyrelsesmedlem på et møde behovet for tæt overvågning i regioner som bl.a. Baltikum og Rusland, og at banken

skulle være positiv over for whistleblowere. Medlemmer af bestyrelsen og direktionen har også anført, at der var væsentlige bemærkninger, som ikke er nævnt i referaterne.

I maj 2014 var banken ved at sætte et eksternt selskab til at undersøge og tage stilling til whistleblowerens beskyldninger om betydelige problemer i filialen. Tre involverede direktører vurderede dog, at det var tilstrækkeligt med en intern undersøgelse, som i vidt omfang blev gennemført af den hvidvaskansvarlige, der også var leder af Group Compliance and AML.

Ifølge det materiale, som Finanstilsynet har modtaget, var undersøgelsen overordnet. Der var således væsentlige oplysninger fra whistlebloweren, som den hvidvaskansvarlige eller andre ikke fulgte op på eller ikke fulgte tilstrækkeligt op på, og bestyrelsen og direktionen har i dag ikke overblik over håndteringen af henvendelsen. Finanstilsynet finder bl.a., at det er kritisabelt, at banken ikke fulgte op på alle whistleblowerens udsagn om de russiske mellemmands kunder.

Ud fra det modtagne materiale er det ikke muligt at vurdere, om whistlebloweren selv har været involveret i ulovlige eller andre uønskede aktiviteter i filialen i et større omfang, og om han derfor eller af andre årsager har ønsket at videregive forkerte oplysninger. Det viste sig dog hurtigt, at han havde ret med hensyn til nogle af sine alvorlige beskyldninger. Der er heller ikke noget i materialet, der viser, at banken på daværende tidspunkt havde mistanke om, at han ønskede at give forkerte oplysninger. Direktøren for Business Banking burde derfor som den direktionsansvarlige for filialen, som medlem af arbejdsgruppen og som en af whistleblowerens kontaktpersoner have sikret, at der blev fulgt bedre op og skaffet et bedre overblik.

Det var filialen selv, som fulgte op på GIA's og konsulentfirmaets bemærkninger med en gennemgang af kendskabet i filialen til non-resident kunderne og deres aktiviteter. Det burde have været en mere omfattende undersøgelse, som filialen ikke selv stod for.

Efter ønske fra bankens CEO udarbejdede den hvidvaskansvarlige i maj 2014 en plan for et løft af AML-området i Baltikum. Planen blev fremlagt for direktionen af lederen af Business Banking og bankens CFO, som var den ansvarlige i direktionen for compliance og AML. Planen og filialens egen undersøgelse løste ikke de betydelige problemer i filialen.

GIA havde i marts 2014 givet en række anbefalinger, som filialen skulle anvende i gennemgangen af non-resident porteføljen. Konsulentfirmaet havde givet tilsvarende anbefalinger i april 2014. Ved en ny revision i juni 2014, hvor gennemgangen af kunder var i gang i filialen, stødte GIA dog på en række kunder, som til trods for at være blevet gennemgået og revurderet af filialen i henhold til revisionens anbefalinger ikke burde have været accepteret som fortsættende kunder i filialen. Ifølge bankens bestyrelse og direktion førte filialens gennemgang, som blev afsluttet i slutningen af 2014, til en afvikling af 853 kunder.

I et udkast til GIA's revisionsrapport fra 10. marts 2014 anbefalede GIA en undersøgelse af filialens kunders tidligere transaktioner. Denne anbefaling var ikke med i den endelige udgave af revisionsrapporten. Banken tog først i september 2017 initiativ til en undersøgelse af transaktionerne og først i november 2017 initiativ til en undersøgelse af sagsforløbet, og om ledere eller medarbejdere i tilstrækkelig grad har levet op til deres ansvar. Banken engagerede i december 2017 et advokatfirma til at lede og føre tilsyn med undersøgelserne. Arbejdet med at undersøge non-resident kunder og transaktioner foretages af bankens Compliance Incident Management Team og dennes chef, som tiltrådte stillingen hos banken den 1. januar 2018.

Det estiske finanstilsyn (EFSA) gennemførte i marts og juni-juli 2014 hvidvaskinspektioner i filialen og var i sin rapportering meget kritisk. Af bankens oversættelse af EFSA's foreløbige rapport fremgår det blandt andet, at EFSA i sin høring af banken i september 2014 konkluderede, at filialen

- systematisk accepterede kunder, der var karakteriseret ved en lang række forhold, som gav mistanke om hvidvask af penge
- havde mangler i forbindelse med identifikation af kundernes midlers oprindelse og accepterede, at filialen ikke kunne leve op til sin forpligtelse til at få oplysningerne
- i strid med reglerne havde fået kunder til at afslutte forretningsforbindelsen uden at underrette den estiske Financial Intelligence Unit (FIU), som svarer til det danske SØIK
- havde større fokus på sin indtjening end på sine forpligtelser i henhold til AML-reglerne, selvom filialen opererede i et ekstremt risikabelt kundeselement i forhold til AML-risiko
- ikke overholdt sine egne AML-retningslinjer og fejlagtigt vurderede, at dette var i overensstemmelse med lovgivningen.

En ledende medarbejder sendte på den baggrund den 25. september 2014 en e-mail til andre ledende medarbejdere i Group Legal og Group Compliance and AML:

"The executive summary of the Estonian FSA letter is brutal to say the least and is close to the worst I have ever read within the AML/CTF area (and I have read some harsh letters). Besides being harsh, the letter also has a slight sarcastic tone, which is not a good sign (this may be the translation).

I know we have a meeting on Friday, but I would like to check with you already now if business plan to notify/inform [udeladt] and [udeladt]. I believe this should be done asap and preferably by business them selves. If not I of course will inform them.

[udeladt] and I will discuss next steps from an AML perspective (further controls/remediation) and the need to send someone down there to support, however if just half of the executive summary is correct, then this is much more about

shutting all non-domestic business down than it is about KYC procedures. I know this is in progress, but we should move much faster than 100 customer groups per month."

EFSA's udkast til rapport blev drøftet på et direktionsmøde den 7. oktober 2014 med deltagelse af bl.a. bankens CEO, CRO og CFO, direktøren for Business Banking, lederen af Group Legal og den nye hvidvaskansvarlige og leder af Group Compliance and AML. Om drøftelserne ved direktionsmødet er der refereret følgende:

"The Bank has recently received a drafted report from the Estonian FSA where they point out significant challenges regarding non-resident customers. According to [udeladt] there was no cause for panic as the findings have been addressed in the ongoing process improvement. [udeladt] will travel to Estonia and assist the Estonian organisation."

Ligesom GIA's og konsulentfirmaets observationer blev EFSA's kritiske konklusioner således alligevel nedtonet i direktionens refererede drøftelser og den interne skriftlige rapportering til bestyrelsen.

Group Compliance and AML fremhævede i bankens årlige AML-rapport for perioden oktober 2013 til september 2014 de AML-udfordringer, banken stod med bl.a. i Estland. Rapporten blev forelagt for bestyrelsens revisionsudvalg den 24. oktober 2014 og for bestyrelsen den 28. oktober 2014. I rapporten stod følgende om AML-problemerne i Estland:

"Internal Audit has issued audit reports in 2014 related to the Baltic countries requiring immediate efforts to improve the quality of especially the processes for non-resident customers. In cooperation with local management Group AML will initiate efforts to ensure that improvements and alignment to Group standards will be obtained. This work has started in Estonia in late August 2014. Furthermore Danske Bank, Estonia has most recently received a drafted report from the Estonian FSA, where they point out significant challenges regarding non-resident customers."

"In the beginning of 2014 Internal Audit issued critical AML reports in the Baltic countries, especially related to Estonia and Lithuania. These reports revealed that there are still major issues to be solved outside the scope of the AML/KYC project. The audit recommendations will be handled on an ongoing basis along with the findings from a Gap analysis performed by [udeladt] in Estonia in April 2014 on non-resident customers. Furthermore, an alignment of the Group solutions outside the Nordic countries and UK is now being prepared as a separate task along with a comprehensive Gap analysis of the existing procedures compared to the "Best-in-Class" requirements. Group AML has performed the first review in Estonia and drawn up an agreed plan together with local management of relevant improvements and alignment needed. The next step will be to perform a Gap-analysis in Lithuania and Latvia."

"The Estonian FSA has completed an inspection on the topic "Analysis of the activities of the FIU contact person". A drafted report was received in September 2014 and an extract has now been translated into English. The drafted report is very critical and confirms the findings reported by Internal Audit and

[udeladt] regarding non-resident customers. The inspection is based on the facts as per 31 December 2013 and therefore do not take into account the work performed in 2014."

Bestyrelsen drøftede to gange i 2014 strategien i Baltikum generelt. Bankens indtjening i Estland var høj pga. en meget høj indtjening på non-resident porteføljen med et meget lavt kapitalforbrug. Det lave kapitalforbrug skyldtes, at kreditrisikoen ved non-residentporteføljen var meget lav, bl.a. som følge af, at en stor del af forretningsomfanget bestod af betalinger, og som følge af kundernes sikkerhedsstillelse i indlån.

Overskuddet før nedskrivninger på non-resident porteføljen i Estland i 2013 udgjorde 325 mio. kr. svarende til 99 pct. af overskuddet før nedskrivninger i Estland og 77 pct. af det samlede overskud før nedskrivninger i filialerne i Baltikum. Non-resident porteføljen gav et afkast på 402 pct. af bankens opgjorte kapitalbinding (ROAC) på kundesegmentet og et samlet ROAC for filialen på 60 pct. For filialerne i Litauen og Letland var der i 2013 et ROAC på henholdsvis 16 pct. og 7 pct.

I det materiale, som direktionen forelagde bestyrelsen om strategien, blev der lagt op til en nedskalering af denne del af forretningen som følge af hvidvaskrisikoen i segmentet, og en reduktion af non-resident porteføljen blev påbegyndt. Der blev imødeset en ikke ubetydelig reduktion i indtjeningen som følge heraf.

Ved strategiseminaret i juni 2014 pegede bankens CEO overfor bestyrelsen på, at en fremskyndet nedlukning af baltiske aktiviteter ville reducere værdien ved et eventuelt salg, uden at pege på, at dette ikke var en relevant betragtning for non-resident porteføljen. ("Further, [udeladt] found it unwise to speed up an exit strategy as this might significantly impact any sales price."). Bestyrelsen blev heller ikke gjort opmærksom på, at det med de store udfordringer med AML-håndteringen var vigtigt at få lukket non-resident porteføljen ned hurtigt og få indberettet mistænkelige transaktioner til relevante myndigheder.

Referaterne af møder i bestyrelsen og i bestyrelsens revisionsudvalg viser interesse hos bestyrelsesmedlemmerne for indtjeningen i filialen, mens de ikke er refereret for bemærkninger til de store AML-udfordringer. Medlemmerne af bestyrelsen og af revisionsudvalget er således ved deres møder i hele 2014 ikke refereret for væsentlige bemærkninger til AML i filialen i Estland, heller ikke når der blev fremlagt oplysninger om AML-problemer i filialen i revisionsprotokollater, i rapporter fra Group Compliance and AML eller i oplæg fra direktionen. Som nævnt ovenfor var der dog et bestyrelsesmedlem, som på et møde understregede behovet for tæt overvågning i regioner som bl.a. Baltikum og Rusland, og at banken skulle være positiv over for whistleblowere. Medlemmer af bestyrelsen og direktionen har også anført, at der var væsentlige bemærkninger, som ikke er nævnt i referaterne.

Efter først at have forsøgt med et løft af AML-området i Baltikum, herunder ved filialens gennemgang af kunder i 2014, besluttede direktionen at nedlukke non-resident porteføljen, evt. ved et salg af den eller dele af den. Det var hensigten, at bestyrelsen skulle træffe en beslutning, men ved bestyrelsens øvrige beslutninger om strategien i Baltikum i oktober 2014 blev beslutningen om non-resident porteføljen udskudt til senest januar 2015, dvs. halvandet år efter filialens ene korrespondentbanks opsigelse af samarbejdet med filialen og godt et år efter whistleblower-henvendelsen.

I januar 2015 traf bestyrelsen ikke nogen beslutning, men noterede sig direktionens forventede afvikling af den del af non-resident porteføljen, hvor kunderne ikke havde en personlig eller forretningsmæssig tilknytning til Baltikum. Der gik yderligere et år, inden nedlukningen i januar 2016 var gennemført, på trods af, at den i 3. kvartal 2015 blev fremskyndet på grund af pres fra EFSA og af en anden korrespondentbanks afbrydelse af samarbejdet med filialen som følge af bekymring ved filialens non-resident kunder.

Der gik mere end halvandet år fra whistleblower-henvendelsen, til ledelsen i filialen blev udskiftet efter pres fra EFSA. Valget af den nye filialdirektør skete uden, at bestyrelsen eller direktionen ifølge det oplyste gjorde sig overvejelser om dennes hidtidige håndtering af opgaver med non-resident porteføljen, og på trods af, at han havde arbejdet sammen med de øvrige medlemmer af den hidtidige ledelse i filialen. Det skal ses i lyset af, at det var den normale procedure i banken, at beslutninger om filialdirektører blev truffet uden inddragelse af bestyrelsen eller den samlede direktion.

Ifølge det materiale, som Finanstilsynet har modtaget, var bankens CRO opmærksom på, at banken kunne have forpligtelser til at informere myndigheder i Estland, Danmark og England. Men den hvidvaskansvarlige vurderede det ikke nødvendigt med en sådan informering.

Banken orienterede først Finanstilsynet i januar 2015, da banken forventede, at Finanstilsynet ville blive orienteret om EFSA's kritiske vurderinger.

I hvert fald fire medlemmer af bankens direktion, direktøren for Business Banking og bankens CRO, CFO og CEO, havde hver især modtaget oplysninger om, at der var problemer i Estland, herunder at det ikke alene var et spørgsmål om mangler i processer, men at der også var mistænkelige kunder. Der blev iværksat en gennemgang i filialen af kendskabet til kunderne og deres aktiviteter, men filialens egen opfølgning viste sig utilstrækkelig. Således sikrede banken ikke en dækkende undersøgelse af omfanget af mistænkelige transaktioner og kundeforhold som følge af den utilstrækkelige håndtering af AML i filialen for at begrænse skaderne ved dem og foretage indberetninger til myndighederne, heller ikke i forbindelse med konsulentfirmaets undersøgelse i februar-april 2014.

Det fremgår ikke af det materiale, som Finanstilsynet har modtaget, at der derudover blev gjort nogen overvejelser om, at banken kunne være

forpligtet til at undersøge omfanget af mistænkelige transaktioner eller kundeforhold og foretage indberetninger til myndighederne. Dog var der som førnævnt en anbefaling om en undersøgelse i et udkast til revisionsrapport fra GIA, men anbefalingen blev ikke medtaget i den endelige udgave af revisionsrapporten fra marts 2014.

De manglende overvejelser gælder desuden for den hvidvaskansvarlige, der også var leder af Group Compliance and AML, for lederen af Group Legal og den ansvarlige i direktionen for disse områder. De havde således ingen dokumenterede overvejelser om, hvordan banken bedst bidrog til at begrænse de følger, som dens medvirken til kunders mulige kriminalitet havde haft.

I april 2017 satte banken selskabet [udeladt] til at undersøge, hvorfor bankens kontroller havde svigtet. Derimod omfattede undersøgelsen ikke omfanget af mistænkelige transaktioner og kundeforhold. Finanstilsynet vurderer, at der er et misforhold mellem selskabets mandat og rapportering til banken efter undersøgelsen. Mandatet krævede således en detaljeret analyse af, hvad der gik galt med AML i Estland, men rapporteringen blev fremadskuende og overordnet.

Banken tog som førnævnt først i september 2017 initiativ til en undersøgelse af omfanget af mistænkelige transaktioner og kundeforhold som følge af den utilstrækkelige håndtering af AML i filialen, og engagerede i december 2017 et eksternt advokatfirma til at lede og føre tilsyn med undersøgelsen, dvs. først fire år efter whistleblowerhenvendelsen og efter eksternt pres på banken.

Den ene af filialens to korrespondentbanker meddelte i maj 2015 banken, at denne bank ikke længere ønskede at medvirke ved transaktioner med britiske selskaber kontrolleret af filialens russiske kunder.

Den anden af de to korrespondentbanker afbrød samarbejdet med filialen i september 2015 pga. bekymring ved filialens non-resident kunder. I den forbindelse vurderede en ledende medarbejder fra den pågældende korrespondentbank, at ud af ti non-resident kunder fra den estiske filial ville korrespondentbanken på grund af kundernes karakteristika kun være komfortabel med at servicere en enkelt. Medarbejderen advarede også Danske Bank mod moldoviske kunder og kunder, som sendte penge til Moldova. Finanstilsynet har ikke modtaget materiale, der viser, at Danske Bank foretog undersøgelser af sine kunder med tilknytning til Moldova på baggrund af dette. Banken har anført, at man først i foråret 2017 efter den årsagsanalyse, som selskabet [udeladt] havde lavet til banken, blev klar over, at kunder og transaktioner fra filialens non-resident portefølje indgik i en offentliggjort rapport om Russian Laundromat i august 2014.

Ved høringsen i Folketingets skatteudvalg om Panama Papers i april 2016 havde banken ved sine foreløbige undersøgelser kun fundet syv kunder med selskaber registreret af det panamanske advokatfirma Mossack Fonseca, og hvor alle syv kunder var overtaget fra andre banker, efter at kunderne havde haft kontakt til advokatfirmaet. Banken

måtte senere oplyse, at filialen i Estland havde haft mere end ti gange så mange kunder med selskaber stiftet af Mossack Fonseca.

GIA's og konsulentfirmaets gennemgange i januar til april 2014 viste store AML-problemer, men banken orienterede ikke Finanstilsynet om dem. Det skal ses i sammenhæng med, at EFSA i 2012 og 2013 henvendte sig til Finanstilsynet om mulige AML-problemer i filialen, og at ledende medarbejdere i Group Legal og Group Compliance and AML derfor sendte Finanstilsynet detaljerede beskrivelser af filialens AML-foranstaltninger. Ifølge disse beskrivelser, som Finanstilsynet videre sendte til EFSA, var der dækkende AML-forretningsgange i filialen. I begyndelsen af 2014 burde det have stået klart for nogle direktionsmedlemmer og øvrige ledende medarbejdere, at forretningsgangene ikke blev fulgt, og at bankens detaljerede oplysninger fra 2012 og 2013 til Finanstilsynet og EFSA derfor var misvisende. Det må også have stået klart for dem, at det var et væsentligt område for tilsynsmyndighederne.

Group Compliance and AML, den hvidvaskansvarlige, Group Legal og bankens CFO, der var den ansvarlige for området i direktionen, iværksatte ikke selv tilstrækkelige aktiviteter med hensyn til AML i Estland, hverken før eller efter whistleblower-henvendelsen i december 2013. De fulgte alene med i undersøgelser fra GIA, konsulentfirmaet og filialens egen gennemgang af porteføljen.

De tog bl.a. ikke op, at det burde undersøges, hvordan banken bedst bidrog til at begrænse de følger, som dens medvirken til kunders mulige kriminalitet kunne have haft, herunder ved at undersøge behovet for yderligere indberetninger af mistænkelige transaktioner til relevante myndigheder.

De problematiserede heller ikke 1st line of defences manglende undersøgelser eller manglende håndtering af ledere og medarbejdere, som var involveret i sagen.

Revisionschefen fik ikke direktionen til at sikre, at direktionen gav bestyrelsen og bestyrelsens revisionsudvalg en dækkende skriftlig rapportering om AML i filialen, eller gjorde bestyrelsen og revisionsudvalget opmærksom på manglerne i rapporteringen.

Mulige problemer blev dermed ikke i tilstrækkeligt omfang rapporteret til bankens bestyrelse og heller ikke rapporteret til Finanstilsynet.

I løbet af 2017 har banken i flere omgange orienteret eller indsendt materiale om sagen. Finanstilsynet har måttet konstatere behov for at spørge ind til de samme emner flere gange for at få fyldestgørende svar og spørge om bankens kendskab til yderligere sager som følge af mangelfuld orientering. Det gælder bl.a. redegørelsen den 16. oktober 2017, hvor Finanstilsynet skrev til bestyrelsen og direktionen, men modtog et svar underskrevet af to ledende medarbejdere. I enkelte tilfælde har banken ikke givet relevant information, som Finanstilsynet har bedt om.

Finanstilsynets gennemgang af sagen har vist, at bestyrelsens, direktionens og bankens øvrige beslutningsprocesser ikke har været tilstrækkeligt dokumenteret i form af fyldestgørende skriftlige beslutningsoplæg, referater af førte drøftelser og af truffene beslutninger. Vurderinger af compliance risici har desuden ikke været tilstrækkeligt inddraget eller været tillagt tilstrækkelig betydning i beslutningsprocesserne.

Fraværet af tilstrækkeligt dokumenterede beslutningsprocesser har været medvirkende til, at bankens bestyrelse og direktion på en række områder ikke har været i stand til at besvare spørgsmål fra Finanstilsynet, men har henvist til behov for nærmere interne undersøgelser. I kraft af en normal varetagelse af ledelsens ansvar og opgaver burde bestyrelsen eller direktionen have den nødvendige viden eller hurtigt kunne fremskaffe den. Det gælder særligt i en sag som denne, hvor der har været stor ekstern fokus siden begyndelsen af 2017, og hvor banken derfor har haft god tid til at få overblik over de centrale elementer.

Bankens rapporteringsprocedurer, beslutningsprocesser og virksomhedskultur har ikke sikret, at problemerne med non-resident porteføljen blev tilstrækkeligt klarlagt og håndteret på betryggende vis. Det gælder både under forløbet frem til nedlukningen primo 2016 og i forløbet siden begyndelsen af 2017.

Bankens ledelse har ikke sikret tilstrækkelig fokus på complianceområdet og transparens om problemerne samt sikret en rettidig og betryggende håndtering af mulige problemer med at overholde lovgivningen.

Ledelsens prioriteringer og handlemåde har skadet bankens troværdighed og omdømme. Henset til bankens systemiske betydning og internationale tilstedeværelse kan den danske pengeinstitutsektors omdømme tillige være skadet.

Finanstilsynets gennemgang giver anledning til otte påbud og otte påtaler, som fremgår i afsnit 2 nedenfor.

Finanstilsynet vurderer det særligt kritisabelt:

- At der i filialen i Estland var så store mangler i alle tre forsvarslinjer, at kunder havde mulighed for at bruge filialen til kriminalitet for store beløb.
- At banken først i september 2017 tog initiativ til en undersøgelse af omfanget af mistænkelige transaktioner og kundeforhold fra den utilstrækkelige håndtering af AML i filialen, dvs. godt fire år efter filialens ene korrespondentbanks afbrydelse af korrespondentbankforbindelsen og knap fire år efter whistleblowerhenvendelsen.
- At banken bortset fra ophør af samarbejdet med russiske medlemmænd udskød beslutningen om nedlukning af den del af non-resident porteføljen, hvor kunderne ikke havde en personlig

eller forretningsmæssig tilknytning til Baltikum, til januar 2015, og at nedlukningen først var afsluttet i januar 2016.

- At bankens governance i form af intern rapportering, beslutningsprocesser og virksomhedskultur ikke sikrede, at problemerne med non-resident porteføljen blev tilstrækkeligt klarlagt og håndteret på betryggende vis, herunder ved indberetninger om mistanke om kriminalitet til relevante myndigheder. Det gælder både under forløbet frem til nedlukningen primo 2016 og i forløbet siden begyndelsen af 2017.
- At banken ikke orienterede Finanstilsynet om de konstaterede AML-problemer, selvom det i starten af 2014 burde have stået klart for nogle direktører og øvrige ledende medarbejdere, at bankens tidligere oplysninger fra 2012 og 2013 til Finanstilsynet og EFSA var misvisende, og at det burde have stået klart for dem, at tilsynsmyndighederne havde fokus på området.
- At bankens orientering af Finanstilsynet i forløbet siden begyndelsen af 2017 har været mangelfuld.

Sagen har således på en række områder afdækket alvorlige svagheder i bankens governance. Finanstilsynet vurderer på baggrund af sagen, at banken er eksponeret for væsentligt højere compliance- og omdømmerisici end hidtil vurderet.

Finanstilsynet vil i samarbejde med de øvrige tilsynsmyndigheder involveret i tilsynet med bankkoncernen vurdere størrelsen af et søjle II-tillæg til solvensbehovet, der skal tage højde for compliance- og omdømmerisiciene. Finanstilsynet skønner umiddelbart, at et søjle II-tillæg som minimum bør udgøre 5 mia. kr. svarende til ca. 0,7 pct. af REA (Risk-weighted Exposure Amounts) pr. ultimo 2017.

2. Påbud og påtaler

Finanstilsynets vurderinger af Danske Banks ledelse og styring i hvidvask-sagen i den estiske filial giver anledning til nedenstående påbud og påtaler. De regler, der er henvist til i påbuddene og påtalerne, fremgår sidst i dette afsnit.

Påbud:

Finanstilsynet har følgende påbud til banken.

- 1) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og § 2 i ledelsesbekendtgørelsen bestyrelsen og direktionen at styrke direktionens governance med kompetencer på compliance-området og samtidig sikre, at der i direktionen er en tilstrækkelig uafhængighed i områdeansvaret for compliance i forhold til forretnings- og rentabilitetsmæssige interesser.
- 2) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 124, stk. 1-2, i lov om finansiel virksomhed bestyrelsen og direktionen at revurde-

re bankens og bankkoncernens solvensbehov med henblik på at sikre en tilstrækkelig kapitalmæssig afdækning af compliance- og omdømmerisici som følge af svagheder i bankens governance.

- 3) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og § 17, stk. 1, i ledelsesbekendtgørelsen bestyrelsen og direktionen at sikre, at når der er mistanke om bankens lederes eller medarbejderes samarbejde med kunder om deltagelse i kriminalitet eller kendskab til kunders kriminalitet, foretager banken tilstrækkelige undersøgelser og tager højde for mistanken ved den løbende tildeling af opgaver til disse ledere eller medarbejdere.
- 4) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og ledelsesbekendtgørelsens § 3, nr. 6, og § 8, stk. 3, bestyrelsen og direktionen at styrke bankens governance med henblik på at sikre, at der sker en retvisende og rettidig rapportering til bestyrelsen og direktionen om mulige problemsager.
- 5) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og §§ 2 og 14, stk. 1, i ledelsesbekendtgørelsen bestyrelsen og direktionen at styrke bankens governance med henblik på at sikre, at beslutningsgrundlag, drøftelser på møder og truffede beslutninger er dokumenteret fyldestgørende, og at der er tilstrækkelig opmærksomhed på bankens overholdelse af relevant lovgivning.
- 6) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og § 2 i ledelsesbekendtgørelsen bestyrelsen og direktionen at vurdere ledelse og styring i filialen i Estland.
- 7) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 347, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed bestyrelsen og direktionen at sikre, at banken giver Finanstilsynet fyldestgørende information.
- 8) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 71, stk. 1, og § 347, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed bestyrelsen og direktionen at styrke deres governance med henblik på at sikre en tilstrækkelig involvering i skriftlige besvarelser af henvendelser fra Finanstilsynet til bestyrelsen eller direktionen.

Bestyrelsen og direktionen skal senest den 30. juni 2018 give Finanstilsynet en skriftlig tilbagemelding om, hvordan banken har sikret, at påbuddene er efterlevet.

Tilbage meldingen skal være vedlagt relevant dokumentation. Når GIA har taget stilling til, om påbuddene er efterlevet, skal GIA orientere Finanstilsynet med relevant dokumentation.

Påtaler:

Finanstilsynet har følgende påtaler til banken.

- a) Finanstilsynet påtaler med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og § 8 i ledelsesbekendtgørelsen, at bankens direktion ikke i tilstrækkelig grad har varetaget sit ansvar, da direktionen ikke
- sikrede en tilstrækkelig fokus på AML for højrisikokunder i filialen i Estland og i overvågningen af filialen i Business Banking i København
 - sikrede integration af den baltiske compliance og AML i koncernfunktionerne og sikrede en tilstrækkelig kvalitet
 - sikrede tilstrækkelig opfølgning på whistleblowerens beskyldninger og sikrede undersøgelse af mistanker om medarbejderes samarbejde med kunder eller viden om kunders kriminelle handlinger og sikrede omplacering af mistænkte medarbejdere
 - sikrede, at Finanstilsynet blev orienteret om sagen før i januar 2015
 - orienterede bestyrelsen tilstrækkeligt om sagens alvor og sikrede en hurtig nedlukning af den del af non-resident kundeporteføljen, hvor kunderne ikke havde en personlig eller forretningsmæssig tilknytning til Baltikum.
- b) Finanstilsynet påtaler med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og § 3 i ledelsesbekendtgørelsen, at bestyrelsen ikke i tilstrækkelig grad har varetaget dens ansvar, da den
- ikke på møder i bestyrelsen og i bestyrelsens revisionsudvalg drøftede bankens overholdelse af lovgivningen i filialen i Estland, baseret på rapporteringen fra GIA og Group Compliance and AML, eller ikke sikrede, at sådanne drøftelser fremgik af mødereferaterne
 - ikke sikrede en tilstrækkelig hurtig nedlukning af den del af non-resident kundeporteføljen, hvor kunderne ikke havde en personlig eller forretningsmæssig tilknytning til Baltikum, baseret på den rapportering, som bestyrelsen modtog fra GIA og Group Compliance and AML, og i lyset af direktionens manglende beslutning, jf. påtale a.
- c) Finanstilsynet påtaler med henvisning til § 24, stk. 1, i bekendtgørelse om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder m.v. samt finansielle koncerner, at Group Internal Audit ikke før whistleblower-henvendelsen fik sikret den tilstrækkelige integration og kvalitet af intern revision i Baltikum og efter whistleblower-henvendelsen ikke fik direktionen til at sikre, at bestyrelsen og bestyrelsens revisionsudvalg fik en dækkende

rapportering om AML i filialen, eller gjorde bestyrelsen og revisionsudvalget opmærksom på manglerne.

- d) Finanstilsynet påtaler med henvisning til den daværende hvidvasklovs § 25, stk. 2, ledelsesbekendtgørelsens § 17, stk. 1-2, og § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed, at Group Compliance and AML og Group Legal ikke i tilstrækkelig grad varetog deres ansvar i forbindelse med AML i filialen i Estland i perioden før whistleblower-henvendelsen og i forbindelse med at begrænse følgerne af den utilstrækkelige indsats i forbindelse med AML.
- e) Finanstilsynet påtaler med henvisning til den daværende hvidvasklovs § 25, stk. 2, at banken fra slutningen af 2012 til 7. november 2013 ikke havde udnævnt nogen hvidvaskansvarlig, og at banken først orienterede om dette den 7. februar 2018, efter at Finanstilsynet havde spurgt bestyrelsen og direktionen.
- f) Finanstilsynet påtaler med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og § 18, stk. 1, i bekendtgørelse om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder m.v. samt finansielle koncerner manglerne i alle tre forsvarslinjer i filialen i Estland frem til whistleblower-henvendelsen i december 2013.
- g) Finanstilsynet påtaler med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og § 2 i ledelsesbekendtgørelsen, at banken først udskiftede ledelsen i Estland mere end halvandet år efter whistleblower-henvendelsen.
- h) Finanstilsynet påtaler med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og § 2 i ledelsesbekendtgørelsen, at bestyrelsen og direktionen ikke sikrede tilstrækkelige, rettidige undersøgelser af forholdene i filialen for at begrænse følgerne af den utilstrækkelige håndtering af AML og skabe overblik over det passerede. Bankens iværksatte først fire og et halvt år efter filialens ene korrespondentbanks afbrydelse af forbindelsen, fire år efter whistleblower-henvendelsen, to og et halvt år efter en anden korrespondentbanks afbrydelse af forbindelsen og efter eksternt pres en undersøgelse af omfanget af mistænkelige transaktioner og kundeforhold fra den utilstrækkelige håndtering af AML i filialen.

Bestyrelsen og direktionen skal senest den 30. juni 2018 give Finanstilsynet en skriftlig tilbagemelding om, hvad påtalerne har givet anledning til.

...

3. Finanstilsynets gennemgang af materiale og svar fra banken

Moldova-sagen kom i mediernes søgelys i marts 2017. Finanstilsynet modtog derfor på forespørgsel i april 2017 kopi af en del skriftligt materiale fra banken om hvidvaskområdet i bankens estiske filial fra perioden 2011-2015. Materialet var udvalgt af banken ud fra en vurdering af,

hvad der var relevant for at belyse sagen. Det vedrører bestyrelsen, bestyrelsens revisionsudvalg, direktionen, revisionsrapporter, compliance-rapporter og interaktion med det danske og det estiske finanstilsyn.

Foranlediget af medieomtalen af Aserbajdsjan-sagen i september 2017 vurderede Finanstilsynet, at der var behov for en egentlig undersøgelse af forholdene i bankens filial i Estland. Finanstilsynet bad derfor den 25. september bankens bestyrelse og direktion om en skriftlig redegørelse om denne sag og mere generelt om håndteringen af hvidvaskområdet i filialen.

Finanstilsynet modtog en redegørelse fra banken den 16. oktober 2017.

Finanstilsynet sendte den 8. december 2017 en liste til bankens CEO med yderligere ønsket materiale og modtog dette i dagene 12.-14. december.

Derefter sendte Finanstilsynet den 21. december 2017 notatet "foreløbige vurderinger af Danske Banks ledelses involvering i hvidvask-sagen i den estiske filial". Foruden en beskrivelse af sagen og Finanstilsynets foreløbige vurderinger indeholdt notatet 32 spørgsmål til bestyrelsen og direktionen og 3 spørgsmål til revisionschefen. Revisionschefen svarede den 6. februar 2018, mens bestyrelsen og direktionen svarede den 7. februar 2018. Svaret fra bestyrelsen og direktionen omfattede godt 200 siders bilag.

Det fremgik af svaret fra bestyrelsen og direktionen, at de i videst muligt omfang havde søgt at besvare alle spørgsmålene inden for den fastsatte tidsfrist. Det fremgik dog også, at bankens undersøgelser af, hvad der var foregået på AML-området i Estland, var i en tidlig fase, og at svarene på specifikke spørgsmål derfor nødvendigvis måtte være ufuldstændige. I en række tilfælde forventede de, at bankens igangsatte undersøgelser vil give afklaringer. Desuden fremgik det, at det ville være både forhastet og upassende – og potentielt vildledende for Finanstilsynet – på dette tidspunkt at udtrykke synspunkter om enkeltpersoner.

Finanstilsynet sendte den 12. marts 2018 et udkast til nærværende afgørelse til bestyrelsen og direktionen og til revisionschefen. Finanstilsynet modtog svar med en række overordnede bemærkninger den 26. marts 2018.

Svaret fra bestyrelsen og direktionen omfattede også mere end 600 siders bilag, og bestyrelsen og direktionen skrev følgende om dem:

"The Project [udeladt] Investigation and the Project [udeladt] Investigation described in our Initial Reply are progressing according to plan, and with this letter we share additional information uncovered or verified since our Initial Reply. Given that the Danish FSA is likely to act prior to the completion of the investigations, we are including a number of documents and emails with this letter. At the same time, we wish to stress that both the Project [udeladt] Investigation and the Project [udeladt] Investigation are not yet complete and consequently that the material shared is also not complete. We expect the Project

[udeladt] Investigation to be completed within two months, and we note the reservation in the beginning of the Draft Decision that “[t]he bank’s ongoing investigations may provide new information of significance to the Danish FSA’s assessments and supervisory reactions”.

Banken har valgt at lade advokaten, som leder bankens undersøgelser, repræsentere bestyrelsen i sagsforløbet i forhold til Finanstilsynet.

Det modtagne materiale omfatter ikke e-mails og lignende, der involverer bestyrelsesmedlemmer. Bestyrelsen og direktionen har den 28. april 2018 anført følgende:

“Project [udeladt] har adgang til emailkonti fra nuværende medarbejdere i banken, heriblandt bankens CEO. Bestyrelsesmedlemmerne har ikke emailkonti i banken, men er blevet bedt om at dele materiale af relevans i deres besiddelse. Bestyrelsens medlemmer kan kommunikere med medlemmer af direktionen, men kun med formandens og CEO’ens viden. I udgangspunktet ville sådan dialog være usædvanlig, og der er allerede af den grund en formodning i bankens governancemodel mod de “e-mails og lignende”, som tilsynet synes at efterlyse.”

Banken har vist relevante dele af Finanstilsynets udkast af 12. marts 2018 til nogle tidligere ansatte i banken. De tidligere direktionsmedlemmer, som var direktøren for Business Banking og bankens CRO og CFO, har derefter sendt bemærkninger til Finanstilsynet. I sammenhæng med bemærkningerne sendte bankens advokater, som leder bankens undersøgelser, 265 sider e-mails og andre bilag.

Den 18. og 26. april 2018 sendte Finanstilsynet nye udkast til nærværende afgørelse til bestyrelsen og direktionen og til revisionschefen.

Bestyrelsen og direktionen sendte den 22. april 2018 nogle bemærkninger til udvalgte dele af udkastet.

De sendte derefter den 24. april 2018 kommentarer til konkrete formuleringer i udkastet og godt 300 siders bilag.

Endelig sendte de den 25. april 2018 bemærkninger til offentliggørelsen af afgørelsen og den 28. april og 1. maj 2018 yderligere bemærkninger til konkrete formuleringer.

Det har således været en langstrakt proces, hvor størstedelen af bestyrelsens og direktionens konkrete kommentarer først er afgivet i perioden fra og med 22. april 2018. Finanstilsynets afgørelse er baseret på det meget omfattende materiale modtaget fra banken, herunder beslutningsoplæg, mødereferater, revisions- og compliance-rapporter, e-mails, svar på Finanstilsynets spørgsmål og bemærkninger til Finanstilsynets udkast til afgørelse.

...

I artikel i Financial Times den 3. september 2018 med overskriften “Scandal-hit Danske branch handled \$30bn of Russian money” er anført bl.a.:

“Amounts flowing through Estonia each year raise questions for bank’s executives

An independent investigation into the money-laundering scandal at Danske Bank found that as much as \$30bn of Russian and ex-Soviet money flowed through its Estonian branch in a single year.

The findings, contained in a draft report commissioned by Denmark’s largest bank and seen by the Financial Times, raises questions for Danske’s leadership about who knew, and when, about the sheer volume of foreign money passing through its small Estonian branch.

The report by Promontory Financial, the consultancy, found that up to \$30bn was parked in Danske’s Estonian branch by non-residents in 2013, the peak year of a scandal that lasted from 2007 until 2015.

...

“NRP [non-resident portfolio] transaction volume peaked in 2013 with the number of transactions approaching 80,000 that year, and the transaction volume approaching \$30bn,” the independent findings, seen by the Financial Times, stated.

...

The amount of suspicious transactions over the nine-year period was initially estimated at \$3.9bn. Bill Browder, a critic of the Russian government, and Berlingske, a Danish newspaper, both claimed in July that the figure had risen to \$8.3bn, causing Danske to concede that the final sum would be “somewhat larger” than the initial estimate.

Thomas Borgen, Danske’s chief executive for the past five years, was in charge of international banking — including Estonia — from 2009 until 2012. The findings raise questions about whether he knew about the large flows of money into Danske’s Estonian branch and what he did to investigate them.

The Promontory report added: “The volume then [after 2013] began to decrease, with an accelerated decrease following the receipt of the [Estonian Financial Services Authority investigation]...”

A 2014 investigation by Estonian regulators found “large-scale, long-lasting systemic violations of anti-money laundering rules”. It required the bank to clamp down on banking services to non-residents.

...”

Af den af Bruun & Hjejle udarbejdede advokatundersøgelse benævnt “Rapport om non-resident porteføljen i Danske Banks estiske filial” af 19. september 2018 (herefter “advokatundersøgelsen”) fremgår bl.a.:

”1. Sammenfatning
1.1 Baggrund

Danske Bank A/S ("Danske Bank") er den største finansielle virksomhed i Danmark med fokus på Norden og med aktivitet i 16 lande. Danske Bank er noteret på NASDAQ OMX København. I Danmark tilbyder Danske Bank – udover bankforretninger – livsforsikring og pension, realkredit, kapitalforvaltning samt ejendoms- og leasingydelser. Danske Bank har i alt 2,7 mio. privatkunder, 211.000 små og mellemstore erhvervskunder samt 2.000 større erhvervskunder og offentlige institutioner. Danske Bank driver virksomhed i henhold til licens udstedt af Finanstilsynet. Danske Bank er en af seks systemisk vigtige finansielle virksomheder. Systemisk vigtige finansielle virksomheder anses for essentielle for det finansielle system.

Indtil begyndelsen af 2016 havde Danske Bank i sin estiske filial en portefølje på nogle tusinde kunder, som ikke var bosiddende i Estland ("non-resident porteføljen"). Den estiske filial og non-resident porteføljen kom til i 2007, da Danske Bank erhvervede finske Sampo Bank. Non-resident porteføljen bestod af kunder fra Rusland og andre lande i Fællesskabet af Uafhængige Stater ("SNG"), herunder Aserbajdsjan og Ukraine.

Den estiske filial havde sin egen it-plattform. Dette medførte, at filialen ikke var dækket af de samme kundesystemer eller den samme transaktions- og risikoovervågning som Danske Bank-koncernen med hovedkvarter i København (også kaldet "Group"), ligesom det indebar, at koncernen ikke havde samme indblik i filialen som i andre dele af Danske Bank. Mange dokumenter i den estiske filial, herunder information om kunder, var affattet på estisk eller russisk.

Det var længe den almindelige opfattelse i koncernen, at den høje risiko, som non-resident kunderne i den estiske filial udgjorde, blev imødegået af passende hvidvaskforebyggende procedurer ("AML"). I begyndelsen af 2014 – efter modtagelse af en henvendelse fra en whistleblower og revisionsrapporter ("audit letters") fra Group Internal Audit – stod det klart, at den estiske filials hvidvaskforebyggende foranstaltninger var åbenbart mangelfulde og utilstrækkelige. Dette førte til et antal initiativer fra koncernen. De hvidvaskforebyggende foranstaltninger var senere i 2014 genstand for hård kritik fra det estiske finanstilsyn, og Danske Bank blev mødt med administrative sanktioner fra både det estiske finanstilsyn i 2015 og fra det danske finanstilsyn i 2016. Non-resident porteføljen nedlagt i 2015, og de sidste konti blev lukket ned i begyndelsen af 2016.

Siden marts 2017 har den nedlagte non-resident portefølje i Danske Banks estiske filial været genstand for betydelig offentlig interesse.

I pressemeddelelse af 21. september 2017 anerkendte Danske Bank, at det var "afgørende mangler i bankens kontroller og governance, der førte til, at Danske Banks estiske filial kunne misbruges til blandt andet hvidvask". Pressemeddelelsen henviste til konklusionerne i en årsagsanalyse ("root-cause analysis") udarbejdet for banken af den amerikanske konsulentvirksomhed Promontory Financial Group LLC ("Promontory"). Af pressemeddelelsen fremgik endvidere, at Danske Bank havde besluttet at udvide sin igangværende undersøgelse af forholdene i den

estiske filial, og at undersøgelsen forventedes afsluttet i løbet af ni til tolv måneder. Denne udvidede undersøgelse, som her betegnes porteføljeundersøgelsen, vedrører de tidligere kunder i den nedlagte non-resident portefølje og deres historiske aktiviteter, dvs. betalinger og andre transaktioner samt handelsaktiviteter. Den omfatter tillige muligt samarbejde mellem kunder og medarbejdere i den estiske filial (intern medvirken). Et mål med porteføljeundersøgelsen har været så vidt muligt at forstå aktiviteten og at indberette mistænkelige kunder til hvidvaskmyndigheden, et offentligt retshåndhævelsesagentur, (Financial Intelligence Unit eller FIU) i Estland i overensstemmelse med kravene i henhold til estisk lovgivning. I relation til en sådan indberetning anses en kunde for mistænkelig enten på grund af konstatering af mistænkelige karakteristika ved kunden, eller fordi kunden har været involveret i transaktioner, som anses for mistænkelige. På sit nuværende stadie har undersøgelsen bibragt en god generel forståelse af porteføljen.

Ud over porteføljeundersøgelsen er der foretaget en særskilt undersøgelse vedrørende ansvar. Denne undersøgelse betegnes i denne rapport som ansvarsundersøgelsen. Et mål med ansvarsundersøgelsen har været at forstå, hvordan Danske Bank blev bragt i den foreliggende situation. Foruden en analyse af Danske Banks risici og juridiske ansvar som finansiel virksomhed har denne undersøgelse omfattet en vurdering af, om personer i ledende stillinger på koncernniveau og i den estiske filial har tilsidesat juridiske forpligtelser, som fulgte af deres ansættelsesforhold eller rolle i øvrigt. Ansvarsundersøgelsen er afsluttet.

1.2 Rammerne for denne rapport

Denne rapport sammenfatter kendetegnene ved den nedlagte non-resident portefølje i Danske Banks estiske filial såvel som andre omstændigheder i relation til porteføljen, herunder de vigtigste begivenheder både i filialen og på koncernniveau.

Af juridiske grunde er det ikke muligt i denne rapport at fremlægge alle oplysninger vedrørende non-resident porteføljen. Konkrete oplysninger om kunder og medarbejdere kan ikke offentliggøres. Dette gælder også vurderinger af personer. Tilsvarende er rapporter om mistænkelig aktivitet (Suspicious Activity Reports eller SARs) indgivet til den estiske hvidvaskmyndighed eller andre myndigheder underlagt fortrolighed. Derudover kan oplysninger, hvorover banken udøver "legal privilege", ikke gøres offentligt tilgængelige.

Finansiel regulering har etableret separate kanaler til brug for rapportering og udveksling af information mellem finansielle virksomheder og myndigheder, og Danske Bank vil fortsætte med i videre omfang at dele oplysninger med det danske og det estiske finanstilsyn såvel som andre relevante myndigheder

1.3 Tilbageblik

Denne rapport ser tilbage på non-resident porteføljen i Danske Banks estiske filial. Porteføljen nedlagt sidst i 2015 (og de sidste konti lukket i starten af 2016). Som led i tilbageblikket beskriver denne rapport de da-

værende hvidvaskforebyggende procedurer og it-løsninger i den estiske filial. Rapporten indeholder ikke en beskrivelse af den estiske filials nuværende hvidvaskforebyggelsesprocedurer eller de generelle hvidvaskforebyggelsesprocedurer i Danske Bank-koncernen. Det fremgår af et antal pressemeddelelser såvel som intern rapportering og kommunikation med myndigheder, at Danske Bank har investeret i forbedrede hvidvaskforebyggelsesprocedurer i hele koncernen, herunder den estiske filial, således som det også fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018. Den 26. april 2018 offentliggjorde Danske Bank, at banken ville neddrøse sine baltiske aktiviteter og fremover fokusere "udelukkende på at betjene datterselskaber af nordiske kunder og globale selskaber med interesser i Norden".

1.4 Key takeaways

Beskrivelsen af non-resident porteføljen i Danske Banks estiske filial og udviklingen fra erhvervelsen i slutningen af 2006 frem til 2017 omfatter de følgende centrale punkter:

Den estiske filial og non-resident kunder
1. Hvordan den estiske filial blev en del af Danske Bank
I november 2006 offentliggjorde Danske Bank sin erhvervelse af finske Sampo Bank. Erhvervelsen blev endeligt gennemført i februar 2007. Handelen omfattede også Sampo Banks datterselskab i Estland ved navn AS Sampo Pank. Aktiemajoriteten i denne estiske bank var blevet erhvervet af Sampo Bank tilbage i 2000. Sælgeren havde været den estiske centralbank. I 2002 erhvervede Sampo Bank de resterende aktier fra minoritetsaktionærer. Et år efter erhvervelsen, i 2008, blev Sampo Pank i Estland omdannet til en filial af Danske Bank.
2. Markedsandel af non-resident indlån
Der havde været stærke økonomiske bånd mellem de baltiske lande og Rusland. Siden 1990'erne havde Sampo Pank i Estland haft en portefølje af non-resident kunder. Ved udgangen af 2013 tegnede non-resident porteføljen i Danske Banks estiske filial sig for 44 procent af de totale indlån fra non-resident kunder i estiske banker (sammenlignet med en andel på 27 procent i 2007) og ni procent af de totale indlån fra non-resident kunder i baltiske banker (sammenlignet med en andel på 5 procent i 2007).
3. Non-resident porteføljen i den estiske filial
Non-resident porteføljen blev håndteret af en særskilt gruppe medarbejdere, fra 2013 samlet i International Banking-afdelingen og fra marts 2015 i International Banking-divisionen. Non-resident porteføljen bestod til enhver tid af mellem 3.000 og 4.000 kunder. Ved udgangen af 2015 blev International Banking-divisionen nedlagt og non-resident porteføljen nedlagt, og de sidste konti blev lukket i starten af 2016. Over perioden fra 2007 til og med 2015 var der i alt ca. 10.000 kunder i non-resident porteføljen. Disse kunder er alle omfattet af porteføljeundersøgelsen.
4. Andre non-resident kunder i den estiske filial
Den estiske filial havde også non-resident kunder uden for non-resident porteføljen. Disse blev generelt ikke håndteret af den særskilte gruppe medarbejdere, som

blev til International Banking-afdelingen og -divisionen. For at sikre fuldstændighed har porteføljeundersøgelsen inddraget alle kunder i den estiske filial med et eller flere non-resident karakteristika, såsom adresse, kontaktoplysninger og ejerskab uden for Estland. Dette har forøget det totale antal kunder omfattet af undersøgelsen til ca. 15.000.

Aktivitet i non-resident porteføljen

5. Høj aktivitet i non-resident porteføljen

Fra 2007 til og med 2015 var der betydelig aktivitet i non-resident porteføljen. De serviceydelser, som filialen tilbød kunderne i non-resident porteføljen, bestod i betalinger og andre transaktioner i forskellige valuta tillige med valuta-lines og handel med obligationer og andre finansielle produkter. Der var ligeledes indlån fra kunder. For så vidt angår non-resident porteføljen, tog filialen ikke nogen kreditmæssig risiko af betydning. Af samme grund var der kun en beskedent kapital allokering til non-resident porteføljen.

6. Betalinger

Kunderne i non-resident porteføljen modtog indgående betalinger, ligesom kunderne foretog udgående betalinger til modtagere uden for non-resident porteføljen. Herudover var der interne overførsler mellem kunder i non-resident porteføljen. Samlet var der for de ca. 10.000 kunder ca. 7,5 millioner betalinger, når der ses bort fra interne overførsler mellem kunderne i non-resident porteføljen (for så vidt angår de 15.000 kunder, udgjorde antallet af sådanne betalinger ca. 9,5 millioner).

7. Flowet gennem non-resident porteføljen

Midler overført fra eksterne parter til kunder i non-resident porteføljen og efterfølgende overført fra sådanne kunder til eksterne modtagere omtales som "flow". I de ni år fra 2007 til og med 2015 udgjorde flowet omregnet til EUR – uanset om der ses på de ca. 10.000 kunder i non-resident porteføljen eller på samtlige de 15.000 kunder, som er omfattet af undersøgelsen – ca. EUR 200 milliarder. De hyppigst anvendte valutaer var USD og EUR (med henblik på analyse er alle betalinger blevet konverteret til EUR ved anvendelse af historiske vekselkurser).

Svigtende hvidvaskforebyggelsesprocedurer i den estiske filial

8. Historisk fejlopfattelse af hvidvaskforebyggelsesprocedurer

Den estiske filial havde sin egen it-plattform. Det betød, at filialen ikke var dækket af de samme kundesystemer og den samme transaktions- og risikoovervågning som resten af koncernen, og det indebar tillige, at koncernen ikke havde det samme indblik i filialen som i andre dele af koncernen. Mange dokumenter i den estiske filial, herunder information om kunder ("KYC"), var affattet på estisk eller russisk. Det var længe opfattelsen i koncernen, at den høje risiko, som non-resident kunderne udgjorde, blev imødegået af egnede hvidvaskforebyggende foranstaltninger.

9. Svigtende hvidvaskforebyggelsesprocedurer konstateres af koncernen i 2014

I begyndelsen af 2014 – efter en whistleblowerhenvendelse og ny rapportering fra Group Internal Audit – blev det konstateret af Danske Bank-koncernen, at den hidtidige forståelse af situationen i den estiske filial havde beroet på en fejlopfattelse. Det blev nu erkendt på koncernniveau, at hvidvaskforebyggelsesprocedurerne i den estiske filial omfattende non-resident porteføljen havde været åbenbart man-

gelfulde og utilstrækkelige. Det blev også erkendt, at alle kontrolfunktioner (eller forsvarslinjer) havde svigtet, både i filialen og på koncernniveau. Dette omfattede forretningsmæssige funktioner såvel som Group Compliance & AML og Group Internal Audit. Som påvist af Group Internal Audit i første kvartal 2014 og i en ekstern konsulentrapport i april 2014 gjaldt (i) at der havde været utilstrækkelig viden om kunder, deres endelige ejere og styrende interesser, og midlernes oprindelse, (ii) at screening af kunder og betalinger hovedsagelig havde været foretaget manuelt og havde været mangelfuld, og (iii) at der ikke var reageret forskriftsmæssigt i forhold til mistænkelige kunder og transaktioner.

Mistænkelige kunder og aktivitet

10. Mistænkelige kunder

Porteføljeundersøgelsen har anvendt en risikobaseret tilgang. Et stort antal risikoindikatorer er blevet defineret, og kunder er blevet holdt op imod disse og grupperet. Ved undersøgelsen af kunder er der anvendt en "kunde-for-kunde"-tilgang begyndende med de kunder, som er slået ud på flest risikoindikatorer. Indtil videre er ca. 6.200 kunder blevet undersøgt, og disse kunder er helt overvejende blevet fundet mistænkelige. Næsten alle de ca. 6.200 kunder, der indtil videre er undersøgt, var iblandt de ca. 10.000 kunder i non-resident porteføljen.

11. Indgivelse af rapporter om mistænkelig aktivitet

Kunder, der er fundet at have mistænkelige karakteristika eller fundet at have været involveret i visse mistænkelige transaktioner, indberettes til den estiske hvidvaskmyndighed i et aftalt format og i overensstemmelse med estisk lovgivning. Indberetning sker i form af rapporter om mistænkelig aktivitet (SARs). Dette er i tillæg til de rapporter om mistænkelig aktivitet, der historisk blev indgivet af den estiske filial, nemlig vedrørende 653 kunder i non-resident porteføljen (når også de yderligere 5.000 kunder omfattet af undersøgelsen medregnes, udgør antallet af kunder, hvor filialen har indgivet rapporter om mistænkelig adfærd, 760).

12. Mistænkeligt flow

Den omstændighed, at kunder har mistænkelige karakteristika eller har været involveret i betalinger, som er fundet mistænkelige, udgør ikke et grundlag for med rimelig grad af sikkerhed at konkludere, hvor stor en del af flowet der var mistænkeligt. For nogle kunders vedkommende må alle betalinger højst sandsynligt anses for mistænkelige. For så vidt angår andre kunder, er den omstændighed, at de har mistænkelige karakteristika, eller at de har været involveret i visse mistænkelige betalinger, ikke nødvendigvis udtryk for, at alle deres betalinger har været mistænkelige. En "transaktion-for-transaktion"-tilgang er blevet anvendt, og der er ikke tilvejebragt noget nøjagtigt estimat. Samlet set er det forventningen, at en stor del af betalingerne må anses for mistænkelige.

13. Kriminel aktivitet

Den omstændighed, at en kunde eller en transaktion anses for mistænkelig, siger ikke i sig selv noget om, hvorvidt der er begået kriminel aktivitet af kunden eller en anden part. Ved indgivelse af rapporter om mistænkelig aktivitet til hvidvaskmyndigheden, vil denne have mulighed for at indhente yderligere information fra andre kilder og for at indlede en undersøgelse. Statuering af hvidvask kræver bevis

for, at de overførte midler er udbytte fra en kriminel handling. Stillingtagen til, hvorvidt dette er tilfældet, vil typisk kræve yderligere oplysninger end dem, som en finansiel institution er i besiddelse af.

14. Intern medvirken

Tidligere og nuværende medarbejdere i den estiske filial og tidligere agenter (personer, som modtog kommission for at formidle kunder til filialen) er blevet undersøgt i relation til foretagelse af mistænkelige handlinger med henblik på at fastslå, hvorvidt de har samarbejdet med kunder i non-resident porteføljen. Undersøgelsen har fundet, at 42 medarbejdere og agenter har været involveret i mistænkelig aktivitet. Dette indberettes til den estiske hvidvaskmyndighed, igen i et aftalt format og i overensstemmelse med estisk lovgivning. Yderligere er otte tidligere ansatte blevet anmeldt til estisk politi af Danske Bank. Det forhold, at der er indgivet rapporter om mistænkelig aktivitet og politianmeldelser, giver ikke grundlag for med rimelig grad af sikkerhed at konkludere, i hvilket omfang kriminel aktivitet i form af intern medvirken rent faktisk har fundet sted.

Begivenheder og advarselstegn

15. Advarselstegn på tidspunktet for erhvervelsen

Kort efter erhvervelsen af Sampo Bank i 2007 havde Danske Bank en reel mulighed for at fastslå, at non-resident porteføljen indebar mistænkelig aktivitet, som ikke var blevet opdaget ved foretagelse af hvidvaskforebyggende procedurer i Sampo Bank i Estland. I 2007 udsendte det estiske finanstillsyn en kritisk inspektionsrapport, og omkring samme tidspunkt modtog Danske Bank på koncernniveau konkret information fra den russiske centralbank via Finanstillsynet. Denne information påpegede mulig "tax and custom payments evasion" og "criminal activity in its pure form, including money laundering" anslået til "billions of rubles monthly". Danske Bank forpassede imidlertid denne første klare mulighed.

16. Ingen integration af de baltiske banker under koncernens it-plattform

Den estiske filial og de baltiske bankaktiviteter udgjorde kun en lille del af Danske Bank, som var hårdt ramt af udfordringer under finanskrisen, ikke mindst fra 2008. Det år blev planer om at integrere de baltiske bankaktiviteter ind under koncernens it-plattform opgivet, da projektet blev anset for at være for dyrt og ressourcekrævende. Som følge heraf anvendte den estiske filial ikke de hvidvaskforebyggende systemer, som var udviklet på koncernniveau, herunder kundesystemer samt transaktions- og risikoovervågning, og en yderligere konsekvens var, at koncernen kun havde begrænset indsigt i de estiske forretningsaktiviteter.

17. Forretningsmæssig rapportering

I løbet af de mange aktive år som fulgte, blev non-resident porteføljen en veletableret forretning i Danske Bank, om end særegen for Baltikum og den estiske filial. De fleste præsentationer vedrørende den estiske filial indeholdt kun begrænset – eller ingen – information om non-resident porteføljen. Dette var også tilfældet i forhold til drøftelser om strategi trods non-resident porteføljens betydning i relation til den estiske filials profitabilitet. Det estiske finanstillsyn havde i 2009 foretaget en opfølgende undersøgelse, som resulterede i en mindre kritisk rapport sammenlignet med 2007. Denne information blev i forbindelse med, at det danske finanstillsyn i

2012 og 2013 rejste spørgsmål om non-resident porteføljen i Estland, delt med det danske finanstilsyn. Den estiske filial anvendte også et referat fra et møde i 2013 med det estiske finanstilsyn, baseret på information fra filialen, til at betrygge Danske Bank på koncernniveau. Koncernen ser ud til at have tillagt mødereferatet uforholdsmæssig betydning idet mødereferatet var mere nuanceret, end hvad det blev præsenteret som internt i koncernen.

18. Rapportering fra kontrolfunktioner

Indtil 2014 var rapportering vedrørende non-resident porteføljen fra Group Compliance & AML til direktionen og bestyrelsen overordnet set betryggende, ligesom rapporteringen i 2011 til 2013 fra Group Internal Audit generelt var positiv.

19. Afbrydelse af korrespondentbankforhold i 2013

I 2013 bragte en korrespondentbank, som cleared betalinger i USD fra den estiske filial, korrespondentbankforholdet til ophør med henvisning til hvidvaskforebyggelse. Dette udgjorde endnu en reel mulighed for at gøre non-resident porteføljen til genstand for nærmere undersøgelse. Faktisk gav det anledning til en undersøgelse ("business review") af non-resident porteføljen på initiativ af koncernen. Denne undersøgelse blev ikke afsluttet, før den blev overhalet af andre begivenheder i form af en henvendelse fra en whistleblower, som gav koncernen nye og til dels foruroligende oplysninger. Samtidig blev der i den estiske filial taget initiativer for at styrke overvågningen.

20. Reaktioner på whistleblower og Group Internal Audit i 2014

Det var en henvendelse fra en whistleblower fra den estiske filial i slutningen af 2013 og efterfølgende rapportering fra Group Internal Audit i starten af 2014, som fik koncernen til at indse, at de hvidvaskforebyggende procedurer i den estiske filial havde været åbenbart mangelfulde og utilstrækkelige, og at alle tre forsvarslinjer, både i filialen og på koncernniveau, havde svigtet. Som følge af denne erkendelse, blev der iværksat handlinger på koncernniveau i relation til non-resident porteføljen. Få måneder senere var det dog tilsyneladende opfattelsen i koncernen, at situationen var kommet under kontrol, og at kritiske bemærkninger fra Group Internal Audit samt et eksternt konsulentfirma og senere det estiske finanstilsyn hovedsagelig angik historiske forhold. Denne opfattelse påvirkede rapporteringen til direktionen og bestyrelsen, som begge atter blev betrygget, uden at der var grundlag herfor. Herudover skete der ingen rapportering af forholdene til myndighederne.

21. Utilstrækkelige handlinger i 2014

De handlinger, som faktisk blev iværksat i 2014, viste sig at være utilstrækkelige herunder med et antal processer, som ikke blev bragt til ende. For det første blev de påstande, som whistlebloweren var fremkommet med, ikke ordentligt undersøgt. Mere generelt var fokus hovedsagelig på procedurer i modsætning til imødegåelse af reelle og konkrete risici relateret til den stadig aktive non-resident portefølje. En undtagelse var en gennemgang af virksomhedskunderne (selskaber) i Non-Resident Porteføljen ("customer review"), som blev foretaget af filialen selv, men også denne øvelse viste sig at være utilstrækkelig.

22. Reaktioner på whistleblower og Group Internal Audit i 2014

I første halvdel af 2015 synes den estiske filial at have haft planer om at kunne beholde størstedelen af kunderne i non-resident porteføljen. Tilsyneladende var det planen til trods for vedtagelsen af en ny politik vedrørende serviceringen af non-resident kunder, hvorefter kunder skulle have "legitime grunde" til at gøre forretninger i Baltikum, og hvorpå bestyrelsen havde fæstet lid i forbindelse med fastlæggelsen af en ny strategi for de baltiske bankaktiviteter. En egentlig afvikling blev først iværksat – og stort set gennemført – i anden halvdel af 2015 efter afbrydelse af de tilbageværende korrespondentbankforhold vedrørende dollarclearing og et forløb med det estiske finanstillsyn efter den stærkt kritiske inspektionsrapport i december 2014.

23. Analyse og rapportering vedrørende non-resident porteføljen i 2017

I 2017 begyndte Danske Bank at undersøge non-resident porteføljen nærmere som følge af mediedækning. Der blev indsamlet oplysninger i en proces, som til dels var kaotisk, og som ikke efterlod megen tid til analyse. Rapporteringen i den forbindelse var på visse punkter mangelfuld, herunder i relation til såvel bestyrelsen som Finanstillsynet.

Ansvar

24. Enkeltpersoners overholdelse af juridiske forpligtelser

Med hensyn til non-resident porteføljen viser undersøgelsen, at et antal tidligere og nuværende medarbejdere, både i den estiske filial og på koncernniveau, i perioden fra 2007 til 2017 ikke levede op til de juridiske forpligtelser, der fulgte af deres ansættelsesforhold i banken. De fleste af disse medarbejdere er ikke længere ansat i banken. For så vidt angår medarbejdere, som fortsat er ansat i banken, har banken oplyst os om, at passende tiltag er blevet eller vil blive taget. Vi kan ikke dele en vurdering af en person, medmindre den pågældende anmoder os om det. Vi er blevet anmodet af bestyrelsen, bestyrelsesformanden og den administrerende direktør om at dele vurderingerne af dem. Som det fremgår af vurderingerne, har bestyrelsen, bestyrelsesformanden og den administrerende direktør ikke brudt deres juridiske forpligtelser i forhold til banken.

...

3.2 Den overordnede fremgangsmåde for porteføljeundersøgelsen

Porteføljeundersøgelsen foretages under tilsyn, instruktion og ledelse af Bruun & Hjejle Advokatpartnerselskab ("Bruun & Hjejle") for at sikre, at undersøgelsen er objektiv og grundig. "Objektiv" betyder, at undersøgelsen varetages af Bruun & Hjejle, således at den ikke ville kunne påvirkes af modstridende interesser internt i banken eller på anden vis. "Grundig" betyder, at undersøgelsen søger at afdække alle omstændigheder, der potentielt kan have betydning for undersøgelsen uanset konsekvenserne. Danske Advokater har udarbejdet en vejledning vedrørende advokatundersøgelser, hvoraf fremgår, at en "uvildig" undersøgelse er begrænset til at angå undersøgelser foretaget af advokatfirmaer, som ikke fast benyttes af den virksomhed, der er genstand for undersøgelsen. Danske Banks bestyrelse har ikke forud for iværksættelsen

af de igangværende undersøgelser benyttet Bruun & Hjejle som advokat, men Bruun & Hjejle rådgiver Danske Bank i andre sager. Selv om undersøgelsen således ikke opfylder kravene for at kunne anses for "uvildig", er undersøgelsen foretaget i overensstemmelse med de hovedprincipper, som Danske Advokater har fastlagt for uvildige undersøgelser. Med henblik på at undgå misforståelser er undersøgelsen ikke præsenteret som (fuldstændigt) "uafhængig", uanset at Bruun & Hjejle selvsagt har efterlevet kravene til uafhængighed som fastsat i de advokatetiske regler vedtaget af Advokatrådet.

På grundlag af Bruun & Hjejles instruktioner har undersøgelsen været udført – og udføres fortsat – af Danske Banks Compliance Incident Management team i samarbejde med tekniske eksperter fra konsulentvirksomhederne PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartnerselskaber (PwC) og Ernst & Young P/S (EY). Den internationale datasoftwarevirksomhed Palantir Technologies Inc. ("Palantir") har anvendt sin softwareplatform til at integrere og muliggøre analyse af de omfattende mængder af kunde-, transaktions- og handelsdata, som har været tilgængelig. CERTA Intelligence & Security A/S ("CERTA") har tillige assisteret med undersøgelsen.

...

4.3.5 *Det danske finanstilsyns undersøgelse*

I september 2017 iværksatte det danske finanstilsyn en undersøgelse af Danske Banks ledelse og styring i relation til hvidvasksagen i den estiske filial. Efter modtagelsen af det danske finanstilsyns foreløbige vurdering den 21. december 2017, bad Danske Banks bestyrelse Bruun & Hjejle om at udarbejde et skriftligt svar til det danske finanstilsyn for at undgå interessekonflikter og for at gøre de oplysninger, som allerede var indsamlet som led i undersøgelsen, tilgængelige for finanstilsynet. Bruun & Hjejle udarbejdede, sammen med Promontory, de svar, som blev sendt den 7. februar og 26. marts 2018 af bankens bestyrelse og direktion. Som svar på en række udkast til afgørelser fra det danske finanstilsyn i løbet af april og maj 2017 udarbejdede Bruun & Hjejle yderligere svar til finanstilsynet på foranledning af Danske Banks bestyrelse. Bruun & Hjejle delte undersøgelsens foreløbige konklusioner vedrørende faktum med det danske finanstilsyn, og sammenlignede disse med det danske finanstilsyns konklusioner vedrørende faktum. Derudover delte Bruun & Hjejle sine synspunkter vedrørende nogle påtænkte processuelle beslutninger, som fremgik af finanstilsynets udkast til afgørelse. Bruun & Hjejle gjorde dette med henblik på at sikre overholdelse af retsstatsprincippet til fordel for alle interessenter. I sidste ende fulgte det danske finanstilsyn Bruun & Hjejles forslag til den processuelle fremgangsmåde, således som dette er reflekteret i finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018.

...

9. **Overblik over hændelsesforløbet**

Dette afsnit giver et overblik over hændelsesforløbet fra og med 2007. Det er baseret på de oplysninger, der har været tilgængelige for os, som beskrevet i afsnit 4. Generelt har vi en bedre forståelse af viden og

handlinger på koncernniveau end i den estiske filial, ligesom vi har flere oplysninger om, hvad der er sket i nyere tid, ikke mindst fra og med 2013.

9.1 Organisationsmæssig oversigt

9.1.1 *Tre forsvarslinjer*

Danske Banks risikostyringsstruktur er organiseret ud fra en model med tre forsvarslinjer, som er blevet implementeret gradvist (og først blev færdiggjort i september 2014). Den første forsvarslinje består af den daglige drift, der styrer risiko (forretnings-enheder, herunder forretningsenhederne i den estiske filial). Den anden forsvarslinje varetages af de funktioner, der har med risiko, compliance og hvidvaskforebyggelse at gøre, som fører tilsyn med, overvåger og stiller kritiske spørgsmål i relation til den risiko, bankens forretningsenheder udsættes for, og er ansvarlig for implementering af effektive risikostyrings- og compliance-procedurer. Endelig ligger den tredje forsvarslinje hos de funktioner, der giver uafhængige erklæringer og vurderinger (primært Group Internal Audit).

9.1.2 *Den estiske filial, Baltic Banking og internationale bankaktiviteter på koncernniveau*

Danske Banks enhed i Estland, Sampo Pank, udgjorde i 2007 i sig selv en bank og et datterselskab og blev fra 2008 en filial af Danske Bank. Filialen ændrede navn til Danske Bank i november 2012. Den estiske filial har sin egen Executive Committee.

Baltic Banking var det første niveau over de tre baltiske filialer (Estland, Letland, Litauen), som udgjorde bindeleddet mellem aktiviteterne i de baltiske banker og Danske Bank-koncernen i København. Der var endvidere en fælles bestyrelse for de baltiske enheder; Baltic Advisory Board (tidligere kaldet Baltic Supervisory Board) med medlemmer fra koncernen samt en baltisk Executive Committee.

Før den nye driftsmodel blev introduceret i juni 2012, refererede Baltic Banking til chefen for International Banking Activities, som var en del af det område, som Thomas Borgen var øverste ansvarlig for som medlem af direktionen fra september 2009 til juni 2012. I juni 2012 blev Baltic Bankings aktiviteter flyttet til Business Banking. Fra juni 2012 var chefen for Business Banking medlem af direktionen og havde det øverste direktionsansvar for den estiske filial.

I 2014 blev International Banking introduceret som et nyt niveau mellem Business Banking og Baltic Banking.

9.1.3 *Rapportering fra forretningsområderne*

Rapporteringslinjen fra forretningsområderne (første forsvarslinje) fra den estiske filial til Danske Bank-koncernen udviklede sig over tid fra en rapporteringslinje med tre stadier i 2007 til fire stadier i september 2009 til fem stadier i april 2014:

...

9.1.4 Bestyrelsen og revisionsudvalget

Bestyrelsen varetager den overordnede og strategiske ledelse af Danske Bank, herunder ansvaret for at overvåge compliance og risikostyring. Fra 2007 til 2017 bestod bestyrelsen af otte medlemmer valgt på generalforsamlingen og fire medarbejderrepræsentanter.

Revisionsudvalget er et bestyrelsesudvalg med medlemmer, der er udnævnt fra bestyrelsen. Det fører tilsyn med regnskabsføring og revision samt fra 2012 også compliance og hvidvaskforebyggelse på vegne af bestyrelsen.

9.1.5 Direktionen

Direktionen er ansvarlig for bankens daglige drift under ledelse af den administrerende direktør ("Chief Executive Officer" eller "CEO"). Dens forpligtelser omfatter at sikre, at bankens organisationsstruktur er robust og transparent og har effektive kommunikations- og rapporteringslinjer, herunder i forhold til compliance og hvidvaskforebyggelse.

9.1.6 Group Legal

Group Legal yder juridisk rådgivning og serviceydelser internt i Danske Bank. Chefen for Group Legal refererede indtil 2012 direkte til den administrerende direktør og fra 2013 til økonomidirektøren ("Chief Financial Officer" eller "CFO"), som var medlem af direktionen. Indtil september 2014 var Group Legal ansvarlig for Group Compliance & AML.

9.1.7 Group Compliance & AML

Som en funktion, der fører tilsyn med compliance- og hvidvaskområderne i bankens forretningsenheder (første forsvarslinje), udgør Group Compliance & AML en del af den anden forsvarslinje. Navnet på funktionen har ændret sig igennem tiden, men betegnes i denne rapport Group Compliance & AML. Fra september 2014 revisionschefen for Group Compliance & AML direkte til økonomidirektøren i stedet for til chefen for Group Legal, som det var tilfældet forud for september 2014.

9.1.8 Group Internal Audit

Group Internal Audit udgør den tredje forsvarslinje og varetager den interne revision af alle selskaber og visse andre enheder inden for Danske Bank-koncernen. Group Internal Audit ledes af revisionschefen ("Chief Audit Executive" eller "CAE"), som er udnævnt af bestyrelsen. Group Internal Audit udgør den tredje og sidste forsvarslinje.

9.2 Erhvervelse

I dette overblik over hændelsesforløbet omfatter den første fase erhvervelsen og relaterede begivenheder i 2006 og 2007.

...

9.2.1 Erhvervelse af Sampo Bank

Den 9. november 2006 annoncerede Danske Bank erhvervelsen af finske Sampo Bank, som Danske Bank i sin fondsbørsmeddelelse beskrev som "den tredjestørste bank i Finland med et bredt filialnet i Finland, datterbanker i Estland, Letland, Litauen samt en ny erhvervet bank i Rusland". Prisen var lige over EUR 4 milliarder, hvoraf lige godt halvdelen var allokert til goodwill i Danske Banks efterfølgende årsrapport for 2006. Gennemførelsen af erhvervelsen blev offentliggjort den 1. februar 2007.

Udover aktiviteterne i Finland havde Sampo Bank tre mindre datterselskaber i de baltiske lande: AS Sampo Pank i Estland, AB Sampo Bankas i Litauen og AS Sampo Banka i Letland.

Sampo Pank i Estland kunne spore sin historie tilbage til to estiske bankenheder, der blev etableret i 1992 umiddelbart efter Sovjetunionens fald; Eesti Foreksbank og Eesti Investeerimisbank. På daværende tidspunkt var der stærke økonomiske bånd mellem Estland og den Russiske Føderation. Det synes at være sådan, at Eesti Foreksbank efter sin etablering prioriterede og udviklede en betydelig kundebase med detail- og virksomhedskunder fra Rusland med fokus på internationale betalinger og valutatransaktioner (herunder valutaveksling). De russiske kunder var især fra Moskva-området, hvor banken åbnede et kontor i 1997, samt fra Sankt Petersborg-området. I 1998 oplevede Estland en bankkrise, der delvist var forårsaget af Ruslands svækkede økonomi. Senere samme år overtog den estiske centralbank aktiemajoriteten i både Eesti Foreksbank og Eesti Investeerimisbank, og bankerne blev fusioneret under navnet Optiva Bank, som da var den tredjestørste bank i Estland. Det var den bank, som finske Sampo Bank erhvervede i 2000 og i 2002 omdøbte til Sampo Pank.

Før 2007 havde Danske Bank ikke opereret i de baltiske lande.

Ifølge de offentliggjorte årsrapporter for de tre baltiske datterselskaber var Sampo Pank i Estland den mest profitable af de tre baltiske datterselskaber. Det var også det eneste datterselskab, som havde egenkapitalforrentningen ("Return on Equity" eller "ROE") med i sin årsrapport, dvs. indtjeningen i forhold til egenkapital. Det estiske datterselskab angav i sine årsrapporter en egenkapitalforrentning på ca. 23 procent i 2005, 26 procent i 2006 og 30 procent i 2007.

9.2.2 Det estiske finanstilsyns inspektion i 2007

I marts og april 2007 foretog det estiske finanstilsyn en inspektion i Sampo Pank i Estland, der fokuserede på bankens non-resident kunder. Den endelige inspektionsrapport, affattet på estisk, blev afgivet den 16. august 2007. Den 20. september 2007 sendte filialen en engelsk oversættelse af resuméet af inspektionsrapporten til Danske Banks Group Compliance & AML i København, som videregav den til Group Legal.

Ifølge det engelske resumé havde det estiske finanstillsyn konstateret, at "the approved internal rules are mostly in compliance with the requirements set forth in the valid legal acts", og at "[i]n principle, control systems for the monitoring of compliance with these regulations have also been established". Dog var filialens faktiske praksis genstand for kritik, ikke mindst med hensyn til kundekendingsoplysninger, idet det estiske finanstillsyn skrev, at "the Bank's routine practice has not been fully in compliance with the requirements stipulated in valid legal acts and international standards". Det estiske finanstillsyn konkluderede, at "the Bank has underestimated potential risks, associated with providing services to legal entities registered in a low-tax area and undue compliance with relevant procedure rules". For så vidt angik non-resident kunderne, understregede det estiske finanstillsyn de involverede "additional risks" og konstaterede, at "the actual activity of the Non-resident Customers Department aimed at examining the activities of clients is not in compliance with international practice and is not sufficient, regarding the specifics of the activities of this particular client group and associated risks".

Den 18. september 2007 blev inspektionsrapporten efterfulgt af en afgørelse fra det estiske finanstillsyn, som indeholdt påbud til banken. Den 25. september og 20. december 2007 informerede den estiske filial det estiske finanstillsyn om filialens tiltag for at leve op til afgørelsens påbud. Ifølge filialen inkluderede det lukning af "597 accounts of non-resident legal and natural persons" i 2007. Den 3. december 2007 blev en engelsk oversættelse af afgørelsen videregivet til Group Compliance & AML i København.

9.2.3 Oplysninger fra den russiske centralbank i 2007

I brev af 8. juni 2007 til det danske finanstillsyn udtrykte den russiske centralbank bekymring med hensyn til non-resident kunder i Sampo Bank i Estland. Centralbanken oplyste, at "clients of Sampo Bank permanently participate in financial transactions of doubtful origin" anslået til "billions of rubles monthly". Efter en beskrivelse af en transaktionstype angav den russiske centralbank endvidere, at "the mentioned transactions can be aimed at tax and custom payments evasion while importing the goods, or giving the legal form to the outflow of the capital, or they can be connected with the criminal activity in its pure form, including money laundering". Den 18. juni 2007 videresendte det danske finanstillsyn brevet til direktionen i Danske Bank og udbad sig direktionens kommentarer på engelsk.

Brevet fra den russiske centralbank var på dagsordenen på møder afholdt den 7. august 2007 i både Danske Banks direktion og bestyrelse. Ved disse møder blev det oplyst, at sagen ville blive undersøgt internt.

Group Legal og Group Compliance & AML svarede ved brev af 27. august 2007 det danske finanstillsyn på vegne af banken. Svaret henviste til den nylige inspektionsrapport fra det estiske finanstillsyn og anførte fejlagtigt, at det estiske finanstillsyns "conclusion of the inspection was that the bank complies with the existing laws and regulations", og at det estiske finanstillsyn ikke havde haft nogen "material observations".

Det var også anført, at Danske Bank-koncernens hvidvaskforebyggelseskoncept tillige var blevet implementeret i det estiske datterselskab, og at rapporteringslinjer var blevet etableret. Det danske finanstilsyn indkaldte til et møde med banken den 3. september 2007, hvor Group Legal fremkom med tilsvarende betryggende oplysninger. Det danske finanstilsyn havde også talt med bankens Group Internal Audit, som havde oplyst til det danske finanstilsyn, at lokale interne revisorer hos Sampo Pank i Estland havde undersøgt forholdene nærmere uden at finde noget nævneværdigt.

9.3 Drift

I dette overblik over hændelsesforløbet beskriver anden fase driften, der varede fra 2008 til 2013.

...

9.3.1 Separat it-plattform

I 2008 blev Sampo Pank i Estland omdannet til en filial af Danske Bank, hvilket synes at have været planlagt allerede på tidspunktet for erhvervelsen. En anden plan havde været at migrere de baltiske datterselskaber til koncernens it-plattform for at sikre adgang til oplysninger om forretningen og minimere driftsmæssige risici. Denne plan blev imidlertid opgivet i august 2008. Det var dengang vurderingen, at migreringen ville være for dyr og anvende for meget kapacitet. På det pågældende tidspunkt blev det gjort klart, at den aflyste it-migrering ville kræve yderligere initiativer på compliance-området.

9.3.2 Interne rapporter i 2008 og 2009

I en revisionsrapport af 29. april 2008 om hvidvaskforebyggende foranstaltninger i den estiske filial gav Group Internal Audit filialen en rating som "satisfactory" (den næstbedste rating ud af fem). Det blev bemærket, at "[t]he non-resident customers department has improved considerably in applying KYC principles", selv om Group Internal Audit også bemærkede "a few shortcomings". Samtidig var filialens rapporter om hvidvask hovedsagelig grønne (den bedste rating ud af tre), og rapporterne om hvidvask fra Group Compliance & AML i 2009 indeholdt ikke bemærkninger vedrørende Estland.

9.3.3 Det estiske finanstilsyns opfølgende inspektion i 2009

I juni 2009 foretog det estiske finanstilsyn en hvidvaskinspektion i den estiske filial, der var en opfølgning på inspektionen i 2007. Dette førte til en endelig inspektionsrapport af 15. oktober 2009, som var affattet på estisk. I slutningen af oktober 2009 sendte filialen et engelsk resumé til Group Compliance & AML. Ifølge resuméet bemærkede det estiske finanstilsyn, at holdningen hos filialens medarbejdere med hensyn til målsætningerne og overholdelse af lovkrav var "improved considerably". Det estiske finanstilsyn fandt også, at filialen havde "changed or updated its internal procedures in line with the legal amendments made in 2008" (om end med "some deficiencies"). Samtidig anførte det estiske finanstilsyn, at "[t]he documents and information about cus-

tomers and their activities reviewed in the course of the on-site inspection did not comply with the requirements of legislation and/or the internal procedures of the Branch in all cases". Det estiske finansilsyn understregede "the importance of obtaining the relevant information, especially about the beneficial owners, ownership and control structures and economic activities of customers in order to guarantee that the Branch and the entire financial system of Estonia function in a manner that is trustworthy and in compliance with international standards".

9.3.4 *Medieomtale i 2010*

I 2010 blev oplysninger om kunder i den estiske filial omtalt i en række medier.

Den 4. januar 2010 offentliggjorde den amerikanske avis Barron's en artikel, der knyttede et nærmere angivet selskab til den estiske filial og en nordkoreansk sag om våbensmugling i Thailand. En journalist havde henvendt sig til filialen, før artiklen blev udgivet, men artiklen blev udgivet uden omtale af filialen eller Danske Bank. Der blev taget initiativer i den estiske filial, som vi på grund af retlige forpligtelser ikke er berettiget til at videregive. Vi kan ikke se, at man på koncernniveau blev orienteret på daværende tidspunkt.

Den 25. januar 2010 knyttede estiske medier den estiske filial til påståede hvidvaskaktiviteter vedrørende et valutavekslingselskab og en nærmere angivet kunde. Den 28. januar 2010 blev det kort gengivet i danske medier, da en anden dansk bank udtalte, at sagen vedrørte Sampo Pank. Dette gav anledning til spørgsmål på koncernniveau, og sagen blev i marts 2010 taget op igen på direktionens niveau efter henvendelse fra en af Danske Banks korrespondentbanker. Der blev taget initiativer i den estiske filial, som vi på grund af retlige forpligtelser ikke er berettiget til at videregive.

9.3.5 *Drøftelser i direktionen i 2010 og 2011*

I 2010 og 2011 blev den estiske filial og dens non-resident portefølje behandlet i Danske Banks direktion.

På direktionens møde den 21. januar 2010 havde der været en koncernvid drøftelse af fokusområder og indtjening, herunder vedrørende Baltikum. Drøftelsen er ikke afspejlet i mødereferatet. Ifølge en mail fra februar 2010 sendt mellem andre medarbejdere på koncernniveau, havde et direktionsmedlem peget på muligheden for en langsom udvidelse i Estland, mens direktionsmedlemmet gjorde det klart, at en sådan udvidelse ikke skulle være på bekostning af hvidvaskforebyggende foranstaltninger.

På et direktionens møde den 9. marts 2010 fandt der på baggrund af modtaget rapportering en drøftelse sted om antallet af rapporter om mistænkelig aktivitet (SARs), som var indgivet af den estiske filial. Drøftelsen er gengivet i referatet som følger:

“På side 5 i AML-rapporten var anført, at Estland står for en 30 % markedsandel af “Suspicious Activity Reports”. Denne store andel skyldes iflg. [navn], at Danske Bank har en høj standard i forhold til andre banker i Estland.

[Navn] udtrykte bekymring over de mange russiske overførsler. [Navn] oplyste, at der havde været kontakt til den russiske centralbank, som sagde god for disse overførsler. [Navn] havde heller ikke fundet noget, der gav anledning til bekymring.”

Et halvt år senere, på direktionmødet den 21. september 2010, var der igen rapportering om antallet af rapporter om mistænkelig aktivitet, hvilket førte til følgende drøftelse (som gengivet i referatet):

“In reply to a question from [name], [name] and [name] confirmed that they are comfortable with the situation in Estonia with substantial Russian deposits. This was also underlined by the approval received from the Russian Central Bank to establish a representative office in Moscow.”

9.3.6 Rapportering fra Group Internal Audit i 2011

Den 26. august 2011 afgav Group Internal Audit en revisionsrapport om compliance og hvidvaskforebyggelse i den estiske filial. Revisionsrapporten gav en “satisfactory” rating (den næstbedste rating ud af fem) til compliance og en “fair” rating (den tredjebedste rating ud af fem) til hvidvaskforebyggelse. Med hensyn til hvidvaskforebyggelse stod der i rapporten, at “although the risk analyses are made, the AML procedures are done and the regular reporting to local management and Group Compliance is in place, there are several deficiencies in mandatory documentation”.

Den 14. november 2011 afgav Group Internal Audit en revisionsrapport om kundeengagementerne i den estiske filial, der også gennemgik kundelegitimationsprocedurer og kundekendskabsprocedurer. Revisionsrapporten gav en “satisfactory” rating (den næstbedste rating ud af fem) til det interne kontrolmiljø. Det blev bemærket, at, “the requirements were generally followed”, og at “the shortcomings detected in the course of the controls were mostly fixed”, selv om der var “a room for further improvement in AML process”.

9.3.7 Information til bestyrelsen i 2011 og 2012

Den 5. maj 2011 modtog bestyrelsen baggrundsmateriale til brug for en overordnet strategidiskussion om de baltiske bankaktiviteter. Præsentationen indeholdt ikke en detaljeret analyse og nævnte ikke non-resident porteføljen. Præsentationen indeholdt slides med titler som “Operating profit stable before loan losses - Dominated by Estonia” og “Good ROE before loan losses - Again, Estonia at high levels”. Ifølge præsentationen var egenkapitalforrentningen før lånetab for så vidt angår den estiske filial steget fra 45 procent i 2007 til 58 procent i 2010. Ifølge bestyrelsesmødereferatet var der enighed om, at “it was important to focus on the right customers” og at “[t]he short-term target was not to be number one or two, but the Bank had to have ambitious goals for the long term”. Da de baltiske lande på ny blev drøftet på et bestyrelsesmøde

den 1. marts 2012 var det med omtale af de baltiske lande på et mere overordnet niveau.

9.3.8 Anmodning i 2012 fra det danske finanstilsyn vedrørende den estiske filial

Den 13. februar 2012 rettede det danske finanstilsyn henvendelse til Group Compliance & AML på baggrund af et brev fra det estiske finanstilsyn vedrørende "en række alvorlige problemstillinger vedr. AML/CFT i bankens estiske filial". Det danske finanstilsyn henviste til en "survey within Estonian credit institutions and foreign branches", som det estiske finanstilsyn havde nævnt i sit brev. Der stod om den estiske filial, at "[t]he relatively big concentration of the business relationships from risk countries in Branch is not accidental", og at "the same risk patterns" var blevet identificeret af det estiske finanstilsyn under dets inspektioner i 2007 og 2009. På det grundlag anmodede det danske finanstilsyn om koncernens bemærkninger til brevets indhold samt den estiske filials manglende handling.

I sit svar til det danske finanstilsyn af 20. februar 2012 henviste Group Legal and Group Compliance & AML til oplysninger modtaget fra den estiske filial. Det var anført, at "[i]n order to mitigate the risk of being used for money laundering or terror financing Sampo Pank Estonia operates a determined control environment regarding customer relation establishment and transaction monitoring". I relation til det estiske finanstilsyns inspektionsrapport fra 2009 var det anført, at "the shortcomings have been corrected subsequently". Afslutningsvis var følgende angivet: "To sum up we are fully aware that the customer database of Sampo Pank Estonia includes a number of high risk customers. However, we are confident that the control setup corresponds to the actual risk".

Den 3. april 2012, efter en anmodning fra det danske finanstilsyn om yderligere oplysninger om den konkrete håndtering af højrisikokunder i den estiske filial, fremkom Group Compliance & AML på vegne af Danske Bank med yderligere svar. Dette svar gav et mere detaljeret overblik over hvidvaskkontrolprocedurerne i den estiske filial. Konklusionen anførte, herunder med henvisning til rapporter fra Group Internal Audit: "As a closing note we would like to state that we feel confident that the control setup described above mitigates the actual risk regarding high risk customers in Sampo Pank at a satisfactory level".

9.3.9 Group Compliance & AML's besøg hos filialen i 2012

I brevet af 3. april 2012 til det danske finanstilsyn var det angivet, at Group Compliance & AML havde planer om at besøge den estiske filial i maj 2012. Dette besøg fandt sted den 7. maj 2012. Observationer fra besøget er afspejlet i et bilag til rapporten for første halvår af 2012 fra Group Compliance & AML. Bilaget indeholdt en liste over hvidvaskrisici i de lokale enheder. For så vidt angik den estiske filial havde fokus været på "the ongoing process of controls to ensure that rules are complied with" og "screening of outgoing payments against EU/UN and OFAC list [US Office of Foreign Assets Controls sanktionsliste]". Det

var tilføjet, at “[a]s of today incoming payments are not screened and this might be one of the focus areas going forward”. Rapporten fra Group Compliance & AML omtalte også bankens svar til det danske finanstilsyn fra 2012 ”regarding the high market share of high risk customers”. Det blev bemærket, at ”the due diligence and monitoring procedures are adjusted to mitigate the risk involved”. Af et bilag fremgik et overblik over risikoanalysen for 2012. Ifølge denne oversigt var alle områder i den estiske filial grønne (den bedste rating ud af tre) med undtagelse af to områder, som var gule (den næstbedste rating ud af tre).

9.3.10 Notat om valuta-lines fra Business Banking i 2012

Som følge af en organisationsændring i juni 2012 blev Danske Banks baltiske bankaktiviteter placeret under en afdeling på koncernniveau, Business Banking. Et par måneder efter organisationsændringen blev kredit- og risikofunktionen i Business Banking opmærksom på, at brugen af valuta-lines i den estiske filial faldt uden for koncernens kreditpolitik i og med, at de blev anvendt af non-resident kunder, og selv om at der ikke forelå regnskaber fra kunderne. Det blev påpeget, at disse kunder blev anset for højrisikokunder, og der blev udtrykt bekymring med hensyn til hvidvask. I sidste ende blev brugen af valuta-lines genstand for et notat af 26. oktober 2012. Selvom notatet primært omhandlede kreditpolitik og afvigelser derfra, adresserede det også hvidvaskspørgsmål på følgende måde:

“The paramount risk in these arrangements relate to the banks reputation. Today risk mitigation is achieved by screening customers using the KYC process. The process was presented to the local and Danish FSA and is more comprehensive than what is currently being used in other business areas”.

Notatet blev godkendt af to medlemmer af direktionen samt andre medarbejdere på koncernniveau. Et af direktionsmedlemmerne tilføjede med håndskrift: “What is the motivation for these customers opening an account with Sampo? I mean the customers’ motivation”. Det andet medlem tilføjede, også med håndskrift, at “[i]t would be relevant to go through the work done by e.g. Group Audit etc.”. Under drøftelserne om brugen af valuta-lines fremkom Baltic Banking med betryggende oplysninger til koncernen.

9.3.11 Hvidvaskforebyggelsesprogrammet fra 2012 omtalt som “Best in Class”

Den 15. juni 2012 gav det danske finanstilsyn Danske Bank ni påbud og fire risikooplysninger vedrørende hvidvask med hensyn til bankens aktiviteter i Danmark. Påbuddene dækkede et bredt område og omfattede kundekendskabsprocedurer, korrespondentbanksforhold, transaktionsovervågning og uddannelsesprogrammer. Danske Banks bestyrelse traf i konsekvens heraf beslutning om ikke blot at efterleve påbudde og risikooplysningerne, men udtrykte også en ambition om at blive “Best in Class” inden for hvidvaskforebyggelse.

I forbindelse med Danske Banks ansøgning om at åbne en filial i New York udarbejdede banken en handlingsplan til den amerikanske cen-

tralbank vedrørende hvidvaskforebyggelse. På et bestyrelsesmøde den 6. september 2012 afviste bestyrelsen den første handlingsplan vedrørende hvidvaskforebyggelse, som den blev præsenteret for. I mødereferatet står der, at "the AML issues had been known for a long time, actually several years", og at bestyrelsen ikke var komfortabel med at udstede en erklæring til den amerikanske centralbank vedrørende hvidvaskproblemerne "at the present stage". På et efterfølgende møde, den 12. oktober 2012, godkendte bestyrelsen en ny handlingsplan. Den 30. oktober 2012 afgav det danske finanstilsyn en erklæring til den amerikanske centralbank, som det danske finanstilsyn udarbejdede på grundlag af handlingsplanen godkendt af Danske Banks bestyrelse den 12. oktober 2012, samt en rapport fra Danske Bank vedrørende de skete hvidvaskforebyggelsesmæssige fremskridt, dateret den 24. oktober 2012, som banken havde sendt til det danske finanstilsyn. Af det danske finanstilsyns erklæring fremgik det at "during our AML/CTF inspection we did not discover any suspicious customer transactions (money laundering or terrorist financing), which had not been handled by Danske Bank in accordance with the FATF [Financial Action Task Force] standards and the Danish Money Laundering Act". Ifølge erklæringen havde det danske finanstilsyn gennemgået handlingsplanen og konkluderet "that it appears to comprise the elements necessary to sufficiently address the AML/CTF deficiencies". Efter et opfølgende inspektionsbesøg den 12. november 2012 erklærede det danske finanstilsyn i et brev af 30. november 2012 til Danske Bank, at banken havde opfyldt alle påbud og risikoplysninger udstedt i juni 2012. Det danske finanstilsyn understregede at tilsynets vurdering beroede på information modtaget i forbindelse med inspektionsbesøget, herunder præsentationer, forretningsorden, rapporter og andre dokumenter. I sidste ende besluttede Danske Banks bestyrelsen på sit bestyrelsesmøde den 8. august 2013 at trække ansøgningen om at åbne en filial i New York tilbage af årsager, der ikke var relateret til hvidvask.

9.3.12 Rapportering fra Group Internal Audit i 2012

Den 30. november 2012 afgav Group Internal Audit en rapport om hvidvaskforebyggende foranstaltninger i den estiske filial med den overordnede rating "extensive" (den bedste rating ud af fire). Rapporten indeholdt ingen anbefalinger om forbedringer.

9.3.13 Manglende hvidvaskansvarlig i 2013

Ved udgangen af 2012 gik den person, der var udpeget som hvidvaskansvarlig i Danske Bank, på pension. Først den 7. november 2013 blev der udpeget en ny hvidvaskansvarlig i henhold til dansk lovgivning.

9.3.14 Anmodning i 2013 fra det danske finanstilsyn

I foråret 2013 blev der igen kommunikeret med det danske finanstilsyn om den estiske filial, dens kunder og hvidvaskforebyggelsesprocedurer. Den 4. april 2013 henvendte det danske finanstilsyn sig til Group Legal. I et indledende svar den efterfølgende dag henviste Group Legal til det tidligere brev fra banken af 3. april 2012 til det danske finanstilsyn, som også var vedlagt. Group Legal anførte: "Forholdene er stadig de samme

- nemlig at de russiske kunder, som vi har i Estland, er der lavet et helt særligt AML set up omkring, netop på grund af den højrisiko, som disse kunder udgør. Det er beskrevet i detaljer i det vedhæftede brev". Ifølge en mail af 5. april 2013 fra Group Legal lader det til, at det estiske finanstillsyn også havde omtalt en liste hos den russiske centralbank med "russiske kunder, som var blacklisted". Den 7. april 2013 kontaktede Group Compliance & AML filialledelsen og henviste til "our blacklisted Russian customers". Det blev tilføjet, at "the Danish FSA is now very worried because they have confirmed to the US authorities that we comply with Danish FSA's requirements on AML" og "[i]t is critical for the Bank that we do not get any problems based on this issue. We cannot risk any new orders in the AML area". Igen gav filialledelsen betryggende oplysninger til Group Compliance & AML (med kopi af mail til Baltic Banking).

Den 25. april 2013 havde den estiske filial på foranledning af Baltic Banking et møde med bestyrelsesformanden for det estiske finanstillsyn. Filialen tog referat af mødet, som blev revideret af det estiske finanstillsyn. Det meste af referatet opsummerede de oplysninger, som den estiske filial fremkom med på mødet. Rapportering fra Group Internal Audit blev fremhævet. Der var også svar fra det estiske finanstillsyn. Ifølge referatet havde det estiske finanstillsyn "acknowledged presented information and pointed out that the FSA pays very high attention to the AML prevention in banks and payment institutions". Der stod også, at "[t]he FSA admits that the Bank's internal AML regulations are in compliance with the established requirements in order to prevent in a satisfactory level". Filialen havde bidraget med denne tekst, og det var det eneste sted, hvor det estiske finanstillsyn indsatte yderligere tekst ved gennemgangen af referatet. Denne yderligere tekst var som følger: "however they pointed out that from FSA perspective risk appetite in Estonian Danske A/S looks above the average comparing with Estonian banking sector in general". Der var også anført, at "[t]he FSA underlines that Know Your Customer Policy must be observed not only in written procedures but also in everyday business activities", og at "[i]t is important to know where and how the customer makes business and that would be in compliance with transactions in bank account". Ifølge referatet "both parties found that it is very important to realize bigger risks with non-resident customers and take all possible measures to reduce and minimize them", og det estiske finanstillsyn havde understreget den høje risiko ved "financial mediators". Der stod ikke i referatet, at det ville blive cirkuleret uden for Danske Bank. Den 15. maj 2013 videresendte Group Legal imidlertid referatet til det danske finanstillsyn, således som det havde været hensigten internt. koncernen lod til at udvise for stor tillid til referatet, som var mere detaljeret, end hvad der internt i banken var normalt.

9.3.15 Forberedelse af baltisk strategigennemgang i 2013

I 2013 blev der gjort forberedelser til en strategigennemgang med hensyn til de baltiske bankaktiviteter. Et udkast til en præsentation om "Baltic strategy review" blev cirkuleret internt i Business Banking og var tilsyneladende tiltænkt anvendt på bestyrelsesmødet den 19. juni 2013. Præsentationen viste tre strategiforslag: "Become national cham-

pion", "Build on cross sales" og "Exit Baltic countries". Der var også en slide om "The Journey for Baltic Banking towards 2015". Præsentationen indeholdt en såkaldt SWOT-analyse (styrker, svagheder, muligheder og trusler). Blandt styrkerne blev hvidvaskforebyggelse nævnt under overskriften: "Anti Money Laundering and Know Your Customer processes have been reviewed and FSAs are confident with them". På en anden slide var det anført som en trussel, at "35% of Estonian profit was generated by Russian business customers in Estonia". Præsentationen blev aldrig sendt til bestyrelsen, men specifikke slides blev senere brugt på møder i Baltic Banking.

9.3.16 *Afbrydelse af korrespondentbankforhold i 2013*

Med henblik på at klare dollarbetalingen havde den estiske filial sine egne korrespondentbanker. I juni 2013 blev et medlem af direktionen kontaktet af en af korrespondentbankerne, som ønskede at afbryde korrespondentbankforholdet på grund af hvidvaskforebyggelse. Spørgsmålet blev bragt op på et Business Banking Performance Re-view-møde den 27. juni 2013. Dette førte til et indsatspunkt med titlen "Non-Resident Russian profiles", som Business Banking og "Local Finance in Baltics" var ansvarlige for. Indsatspunktet omfattede følgende: "a) Review size of business; b) Alternative sources for correspondent banking of part of the business volume; c) Review KYC profiles and review relationship if documentation not in place". Som følge heraf undersøgte en lille gruppe under ledelse af Business Banking sagen nærmere. I sidste ende, og efter aftale med korrespondentbanken, som havde henvendt sig, fremsendte den estiske filial en underretning om afbrydelse af korrespondentbankforholdet pr. 1. august 2013 med almindeligt opsigelsesvarsel på tre måneder. Efter afbrydelse af korrespondentbankforholdet synes en anden korrespondentbank at have accepteret en udvidelse af sit samarbejde med Danske Bank til at omfatte den estiske filial.

9.3.17 *Rapportering fra Group Internal Audit i 2013*

I en revisionsrapport af 1. august 2013 gennemgik Group Internal Audit kundekendingskontroller for non-resident kunder i den estiske filial. Rapporten konkluderede, at kundekendingsprocedurer og relaterede interne kontroller var "reasonable" (den næstbedste rating ud af fire), og kundekendingsdokumentationen blev beskrevet som "generally sufficient". Samtidig bemærkede Group Internal Audit "several issues... in which further improvement was needed". Revisionen blev foretaget under lokal ledelse, men denne gang involverede den også medlemmer af Group Internal Audit, som ikke stammede fra filialen.

9.3.18 *Forretningsmæssig gennemgang af non-resident porteføljen i 2013*

Ovennævnte afbrydelse af korrespondentbankforholdet med den estiske filial førte til en forretningsmæssig gennemgang af non-resident porteføljen på foranledning af medlemmer af direktionen. Dette bibragte nye oplysninger på koncernniveau. Business Banking bemærkede, at "over-normal profit is usually a warning sign, superior service or not", og der blev udtrykt følgende bekymring: "the lack of price-sensitivity with some customers is due to other factors than good service". Som

svar herpå angav Group Compliance & AML, at "the business volume (transactions) with non-resident customers in Estonia" var større end forventet. Der blev også stillet spørgsmål ved tilstedeværelsen af såkaldte mellemmand i form af "non-regulated entities". Som nævnt i afsnit 5.1 udgjorde mellemmand en lille gruppe kunder i non-resident porteføljen med konti, som havde til formål at facilitere transaktioner med deres egne slutkunder uden for filialen.

I den estiske filial blev et notat til filialens Executive Committee med titlen "Solutions in the Non-resident Intermediaries customer segment using bonds" ("OFZ-notatet" - OFZ er russiske statsobligationer) cirkuleret den 15. oktober 2013. Notatet præsenterede "a solution for ten customers in our Non-resident Intermediaries segment using bonds as a faster, cheaper and more reliable way for their end-clients to transfer money overseas than making an international payment through a domestic Russian bank". Det blev tilføjet, at "the solution" var "highly profitable", men også, at "[c]onsistent with our strategy for the segment, we do not add new Intermediary clients and expect the number of clients in the segment to decline over time". Der blev angivet to hovedrisici: (i) "We do not have full knowledge about the end-clients of the Intermediary" og (ii) "[t]here is potential reputational risk in being seen to be assisting 'capital flight' from Russia". Med hensyn til den første hovedrisiko havde et tidligere udkast angivet følgende: "and therefore potentially this solution could be used for money-laundering", men disse ord var blevet udeladt i den endelige version på foranledning af et medlem af filialens ledelse.

Den 16. oktober 2013 blev den fulde præsentation af den forretningsmæssige gennemgang og et resumé videresendt til Business Banking. Materialet foreslog, at mellemmand ville blive "harvest[ed]" og "[r]un-off", og at forretningssegmentet ville følge en strategi med "focus on preserving client quality not on acquiring new clients". Da præsentationerne blev videresendt, bemærkede Baltic Banking bl.a., at "[t]he businessline is profitable and contributing significantly to Baltic Banking performance", og at "[t]here are resilient KYC and AML procedures in place" og "no pending discussions on business with regulators".

Den 23. oktober 2013 blev der afholdt et Business Banking Performance Review-møde for Q3 2013, hvori den administrerende direktør og tre andre medlemmer af direktionen deltog. Man drøftede det indsatspunkt, der på det tidligere møde den 27. juni 2013 var blevet nævnt som en del af handlingsplanen vedrørende non-resident porteføljen. Ifølge mødereferatet fremkom et medlem af direktionen med den bemærkning, at "the size of Danske Bank business undertaken with this category of customer is larger than DB peers, and the proportion of business needed to be reviewed and potentially reduced". I referatet var ligeledes anført, at den administrerende direktør "emphasized the need for a middle ground, and wanted to discuss this further outside of this forum", og det ovennævnte direktionsmedlem "agreed to hold a meeting when Business Banking had finalised its conclusions". Der blev tilføjet et nyt indsatspunkt vedrørende dette punkt med deadline i 2013 og med Business Banking som ansvarlig. Vi har dog ikke fundet oplysninger vedrørende nogen opfølgning.

Den 29. november og 13. december 2013 videresendte Baltic Banking materiale vedrørende den forretningsmæssige gennemgang af non-resident porteføljen til tre medlemmer af direktionen, og den 17. december 2013, formentlig efter et møde, modtog to af disse medlemmer også OFZ-notatet fra oktober 2013 om brugen af mellemænd. Vi kan ikke se, at dette materiale blev delt med den administrerende direktør.

Mødereferatet fra Business Banking Performance Review-mødet for Q4 2013 den 31. januar 2014, igen med den administrerende direktørs deltagelse, beskrev den forretningsmæssige gennemgang som afsluttet mellem to direktionsmedlemmer (herunder ikke den administrerende direktør), og at den forretningsmæssige gennemgang ville blive efterfulgt af en lukning af kundeforhold. Der blev ikke omtalt noget møde med den administrerende direktør.

9.3.19 Tiltag på filialniveau i 2013

Samtidig med den forretningsmæssige gennemgang blev der også taget initiativer på filialniveau. På et møde den 15. august 2013 i den baltiske Executive Committee blev der påpeget en hurtig indkomststigning hidrørende fra handel med obligationer. Der blev foreslået en gennemgang af den baltiske forretning for at sikre forsvarlig risikostyring. På mødet godkendte den baltiske Executive Committee fire konkrete forslag, herunder compliance-gennemgang og øget tilsyn. I efteråret 2013 etablerede den estiske filial en arbejdsgruppe med henblik på at undersøge mellemænd, hvilken modtog ugentlige rapporter om obligationsaktivitet og mødtes på månedlig basis.

9.4 Lukning

Den tredje fase dækker den langvarige og komplicerede lukning af non-resident porteføljen i 2014 og 2015.

9.4.1 Whistleblower-rapporter fra december 2013 til og med april 2014

Den 27. december 2013 indgav en medarbejder i den estiske filial en whistleblower-rapport vedrørende non-resident porteføljen. I løbet af de følgende måneder fremsatte whistlebloweren yderligere påstande.

Den første whistleblower-rapport blev sendt på mail den 27. december 2013 til et medlem af direktionen samt til medarbejdere i Baltic Banking, Group Compliance & AML og Group Internal Audit. Den havde titlen "Whistleblowing disclosure – knowingly dealing with criminals in Estonia Branch". Den første rapport omhandlede én specifik kunde og inkluderede følgende:

- Whistlebloweren anførte, at den estiske filial ikke havde finansielle oplysninger om den specifikke kunde, og at kunden havde indleveret falske regnskaber til det engelske Companies House.
- Endvidere anførte whistlebloweren, at "the bank knowingly continued to deal with a company that had committed a crime".

- Det fremgik også, at “[a]n employee of the bank cooperated with the company to fix the ‘error’”, efter whistlebloweren havde bragt spørgsmålet om falske regnskaber op i filialen, hvilket medførte, at der blev indleveret nye regnskaber, der var ligeså falske.
- Ifølge whistlebloweren fortsatte kunden sit engagement med filialen, og “[t]he bank continued dealing with the company even after it had committed another crime by submitting amended false accounts”.
- Whistlebloweren tilføjede, at det i september 2013 blev besluttet at lukke alle kundens konti såvel som konti tilhørende “other members of the influence group”. Dette blev besluttet som følge af mistænkelige betalinger, utilstrækkelige oplysninger om de reelle ejere (ifølge whistlebloweren “apparently it was discovered that they included the Putin family and the FSB”, dvs. den føderale sikkerhedstjeneste for den Russiske Føderation (FSB), samt fordi de reelle ejere “[had] been involved with several Russian banks that had been closed down in recent years”.
- Afslutningsvis delte whistlebloweren sine synspunkter om “what looks wrong here” og anførte at “[t]his should all be seen in the context of the high-risk nature of the international business in Estonia (that is supposed to be well-recognised and addressed by local management), that UK LLPs [Limited Liability Partnerships] are the preferred vehicle for non-resident clients (so should be well understood) and that the control environment is supposed to be ‘comprehensive’.”

De fire modtagere af whistleblower-rapporten besluttede hurtigt, at Group Internal Audit skulle foretage en undersøgelse af beskyldningerne ved hjælp fra medarbejdere, der ikke arbejdede i den estiske filial. Direktionen blev informeret på et direktionsmøde af 7. januar 2014 (uden at modtage kopi af whistleblower-rapporten). På et møde den 27. januar 2014 blev revisionsudvalget også informeret om Group Internal Audits undersøgelse. Det blev ifølge mødereferatet fra revisionsudvalgsmødet ikke specificeret, at undersøgelsen var igangsat som følge af en whistleblower-rapport.

Den 9. januar 2014 orienterede whistlebloweren Group Internal Audit om yderligere tre kunder med “similar irregularities”. I marts og april 2014 sendte whistlebloweren yderligere rapporter, der indeholdte whistleblowerens bekymringer om kunder struktureret som danske K/S selskaber. I sin Corporate Responsibility-rapport fra 2013 anførte Danske Bank:

“In 2013, four cases were reported through the whistleblower system. They occurred both in and outside Denmark. Three cases that were concluded led to changes in procedures or increased management attention. One case is still under investigation.”

9.4.2 Group Internal Audits undersøgelse i begyndelsen af 2014

Som følge af undersøgelsen af whistleblowerens påstande i begyndelsen af 2014 udarbejdede Group Internal Audit to audit letters i januar og februar 2014, som var stilet til medlemmerne af direktion. De blev ikke delt med den estiske filial.

I audit letter af 13. januar 2014 bekræftede Group Internal Audit nogle af de påstande, som whistlebloweren var kommet med. Dokumenter leveret af visse kunder i forbindelse med åbningen af konti blev anset for at være utilstrækkelige. Group Internal Audit påpegede også den potentielle risiko for, at en kunde kunne være blevet "tipped off" (hvormed antydedes, at kunderne havde samarbejdet med medarbejdere i den estiske filial). Mere generelt blev det bemærket, at "ongoing monitoring" blev udført manuelt af relationship managere, som var ansvarlige for så mange kunder, at det var "in fact impossible to perform the monitoring in an effective and efficient way". Det blev tilføjet, at "[b]ased on the work performed, we have not identified areas that need immediate reporting to the FSA".

Fra den 3. februar til og med den 6. februar 2014 foretog Group Internal Audit en on-site revision af den estiske filial. Revisorerne fik udleveret OFZ-notatet fra oktober 2013 om mellemænd. Den 5. februar 2014 præsenterede Group Internal Audit sine foreløbige konklusioner i en mail sendt til to direktionsmedlemmer, der efterfølgende blev videregivet til andre direktionsmedlemmer, herunder den administrerende direktør. Det var angivet, at "we cannot identify actual source of funds or beneficial owners", samt at en medarbejder hos filialen havde "confirmed verbally (in the presence of all 3 auditors ...) that the reason underlying beneficial owners are not identified is that it could cause problems for clients if Russian authorities requests information". Endvidere fremgik det, at "[t]he branch has entered into highly profitable agreements with a range of Russian intermediaries where underlying clients are unknown". Som en del af de overordnede konklusioner anbefalede Group Internal Audit "a full independent review of all non-resident customers". Group Internal Audit fulgte op på dette i revisionsrapport af 10. marts 2014 som beskrevet nedenfor.

Ifølge mails af 5. februar 2014 medførte Group Internal Audits konklusioner reaktioner fra direktionsmedlemmer. Et medlem af direktionen skrev: "[s]er desværre ud til, at der er grund til bekymring. Jeg orienterer [den administrerende direktør] og arrangerer gennemgang asap. Holder dig og [navn] i loopet." Et andet direktionsmedlem svarede: "[a]t very least, the bond/intermediaries business has to be closed down immediately. Let's discuss how". Et tredje direktionsmedlem skrev til Group Legal: "[v]il I ikke sikre, at denne sag ikke kører af sporet, hvis den allerede er blevet håndteret?" Da han blev orienteret, svarede den administrerende direktør: "Notert. Her bør du vurdere en umiddelbar stop af all ny forretning og kontrolert avvikling av eksisterende."

Resultaterne fra Group Internal Audit, der er opsummeret i mailen af 5. februar 2014 og citeret ovenfor, er også – omend med en anden ordlyd – omtalt i audit letter af 7. februar 2014 fra Group Internal Audit. Audit letter af 7. februar 2014 indeholder en mere detaljeret beskrivelse af

“[t]he cooperation with intermediaries”, herunder handel med obligationer.

9.4.3 Arbejdsgruppe i februar 2014

Med det formål at håndtere de foreløbige konklusioner fra Group Internal Audit af 5. februar 2014, blev der nedsat en arbejdsgruppe. Arbejdsgruppen bestod af to direktionsmedlemmer samt medlemmer fra Business Banking, Baltic Banking, Group Compliance & AML og Group Internal Audit. På arbejdsgruppens første møde den 7. februar 2014 udarbejdede arbejdsgruppen 6 handlingspunkter:

“1. Close for all new off-shore customers, pending an independent review of the business area

2. Close all business with intermediaries immediately.

3. Draft terms for an external second opinion on the adequacy of and compliance with the KYC procedures and systems in Estonia.

4. Review identified files

5. Consider any HR actions to be taken

6. Clarify responsibility for escalation of whistle blower findings to relevant FSA - or other authority”

Disse handlingspunkter blev behandlet på de efterfølgende møder.

- Vedrørende punkt 1 blev det besluttet den 11. februar 2014, at “[n]o new accounts will be opened for off-shore customers, with the exception of customers, which are currently customers elsewhere in the Group (IBB [International Business Banking] customers) or which have other valid reason for wanting an account in Estonia”. Den 12. februar 2014 blev det efter forslag fra Baltic Banking, og idet “a balance has to be found, also taking in the competitive environment”, besluttet, at tillade kendte reelle ejere at åbne konti i nye juridiske enheders navne, forudsat “all CDD and KYC requirements are met, including a thorough and well documented insight into the underlying business(es) and the rationale of the transactions”.
- Vedrørende punkt 2 blev arbejdsgruppen den 14. februar 2014 informeret af Baltic Banking om, at “the intermediary business was now fully closed down”. Mens handlen med obligationer blev stoppet, har vi konstateret, at nogle af mellemmændene fortsatte med at gennemføre betalinger.
- Vedrørende punkt 3 engagerede arbejdsgruppen en ekstern konsulent til at se på procedurer og kontrolprocesser.
- Vedrørende punkt 4, og efter en vis drøftelse i arbejdsgruppen, besluttede den estiske filial i april 2014 at følge anbefalingerne fra

Group Internal Audit og den eksterne konsulent og iværksætte en gennemgang af erhvervskunder.

- Ifølge arbejdsgruppens mødereferater blev punkt 5 vedrørende eventuelle HR-tiltag drøftet, men ikke håndteret.
- Punkt 6 blev adresseret ved flere lejligheder. På arbejdsgruppemøder den 10. februar 2014 forklarede Group Compliance & AML, at der ikke var nogen grund til at underrette "the FSA or others" om "whistle blower findings", da "we do not yet have any suspicion of money laundering". Den 11. februar 2014 var Group Compliance & AML også nået frem til det synspunkt, at der ikke var nogen juridisk forpligtelse til at underrette myndighederne i Storbritannien. I april 2014 blev der på koncernniveau, efter modtagelsen af konsulentrapporten, udvekslet synspunkter vedrørende underretningsforpligtelser. Det var anført i en mail af 3. april 2014, at der havde været et "informal call" med det estiske finanstilsyn med omtale af whistlebloweren. Vi har ikke fundet yderligere oplysninger herom, og drøftelsen om hvorvidt der skulle foretages underretning fortsatte. Vi har ikke fundet dokumentation for, at der er sket underretning til nogen myndigheder.

9.4.4 *Group Internal Audits revisionsrapport fra marts 2014*

Efter de to audit letters af 13. januar og 7. februar 2014 fremlagde Group Internal Audit en revisionsrapport af 10. marts 2014 om non-resident kunder. Denne rapport blev også delt med den estiske filial. Den anvendte rating var "Action needed" (den dårligste rating ud af tre). Af rapporten fremgår det at "[t]he Branch's portfolio of non-resident customers has to be reviewed and information on the commercial rationale for the customers structuring their business within LLP layers as well as on the ultimate beneficial owners of the trading entities underlying the LLPs have to be sufficiently documented in the Bank systems". Rapporten indeholdt følgende seks observationer, der blev angivet som værende højeste prioritet: (i) "Documentation of due diligence on non-resident customers structured with LLPs", (ii) "Segregation of duties", (iii) "Risk assessment", (iv) "Customer monitoring", (v) "Closure of accounts" og (vi) "FX lines granting". Der var angivet frister, og ansvaret blev tildelt medarbejdere i filialen.

9.4.5 *Rapport fra eksternt konsulentbureau april 2014*

Efter drøftelser i arbejdsgruppen valgte Group Compliance & AML den 17. februar 2014 at engagere et eksternt konsulentbureau med henblik på at evaluere interne hvidvaskprocedurer og kontroller i den estiske filial. Konsulentbureauet afleverede en rapport i udkastform den 31. marts 2014 og en endelig rapport den 16. april 2014. Begge rapporter blev sendt til Group Compliance & AML samt delt med nogle af direktionens medlemmer. I tilknytning til rapportudkastet anførte konsulentbureau, at: "[b]ased on our experience in conducting such engagements, you do not have as many low impact issues as some of your peers, but your critical gaps (e.g. regarding risk assignment, transaction monitoring, level of CDD applied) are greater than we've seen in other banks in

the region.” Som svar på et spørgsmål om, hvorvidt der forelå overtrædelser af hvidvasklovgivningen, begrænsede konsulentbureauet sig til generelle bemærkninger og en udtalelse om, at “[c]ertain specific local legislation gaps do however exist”.

I den endelige rapport fastslog konsulentbureauet, at procedureerne for godkendelse af nye kunder og åbning af nye konti for non-resident kunder generelt blev fulgt. Rapporten gjorde dog også opmærksom på mangler i forhold til bl.a. uklare instrukser i relation til kontoaftaler og kundekendskabsspørgeskemaer samt utilstrækkelig overvågning af transaktioner. Rapporten konstaterede 17 “control deficiencies”, som alle blev vurderet til at være “critical or significant”.

Den estiske filial arbejdede efterfølgende i hele 2014 med at udbedre de mangler, som konsulentbureauet havde konstateret.

9.4.6 Gennemgang af kunder i den estiske filial i løbet af 2014

Den 15. april 2014 påbegyndte den estiske filial en gennemgang af erhvervskunder i non-resident porteføljen. Gennemgangen blev foretaget under tilsyn af International Banking og den nyetablerede forretningsenhed, International Banking. Som led i gennemgangen udarbejdede relationship managerne i filialen separate notater for hver af de non-resident erhvervskunder, som de var ansvarlige for. Dokumentation vedrørende kundernes svar på spørgsmål om deres regnskaber blev opbevaret. Notaterne blev gennemgået af et udvalg i filialen, hvori medlemmer af filialledelsen deltog. Det var op til udvalget at beslutte, om kundeforholdene skulle videreføres eller lukkes.

9.4.7 Rapportering til ledelsen i april 2014

I april 2014 fik direktionen og bestyrelsen forelagt forskellige oplysninger om den estiske filial og whistleblower-sagen. Til brug for direktionens møde den 11. april 2014 fremlagde et direktionsmedlem en præsentation for direktionen med titlen “Status Danske Bank Estonia Branch”. Præsentationen, der var udarbejdet af ansatte i Business Banking, indeholdt tre slides med titlen “Timeline for Whistleblower Case and Audit Reports”, som opremsede nogle af whistleblowerens påstande såvel som de resultater, som Group Internal Audit og det eksterne konsulentbureau var kommet frem til. Ifølge mødereferatet blev direktionen informeret om, at “the appropriate steps were being taken to continue dealing with the matter in accordance with the Group’s whistle blowing policy, as well as all the applicable local regulations and supervisory rules”. Customer review blev nævnt, ligesom det var blevet “assessed how the business could be exited in an appropriate fashion”. Af efterfølgende korrespondance fremgik det, at den administrerende direktør på dette møde tog initiativ til at få Group Compliance & AML til at udarbejde en ny plan for hvidvaskforebyggelse i de baltiske lande, hvilken blev godkendt den 1. august 2014.

På mødet den 22. april 2014 blev direktionen forelagt et udkast til statusrapport for Q1 2014 fra Group Internal Audit, som indeholdt detaljerede oplysninger om whistleblower sagen, herunder en liste med whist-

leblowerens påstande. Direktionen modtog også udkast til revisionsprotokollat dateret den 29. april 2014, som indeholdte lignende bemærkninger (listen med whistleblowerens påstande var kun indeholdt i statusrapporten for Q1 2014). Det fremgik også af udkastet til revisionsprotokollat at “[m]anagement have agreed a series of actions to address the issues raised” and that “[t]hese will be completed during the course of 2014”.

Samme rapportering fra Group Internal Audit blev sendt til revisionsudvalget til brug for udvalgets møde den 28. april 2014. Ifølge mødereferatet fra dette møde påpegede Group Internal Audit “the “whistleblower case” from Estonia about non-resident customer handling” og tilføjede, at “[name] would brief the Board of Directors at the meeting the following day”. Som led i besvarelsen af spørgsmål fra revisionsudvalget tilføjede Group Internal Audit, at “the local internal auditor was under surveillance”, og at “[t]he Bank’s best practice [at Group level] was different from the local Estonian practice, and the local internal auditor had not followed the procedures as he should have”. Den halvårslige hvidvaskrapport for koncernen, der også var blevet udleveret til revisionsudvalget, indeholdt en opsummering af konsulentbureauets udkast til rapport. Koncernrapporten om hvidvask nævnte, at den estiske filial “do not have as many low impact issues as some of the peers”, men at “the critical gaps are greater”, og at den estiske filial havde “initiated activities to deal with the specific findings from Group Internal Audit and [the external consultancy]”.

På mødet den 29. april 2014 havde bestyrelsen kun revisionsprotokollatet fra Group Internal Audit dateret den 29. april 2014. Det følger af mødereferatet, at “[name] elaborated on the whistleblower case referred to in the long-form audit report from Internal Audit and explained the steps taken to investigate the matter as well as the initiatives taken and planned to strengthen processes and controls with respect to AML and KYC in the Baltics”.

9.4.8 *Fortsatte undersøgelser af whistleblowerens påstande*

I foråret og i begyndelsen af sommeren 2014 blev der gennemført forskellige arbejdshandlinger for at undersøge og afslutte whistleblower-sagen. Da det fremstår således, at Group Internal Audit havde afsluttet sit arbejde i forhold til whistleblowerens påstande, tog Group Legal over. Som led heri indgik Group Legal aftale med en ekstern konsulent om at gennemføre en “[i]nquiry into allegations of misconduct” på baggrund af whistleblower-rapporten og “critical information on a number of irregularities involving senior members of staff”. Det blev imidlertid forkastet af to medlemmer af direktionen. I stedet bad Group Legal den 27. maj 2014 Group Compliance & AML om at “take on the task of bringing this whistleblower matter to an end”. Samtidig udarbejdede Group Legal, hvad der omtales som “den fuldstændige liste” over de påstande, whistlebloweren var kommet med i mailkorrespondanceudvekslet siden december 2013. Flere af whistleblowerens påstande var dog kun omtalt i listen i meget brede vendinger, mens andre helt var udeladt, herunder påstande om intern medvirken og påstande angående K/S selskaber.

Den 10. juni 2014 cirkulerede Group Compliance & AML en oversigt til Group Legal og Group Internal Audit baseret på den nævnte liste over påstande. For hver påstand på listen var der beskrevet "facts and mitigation actions" og "conclusion". Få dage senere, den 16. juni 2014, sendte Group Compliance & AML oversigten af 10. juni 2014 til to medlemmer af direktionen samt til International Banking og Group Legal. Denne gang blev oversigten behandlet som mere endelig. Det var anført i oversigten, at "[b]eside the below described action points no more action will be done due to the specific allegations", men også at Group Compliance & AML ville følge "the progress of the suggested actions". Med hensyn til fem af whistleblowerens påstande, der var blevet verificeret, blev der henvist til hvidvaskhandlingsplanen for de baltiske lande. Med hensyn til to af påstandene, der var ved at blive verificeret, blev der henvist til Group Legal. For så vidt angår syv af whistleblowerens påstande, der ikke var blevet verificeret eller kun delvist verificeret, var kun meget få tiltag angivet. Vi har ikke fundet oplysninger om yderligere undersøgelser af whistleblowerens påstande.

Til brug for Group Internal Audits statusrapport for Q2 2014 bedte Group Internal Audit Business Banking om at besvare de udestående bemærkninger vedrørende "Non-resident customer handling Baltics" i revisionsprotokollatet af 29. april 2014. Den 7. juli 2014 sendte Business Banking følgende forslag til formulering til Group Internal Audit, til brug for Group Internal Audits statusrapport for Q2 2014 "[t]he allegations made by the whistleblower have all been investigated." Samtidig oplyste Business Banking de iværksatte tiltag. Baltic Banking gav udtryk for, at man anså oplysningen for et "fair summary". Den foreslåede formulering var ikke inkluderet i Group Internal Audits statusrapport for Q2 2014, men blev anvendt få måneder senere i Group Internal Audits statusrapport for Q3 2014 af 24. oktober 2014. Den indeholdt kommentarer fra Group Internal Audit om, at "We still agree with the comments made by the area [Business Banking]", herunder Business Bankings kommentar om, at alle whistleblowerens påstande var blevet undersøgt.

9.4.9 Group Internal Audits opfølgning i juli 2014

I audit letter af 1. juli 2014 fulgte Group Internal Audit op på sin revision i februar 2014 (der resulterede i revisionsrapporten af 10. marts 2014). Audit letter af 1. juli 2014 var stilet til den estiske filial og Baltic Banking (med kopi til koncernen). Med hensyn til non-resident kunder, der var kommet til siden marts 2014, havde Group Internal Audit "no major comments to the quality of the due diligence requirements applied and completeness of the documentation collected and filed by the area". Group Internal Audit havde imidlertid kritiske kommentarer til det løbende customer review, på baggrund af en stikprøve af otte kunder, der alle var blevet gennemgået og godkendt af filialen. I den forbindelse blev muligheden for at udsætte tidspunktet for implementering af en af de seks væsentlige bemærkninger i revisionsrapporten af 10. marts 2014 angående "[d]ocumentation of due diligence on non-resident customers structured with LLPs" omtalt. Filialen var enig, og fristen blev derfor forlænget.

Senere i juli 2014 modtog direktionen og revisionsudvalget Group Internal Audits udkast til statusrapport for Q2 2014, hvori det var anført, med henvisning til det arbejde, der fremgik af audit letter af 1. juli 2014, at “[a] follow up has been conducted in Estonia to assess progress against previously reported AML issues”, og at “[t]he testing performed showed improvement of processes in place for on boarding of new customers, but more focus needed with regard to review of existing customers.”

9.4.10 *Ny filialpolitik om betjening af non-resident kunder*

I løbet af 2014 udfærdigede den estiske filial udkast til en ny politik for kunder i non-resident porteføljen, og den 6. maj og 12. maj 2014 modtog Business Banking udkastet. Den nye politik havde titlen “Policy to serve non resident clients in Danske Bank Estonian Branch”. Det var anført, at der var en “existing customer base that not fully matches the profile”. Ifølge udkastet ville banken ikke etablere kundeforhold med personer, som fremgik af forskellige “dark grey” eller “grey” lister. Det var anført, at “[t]he bank must be confident that it fully understands the customer area of activity and its transaction profile”, og at “[t]he bank must make sure that it fully understands ownership and beneficial owners of its business customers”.

Ifølge Baltic Banking blev det estiske finanstilsyn på et møde den 3. oktober 2014 informeret om, at udkastet til politikken endnu ikke var vedtaget, men at filialen alligevel allerede fulgte politikken i praksis. Den 15. december 2014 blev den nye politik godkendt af Baltic Banking, og de ovennævnte beskrivelser var alle del af den vedtagne politik. Det blev også nævnt i politikken, at “[w]hen establishing customer relationship and opening an account the bank must make sure that the customer has legitimate business reasons to operate in Baltic countries or neighbouring region” (udkastet indeholdte en lignende ordlyd). I forhold til tilgående kunder og forståelse af kundernes forretningsmodel blev det tilføjet, at det skulle identificeres hvor kundernes midlerne kom fra. Om eksisterende kunder var det nu anført, at “[s]trategically the bank foresees winding down relationships by end of second quarter 2015”.

9.4.11 *Strategiprocesen for bankaktiviteter i de baltiske lande i 2014-2015*

Der blev i foråret 2014 taget initiativ til en ny strategiproces for bankaktiviteter i de baltiske lande. Processen blev udarbejdet af Business Banking og drøftet i direktionen og bestyrelsen. Som det fremgår af en præsentation fra direktionsmødet den 27. maj 2014 blev der overvejet tre centrale muligheder som del af strategien, nemlig “[e]xit Baltics”, “[r]eposition towards a Corporate Baltic bank” (og udeladelse af andre aktiviteter), og “[o]ptimise current position”. Af præsentationen fremgår, at “[t]he current performance will be difficult to maintain and there are a number of challenges going forward”, herunder “limited future appetite for non-resident business”. Ifølge præsentationen blev hvidvaskkravene overordnet anset for en trussel. Et separat slide med titlen “Significant change in appetite for non-resident business will re-

duce net profit for the Baltic operation” indeholdt oplysninger om non-resident porteføljen med bemærkningen om, at den bidrog med “90% of the profit before tax for Estonia”. Præsentationen henviste til den nye politik udarbejdet af filialen: “Going forward only non-resident customers with a strong link to Baltic countries will be able to open an account with Danske Bank Estonia branch (details defined in non-resident policy)”. Ifølge præsentationen blev der også anbefalet en strategi som involverede “a reposition towards a Corporate Baltic bank with focus on Nordic customers” med “[g]radually run-off of Non-resident business”. Til brug for bestyrelsens møde den 26. juni 2014 var præsentationen ændret på visse punkter, men det fremgik stadig, at der var “limited future appetite for non-resident business”, og den anbefalede strategi var fortsat at repositionere.

Referatet af bestyrelsens møde den 26. juni 2014 indeholder anbefalingen om “an exit of Personal Banking and off-shore business”, der blev fremlagt af et medlem af direktionen. Endvidere er følgende anført i referatet:

“[CEO] emphasised that the Baltic countries are important for many of the Bank’s Nordic corporate clients and particularly the Finnish customers. Further, [CEO] found it unwise to speed up an exit strategy as this might significantly impact any sales price. Lastly, [CEO] and [name] explained the development of the Baltic countries. The preferred option would be to support Nordic corporate clients, but a closer review of the business case needed to be undertaken, concluded [CEO].”

Det fremgår endvidere af referatet, at to medlemmer af bestyrelsen “would like to have the options analysed further with an aspect of what is the best way to get out of the Baltics and how quickly it would be possible”. Bestyrelsesformanden konkluderede, at “the Board was supportive of the proposed repositioning towards a corporate bank”, men at “all exit options in respect of the non-resident and retail business, including a potential three-way merger, should be further explored prior to making a decision”.

Bestyrelsen fortsatte den baltiske strategiproces, som blev forberedt på møder i direktionen. På direktionens møde den 7. oktober 2014 tilsluttede direktionen sig anbefalingen om at undersøge yderligere muligheder. Den beslutning var genstand for et antal bemærkninger, herunder at “[t]he process of exiting the non-resident business should continue”. På det efterfølgende møde den 16. oktober 2014 var direktionen blevet forelagt et notat fra International Banking, der opsummerede de strategiske muligheder. I notatet, der også blev videregivet til bestyrelsen (den endelige version er dateret 21. oktober 2014), bemærkedes det vedrørende non-resident porteføljen, at “[i]n 2014 focus has been on KYC, AML and no customers have been on boarded since June 2014.” Derudover blev det bemærket at “[g]oing forward the size of this segment is uncertain due to such regulation and reputational considerations, however, the winding down of relationships outside is ongoing with 30% drop in topline”. En ny præsentation dateret den 20. oktober 2014 blev også fremlagt for direktionen. I den anførtes det vedrørende “[r]eposition of Non-resident business”, at for fremtiden alene kunder

“with strong business reasons with Baltic countries (and other detailed requirements) will be on boarded”, og at “[i]mplementation of the new policy is ongoing”.

Det anførtes i referatet af bestyrelsesmødet den 28. oktober 2014, at bestyrelsen “resolved to pursue the recommended repositioning strategy and advised management to cease the exploratory merger talks”. På den anden side blev det foreslået i en præsentation for bestyrelsen, at “a sale of the “non-residential” business” til to navngivne selskaber “could be worth considering”. I referatet var tilføjet: “With respect to the ‘non-resident’ portfolio it was resolved, however, that management should continue to consider all strategy options, including a sale, and revert to the Board with a recommendation at the Board meeting in January 2015 at the latest”.

I et notat af 22. januar 2015 med titlen “Execution update on Baltics”, udarbejdet til bestyrelsen, blev det anført, at filialen var “exiting the non-resident segment, hence, focusing only on customers with a real Baltic presence”, og at “non-resident customers are being reduced as planned”. Ifølge referatet af bestyrelsesmødet den 29. januar 2015 informerede et medlem af direktionen om, at “having reviewed and considered the repositioning of the non-resident business and possible alternatives, the Executive Board recommended the said repositioning”. Det blev konkluderet, at “the Board of Directors noted... and approved ... the repositioning of the Baltics non-resident business in line with the recommendation from 28 October 2014”. I Danske Banks årsrapport for 2014 var goodwill vedrørende den estiske filial nedskrevet til nul.

9.4.12 *Det estiske finanstilsyns inspektioner i 2014*

Det estiske finanstilsyn foretog tre inspektioner hos den estiske filial i løbet af 2014, hvoraf to er relevante i denne sammenhæng.

For det første foretog det estiske finanstilsyn i marts 2014 en inspektion i filialen af de aktiviteter, der var foretaget af den medarbejder, der var kontaktperson for den estiske hvidvaskmyndighed. Den endelige inspektionsrapport blev afgivet den 21. juli 2014. Inspektionsrapporten er blevet oversat til engelsk som led i ansvarsundersøgelsen. Det estiske finanstilsyn anførte i inspektionsrapporten, at filialledelsen ikke havde sikret, at hver enkelt medarbejder udførte “only those tasks for which they have sufficient education, required abilities, personal qualities, experience and for which they have professional suitability”.

For det andet foretog det estiske finanstilsyn en inspektion i filialen i juni og juli 2014, denne gang vedrørte inspektionen opfyldelse af hvidvaskkravene. Indledningen (resuméet) af udkastet til rapporten af 11. september 2014 blev oversat til engelsk af filialen. Heri var det anført, at “Danske Bank systematically established business relationships with persons in whose activities it is possible to see the simplest and most common suspicious circumstances”. På baggrund af en række indhentede oplysninger, konstaterende det estiske finanstilsyn at “[w]e have therefore systematically identified situations during our on-site inspection where Danske Bank’s system for monitoring transactions and per-

sons is effectively not working". Det estiske finanstillsyn gav udtryk for sin mistanke om, at det forholdte sig således, at "economic interests prevail over the obligation to apply enhanced due diligence measures" i den estiske filial.

Efter at have læset rapportudkastet fra det estiske finanstillsyn den 18. september 2014, skrev et medlem af direktionen i en intern mail "[i]t is a total and fundamental failure in doing what we should do and doing what we claim to do", og at "[t]his just even more underline the need of full clean up now". Et andet medlem af direktionen, som modtog denne mail, svarede samme dag og spurgte: "Has this business been cleaned up or not?" International Banking svarede samme dag "[i]f you by that mean that the business has been cleaned up, yes it has, or there is a process to clean up the portfolio".

Den 24. september 2014 videresendte Group Legal det engelske resumé af udkastet til inspektionsrapporten til Group Compliance & AML. Group Legal skrev, at det estiske finanstillsyn kun havde kommenteret på forhold indtil 31. december 2013 (og derfor ikke havde inddraget de hvidvasktiltag, der var foretaget i løbet af 2014). Samme eftermiddag skrev en medarbejder i Group Compliance & AML, at det ikke var et spørgsmål om procedurer og indsamling af kundekendingsoplysninger, men om hvad oplysningerne blev anvendt til. Den følgende dag bemærkede en anden medarbejder i Group Compliance & AML, at "[t]he executive summary of the Estonian FSA letter is brutal to say the least and is close to the worst I have ever read within the AML/CTF area", og at "if just half of the executive summary is correct, then this is much more about shutting all non-domestic business down than it is about KYC procedures". I samme mail blev der opfordret til at CEO og andre direktionsmedlemmer blev informeret.

Den 25. september 2014 mødtes International Banking og Baltic Banking med det estiske finanstillsyn, hvor udkastet til inspektionsrapporten var på dagsordenen. Der blev afholdt endnu et møde med det estiske finanstillsyn den 3. oktober 2014, hvor alene Baltic Banking deltog. Den estiske filial sendte et svar til det estiske finanstillsyn den 10. oktober 2014. Den 13. oktober 2014 sendte Group Legal et resumé af de bemærkninger, som det estiske finanstillsyn havde anført i udkastet til inspektionsrapport af 11. september 2014, og nævnte samtidig den estiske filials svar til det estiske finanstillsyn. Filialen var generelt kritisk over for det estiske finanstillsyns bemærkninger. Filialen svarede, at den kun var enig i en bemærkning, at den var delvis enig i seks bemærkninger, og at den var uenig i 28 bemærkninger. Der blev afholdt endnu et møde mellem det estiske finanstillsyn og den estiske filial den 20. oktober 2014, hvori Group Compliance & AML også deltog. Den 31. oktober 2014 sendte den estiske filial en handlingsplan til det estiske finanstillsyn.

9.4.13 Ledelsesrapportering i oktober 2014

Bortset fra oplysninger om den baltiske strategiproces blev direktionen og revisionsudvalget opdateret vedrørende non-resident porteføljen i den estiske filial igen i oktober 2014.

Til brug for direktionens mødet den 7. oktober 2014 havde direktionen modtaget et udkast til statusrapport fra Group Internal Audit for Q3 2014, ifølge hvilket den "series of actions", der var godkendt af filialledelsen, ville "be completed during the course of 2014". Det var også i denne rapport, at Group Internal Audit bekræftede, at "[t]he allegations made by the whistleblower have all been investigated". Direktionen havde også modtaget den årlige Group AML-rapport for 2014 (for perioden oktober 2013 til september 2014). Ifølge rapporten fra Group AML var det estiske finanstilsyns udkast til inspektionsrapport "very critical", og det estiske finanstilsyn havde påpeget "significant challenges regarding non-resident customers". Det var tilføjet, at "[t]he inspection is based on the facts as per 31 December 2013 and therefore do not take into account the work performed in 2014". Direktionen modtog ikke selve udkastet til inspektionsrapporten. I referatet af direktionens mødet den 7. oktober 2014 stod kort følgende:

"The Bank has recently received a drafted report from the Estonian FSA where they point out significant challenges regarding non-resident customers. According to [name] there was no cause for panic as the findings have been addressed in the ongoing process improvement. [Name] will travel to Estonia and assist the Estonian organisation."

Til brug for mødet den 24. oktober 2014 havde revisionsudvalget modtaget Group Internal Audits statusrapport for Q3 2014 og den årlige Group AML-rapport for 2014, som var videresendt i udkast til direktionen, samt rapporten fra Group Legal angående kommunikation med finanstilsynet for Q3 2014. Både i rapporten fra Group AML og Group Legal blev udkastet til inspektionsrapport fra det estiske finanstilsyn omtalt. Det var anført i rapporten fra Group Legal, at udkastet til inspektionsrapporten inkluderede "rather harsh language from the Estonian FSA", og at "[a]ll observations have been thoroughly reviewed by the local compliance and legal teams in Estonia as well as by Group Legal together with external Estonian legal counsel".

Revisionsudvalget og bestyrelsen modtog heller ikke kopi af inspektionsrapporten af 11. september 2011 fra det estiske finanstilsyn.

9.4.14 Den endelige inspektionsrapport fra det estiske finanstilsyn, december 2014

Den 12. december 2014 afgav det estiske finanstilsyn den endelige inspektionsrapport (udkastet var udsendt den 11. september 2014). Udkastet og den endelige rapport var generelt meget ens og indeholdt de samme indledende afsnit. Det estiske finanstilsyns generelle konklusion var ændret, idet tre af de oprindelige konklusioner var blevet slettet og erstattet af mere konkrete konklusioner.

Få dage efter blev det aftalt i Group Legal at informere det danske finanstilsyn om inspektionsrapporten fra det estiske tilsyn. Fra januar 2015 udarbejdede den estiske filial en handlingsplan, sammen med Group Compliance & AML og Group Legal, som svar på inspektionsrapporten fra det estiske finanstilsyn. Den 20. januar 2015 delte den estiske filial et udkast til handlingsplan, som beskrev de initiativer, som

den estiske filial havde foretaget, eller havde planlagt at foretage, for at imødegå det estiske finanstillens konklusioner, som var angivet i inspektionsrapporten. En drøftelse mellem den estiske filial og koncernen resulterede i en neutralt formuleret handlingsplan uden juridiske kritik af inspektionsrapporten, som var indeholdt i udkastet. Den estiske filial sendte den endelige handlingsplan til det estiske finanstillens den 30. januar 2015. Ifølge handlingsplanen var alle de 17 kritiske mangler, som det eksterne konsulentbureau havde konstateret, "eliminated and/or corrected by today".

9.4.15 Afslutning af customer review

Efter endnu en udsættelse af implementeringsdatoen synes customer review at være blevet afsluttet ved udgangen af januar 2015. I handlingsplanen fremsendt af den estiske filial til det estiske finanstillens den 30. januar 2015 var det anført, at "[a] review of the non-resident customer segment of DBEE was carried out at the same time, which resulted in the termination of business relationships with 853 non-residents customers, i.e. 23% of the non-resident customer segment". Den 2. februar 2015 sendte den estiske filial sine anbefalinger til Group Internal Audit om afslutning af den væsentlige observation om "Documentation of due diligence on non-resident customers structured with LLPs", der stammede fra revisionsrapporten af 10. marts 2014. Den 9. februar 2015 sendte det estiske finanstillens en forespørgsel til filialen om en stigning i indlån fra non-resident kunder i sidste kvartal af 2014. I svaret af 17. februar 2015 henviste filialen til "the nature, capacity and seasonability of clients' businesses" og tilføjede bl.a., at "[i]n 2014 the Bank terminated its business relations with 853 non-resident clients, 315 non-resident client business relationships out of 853 were terminated in the 4th quarter of 2014".

...

9.4.17 Ledelsesrapportering i januar 2015

På et direktionensmøde den 20. januar 2015 fik direktionen præsenteret den seneste rapport om hvidvaskprogrammet, der benævnes projekt "Best in Class", som var afsluttet i slutningen af 2014. Group Compliance & AML forklarede, at alle udstående spørgsmål fra projektet ville blive overført til et løbende generelt hvidvaskprogram. Til brug for mødet havde direktionen også modtaget et udkast til Group Internal Audits statusrapport for Q4 2014, der også ville blive udleveret til revisionsudvalget den 26. januar 2015 i en kortere version. I statusrapporten blev det estiske finanstillens inspektion nævnt, og det blev nævnt at den endelige inspektionsrapport fra december 2014 "contained critical observations". Det blev samtidig bemærket, at "the largest part of the observations" svarede til de mangler, der var blevet konstateret af Group Internal Audit i marts 2014. De samme oplysninger indgik i Group Internal Audits revisionsprotokollat til årsrapporten 2014, der var udleveret til revisionsudvalget til brug for udvalgets møde den 26. januar 2015 og til bestyrelsen til brug for dens møde den 29. januar 2015. Hverken direktionen, revisionsudvalget eller bestyrelsen modtog den endelige inspektionsrapport fra det estiske finanstillens.

9.4.18 Implementering af politikken om betjening af non-resident kunder, 2015

Den nye politik for kunder i non-resident porteføljen, der blev godkendt i december 2014, var gældende i begyndelsen af 2015, hvilket betød, at nogle af non-resident kunderne blev afviklet. Det var samtidig klart, at filialen mente, at den nye politik om betjening af non-resident kunder tillod en betydelig non-resident portefølje. I henhold til et diagram, som den estiske filial den 9. juni 2015 udleverede til International Banking og Baltic Banking, var antallet af kunder i 2015 blevet reduceret fra 2.890 til 2.569 (dvs. med 321). De kunder, som filialen betegnede som "Run off noncore customers", var faldet fra 508 i begyndelsen af 2015 til 395 i april 2015 og 358 i maj 2015. På direktionmødet den 14. juli 2015 blev direktionen også informeret af et direktionsmedlem om, at "[B]usiness Banking customers within the policy (customers with legitimate business reason in Estonia) have been transferred to Business Banking and the remaining 395 costumers have received a letter of termination".

9.4.19 Administrative sanktioner i Estland og Danmark i 2015 og 2016

Danske Bank blev mødt med administrative sanktioner vedrørende dens estiske filial fra både det danske og det estiske finanstilsyn i 2015 og 2016.

Den 18. og 19. februar 2015 gennemførte det danske finanstilsyn en hvidvask-inspektion hos Danske Bank. Materiale vedrørende den estiske filial, i form af det estiske finanstilsyns inspektionsrapport fra december 2014 samt rapporten fra KPMG fra april 2014, var blevet inkluderet i inspektionen efter et indledende møde den 16. januar 2015, hvor Group Compliance & AML havde udleveret en "[t]imeline of critical events 2014" i den estiske filial.

I april 2015 modtog direktionen og revisionsudvalget en halvårsrapport fra Group Compliance & AML, hvori det var anført at det estiske finanstilsyns inspektion havde ført til "significant criticism". I halvårsrapporten var det også anført, at koncernen havde udført "several mitigating activities, including a significant reduction in the non-resident customer portfolio".

Den 14. maj 2015 modtog den estiske filial en afgørelse i udkastform fra det estiske finanstilsyn vedrørende inspektionen i juni og juli 2014. Da koncernen blev informeret om udkastet af ledelsen i den estiske filial og modtog filialens svar til det estiske finanstilsyn, reagerede Group Compliance & AML og Business Banking negativt da udkastet var "quite aggressive". Den estiske filial svarede den 29. maj 2015. Ifølge svaret fra den estiske filial var udkastet fra det estiske finanstilsyn "primarily focused on normative process matters together with our already taken actions".

I Danmark modtog Danske Bank den 19. juni 2015 det første udkast til inspektionsrapporten fra det danske finanstilsyn. Vedrørende Group Internal Audits rapport af 10. marts 2014 bemærkedes det "[d]et ses ikke, at rapporten er blevet forelagt bankens bestyrelse". Det blev også

bemærket af det danske finanstilsyn i udkastet til inspektionsrapporten vedrørende den estiske filial, at "bankens risikobegrænsende foranstaltninger ... har været helt utilstrækkelige og i strid med de lokale hvidvaskregler".

På et møde med det estiske finanstilsyn den 19. juni 2015, hvor Danske Bank var repræsenteret af International Banking, Baltic Banking og Group Legal, blev det aftalt, at Danske Bank skulle sende et brev, ligesom der blev opnået enighed om de centrale punkter, der skulle behandles deri, herunder bankens accept af det estiske finanstilsyns konklusioner, en oversigt over de iværksatte tiltag og implementeringen af koncernkulturen. I brevet, dateret den 7. juli 2015, var anført, at "[t]he actions the Estonian branch has undertaken have resulted in enhanced compliance and AML processes, an upgraded organisation and has lowered the AML risk of the customer base". Det estiske finanstilsyn blev også informeret om, at "the Estonian branch entails exiting what internally has been referred to as non-resident business", da "all customers need to have a clear connection to the Baltics either as a business or as a resident". Derudover blev det estiske finanstilsyn informeret om en ændring i filialens ledelse.

Til brug for revisionsudvalgets møde den 20. juli 2015 havde udvalget modtaget et notat af 15. juli 2015 fra Group Compliance & AML. Det fremgik af notatet, at det estiske finanstilsyns hvidvaskinspektion var "coming to an end", og at "[t]he DFSA has been kept informed by both the Estonian FSA and the Bank around the issues and the DFSA has chosen to approach this issue from a governance point of view, questioning if the Board of Directors of Danske Bank A/S has been sufficiently informed around the situation in Estonia". Med hensyn til sidstnævnte var det anført i notatet, at "[t]he bank believes that the Board of Directors has been kept sufficiently informed through the Audit Committee and will illustrate this on the meeting planned in late August, in an attempt to have this last part of the inspection letter removed". Ifølge referatet af revisionsudvalgets møde havde et af dets medlemmer bedt ledelsen om at overveje "if the Audit Committee and/or the Board of Directors should receive more detailed information on the Estonia Branch's material risks in the AML area and the actions taken or contemplated in respect hereof in order to have an informed discussion".

I Estland blev den endelige afgørelse afgivet af det estiske finanstilsyn den 15. juli 2015. Afgørelsen pålagde den estiske filial at foretage en række ændringer i rammerne for hvidvaskprocedurerne, således at filialen overholdt sine forpligtelser. Medarbejder i koncernen udarbejdede et neutralt formuleret svar af 29. september 2015.

I Danmark blev der i august 2015 afholdt møder med det danske finanstilsyn, hvor den estiske filial blev drøftet. På det andet møde medbragte Group Compliance en præsentation med titlen "AML in Estonia". Præsentationen omfattede en tidslinje over kritiske begivenheder i 2014 og 2015 og oplyste de iværksatte tiltag. Det var anført i præsentationen, at "[t]he Bank agrees that it would have been prudent to share the information from the internal audit report [of 10 March 2014] earlier than January 2015 in order to ensure the right flow of information". Det

danske finanstillsyn fremlagde et nyt udkast til rapport den 16. september 2015, hvori risikooplysningerne var slettet, og påbuddet var ændret til en påtale (med næsten samme ordlyd som tidligere). Det danske finanstillsyn fandt på denne baggrund, at "forholdene i bankens filial i Estland har udgjort en væsentlig omdømmerisiko for banken. Der er derfor anledning til at påtale, at bankens bestyrelse ikke rettidigt har identificeret Estland filialens risici på hvidvaskområdet, herunder fastsat hvilke og hvor store risici filialen måtte påtage sig, og sikret tilstrækkelige risikobegrænsede foranstaltninger i forhold hertil i overensstemmelse med lokal lovgivning." Denne påtale blev fastholdt i den endelige inspektionsrapport afgivet af det danske finanstillsyn den 15. marts 2016.

9.4.20 *Group Internal Audit i juni 2015*

En revisionsrapport af 19. juni 2015 stilet til den estiske filial samt koncernen blev igen rated "Action needed" (den dårligste rating ud af tre). I rapporten anerkendte Group Internal Audit "the efforts made by the Branch's management" og bemærkede "significant improvements in documentation as well as a real desire for management to take on board the issues raised in 2014". Revisionsrapporten indeholdt dog stadig observationer vedrørende non-resident porteføljen, herunder customer review der på dette tidspunkt var afsluttet. Blandt problemstillingerne med højeste prioritet var "On-boarding process for new non-resident customers needs strengthening". Group Internal Audit fandt, at det var nødvendigt med yderligere indsats i relation til implementeringen af den i december 2014 vedtagne politik om non-resident kunder, især vedrørende "the customer's areas of activity and its transactions profile". En anden observation, "Periodical reassessment for high-risk non-residents needs to be improved" (højeste prioritet), var baseret på en gennemgang af notater fra customer review ("clean-up process of high risk non-resident customers"). Group Internal Audit konkluderede, at notaterne "not always include sufficiently detailed information on the scope of the activities for the customers or for identification of the underlying trading activities". I den forbindelse bemærkedes det, at "[i]dentification of ultimate beneficial owners (and 'controlling interests') remains in some cases unclear". Samtidig anførte Group Internal Audit, at "[t]he issue raised by us regarding clean-up in 2014 has been partially addressed by the general increase in quality of documentation", og at Group Internal Audit derfor "closed that recommendation and incorporated rest of the issue not yet resolved in a new issue in this report". Group Internal Audit henviste herved til en observation i revisionsrapporten af 10. marts 2014 om "Documentation of due diligence on non-resident customers structured with LLPs". Det forventedes, at den nye observation om "Periodical reassessment for high-risk non-residents needs to be improved", ville blive imødekommet ved at ændre de daværende forretningsprocedurer. Den administrerende direktør modtog revisionsrapporten af 19. juni 2015 ved mail af 30. juni 2015.

Et revisionsprotokollat dateret 22. juli 2015, som blev delt med direktionen, revisionsudvalget og bestyrelsen til brug for møder i juli 2015, nævnte revisionsrapporten af 19. juni 2015. I relation til en ny anbefaling til hurtig implementering anførte Group Internal Audit, at "[t]he

procedures and memos prepared for the periodical reassessment will be updated”.

9.4.21 Afbrydelse af resterende korrespondentbankforhold vedrørende clearing af amerikanske dollars i 2015

Den 6. maj 2015 blev Danske Bank kontaktet på koncernniveau af en korrespondentbank, der cleared dollartransaktioner for den estiske filial. Korrespondentbanken anmodede om, at “all payments on behalf any Shell Company does not get routed” via korrespondentbanken. Internt førte dette til udarbejdelsen af et notat af 18. juni 2015 fra Group Compliance & AML. Der synes at være gået et stykke tid, før sagen blev behandlet i Danske Bank, ligesom det synes, at den estiske filial ikke blev informeret før august 2015.

Den 16. juli 2015 blev Danske Bank på koncernniveau kontaktet af en anden korrespondentbank, der cleared de fleste dollartransaktioner for den estiske filial. Det blev angivet i Danske Banks interne kommunikation, at korrespondentbanken “did not want to go into detail, but made it clear that they had found some payments that they were not comfortable with”. Der blev i koncernen givet udtryk for, at korrespondentbanken var for sent ude, men Group Compliance understregede også, at “we should be mindful that we have a really bad case in Estonia, where ... all lines of defence failed. (1st line: too much risk and not being in control, 2nd line: lack of robust monitoring and overview of SARs [rapporter om mistænkelig aktivitet]; 3rd: Green audit reports all the time until a new auditor from Group stopped by)”.

I referat af et møde afholdt med korrespondentbanken den 18. august 2015 omtales “Moldova ... as an area where we should probably look if we had clients or had clients sending money to”. Det ser ud til, at den estiske filial rent faktisk ikke gjorde det efter mødet. Forud for et opfølgende møde den 2. september 2015 havde Danske Bank givet korrespondentbanken en liste med 30 kunder, der foretog betydelige dollarbetalingen i den estiske filial. På mødet informerede korrespondentbanken Danske Bank om, at den kun havde gennemgået ti af kunderne. Ud af de ti kunder var korrespondentbanken ikke tryk ved fire, yderligere fem kunder gjorde forretninger med kunder, som korrespondentbanken ikke var tryk ved, og en enkelt kunde var “okay”.

Bestyrelsen blev ikke informeret om den ene af korrespondentbankernes henvendelse i maj 2015 eller om, at den anden korrespondentbank havde nægtet at clear dollartransaktioner fra non-resident porteføljen i juli 2015, hvilket førte til en afbrydelse af samarbejdet mellem den estiske filial og korrespondentbanken.

9.4.22 Lukning af non-resident porteføljen, 2015-2016

I midten af 2015 blev tilgangen til afviklingen af non-resident porteføljen ændret. Eksempelvis var det i en lokal halvårlig compliance-rapport for perioden marts til august 2015 anført at “by August 2015 there has been closed the accounts of approx 700 customers (~ 25 % of all non-resident customers in the International Banking Division), there is an

estimation that by October 2015 approximately 2100 customer accounts shall be closed (~ 77% of all non-resident customers in the International Banking Division) and the closing of accounts will thereafter continue”.

På samme tidspunkt, den 17. august 2015, udarbejdede Group Compliance & AML en “Short term action plan for AML review of Baltic Banking” med henblik på at afklare “whether the run-off of non-resident customers and adjusted business procedures are sufficient”. Der blev defineret fem fokusområder: “1) test of existing customers including run-off of non-residents, 2) on boarding processes, 3) monitoring setup and MI review, 4) all areas mentioned in the EFSA [estiske finanstilsyn] precept and 5) review of other Baltic areas”. Efter færdiggørelsen skrev Group Compliance, at “Danske Bank Estonia has done a huge work in the AML area”, og at “[m]ost notable gaps are to be found in the area of monitoring while the run-off seems well underway”. I henhold til en medfølgende præsentation “[t]he run-off process is going according to plan, but the closing schedule for the coming months is quite challenging”. Det bemærkedes, at “[a]ccounts of 590 non-resident private persons and 1,591 non-resident companies were open as at 31 July 2015”, og at “[i]t is estimated that around 120 non-resident private persons and around 70 non-resident companies will remain according to the new core customer criteria”.

I svaret af 29. september 2015 vedrørende det estiske finanstilsyns afgørelse sammenlignede den estiske filial antallet af kunder i begyndelsen af 2014 (3.743) med antallet af kunder i slutningen af juli 2015 (2.169). Det var også anført, at “[d]uring the year 2015, the Branch has issued to 2261 such customers notices of terminating the business relationship with them”, og at “[p]roviding that the business relationships are terminated by the deadlines specified in the notices, the serving of high-risk customers will be diminished to a significant extent by the end of 2015”.

Den 18. januar 2016 havde en ansat i den estiske compliance-afdeling noteret, at “International & Private Banking Division was closed on 23.12.2015 and most of their customers relationships were ended”. På et bestyrelsesmøde den 26. maj 2016 forklarede et medlem af direktionen, at “a thorough compliance clean-up had been performed by the Bank with respect to the former non-resident business in Estonia”. Bestyrelsen havde før mødet modtaget et dokument af 18. maj 2015 med titlen “Baltic banking overview and repositioning update”, hvoraf fremgik, at “[t]he non-resident customer business was fully closed at the end of 2015, addressing a significant compliance and reputational risk for the Group”.

9.4.23 Group Internal Audit i oktober 2015 og marts 2016

Den 20. oktober 2015 og den 26. oktober 2015 blev Group Internal Audits statusrapport for Q3 2015 forelagt henholdsvis direktionen og revisionsudvalget. Rapporten indeholdt en opdatering i forhold til revisionsrapporten af 19. juni 2015. Det fremgik af rapporten, at “3 of the Priority 1 Audit Issues from the audit of AML in Estonia, reported in June 2015, have been closed by BB [Business Banking] end August or

start September”, og at “[i]t has been agreed with BB that GIA [Group Internal Audit] will test the implementation January 2016 to allow the actions implemented to demonstrate during Q4 that they are sustainable”. Ifølge et bilag var observationerne “[c]losed by Business Unit but not yet verified by GIA”. De samme oplysninger indgik i Group Internal Audits udkast til statusrapport for Q4 2015, der blev fremsendt til direktionen med henblik på dens møde den 19. januar 2016 og til revisionsudvalget med henblik på dets møde den 26. januar 2016.

I et audit letter af 16. marts 2016 opregnede Group Internal Audit det udførte arbejde i forhold til de observationer, som Group Internal Audit havde medtaget i revisionsrapport af 19. juni 2015 i forbindelse med revisionen af hvidvask procedurer i Estland (herunder fire observationer med højeste prioritet, tre observationer med næsthøjst prioritet og en åben observation med højeste prioritet fra revisionsrapporten af 10. marts 2014). Det blev bemærket, at “[t]he Branch has decided to exit the high-risk non-resident customers. We have been informed that very few customers still on-board will leave the Branch by 15 April 2016”, og at “[w]e reviewed the sample of new customers on-boarded by the Branch in the period 1 October 2015 - 31 January 2016, including new non-resident customers and resident corporate customers. Following inspection of cases on a sample basis we are of the opinion that the Branch has improved the on-boarding process appropriately”. I sin konklusion bekræftede Group Internal Audit, at alle observationer fra revisionsrapporten af 19. juni 2015 var afklaret. Direktionen og revisionsudvalget blev informeret via Group Internal Audits udkast til statusrapport for Q1 2016, der var fremlagt til brug for møder henholdsvis den 19. april 2016 og 26. april 2016, og oplysningerne var også indeholdt i revisionsprotokollatet dateret den 31. januar 2017.

9.5 Undersøgelse

Den fjerde og sidste fase omfatter de undersøgelser, der blev foretaget i 2017:

...

9.5.1 Mediedækningen af Volontè-sagen i juni 2016 og januar 2017

I juni 2016 var der medieomtale af et tidligere italiensk medlem af Europarådets Parlamentariske Forsamling, Luca Volontè, der angiveligt havde taget imod EUR 2,4 millioner i bestikkelse fra aserbajdsjanske embedsmænd til gengæld for at sørge for, at der i 2013 ikke blev truffet en politisk beslutning vedrørende politiske fanger i Aserbajdsjan. Ifølge medierne havde der været 18 overførsler på vegne af britisk indregistrerede selskaber via Danske Banks estiske filial, som involverede fire kunder i filialen. Disse nyheder, som hidrørte fra Aserbajdsjan, gav ikke anledning til initiativer i den estiske filial, og vi kan ikke se, at de blev bemærket på koncernniveau. Den 27. januar 2017 og de følgende dage blev det nævnt i medierne, også i Estland, at den offentlige anklager i Milano havde indledt en straffesag mod Luca Volontè. Dette blev herefter viderekommunikeret til Danske Bank-koncernen, herunder Group Compliance & AML og Group Legal, og efterfølgende til to medlemmer af direktionen.

Omkring dette tidspunkt blev en uformel arbejdsgruppe bestående af Group Compliance & AML, Group Legal og Group Communications & Relations etableret, og arbejdsgruppen holdt bankens administrerende direktør opdateret.

9.5.2 "Russian Laundromat" og anden mediedækning i marts 2017

Begrebet "Russian Laundromat" blev skabt i august 2014 af Organized Crime and Corruption Reporting Project ("OCCRP"), en NGO, da denne første gang berettede om de påståede hvidvaskaktiviteter. Medieomtalen i 2014 var ikke blevet bemærket af Danske Bank. Tre år senere, den 20. marts 2017, rapporterede OCCRP sammen med et journalist-netværk, der i Danmark omfattede Berlingske, igen om aktiviteterne ud fra nye læk, herunder af bankdata fra de to banker, som blev formodet primært at være involveret i aktiviteterne. Danske Bank blev på forhånd orienteret om den kommende medieomtale, og oplysninger blev delt med den ovennævnte arbejdsgruppe og den administrerende direktør. Den 15. marts 2017 orienterede den administrerende direktør bestyrelsesformanden, og den 16. marts 2017 fik hele bestyrelsen besked. Af et internt notat af 17. marts 2017 fremgår det, at "[a]uthorities in Moldova are currently investigating allegations that 20 billion USD have been laundered and transferred from Russia into the European financial system through a complex scheme, known as the "Russian Laundromat" between 2011 and 2014". Det var endvidere anført, at Danske Bank havde en fremtrædende rolle med 1.567 transaktioner og et flow på ca. USD 1,2 milliarder.

Ifølge referatet fra den baltiske Executive Committee's møde den 21. marts 2017 udtrykte filialen, at "[o]ur position in this case is that we acknowledge that our AML controls were insufficient in the period of 2011-2014, when the transactions took place". "Russian Laundromat" blev diskuteret på direktionsmødet den 28. marts 2017. Ifølge Group Legal "at this point, no final conclusions could be drawn as data and information on the case were still being gathered", men "the Estonian branch seemed to have been misused for money laundering between 2011 and 2014".

Den 24. marts 2017 kontaktede Berlingske Danske Bank-koncernen vedrørende den estiske filials forbindelse til påstande fremsat af Hermitage Capital management vedrørende et civilt søgsmål i USA, der beskrev betalinger fra kunder i den estiske filial.

Den 29. marts 2017 videregav filialen oplysninger til Danske Bank-koncernen vedrørende lokal interesse for Aserbajdsjan-relaterede spørgsmål, herunder dialog med hvidvaskmyndigheden i Estland. Samtidig udarbejdede den estiske filial et notat om "Volonte and Azerbaijan case", som den 6. april 2017 blev videregivet til Danske Bank-koncernen, herunder Group Legal og Group Compliance & AML. Notatet indeholdt en analyse af fire selskaber, som blev omtalt i medierne. Det fremgik, at de alle fire havde den samme registrerede ultimative reelle ejer fra Aserbajdsjan, og at de havde foretaget transaktioner gennem den estiske filial for i alt EUR 3 milliarder.

9.5.3 Kontakt til det danske finanstilsyn i april 2017

Den 21. marts 2017 anmodede det danske finanstilsyn Danske Bank om yderligere oplysninger om den estiske filial i relation til "Russian Laundromat". På et møde den 27. marts 2017 gav Danske Bank en præsentation af "Russian Laundromat" og non-resident porteføljen. Den 6. april 2017 gav banken det danske finanstilsyn en tidslinje over begivenheder fra 2011 til 2015 sammen med 121 bilag. Det fremgik af følgebrevet af 6. april 2017, at tidslinjen indeholdt oplysninger om "Danske Bank Estonia branch's AML or KYC procedures for non-resident customers". Det blev forklaret, at "a subjective assessment has been carried out to determine which materials to include as relevant", og at "the bank will provide further documentation upon Finanstilsynet's request to the extent such documentation is available".

9.5.4 Ledelsesrapportering i april 2017

På direktionmødet den 18. april 2017 var der fortsatte drøftelser om "Russian Laundromat". I rapporteringen til direktionen omtaltes "the Estonian case". Group Compliance skrev, at "[i]n countries where the bank operates on separate IT systems not connected to the central IT platform, this [that is, strong AML controls] becomes a challenge, as development of transaction monitoring scenarios needs to be done locally".

Til bestyrelsesmødet den 27. april 2017 modtog bestyrelsen en opdatering om "the Estonian AML case", herunder om "next steps" i sagen.

9.5.5 Undersøgelse af bond loop, april-august 2017

Fra april til august 2017 undersøgte en af Danske Bank nedsat arbejdsgruppe de tidligere aktiviteter i den estiske filial, hvilket vil sige kunderne i non-resident porteføljen og især de såkaldte mellemænd. Aktiviteterne blev omtalt som "solution" eller "bond loop". Der blev ikke draget nogen konklusioner på det tidspunkt.

9.5.6 Årsagsanalyse fra Promontory, marts-april og juni-august 2017

Den 20. marts 2017, samme dag som mediedækningen af "Russian Laundromat", oplyste Group Compliance & AML et medlem af direktionen om, at afdelingen havde fundet ud af, at en lille del af de estiske kunder udgjorde en betydelig del af transaktionsomfanget. Dette førte til antagelsen af Promontory Financial Group, som, efter drøftelser mellem Group Compliance & AML og den administrerende direktør, fik til opgave at foretage en årsagsanalyse gennem et dansk advokatfirma (ikke Bruun & Hjejle).

Promontory præsenterede resultaterne af årsagsanalysen for Group Compliance & AML den 7. juni 2017 og for den administrerende direktør den 9. juni 2017. Den samme præsentation blev givet til direktionen på et direktionmøde af 20. juni 2017. Bestyrelsen blev præsenteret for

en kortere version af Promontorys rapport på bestyrelsens møde den 31. august 2017.

I en pressemeddelelse af 21. september 2017 informerede Danske Bank offentligheden om resultaterne af Promontorys undersøgelse, der konkluderede, at "several major deficiencies led to the branch not being sufficiently effective in preventing it from potentially being used for money laundering in the period from 2007 to 2015".

9.5.7 Fransk retssag, juni og oktober 2017

Den 19. juni 2017 meddelte en fransk undersøgelsesdommer Danske Bank, at han planlagde at efterforske banken, og banken gav senere møde for Tribunal de Grande Instance i Paris. Dette var i forbindelse med påstandene fremsat af Hermitage Capital Management. Den 11. oktober 2017 blev Danske Bank genstand for efterforskning i Frankrig som følge af mistanke om hvidvask i forbindelse med transaktioner udført af kunder i Danske Banks estiske filial i perioden fra 2008 til 2011. I januar 2018 blev Danske Banks status ændret til at være såkaldt "assisted witness", hvorved Danske Bank ikke længere formelt var genstand for efterforskning.

9.5.8 "Azerbaijani Laundromat", september 2017

I referatet fra bestyrelsesmødet den 31. august 2017 var angivet, at Group Compliance & AML ved gennemgangen af præsentationen af Promontorys årsagsanalyse oplyste bestyrelsen om, at "a new set of stories relating to the Azerbaijan part of the portfolio was expected to hit the media next week". Direktionen havde modtaget lignende oplysninger på direktionsmødet den 29. august 2017.

Aktiviteterne blev af medierne kaldt "Azerbaijani Laundromat", og de var genstand for global medieopmærksomhed i begyndelsen af september 2017. Aktiviteterne blev, ligesom "Russian Laundromat", afsløret af den fælles undersøgelse, som både OCCRP og Berlingske tog del i, gennem lækkede bankdata. Aktiviteterne foregik i perioden fra 2012 til og med 2014. Angiveligt skulle USD 2,9 milliarder være blevet vasket hvide af fire skuffeselskaber, som var kunder i Danske Banks estiske filial og indregistreret i Storbritannien.

9.5.9 Kommunikation med det danske finanstilsyn i anden halvdel af 2017

Den 25. september 2017 efter fornyet interesse som følge af mediedækning af "Azerbaijani Laundromat" præsenterede det danske finanstilsyn Danske Bank for en række spørgsmål. Spørgsmålene vedrørte blandt andet Danske Banks manglende underretning af det danske finanstilsyn, transaktionerne fra Aserbajdsjan, Danske Banks gennemgang af aktiviteterne og generel risikostyring. I sit svar af 16. oktober 2017 gav banken en oversigt over hændelsesforløbet i 2017, tidligere korrespondance med ikke mindst det estiske finanstilsyn og den udvidede undersøgelse. Banken delte også Promontorys præsentation fra juni 2017. Svaret indeholdt et afsnit med titlen "[t]he bank is requested to account for cases currently known or under suspicion that may in-

volve money laundering or other incriminating activities". Her nævnte svaret blandt andet "The Russian Laundromat Case and Azerbaijan Matter". Bond loop blev ikke omtalt. Det danske finanstilsyn var ikke tidligere blevet informeret om "Azerbaijan Matter" eller "Azerbaijani Laundromat". I svaret til finanstilsynet var anført, at "[w]e recognise that we should have informed the DFSA of the information in relation to the Azerbaijan Matter earlier, in order to maintain a high degree of transparency and ensure sufficient time for the DFSA to react and respond".

I begyndelsen af november 2017 blev Danske Bank klar over, at bond loop, ikke mindst vedrørende de såkaldte mellemmand, ville blive genstand for mediedækning. På det tidspunkt blev det notat, der var udarbejdet af det finske advokatfirma, delt med den administrerende direktør og bestyrelsesformanden og efterfølgende det danske finanstilsyn, som ikke tidligere havde fået oplysninger om bond loop.

10. Individuelt ansvar

10.1 Introduktion

I juridisk terminologi sættes lighedstegn mellem ansvar og overtrædelse eller manglende efterlevelse af retlige forpligtelser og ansvarsnormer. Vores vurderinger af individuelt ansvar er juridiske vurderinger baseret på dansk ret og, hvor relevant, også estisk ret. Hver bedømmelse er foretaget på grundlag af retlige regler og standarder og – mere specifikt – de juridiske forpligtelser og ansvarsnormer, som den pågældende person var underlagt på det relevante tidspunkt. Juridiske vurderinger i en undersøgelsesrapport som denne er hverken domstolsafgørelser eller afgørelser fra en tilsynsmyndighed. De adskiller sig også fra skønsmæssige ledelsesmæssige beslutninger, som kan involvere andre og flere elementer, end tilfældet er for juridiske vurderinger.

Generelt udgør ansættelseskontrakter og ansættelsesret den laveste retlige tærskel for individuelt ansvar, og vi har benyttet ansættelseskontrakter og ansættelsesret som udgangspunkt for vores vurderinger (med undtagelse af medlemmerne af bestyrelsen). Når vi i vores vurderinger finder, at en medarbejder, herunder et medlem af direktionen, ikke har overholdt sine retlige forpligtelser, skal dette, medmindre andet er anført, forstås som en henvisning til de forpligtelser og ansvarsområder, som var en del af den pågældendes ansættelsesforhold hos Danske Bank på det relevante tidspunkt. Hvorvidt en manglende efterlevelse kan resultere i ansættelsesretlige konsekvenser afhænger af de konkrete omstændigheder forbundet med den manglende efterlevelse og andre relevante forhold, herunder eventuelle skærpende eller formildende omstændigheder såvel som stiltiende accept.

Der er ikke et arbejdsgiver/medarbejder-forhold forbundet med det at være medlem af en bestyrelse. Bestyrelsesmedlemmers forpligtelser er fastlagt ved lov og i den finansielle virksomheds interne procedurer.

Med hensyn til både bestyrelsen og direktionen bemærker vi, at det danske finanstilsyn skrev følgende i sin afgørelse af 3. maj 2018 vedrørende denne sag:

“Bestyrelsen og direktionen har anført, at det ved vurderingen af bestyrelsens og direktionens indsats samt mængden af det skriftlige materiale til disse bør indgå, at den estiske filial udgør en begrænset del af den samlede forretning og de samlede risici. De har gjort gældende, at ledelsen her i høj grad må basere sig på, at de forsvarssystemer, der er etableret, virker. Når der kommer bekymrende oplysninger om forretningen og effektiviteten af forsvarssystemerne, må ledelsens fokus imidlertid skærpes.”

10.2 Oversigt

Vi har konstateret, at et antal tidligere og nuværende ledende medarbejdere ikke har overholdt deres retlige forpligtelser i henhold til deres ansættelsesvilkår og -kontrakter med Danske Bank.

Det er klart, hvidvaskprocedurerne i den estiske filial var åbenbart mangelfulde og utilstrækkelige. Dette inkluderede bl.a. manglende identifikation af bestemmende indflydelse hos kunder, manglende screening af kunder og manglende funktionsadskillelse samt eventuel intern medvirken i den estiske filial. Ansvar for disse mangler ligger hos den første forsvarslinje i den estiske filial. I forlængelse heraf har vi konstateret talrige overtrædelser af retlige forpligtelser hos den estiske filial. Andre steder i Danske Bank-koncernen har vi konstateret overtrædelser af retlige forpligtelser inden for en række mere konkrete områder, som er oplyst nedenfor.

I 2007, 2012 og 2013 anmodede det danske finanstilsyn Danske Bank-koncernen om oplysninger om non-resident porteføljen i den estiske filial. Som svar gav Danske Bank på koncernniveau betryggende oplysninger, herunder også vedrørende hvidvaskprocedurerne i den estiske filial. Svaret fra 2007 med henvisning til oplysningerne fra den russiske centralbank giver særlig anledning til kritik, idet Danske Bank i sit svar i 2007 angav, at en netop foretaget inspektion fra det estiske finanstilsyn ikke havde givet anledning til ”any material observations”. Det havde været mere korrekt at konkludere det modsatte. Danske Banks svar til det danske finanstilsyn i 2012 og 2013 var baseret på oplysninger fra filialens ledelse, som i 2014 viste sig at være ukorrekte. Hverken i 2012 eller 2013 satte Danske Bank-koncernen spørgsmålstegn ved eller verificerede, hvorvidt oplysningerne fra den estiske filial var korrekte, selv om det stod klart, at det estiske finanstilsyn var bekymret.

I 2011, 2012 og 2013 leverede Group Internal Audit positive rapporter vedrørende hvidvaskpraksis i den estiske filial. Samtidig, og kun til dels med henvisning til revisionsrapporterne, videresendte forskellige afdelinger i Danske Bank-koncernen positive udsagn om non-resident porteføljen. Samlet set var der et fuldstændigt sammenbrud i alle tre forsvarslinjer. Manglen på involvering på koncernniveau betød, at den estiske filial blev overladt til sig selv, og at Danske Bank-koncernen ikke havde tilstrækkeligt overblik over filialens aktiviteter. Dette blev yder-

ligere begrænset af den manglende integration af de baltiske filialer med Danske Bank-koncernens IT-plattform.

I kølvandet på whistleblower-rapporten af 27. december 2013 og Group Internal Audits audit letters af 13. januar og 7. februar 2014 stod det klart, at handling var påkrævet, og visse tiltag blev iværksat gennem en arbejdsgruppe nedsat af Danske Bank-koncernen. Mange af de indsatspunkter, der blev fastlagt af arbejdsgruppen, var forsvarlige, men tiltagene viste sig at være utilstrækkelige, herunder da en række processer ikke blev bragt til ende.

For det første blev whistleblowerens påstande ikke ordentligt undersøgt, konkluderet på eller rapporteret.

Ydermere blev det danske finanstilsyn først i januar 2015 orienteret om, at de oplysninger, som det danske finanstilsyn modtog i 2012 og 2013 havde vist sig at være ukorrekte.

Den estiske filials ledelse havde givet oplysninger om "resilient" (solide) hvidvaskprocedurer forud for 2014; oplysninger som viste sig at være fuldstændig forkerte. Til trods for dette blev der i 2014 ikke taget skridt i forhold til filialens ledelse (idet bemærkes, at der herved ses bort fra, at tilsynet også modtog urigtige oplysninger i 2007).

Gennemgangen af kunder i den estiske filial i 2014 blev organiseret på en utilstrækkelig og ineffektiv måde med utilstrækkeligt tilsyn på koncernniveau, og den omfattede ikke den bagudrettede undersøgelse af tidligere kundeaktivitet, som situationen krævede.

Lukningen af non-resident porteføljen blev først tilendebragt i slutningen af 2015 (med de sidste konti lukket i starten af 2016), og i første halvdel af 2015 planlagde den estiske filial faktisk at beholde størstedelen af kunderne i non-resident porteføljen.

Vi bemærker, at tilstedeværelsen af en alvorlig eksponering mod hvidvask var erkendt af en afdeling i Danske Bank-koncernen, men at der ikke blev taget passende skridt for at vurdere og mindske risikoen forbundet med denne eksponering. Vi bemærker også, at uanset den retlige forpligtelse til at foretage en bagudrettet undersøgelse af tidligere kunder og deres transaktioner og handelsaktiviteter blev det ikke undersøgt, og der blev ikke rådgivet om spørgsmålet på koncernniveau.

I starten af 2017 indsamlede Danske Bank-koncernen oplysninger efter mediedækningen af "Russian Laundromat", men der fandt ikke nogen rapportering sted før senere i 2017 om det, der efterfølgende blev omtalt "Azerbaijani Laundromat", eller om bond loopet.

Ovenstående observationer giver anledning til kritik af Baltic Banking, Group Legal, Group Compliance & AML, Group Internal Audit, Business Banking og International Banking (etableret i 2014). Ikke alle vurderinger indeholder kritik, og for dem, der gør, varierer graden af kritik. Vi bemærker samtidig, at vurderinger også inddrager formildende omstændigheder, hvor sådanne var til stede.

Vi kan ikke videregive en bedømmelse af en person, medmindre den pågældende person anmoder os om det. Bestyrelsen, bestyrelsesformanden og den administrerende direktør har anmodet os om at dele bedømmelserne af dem. Et forkortet format herfor er valgt.

10.3 Bestyrelsen

Bestyrelsen varetager den overordnede og strategiske ledelse af Danske Bank. Bestyrelsen skal sikre behørig virksomhedsstyring, hvilket indebærer fastlæggelse af bankens risikoprofil, etablering af politikker for, hvordan banken skal kontrollere sine væsentlige aktiviteter og relaterede risici, samt vurdering af, hvorvidt direktionen varetager sine forpligtelser i henhold til §§ 70 og 71 i lov om finansiel virksomhed og bekendtgørelsen om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. Herudover har bestyrelsen og dens revisionsudvalg en ledelses- og tilsynspligt på bl.a. compliance- og hvidvaskområdet. Disse forpligtelser er også afspejlet i Danske Banks bestyrelses forretningsorden, som omhandler ansvar for tilsynet med compliance- og risikostyringsforhold. Bestyrelsen er afhængig af dækkende rapportering fra direktionen og andre funktioner, herunder Group Compliance & AML og Group Internal Audit, selv om bestyrelsen naturligvis kan – og nogle gange skal – anmode om oplysninger. Bestyrelsen forventes at gennemgå modtaget rapportering nøje og, hvor det er relevant, udfordre den.

Vores vurdering af bestyrelsen er baseret på de samlede oplysninger, der har været tilgængelige for os.

På bestyrelsesmødet den 7. august 2007 fik bestyrelsen besked om den russiske centralbanks brev af 8. juni 2007 til det danske finanstilsyn, som var blevet videresendt til banken med henblik på kommentering. Efter det for os foreliggende modtog bestyrelsen ikke yderligere opdatering, og bestyrelsen modtog ikke kopi af bankens svar af 27. august 2007 til det danske finanstilsyn. Dette fandt sted for 11 år siden og må vurderes i lyset af de dagældende normer. Vi finder ikke grundlag for at kritisere 2007-bestyrelsen for at overlade det til direktionen og Group Internal Audit at vende tilbage, såfremt der blev konstateret forhold, der gav anledning til betænkeligheder.

Vi kan ikke se, at bestyrelsen modtog oplysninger om inspektionsrapporterne fra det estiske finanstilsyn fra 2007 og 2009 eller afbrydelserne af korrespondentbankforholdene med den estiske filial i 2013 og 2015.

Fra 2011 til 2013 modtog bestyrelsen spredte oplysninger om den estiske filial, bl.a. via en præsentation på bestyrelsesmødet den 5. maj 2011, i hvilken oplysninger om høj profitabilitet fremgik, herunder oplysning om, at egenkapitalforrentningen ("ROE") før tab på udlån for den estiske filial var steget fra 45 % i 2007 til 58 % i 2010. I 2012 modtog bestyrelsen gennem Group Compliance & AML-rapporten for 2012 oplysninger om det danske finanstilsyns henvendelse vedrørende den estiske filial og om bankens svar, hvori var anført, at "the due diligence and monitoring procedures are adjusted to mitigate the risk involved". I 2013 blev bestyrelsen gennem Group Compliance & AML-rapporten for

2013 informeret om det danske finanstilsyns fornyede henvendelse vedrørende den estiske filial, herunder at det stod i rapporten, at "the CDD [kundelegitimationsprocedurer] and monitoring procedures have been prepared to mitigate the risk involved", og at "[t]he Estonian FSA has confirmed that the CDD and monitoring procedures are appropriate". Group Compliance & AML gav bestyrelsen den samme betryggelse, som de havde givet det danske finanstilsyn. Der var også oplysninger, der ikke var betryggende, særlig om manglende overvågning af indgående betalinger, men Group Compliance & AML var ikke foruroeligt. Set i lyset af det helhedsbillede, som bestyrelsen og revisionsudvalget blev præsenteret for, og andre hvidvaskspørgsmål på dagsordenen, finder vi ikke grundlag for kritik af bestyrelsen med hensyn til begebenheder før 2014.

I 2014 blev bestyrelsen, og særligt revisionsudvalget, præsenteret for et ganske andet billede af hvidvaskrisici i den estiske filial. Det stod klart, at den tidligere rapportering havde været utilstrækkelig og ukorrekt.

Whistleblower-rapporterne blev ikke videregivet til bestyrelsen, men oplysninger om eksistensen af en whistleblower fra den estiske filial blev videregivet til revisionsudvalget og bestyrelsen på møder henholdsvis den 28. april og den 29. april 2014. På revisionsudvalgets møde den 24. oktober 2014 behandlede revisionsudvalget Group Internal Audits statusrapport for Q3 2014, hvori var angivet, at "the allegations made by the whistleblower have all been investigated".

Revisionsudvalget modtog visse oplysninger om den eksterne konsulentrapport fra april 2014 gennem rapportering fra Group Compliance & AML. Til brug for revisionsudvalgets møde den 28. april 2014 modtog udvalget et resumé af den halvårslige hvidvaskrapport, hvori var angivet, at den estiske filial ikke havde "as many low impact issues as some of the peers", men at "the critical gaps (e.g. regarding risk assignment, transaction monitoring, level of CDD applied) are greater than is seen in other banks in the region". I den næste hvidvaskrapport, som blev forelagt revisionsudvalget på dets møde den 24. oktober 2014, var det om den eksterne konsulentrapport anført, at "[t]he recommendations are expected to be closed before the end of 2014".

Hvad angår gennemgangen af kunder i den estiske filial iværksat i april 2014, blev revisionsudvalget kort informeret af Group Internal Audit på revisionsudvalgets møde den 21. juli 2014. Group Internal Audit gjorde også revisionsudvalget opmærksom på, at de fulgte gennemgangen med henblik på kvalitetssikring.

Bestyrelsen og revisionsudvalget modtog ikke 2014-inspektionsrapporten fra det estiske finanstilsyn, men visse oplysninger blev givet. På et møde i revisionsudvalget den 24. oktober 2014 blev udvalget kort informeret af Group Internal Audit om det estiske finanstilsyns udkast til inspektionsrapport modtaget i september 2014, idet udkastet var nævnt i både finanstilsynsrapporten for Q3 2014 fra Group Legal og den årlige AML rapport fra Group Compliance & AML. Ifølge Group Legals finanstilsynsrapport for Q3 2014 var observationerne blevet "thoroughly reviewed by the local compliance and legal teams in

Estonia as well as by Group Legal together with external Estonian legal counsel". Group Compliance & AML skrev også i sin årlige koncernhvidvaskrapport for 2014, at "[t]he inspection is based on the facts as per 31 December 2013 and therefore do not take into account the work performed in 2014". På revisionsudvalgets møde den 23. april 2015, blev udvalget forelagt den halvårslige rapport fra Group Compliance & AML, hvorefter "[t]he investigation has led to significant criticism from the Estonian FSA", og der var nævnt "several mitigating activities, including a significant reduction in the non-resident customer portfolio."

Samlet står det klart, at bestyrelsen og revisionsudvalget blev orienteret om problemer, og det står ligeledes klart, at denne orientering var ledsaget af forsikringer om, at der blev taget hånd om problemerne, og at der var taget initiativer til at mindske problemerne. Disse orienteringer kom fra banken, hvor situationens alvor og de risici, som banken stod over for, ikke var blevet erkendt, hvilket påvirkede rapporteringen. Set i retrospekt kan der rejses et spørgsmål om, hvorvidt bestyrelsen eller revisionsudvalget med rimelighed kunne forventes at have gjort mere. Dette ville dog ikke kunne danne grundlag for juridisk kritik, når det tages i betragtning, hvilken information der var tilgængelig, samt karakteren og omfanget af bestyrelsens forpligtelser.

Processen omkring strategien for de baltiske enheder i anden halvdel af 2014 udmærker sig som en vigtig mulighed for bestyrelsen til at drøfte de baltiske bankaktiviteter. Drøftelserne angik grundlæggende forretningsmæssige forhold og var ikke begrænset til non-resident porteføljen. Non-resident porteføljen bidrog i væsentlig grad til indtjeningen i Baltikum, og, selv om denne kun udgjorde en ubetydelig del af Danske Banks indtjening, måtte man kunne forvente, at den ville være en del af en forretningsmæssig drøftelse af de baltiske lande. På den anden side var drøftelserne baseret på, hvad der blev betegnet som "limited future appetite for non-resident business", og der var ikke i strategiprocesen noget, der antydede, at non-resident porteføljen skulle forblive hos banken. Ledelsen foreslog at sælge porteføljen i stedet for blot at lukke den ned, og der blev nævnt to konkrete potentielle købere, hvilket bekræfter den manglende erkendelse af situationens alvor. I de otte måneder, hvor strategiprocesen stod på, fortsatte banken med at gennemgå og reducere non-resident porteføljen gennem implementeringen af en ny filialpolitik.

Ved siden af spørgsmålet om det af bestyrelsen udøvede tilsyn, har vi vurderet, hvorvidt Danske Banks styringsmodel ("governance") i øvrigt indeholdt fejl, der udgør en overtrædelse af bestyrelsens retlige forpligtelser, også henset til det danske finanstilsyns afgørelser af 15. marts 2016 og 3. maj 2018. Som angivet i lov om finansiel virksomhed er det op til bestyrelsen at sikre, at der bl.a. er en klar organisationsstruktur med en veldefineret, transparent og konsekvent opdeling af ansvarsopgaver, effektive procedurer til at identificere, styre, overvåge og indberette risici samt tilstrækkelige ressourcer. Vi finder, at ansvarsopgaverne generelt har været tilstrækkeligt afspejlet i bestyrelsens forretningsorden og direktionens forretningsorden (som godkendt af bestyrelsen). Endvidere finder vi ikke, at Danske Banks svigt i forbindelse med non-resident porteføljen kan tilskrives styringsfejl på bestyrelsesniveau.

Samlet er det vores opfattelse, at hverken bestyrelsen eller revisionsudvalget har overtrådt nogen retlige forpligtelser på grund af handlinger eller undladelser i relation til den estiske filial. I lyset heraf har vi ikke fundet det nødvendigt at foretage særskilte vurderinger af bestyrelsesmedlemmerne udover bestyrelsesformanden. Derudover bemærker vi, at vi ikke har fået kendskab til oplysninger, der rejser tvivl om medlemmer af Danske Banks bestyrelses egnethed og hæderlighed.

10.4 Bestyrelsesformanden

Set i lyset af bestyrelsesformandens særlige rolle har vi foretaget en særskilt vurdering af Ole Andersen, som blev medlem af bestyrelsen den 23. marts 2010 og udnævnt til bestyrelsesformand i december 2011.

Vores vurdering af Ole Andersen er baseret på de samlede oplysninger, der har været tilgængelige for os.

Den 18. og den 19. august 2014 besøgte Ole Andersen de baltiske lande sammen med International Banking. De besøgte både den litauiske og den estiske filial. En præsentation med 12 slides udarbejdet af den estiske filial indeholdt en slide med oplysninger om non-resident porteføljen. Mens porteføljen blev beskrevet som "highly profitable", var der ikke nogen omtale af hvidvaskproblemer.

Ole Andersen blev af Thomas Borgen informeret om "Russian Laundromat" den 15. marts 2017, og bestyrelsen blev informeret den 16. marts 2017. Ifølge bankens svar til det danske finanstilsyn den 16. oktober 2017 blev Ole Andersen efterfølgende opdateret af Thomas Borgen på ugentlig basis.

Den 25. september 2017 anmodede det danske finanstilsyn om oplysninger i forbindelse med mediedækningen af "Azerbaijani Laundromat". Tidligere, den 6. april 2017, havde det danske finanstilsyn modtaget en tidslinje fra Danske Bank sammen med en lang række bilag. Banken svarede den 16. oktober 2017. Ole Andersen havde kommenteret et endeligt udkast til svar.

I begyndelsen af november 2017 blev Ole Andersen gjort opmærksom på, at bestyrelsen og direktionen ikke var blevet informeret om, at banken havde antaget et finsk advokatfirma eller om den underliggende bekymring over tidligere aktiviteter i den estiske filial med mellem-mænd (omtalt som bond loop). Ole Andersen tog initiativ til at indkalde til et ekstraordinært møde i revisionsudvalget den 12. november 2017, hvor han udtrykte kritik i anledning heraf. På det samme møde besluttede man at igangsætte den undersøgelse, der senere blev benævnt ansvarsundersøgelsen.

Samlet set og i betragtning af det, der er anført i vurderingen af bestyrelsen, finder vi, at Ole Andersen ikke har overtrådt sine retlige forpligtelser som formand for Danske Banks bestyrelse. Vi er heller ikke blevet bekendt med oplysninger, der rejser spørgsmål vedrørende hans egnethed og hæderlighed som formand.

10.5 Den administrerende direktør

I september 2009 blev Thomas Borgen medlem af Danske Banks direktion. Hans ansvarsområde omfattede de baltiske bankaktiviteter indtil juni 2012. Fra juni 2012 til september 2013 var Thomas Borgen chef for Corporates & Institutions. Den 16. september 2013 blev Thomas Borgen udnævnt til administrerende direktør, hvilket indebærer en tilsynspligt i relation til bankens daglige ledelse. Hvert medlem af direktionen er ansvarlig for sit ansvarsområde, under tilsyn af den administrerende direktør. Ifølge direktionens forretningsorden (oktober 2013-udgave) skal direktionen sikre, at "the organizational structure ... is robust and transparent and has effective lines of communication and reporting", og at "Danske Bank complies with all applicable governance requirements and that Danske Bank satisfies all local governance standards, including relevant reporting requirements". Derudover er direktionen ansvarlig for, at "Danske Bank has adequate procedures ensuring compliance with applicable anti-money laundering and similar requirements".

Vores vurdering af Thomas Borgen er baseret på de samlede oplysninger, som har været tilgængelige for os.

Fra september 2009 til juni 2012 havde Thomas Borgen det øverste ansvar for den estiske filial. Vi har ikke lige så mange oplysninger om denne periode som for senere perioder. Ifølge en mailkorrespondance fra februar 2010 mellem andre medarbejdere i banken viste Thomas Borgen interesse for non-resident porteføljen og dens indtjening. Ifølge mailen havde Thomas Borgen påpeget muligheden for langsom udvidelse, men det havde også været klart, at en sådan ekspansion ikke måtte ske på bekostning af hvidvaskforebyggelse.

I marts 2010 var der bekymring på et direktionensmøde om de mange russiske transaktioner, hvortil Thomas Borgen sagde, at han "havde heller ikke fundet noget, der gav anledning til bekymring". Vi har ingen oplysninger om Thomas Borgens grundlag for denne udtalelse. På direktionensmødet den 21. september 2010 bragte Thomas Borgen selv non-resident porteføljen op igen. Ifølge referatet svarede andre relevante medarbejdere Thomas Borgen, at de var "comfortable with the situation in Estonia with substantial Russian deposits".

Fra september 2009 til juni 2012, da det øverste ansvar for den estiske filial blev overført til chefen for Business Banking, omfattede drøftelser på koncernniveau med Thomas Borgen både non-resident porteføljens indtjening og vigtigheden af hvidvaskforebyggende foranstaltninger. I denne periode blev der ikke videregivet advarselssignaler til Thomas Borgen, og vi vurderer, at Thomas Borgen ikke overtrådte sine retlige forpligtelser som medlem af direktionen med øverste ansvar for den estiske filial.

Da Thomas Borgen blev udnævnt til administrerende direktør, stod Danske Bank foran en kompliceret udfordring, som den ikke var tilstrækkelig forberedt på eller bemandet til at håndtere, nemlig de åbenbart mangelfulde og utilstrækkelige hvidvaskforanstaltninger i den

estiske filial. Der var efter vores opfattelse ikke meget, Thomas Borgen kunne have gjort på dette tidlige tidspunkt efter hans tiltræden som administrerende direktør for at ændre bankens beredskab på en måde, der kunne have påvirket situationen.

I oktober 2013 kom et andet medlem af direktionen med oplysninger om den forretningsmæssige gennemgang af non-resident porteføljen og udtalte, at "the proportion of business needed to be reviewed and potentially reduced". Thomas Borgen henviste til "the need for a middle ground". Thomas Borgen har forklaret, at han ikke erindrer, hvilken "middle ground" han henviste til, og vi har ikke fundet nærmere oplysninger herom. Den forretningsmæssige gennemgang blev ikke afsluttet, før den blev overhalet af de begivenheder, der fulgte i forlængelse af whistleblower-rapporten og de følgende rapporteringer fra Group Internal Audit. Den 5. februar 2014, efter Group Internal Audits indledende konklusioner, anbefalede Thomas Borgen et omgående stop for al ny forretning og en kontrolleret nedlukning af eksisterende transaktioner. I april 2014 efterspurgte Thomas Borgen en hvidvaskplan for de baltiske lande, som senere blev udarbejdet og implementeret.

Det er i overensstemmelse med ansvarsfordelingen, at Thomas Borgen som administrerende direktør kun i begrænset omfang var involveret i undersøgelserne og drøftelserne om håndteringen af whistlebloweren og non-resident porteføljen. De oplysninger, Thomas Borgen modtog, antydede, at Business Banking var ved at få kontrol over non-resident porteføljen, og at risiciene blev håndteret behørigt.

I andet halvår af 2014, mens den baltiske strategiproces blev behandlet i bestyrelsen, var direktionen bekendt med, at non-resident forretningen i den estiske filial fortsatte i overensstemmelse med en ny politik for servicering af non-resident kunder. Ydermere var hele den baltiske bankstrategiproces baseret på, hvad der blev betegnet som "limited future appetite for non-resident business", og der var i løbet af strategiprocesen ikke nogen, der talte for, at non-resident porteføljen skulle bestå. På bestyrelsesmødet den 26. juni 2014 anbefalede Thomas Borgen, at man undlod at "speed up an exit strategy as this might significantly impact any sales price". Konteksten antyder, at dette gjaldt de baltiske bankaktiviteter som helhed.

Informationsdeling med bestyrelsen udgør et separat anliggende af særlig interesse for den administrerende direktør. Vi har vurderet en række hændelser uden at finde grundlag for at fastslå, at den information, der blev delt, var utilstrækkelig som følge af bestyrelsens handlinger eller undladelser. Mens det er veldokumenteret, hvilket skriftligt materiale bestyrelsen modtog, har vi fundet, at referaterne fra bestyrelsesmøder og direktionens møder ikke giver tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, hvilken yderligere mundtlig information, der blev givet. Et tilfælde, som skiller sig ud, er de alarmerende foreløbige konklusioner fra Group Internal Audit, som blev delt med Thomas Borgen den 5. februar 2014. Disse konklusioner blev ikke delt mundtligt med bestyrelsen. Vi bemærker, at inden mødet i revisionsudvalget den 28. april 2014 og bestyrelsesmødet den 29. april 2014 delte Group Internal Audit selv et ganske detaljeret skriftligt uddrag af konklusionerne. Group Internal

Audit rapporterede direkte til bestyrelsen og var generelt i den bedste position til at vurdere relevansen af egne observationer.

Efter vores opfattelse kunne Thomas Borgen have påtaget sig en mere aktiv rolle i forhold til at udstikke den overordnede retning ved at sikre, at relevante spørgsmål blev drøftet grundigt, at undersøgelsesresultater blev tilstrækkeligt dokumenteret, at præsentationer og materiale blev afspejlet fyldestgørende i mødereferater osv. I vid udstrækning er en administrerende direktør berettiget til at antage, at de, der refererer til ham, har et forsvarligt grundlag herfor, og at de gør ham opmærksom på anliggender, der kræver hans opmærksomhed.

Ud fra en helhedsbetragtning og af de ovennævnte grunde vurderer vi, at Thomas Borgen ikke overtrådte de retlige forpligtelser, som udgjorde en del af hans ansættelse i banken som administrerende direktør fra september 2013 til 2017.

Vi bemærker, at da kritiske oplysninger om non-resident porteføljen blev genstand for offentlig interesse i 2017, påtog Thomas Borgen sig som administrerende direktør en ledende rolle. Thomas Borgen var i løbende kontakt med Group Compliance & AML og den interne arbejdsgruppe, der blev oprettet i relation til mediedækningen af den estiske filial. Der findes kun beskedent skriftligt materiale om de oplysninger, som Thomas Borgen modtog fra den interne arbejdsgruppe, der rapporterede direkte til ham. I sidste ende var Thomas Borgen afgørende i forhold til beslutningen om at iværksætte de fulde undersøgelser af den estiske filial og involveringen af personer på koncernniveau. Samlet finder vi, at Thomas Borgen heller ikke overtrådte de retlige forpligtelser, der udgjorde en del af hans ansættelse i banken som administrerende direktør i 2017.

Vi er af den opfattelse, at de oplysninger, der er opsummeret ovenfor, ikke rejser spørgsmål med hensyn til Thomas Borgens egnethed og hæderlighed som administrerende direktør for Danske Bank. Det danske finanstilsyn har i sin afgørelse af 3. maj 2018 vurderet, om der for den nuværende ledelse og ansatte i banken er grundlag for at rejse sager efter fit & proper-reglerne. Finanstilsynet har på det foreliggende grundlag ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at rejse sådanne sager.
..."

Af Finanstilsynets brev af 4. oktober 2018 med overskriften "Danske Banks opfølgning på Finanstilsynets afgørelse i Estland-sagen den 3. maj 2018" fremgår bl.a.:

" Finanstilsynet modtog den 29. juni 2018 bankens tilbagemelding med opfølgning på påbud og påtaler i afgørelsen om bankens ledelse og styring i hvidvask-sagen i den estiske filial fra den 3. maj 2018.

For hvert påbud har bankens bestyrelse og direktion redegjort for, hvilke tiltag de har iværksat med henblik på at opfylde påbuddet. Som nævnt i afgørelsen fra 3. maj 2018 skal Intern revision orientere Finan-

stilsynet med relevant dokumentation, når Intern revision har taget stilling til, om påbuddene er efterlevet.

Af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 fremgår, at Finanstilsynet vurderede det særligt kritisabelt:

- *"At der i filialen i Estland var så store mangler i alle tre forsvarslinjer, at kunder havde mulighed for at bruge filialen til kriminalitet for storebeløb.*
- *At banken først i september 2017 tog initiativ til en undersøgelse af omfanget af mistænkelige transaktioner og kundeforhold fra den utilstrækkelige håndtering af AML i filialen, dvs. godt fire år efter filialens ene korrespondentbanks afbrydelse af korrespondentbankforbindelsen og knap fire år efter whistleblower-henvendelsen.*
- *At banken bortset fra ophør af samarbejdet med russiske mellemmand udskød beslutningen om nedlukning af den del af non-residentporteføljen, hvor kunderne ikke havde en personlig eller forretningsmæssig tilknytning til Baltikum, til januar 2015, og at nedlukningen først var afsluttet i januar 2016.*
- *At bankens governance i form af intern rapportering, beslutningsprocesser og virksomhedskultur ikke sikrede, at problemerne med non-resident porteføljen blev tilstrækkeligt klarlagt og håndteret på betryggende vis, herunder ved indberetninger om mistanke om kriminalitet til relevante myndigheder. Det gælder både under forløbet frem til nedlukningen primo 2016 og i forløbet siden begyndelsen af 2017.*
- *At banken ikke orienterede Finanstilsynet om de konstaterede AML-problemer, selvom det i starten af 2014 burde have stået klart for nogle direktører og øvrige ledende medarbejdere, at bankens tidligere oplysninger fra 2012 og 2013 til Finanstilsynet og EFSA var misvisende, og at det burde have stået klart for dem, at tilsynsmyndighederne havde fokus på området.*
- *At bankens orientering af Finanstilsynet i forløbet siden begyndelsen af 2017 har været mangelfuld."*

Af bankens rapport offentliggjort den 19. september 2018 fremgår, at banken også i 2007 gav Finanstilsynet forkerte oplysninger i forbindelse med en henvendelse fra den russiske centralbank.

Denne afgørelse indeholder Finanstilsynets tilsynsreaktion som opfølgning på vurderinger af, om banken kan anses for at opfylde påbuddene fra 3. maj 2018. Afgørelsen har været behandlet af Finanstilsynets bestyrelse.

Denne afgørelse omfatter ikke vurderinger i forhold til bankens egen undersøgelse af ledelsens håndtering af sagen. Efter afslutningen af bankens egen undersøgelse har Finanstilsynet påbegyndt en vurdering af, om grundlaget for afgørelsen fra den 3. maj 2018 er ændret og kan betinge nye tilsynsmæssige reaktioner. Finanstilsynet vil på et senere tidspunkt vende tilbage til banken herom.

Sammenfatning og påbud

For påbuddet om revurdering af solvensbehovet (påbud nr. 2) vurderer Finanstilsynet, at banken pr. ultimo 2. kvartal 2018 opfyldte påbuddet med et søjle II-tillæg på 5 mia. kr. i solvensbehovet. Henset til udviklingen siden ultimo 2. kvartal vurderer Finanstilsynet, at bankens compliance- og omdømmerisici er større end ved vurderingen forud for afgørelsen den 3. maj 2018.

Finanstilsynet giver derfor med denne afgørelse bankens bestyrelse og direktion følgende påbud:

- Med henvisning til § 124, stk. 1-2, i lov om finansiel virksomhed påbyder Finanstilsynet bestyrelsen og direktionen at revurdere bankens og bankkoncernens solvensbehov med henblik på at sikre en tilstrækkelig kapitalmæssig afdækning af forøgede compliance- og omdømmerisici.

Bestyrelsen og direktionen skal senest den 25. oktober 2018 give Finanstilsynet en skriftlig tilbagemelding om, hvordan banken har sikret, at påbuddet er efterlevet.

Tilbagemeldingen skal være vedlagt relevant dokumentation.

Finanstilsynet vil som led i det almindelige samarbejde med de øvrige tilsynsmyndigheder involveret i tilsynet med bankkoncernen vurdere størrelsen af et forøget søjle II-tillæg i solvensbehovet. Ved revurdering af søjle II-tillægget skal banken være opmærksom på at sikre forsigtighed i opgørelsen. Finanstilsynet skønner umiddelbart, at banken som et absolut minimum bør forøge søjle II-tillægget til 10 mia. kr. svarende til ca. 1,3 pct. af REA (Risk-weighted Exposure Amounts) pr. ultimo 2. kvartal 2018. Samtidig vurderer Finanstilsynet, at banken skal opfylde søjle II-tillægget med egentlig kernekapital.

I forlængelse af fastsættelsen af søjle-II tillægget skal banken være opmærksom på at foretage relevante justeringer af koncernens kapitalplan, herunder med hensyn til kapitalmålsætninger og aktietilbagekøb. Banken opfylder ikke fuldt ud påbud nr. 5, da tilbagemeldingen ikke omfatter tiltag i forhold til den del, der omhandler sikring af fyldestgørende dokumentation af beslutningsgrundlag, drøftelser på møder og trufne beslutninger. Bankens bestyrelse og direktion skal derfor redegøre nærmere for iværksatte tiltag med henblik på generelt at styrke governance omkring beslutningsprocesser, hvilket også omfatter governance under bestyrelses- og direktionsniveau.

Finanstilsynet vurderer, at banken for de øvrige påbud i afgørelsen den 3. maj 2018 enten opfyldte påbuddene pr. ultimo juni 2018 eller har iværksat egnede tiltag med henblik på at opfylde dem.

For nogle påbud kan Finanstilsynet først endeligt konstatere, om banken efterlever det, når bankens tiltag er fuldt implementeret. Det gælder f.eks. etablering af nye eller ændrede processer samt udvikling og

implementering af funktionaliteter i it-systemerne. Banken forventer, at de iværksatte tiltag for at efterleve påbuddene vil være gennemført ultimo 2018/primus 2019.

For nogle påbud gælder desuden, at justeringer i governance-processer også skal materialisere sig i bankens governance-kultur og dermed i bankens adfærd. Finanstilsynet vurderer, at dette kan have et længere perspektiv.

Finanstilsynet vil følge bankens implementering af tiltagene og udviklingen i governancekulturen.

Henset til at ændringer i governance- og virksomhedskulturen samt genopretning af bankens omdømme har et længere perspektiv, forventer Finanstilsynet, at bankens compliance- og omdømmerisici vil være forøget de kommende år. Finanstilsynet vil i samarbejde med de øvrige tilsynsmyndigheder involveret i tilsynet med bankkoncernen løbende følge udviklingen og i fællesskab jævnligt tage stilling til bankens og bankkoncernens solvensbehov.

1. Bankens opfølgning på påbud fra 3. maj 2018

Nedenfor fremgår for hvert enkelt påbud citeret fra afgørelsen den 3. maj 2018 Finanstilsynets vurdering af bankens efterlevelse af påbuddet.

"Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og § 2 i ledelsesbekendtgørelsen bestyrelsen og direktionen at styrke direktionens governance med kompetencer på complianceområdet og samtidig sikre, at der i direktionen er en tilstrækkelig uafhængighed i områdeansvaret for compliance i forhold til forretnings- og rentabilitetsmæssige interesser."

Påbuddet afspejler bl.a. denne konklusion i afgørelsen af 3. maj 2018:

"Bankens ledelse har ikke sikret tilstrækkelig fokus på complianceområdet og transparens om problemerne samt sikret en rettidig og betryggende håndtering af mulige problemer med at overholde lovgivningen."

Banken har ansat en erfaren direktør for compliance, som indtræder i bankens koncerndirektion.

Finanstilsynet vurderer, at bankens tiltag opfylder påbuddet. Finanstilsynet vil følge udviklingen i direktionens governance og arbejde med complianceområdet.

2) *"Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 124, stk. 1-2, i lov om finansiel virksomhed bestyrelsen og direktionen at reevaluere bankens og bankkoncernens solvensbehov med henblik på at sikre en tilstrækkelig kapitalmæssig afdekning af compliance- og omdømmerisici som følge af svagheder i bankens governance."*

Påbuddet afspejler bl.a. disse konklusioner i afgørelsen af 3. maj 2018:

"Bankens rapporteringsprocedurer, beslutningsprocesser og virksomhedskultur har ikke sikret, at problemerne med non-resident porteføljen blev tilstrækkeligt klarlagt og håndteret på betryggende vis.

Det gælder både under forløbet frem til nedlukningen primo 2016 og i forløbet siden begyndelsen af 2017."

"Ledelsens prioriteringer og handlemåde har skadet bankens troværdighed og omdømme. Henset til bankens systemiske betydning og internationale tilstedeværelse kan den danske pengeinstitutsektors omdømme tillige være skadet."

Banken anerkendte i tilbagemeldingen behovet for et søjle II-tillæg i solvensbehovet for at sikre tilstrækkelig kapitalmæssig afdækning af compliance- og omdømmerisici som følge af de konstaterede svagheder i bankens governance. Banken vurderede, at et tillæg pr. ultimo 2. kvartal 2018 på 5 mia. kr. svarende til 0,7 pct. af de risikovægtede eksponeringer (REA) var et passende niveau til dækning af disse risici.

Finanstilsynet bad efter modtagelse af tilbagemeldingen banken om at sende yderligere information om bankens vurdering, herunder kvantificering af risikoen for bøder, konfiskation af tidligere overskud og mulige civile søgsmål.

Finanstilsynet vurderer, at banken pr. ultimo 2. kvartal 2018 opfyldte påbuddet med et søjle II-tillæg på 5 mia. kr. i solvensbehovet. Henset til udviklingen siden ultimo 2. kvartal vurderer Finanstilsynet, at bankens compliance- og omdømmerisici er større end ved vurderingen forud for afgørelsen den 3. maj 2018.

Det fremgik af Finanstilsynets afgørelse, at det samlede omfang af betalinger gennem den estiske filial var meget stort henset til filialens store indtjening på non-resident kunderne. Efterfølgende har bankens interne undersøgelse vist, at det samlede flow af betalinger forbundet med non-resident kunder gennem den estiske filial beløb sig til ca. 200 mia. EUR. Af de i alt ca. 15.000 non-resident kunder omfattet af bankens undersøgelse havde banken ved offentliggørelsen den 19. september undersøgt ca. 6.200 kunder, som næsten alle var eller ville blive indberettet til FIU som følge af mistænkelige forhold. Det er ifølge banken sandsynligt, at flere kunder vil blive indberettet til FIU som resultat af den udestående gennemgang af de resterende non-resident kunder omfattet af bankens undersøgelse.

Både SØIK og den tilsvarende estiske politimyndighed (Financial Intelligence Unit - FIU) har efterfølgende indledt efterforskning af sagen.

Bankens værdi målt ved aktiekursen er faldet betydeligt, ligesom bankens kredit- og rentespænd er udvidet.

Bankens omdømme er blevet yderligere forværret med bl.a. øget risiko for ændret kundeadfærd. Desuden er bankens ledelse svækket med øget risiko for utilstrækkelig implementering af nødvendige ændringer i bankens governance-, compliance- og virksomhedskultur.

Finanstilsynets afgørelse fra 3. maj 2018 indeholdt således betydelig kritik af forskellige funktioner ledet af fire medlemmer af bankens direktion og syv andre ledende medarbejdere. Kritikken førte til en række alvorlige påtaler til banken som følge af de pågældende funktioners kritisable opgavevaretagelse.

Da Finanstilsynet i september 2017 indledte sin undersøgelse af Danske Banks ledelse og styring i hvidvasksagen i den estiske filial, var to af direktionsmedlemmerne og tre af de andre ledende medarbejdere fortsat i banken.

Disse er nu stoppet i banken i 2018 eller har meddelt, at de vil stoppe indenfor den nærmeste fremtid. Derefter vil de 11 direktører og andre medarbejdere med ledelsesansvar for de kritiserede funktioner ikke længere være i banken.

Finanstilsynet vurderer, at udviklingen siden ultimo 2. kvartal 2018 begrundet et større søjle II-tillæg i solvensbehovet. Det giver anledning til det påbud, som fremgår ovenfor i afsnittet om sammenfatning og påbud.

3) *Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og § 17, stk. 1, i ledelsesbekendtgørelsen bestyrelsen og direktionen at sikre, at når der er mistanke om bankens lederes eller medarbejderes samarbejde med kunder om deltagelse i kriminalitet eller kendskab til kunders kriminalitet, foretager banken tilstrækkelige undersøgelser og tager højde for mistanken ved den løbende tildeling af opgaver til disse ledere eller medarbejdere.*

Påbuddet afspejler bl.a. denne konklusion i afgørelsen af 3. maj 2018:

”Der var i perioden efter whistleblower-henvendelsen flere indikationer på, at medlemmer af ledelsen og/eller medarbejdere i filialen samarbejdede med non-resident kunder om kriminelle handlinger eller i hvert fald kendte til dem. Banken undersøgte det dog ikke, og der var ingen ledere eller medarbejdere, som blev afskediget eller fik andre opgaver på grund af en sådan mistanke.”

Det fremgår af bankens rapport offentliggjort den 19. september 2018, at bankens undersøgelser efterfølgende har ført til, at banken har meldt 8 tidligere medarbejdere til det estiske politi og har indgivet SARs (suspicious activity reports) for 42 tidligere og nuværende medarbejdere samt tidligere agenter.

Banken har i tilbagemeldingen beskrevet de organisatoriske enheder med ansvar for at foretage interne undersøgelser af mistanke om mulig kriminalitet og fremhævet en styrkelse senest med etablering af en afdeling i december 2017 med ansvar for at undersøge store og komplekse compliance-begivenheder.

Som følge af påbuddet har banken udarbejdet en skriftlig forretningsgang, der beskriver processen for håndtering af tilfælde af mistanke om mulig kriminalitet og elementer i tilhørende interne undersøgelser.

Desuden har banken iværksat implementering af en systemunderstøttet funktionalitet i HR-systemet med henblik på, at ledere bliver gjort opmærksom på at begrænse en medarbejders opgaver i tilfælde af mistanke og igangværende interne undersøgelser. Banken forventer, at dette vil blive implementeret i 2. halvår 2018.

Finanstilsynet vurderer, at bankens tiltag opfylder påbuddet. Finanstilsynet vil følge bankens implementering af tiltagene.

4) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og ledelseskendtgørelsens § 3, nr. 6, og § 8, stk. 3, bestyrelsen og direktionen at styrke bankens governance med henblik på at sikre, at der sker en retvisende og rettidig rapportering til bestyrelsen og direktionen om mulige problemsager.

Påbuddet afspejler bl.a. denne konklusion i afgørelsen af 3. maj 2018:

"Bankens rapporteringsprocedurer, beslutningsprocesser og virksomhedskultur har ikke sikret, at problemerne med non-resident porteføljen blev tilstrækkeligt klarlagt og håndteret på betryggende vis. Det gælder både under forløbet frem til nedlukningen primo 2016 og i forløbet siden begyndelsen af 2017."

Banken har i tilbagemeldingen kortlagt en række skriftlige politikker og forretningsgange med interne regler for eskalation og rapportering. Som følge af påbuddet har banken besluttet at udarbejde en ny politik for intern eskalation, som skal udstikke de overordnede principper og standarder vedr. tidspunkt, ansvar, processer og krav til nøjagtighed mv. for eskalering til direktion og bestyrelse. Den nye politik vil blive operationaliseret med tilpasninger i de eksisterende forretningsgange mv. Banken forventer, at den nye politik vil være færdig i 3. kvartal 2018. Finanstilsynet vil følge bankens implementering af tiltagene.

Desuden har banken fremhævet, at direktionsmedlemmerne hver især inden for deres respektive ansvarsområde er forpligtede til at indberette eventuelle væsentlige uregelmæssigheder til såvel CEO som bestyrelsens formandskab. Dette er ikke nyt.

Under bankens svar vedrørende påbuddet om at sikre en tilstrækkelig involvering af bestyrelsen og direktionen i skriftlige besvarelser af henvendelser fra Finanstilsynet (påbud nr. 8) har banken ydermere noteret, at direktionen og/eller bestyrelsen vil blive gjort opmærksomme på mulige problemsager mv., når de involveres i svar til Finanstilsynet.

Bestyrelsen og direktionen skal være opmærksomme på, at baggrunden for dette påbud og bankens opfyldelse heraf i praksis rækker videre end at etablere skriftlige politikker og forretningsgange. Det er i vid udstrækning tillige et spørgsmål om ledelses- og virksomhedskulturen, hvor banken skal sikre, at det er både forventet og påskønnet, at medarbejdere gør opmærksom på mulige problemer. Der er samtidig behov for at sikre, at ledelsen reagerer på information om mulige problemer og foretager en tilstrækkelig kritisk opfølgning på, om de bliver håndteret hensigtsmæssigt.

Eskalering af mulige problemer bør som hovedregel finde sted og blive håndteret ledelsesmæssigt internt i banken, inden de udvikler sig til egentlige problemsager - såvel internt som i forhold til myndighederne.

Finanstilsynet vurderer, at bankens tiltag forekommer relevant med henblik på at opfylde påbuddet. Banken skal dog være opmærksom på det bredere sigte med hensyn til at sikre tidlig eskalering og tilstrækkelig ledelsesmæssig håndtering af mulige problemsager som en fuldt integreret del af bankens governancekultur. Finanstilsynet kan først tage endelig stilling, når den nye eskalationspolitik foreligger og er operationaliseret i bankens processer.

5) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og §§ 2 og 14, stk. 1, i ledelsesbekendtgørelsen bestyrelsen og direktionen at styrke bankens governance med henblik på at sikre, at beslutningsgrundlag, drøftelser på møder og trufne beslutninger er dokumenteret fyldestgørende, og at der er tilstrækkelig opmærksomhed på bankens overholdelse af relevant lovgivning.

Påbuddet afspejler bl.a. denne konklusion i afgørelsen af 3. maj 2018:

"Finanstilsynets gennemgang af sagen har vist, at bestyrelsens, direktionens og bankens øvrige beslutningsprocesser ikke har været tilstrækkeligt dokumenteret i form af fyldestgørende skriftlige beslutningsoplæg, referater af førte drøftelser og af trufne beslutninger. Vurderinger af compliancerisici har desuden ikke været tilstrækkeligt inddraget eller været tillagt tilstrækkelig betydning i beslutningsprocesserne.

Fraværet af tilstrækkeligt dokumenterede beslutningsprocesser har været medvirkende til, at bankens bestyrelse og direktion på en række områder ikke har været i stand til at besvare spørgsmål fra Finanstilsynet, men har henvist til behov for nærmere interne undersøgelser. I kraft af en normal varetagelse af ledelsens ansvar og opgaver burde bestyrelsen eller direktionen have den nødvendige viden eller hurtigt kunne fremskaffe den. Det gælder særligt i en sag som denne, hvor der har været stor ekstern fokus siden begyndelsen af 2017, og hvor banken derfor har haft god tid til at få overblik over de centrale elementer."

Banken har vurderet i tilbagemeldingen, at den som udgangspunkt lever op til de gældende krav til dokumentation af drøftelser på møder og trufne beslutninger i form af referater. Som følge af påbuddet har banken gennemgået de interne vejledninger for at udarbejde og levere materiale til henholdsvis bestyrelsen og direktionen. Banken har præciseret i disse, at forhold omkring "governance", "applicable legislation" og "compliance and risk considerations" skal indgå og fremhæves i cover letters.

Finanstilsynet vurderer, at bankens tiltag forekommer relevant med henblik på at opfylde den del af påbuddet, som omhandler sikring af tilstrækkelig opmærksomhed på bankens overholdelse af relevant lovgivning for så vidt angår beslutningsprocesserne i bestyrelsen og direktionen.

Med hensyn til den del af påbuddet, der omhandler sikring af fyldestgørende dokumentation af beslutningsgrundlag, drøftelser på møder og trufne beslutninger, indeholder bankens tilbagemelding ikke konkrete tiltag som følge af påbuddet. Banken nævner, at Finanstilsynets kritik har skærpet opmærksomheden på kravene og efterlevelsen deraf i forhold til referater af møder i bestyrelsen eller bestyrelsesudvalg.

Bankens tilbagemelding indeholder ikke nogen stillingtagen til behovet for tiltag i andre fora end bestyrelsen, bestyrelsesudvalg og direktionen. Påbuddet er formuleret bredt mod bankens governance til sikring af tilstrækkelig dokumentation af beslutningsprocesser. Estland-sagen viste, at der også er behov for at sikre tilstrækkelig dokumentation af beslutningsprocesser under direktionsniveau.

For eksempel var det under direktionsniveau, at banken skulle følge op på whistleblower-henvendelsen, men dette blev ikke tilstrækkeligt dokumenteret. I afgørelsen fra 3. maj 2018 skriver Finanstilsynet om dette:

"Ifølge det materiale, som Finanstilsynet har modtaget, var undersøgelsen overordnet. Der var således væsentlige oplysninger fra whistlebloweren, som den hvidvaskansvarlige eller andre ikke fulgte op på eller ikke fulgte tilstrækkeligt op på, og bestyrelsen og direktionen har i dag ikke overblik over håndteringen af henvendelsen. Finanstilsynet finder bl.a., at det er kritisabelt, at banken ikke fulgte op på alle whistleblowerens udsagn om de russiske mellemmands kunder."

Finanstilsynet vurderer, at banken ikke fuldt ud kan anses for at opfylde påbuddet. Bankens bestyrelse og direktion skal derfor redegøre for bankens tiltag med henblik på generelt at styrke governance omkring beslutningsprocesser og sikre fyldestgørende dokumentation af beslutningsgrundlag, drøftelser på møder og trufne beslutninger.

I lighed med påbud nr. 4 kan Finanstilsynet først tage endelig stilling til bankens efterlevelse af påbud nr. 5, når justeringerne i governanceprocessen er indarbejdet i bankens adfærd.

6) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed og § 2 i ledelsesbekendtgørelsen bestyrelsen og direktionen at vurdere ledelse og styring i filialen i Estland.

Påbuddet afspejler bl.a. denne konklusion i afgørelsen af 3. maj 2018:

"Der gik mere end halvandet år fra whistleblower-henvendelsen, til ledelsen i filialen blev udskiftet efter pres fra EFSA. Valget af den nye filialdirektør skete uden, at bestyrelsen eller direktionen ifølge det oplyste gjorde sig overvejelser om dennes hidtidige håndtering af opgaver med non-resident porteføljen, og på trods af, at han havde arbejdet sammen med de øvrige medlemmer af den hidtidige ledelse i filialen. Det skal ses i lyset af, at det var den normale procedure i banken, at beslutninger om filialdirektører blev truffet uden inddragelse af bestyrelsen eller den samlede direktion."

Banken fremhæver i tilbagemeldingen den nylige reorganisering af de baltiske aktiviteter med beslutning om afvikling af al lokal aktivitet, så

banken fremover alene vil betjene datterselskaber af dens nordiske kunder samt internationale kunder i Baltikum, der tillige har betydelige nordiske aktiviteter. For Baltikum er bankens governance ændret fra et landefokus til nu at være på pan-baltisk basis med et nyetableret Baltic Management Board og en fælles pan-baltisk IT-plattform.

Banken anfører, at alle nuværende medlemmer af det nyetablerede Baltic Management Board er blevet vurderet af relevante chefer på koncernniveau med bistand fra koncern-HR. Desuden er der foretaget baggrundstjek mod de interne Estland-undersøgelser ledet af Bruun & Hjejle.

Med hensyn til den estiske filial fremhæver banken en række ledelsesmæssige ændringer, hvor blandt andet filialchefen, som havde været involveret i Estland-sagen, har forladt banken.

Finanstilsynet vurderer, at banken med de seneste vurderinger og ændringer i den estiske filials ledelse har opfyldt påbuddet.

7) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 347, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed bestyrelsen og direktionen at sikre, at banken giver Finanstilsynet fyldestgørende information.

Påbuddet afspejler bl.a. disse konklusioner i afgørelsen af 3. maj 2018:

"GIA's og konsulentfirmaets gennemgange i januar til april 2014 viste store AML-problemer, men banken orienterede ikke Finanstilsynet om dem. ... I begyndelsen af 2014 burde det have stået klart for nogle direktionsmedlemmer og øvrige ledende medarbejdere, at forretningsgangene ikke blev fulgt, og at bankens detaljerede oplysninger fra 2012 og 2013 til Finanstilsynet og EFSA derfor var misvisende. Det må også have stået klart for dem, at det var et væsentligt område for tilsynsmyndighederne."

"I løbet af 2017 har banken i flere omgange orienteret eller indsendt materiale om sagen. Finanstilsynet har måttet konstatere behov for at spørge ind til de samme emner flere gange for at få fyldestgørende svar og spørge om bankens kendskab til yderligere sager som følge af mangelfuld orientering. Det gælder bl.a. redegørelsen den 16. oktober 2017, hvor Finanstilsynet skrev til bestyrelsen og direktionen, men modtog et svar underskrevet af to ledende medarbejdere. I enkelte tilfælde har banken ikke givet relevant information, som Finanstilsynet har bedt om."

Banken har i tilbagemeldingen skitseret en ny governance-model for interaktion med koncernens tilsynsmyndigheder. Banken påtænker at etablere en central enhed, som på koncernniveau skal koordinere og registrere al væsentlig interaktion med i første omgang Finanstilsynet. Desuden forventer banken, at den centrale enhed vil skulle sikre konsistens i kvalitet, transparens og fuldstændighed fra bankens side. Banken forventer, at den centrale enhed vil være implementeret inden udgangen af 2018.

Som en midlertidig løsning har banken udarbejdet en forretningsgang for korrespondance med Finanstilsynet, hvor interne procedurer samt

roller og ansvar forbundet med bankens besvarelse af anmodninger og forespørgsler stilet til bankens bestyrelse og/eller direktion er beskrevet. Formålet med forretningsgangen er bl.a. at sikre fyldestgørende information i bankens korrespondance og en tilstrækkelig forankring i bankens direktion og/eller bestyrelse.

Finanstilsynet vurderer, at bankens tiltag forekommer relevante med henblik på at opfylde påbuddet. Finanstilsynet kan først tage endelig stilling, når den nye governance-model er operationaliseret og integreret i bankens interaktion med Finanstilsynet.

8) Finanstilsynet påbyder med henvisning til § 71, stk. 1, og § 347, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed bestyrelsen og direktionen at styrke deres governance med henblik på at sikre en tilstrækkelig involvering i skriftlige besvarelser af henvendelser fra Finanstilsynet til bestyrelsen eller direktionen.

Banken henviser til forretningsgangen for korrespondance med Finanstilsynet omtalt under påbud 7). Forretningsgangen formaliserer processen for involvering af bankens direktion og/eller bestyrelse i besvarelser til Finanstilsynet. Blandt andet fremgår det, at bankens bestyrelse fremadrettet i sin helhed skal forholde sig til skriftlige henvendelser, som Finanstilsynet har stilet til bestyrelsen.

Finanstilsynet vurderer, at bankens tiltag opfylder påbuddet.”

Det fremgår af en artikel i Financial Times den 5. oktober 2018 med overskriften “Danske Bank memo shows how Russian moved money”:

“‘Highly profitable’ mirror trades were used by clients to shift money out of country

Danske Bank executed up to €8.5bn of controversial “mirror trades” for Russian customers in a single year, according to an internal memo that provides new insight into the scale and tactics behind its €200bn money-laundering scandal.

The memo underscores how the “highly profitable” strategy was risky, not least because Danske’s bankers did not know the identity of the end customers, and would not be out of place as a tipsheet for how to move large amounts of money out of Russia.

Mirror trades, which involve Russian clients buying securities in roubles then selling identical ones for foreign currencies such as US dollars, are legal but a red flag for prosecutors of money laundering.

After the Financial Times published details of the scheme on Friday morning, shares in Danske fell as much as 10 per cent before paring losses to close down 6 per cent at DKr148.7, a four-year low. They have fallen 43 per cent since the scandal was made public 8 months ago.

The Danske memo, seen by the FT, estimated that Danske made €10m in 2013 from the mirror trades, which used Russian government bonds

to allow customers to make international payments in a “faster, cheaper and more reliable way”.

“There is potential reputational risk in being seen to be assisting ‘capital flight’ from Russia,” the memo said, before adding: “This is anyway a risk we run in other parts of our non-resident business, where the natural currency flow is always out of Russia. [. . .] Given the strong income from the solution, the risk-return is seen as very attractive.”

The scale of the mirror trading heaps yet more pressure on Danske and its management in a scandal that has already cost the job of the bank’s chief executive, Thomas Borgen, and triggered investigations in at least six countries, including by the United States Department of Justice, after the bank conceded €200bn in Russian and other money had flowed through its small Estonian branch.

Danske declined to comment. While the memo seen by the FT is undated, Danske’s report into the scandal refers to a memo with similar language circulated in October 2013.

This bank report said the trades were used for 10 customers that were in turn intermediaries for other customers, about whom Danske did not have “full knowledge”. The report added that an earlier draft of the memo included a reference to money-laundering risks, which was then left out of the final version.

The memo did add that risks could be mitigated by only allowing trades where there was supporting documentation that they were for payment of goods and services, and by restricting the daily volumes.

The estimate for the amount of mirror trades at Danske comes from FT calculations. The memo said 60 per cent of its revenue, or €6m, came from charging a 0.07-0.1 per cent brokerage fee, implying a range for 2013 of €6bn-€8.5bn in mirror trades.

It is not known how much was transacted in other years but the memo noted that “the solution is likely to be temporary, as at some point regulations in Russia are likely to change so as to bring this solution within existing currency control regulations”.

That came to pass, after controls were introduced in the wake of western sanctions.

US authorities, who have opened a criminal investigation into Danske, have taken interest in mirror trades before: Deutsche Bank landed a \$630m penalty from US and UK authorities for using the trades to allegedly launder \$10bn out of its Moscow office between 2011 and early 2015.

Deutsche was one of the correspondent banks for Danske’s Estonian branch’s dollar transactions but terminated the relationship in 2015 due to concerns about the number of suspicious clients.

Berlingske, the Danish newspaper, has reported that several intermediaries with which Deutsche executed its mirror trades were also clients of Danske's Estonian branch, including one called IC Financial Bridge. That is the company whose major shareholder was Alexander Perepilichny, the Russian businessman-turned-whistleblower who died in 2012 while out jogging near his home in a wealthy Surrey neighbourhood south of London.

The memo was written by two former bankers from the Estonian branch, Juri Kidjajev and Howard Wilkinson, to the branch's executive committee.

Mr Wilkinson, Danske's head of markets in Estonia, later wrote several emails to the bank's management in Copenhagen, claiming whistleblower status and complaining of money-laundering problems in the branch.

He accused Danske of dealing with a limited liability partnership registered in the UK but whose ultimate owners included a member of the family of Vladimir Putin, the Russian president, as well as Russian intelligence services. The Kremlin has denied any links between Mr Putin and Danske.

Stephen Kohn, Mr Wilkinson's US-based lawyer, said his client had not seen the final version of the memo and that in an earlier draft he had made clear that he was only responsible for the markets analysis, not the anti-laundering or customer aspects of the trade.

"Specifically, Mr Wilkinson included wording which was deleted in the final version of the memo cited in the bank's report. That language included the following: 'and therefore potentially this solution could be used for money laundering.' He never saw the final memo, and did not participate in the meeting for which it was discussed."

Graham Barrow, an independent consultant and former regulator, said the memo contains "elements which, as an anti-money-laundering expert, are troubling. The lack of reliable facts on the ultimate source of funds is one, and the slightly cavalier approach to identification of the end clients and the destination of the funds is another."

The mirror trades were dubbed internally at the lender as "the solution" or the "bond loop". They worked by a customer paying roubles to an intermediary, who then bought Russian government bonds that were transferred to Danske's account at Citi in Moscow. The intermediary then sold the bonds to Danske, who in turn credited the intermediary's account immediately. The intermediary then paid the customer's supplier.

The bond loop was investigated by the bank in early 2014, along with Mr Wilkinson's allegations. Internal emails seen by the FT from that year indicate growing alarm at the scheme, and a realisation that "any 'reliance' that could be placed on these intermediaries for identification / verification is questionable."

Separately, Denmark's business authority, a government agency, said it had opened an investigation into accountant EY's audit of Danske in 2014. The authority declined to comment on why it was focusing on 2014. It is also investigating whether Danske's auditors — which for the time period included Deloitte, EY, KPMG, PwC and Grant Thornton — fulfilled their anti-money laundering duties up to 2015."

Af Finanstilsynets "Redegørelse om Finanstilsynets tilsyn med Danske Bank i forhold til Estland-sagen" af 28. januar 2019 (herefter "Finanstilsynets redegørelse") fremgår bl.a.:

"Sammenfatning

Der er i Danske Banks estiske filial sket væsentlige overtrædelser af de europæiske og estiske hvidvaskregler. Ti tidligere medarbejdere i filialen er i december 2018 blevet anholdt i Estland. Ansatte i den estiske filial har efter alt at dømme over en længere årrække aktivt udført og dækket over overtrædelserne i forhold til både bankens overordnede ledelse i København og i forhold til det estiske finanstilsyn (EFSA).

En væsentlig årsag til, at overtrædelserne ikke tilstrækkeligt tidligt blev identificeret, var mangelfuld overordnet styring i Danske Bank fra hovedsædet i København. Banken har således i perioden 2007-2015 truffet en række uhensigtsmæssige beslutninger eller undladt at træffe nødvendige beslutninger, hvilket har muliggjort hvidvask i bankens estiske filial for et potentielt meget stort beløb. Banken fravalgte at integrere IT-systemerne i filialen med systemerne i resten af koncernen, hvilket besværliggjorde en effektiv overvågning af forretningen i Estland. Dette fravalg blev ikke kompenseret af en stærkere risikostyring. Kontrolsystemet opfangede ikke i tilstrækkelig grad og tilstrækkeligt tidligt tegn på overtrædelser af lovgivningen.

Danske Bank lukkede i løbet af 2015 og frem til januar 2016 International Banking-afdelingen i den estiske filial, som var det område, hvor overtrædelserne af hvidvaskreglerne primært skete. Nedlukningen skete i forlængelse af påbud fra EFSA i 2015 efter EFSA's to hvidvaskinspektioner i 2014. Banken undlod dog i den forbindelse at undersøge transaktioner og kundeforhold tilbage i tid for at fastslå, om der tidligere havde været transaktioner, der var mistænkelige, og som derfor skulle indberettes til det estiske FIU [...]. Banken besluttede først en sådan undersøgelse i efteråret 2017.

Ansvarsfordelingen mellem Finanstilsynet og EFSA

Ansvarsfordelingen mellem Finanstilsynet og EFSA med hensyn til Danske Banks filial i Estland følger af EU-lovgivningen. Som værtslandstilsyn har EFSA ansvaret for hvidvasktilsynet med den estiske filial. Dette fremgår af hvidvaskdirektiverne, og denne ansvarsfordeling blev også fulgt i praksis. EFSA gennemførte således fire hvidvaskinspektioner i filialen i 2007-2014, analyserede filialens kundesammen-

sætning, anmodede i en række tilfælde filialen om oplysninger om kunder, der kunne være mistænkelige, førte dialogen med banken om filialens hvidvaskrisici og gav påbud til banken vedrørende filialens hvidvaskrisici. Mistænkelige transaktioner og aktiviteter skal indberettes til det estiske FIU, som løbende har modtaget et stort antal indberetninger om mistænkelige transaktioner fra filialen, og som selv løbende har anmodet filialen om oplysninger om et stort antal kunder, der kunne være mistænkelige.

EFSA havde kompetencen til at stoppe lovovertrædelserne, da EFSA blev opmærksom på dem ved inspektionerne i 2014. EFSA var ikke afhængig af mulige tiltag fra hjemlandstilsynet (Finanstilsynet). Da problemernes omfang blev klart for EFSA, lagde EFSA pres på Danske Bank, hvilket medvirkede til, at banken i 2015 lukkede International Banking-afdelingen. Finanstilsynets opgave i relation til hvidvasktilsynet med den estiske filial var, som ansvarlig for tilsynet med Danske Bank-koncernen, at sikre integrationen af det arbejde, som blev udført af EFSA, i det samlede tilsyn med Danske Bank. Finanstilsynet besvarede alle henvendelser fra EFSA, og i ét tilfælde fra den russiske centralbank, om hvidvaskrisici i den estiske filial.

I 2007 advarede den russiske centralbank Finanstilsynet om hvidvaskrisici relateret til en række russiske kunder i Danske Banks nyerehvervede estiske datterselskab. Finanstilsynet bad på baggrund af henvendelsen Danske Bank om en redegørelse og drøftede sagen med Danske Banks chef for den juridiske afdeling (som også var bankens hvidvaskansvarlige) og bankens revisionschef. Fra begge var tilbagemeldingen, at der ikke var problemer i forhold til hvidvaskrisici i det estiske datterselskab. Finanstilsynet meddelte dette til EFSA og tog i den forbindelse også i betragtning, at EFSA havde fokus på området, idet EFSA samme år havde gennemført en hvidvaskinspektion i det estiske datterselskab. Her fandt EFSA mangler i forhold til datterselskabets håndtering af hvidvaskrisici og gav på den baggrund datterselskabet påbud om yderligere tiltag til at undersøge nye ikke-baltiske kunder (non-resident kunder) og om at styrke de interne procedurer for forebyggelse af hvidvask. Men hverken Danske Bank eller EFSA fandt problemer blot tilnærmelsesvis i nærheden af det senere konstaterede omfang.

I 2009 gennemførte EFSA en opfølgende hvidvaskinspektion i filialen (det tidligere datterselskab). EFSA fandt i den forbindelse, at filialen havde fulgt op på påbuddet fra 2007 på passende vis.

I 2012 kontaktede EFSA Finanstilsynet vedrørende den estiske filial, da EFSA var blevet bekymret over omfanget af non-resident kunder i filialen. Finanstilsynet tog på den baggrund kontakt til Danske Bank og bad banken forholde sig til EFSA's bekymringer. Chefen for den juridiske afdeling og chefen for compliance og hvidvask svarede, at man var meget opmærksom på risici forbundet med filialens non-resident kunder, og at processerne i filialen tog særligt højde for disse risici. De oplyste også, at koncernens interne revision havde vurderet processerne vedrørende forebyggelse af hvidvask i filialen i efteråret 2011 og havde fundet disse tilfredsstillende.

Finanstilsynet fandt imidlertid ikke bankens forklaring tilfredsstillende og udbad sig yderligere information. Chefen for compliance og hvidvask sendte på den baggrund en detaljeret beskrivelse af den estiske filials håndtering af hvidvaskrisici. Finanstilsynet orienterede EFSA om svaret og vedlagde de to breve fra Danske Bank. Finanstilsynet konkluderede, at den store koncentration af kunder fra højrisikolande kunne være problematisk, men at Finanstilsynets foreløbige konklusion, på baggrund af en gennemgang af forretningsgangene, var, at bankens procedurer og kontrolforanstaltninger var tilfredsstillende.

I 2013 tog EFSA igen kontakt til Finanstilsynet vedrørende hvidvaskrisici i den estiske filial. Henvendelsen var baseret på en advarsel fra den russiske centralbank med en liste over en række af filialens russiske kunder, som den russiske centralbank vurderede var mistænkelige, og på EFSA's egne analyser af filialens kundesammensætning. Finanstilsynet bad Danske Bank forholde sig til EFSA's henvendelse. Bankens fungerende chef for den juridiske afdeling svarede, at den estiske filial havde et særligt setup i lyset af den forhøjede hvidvaskrisiko i filialen. Den fungerende chef for den juridiske afdeling henviste desuden til den detaljerede beskrivelse af setuppet, som banken havde sendt året før. Finanstilsynet orienterede EFSA herom.

EFSA orienterede efterfølgende Finanstilsynet om, at EFSA havde anmodet filialen om materiale om de russiske kunder i filialen, som var omtalt i advarslen fra den russiske centralbank, og havde foretaget en vurdering af dem. EFSA havde ikke fundet væsentlige brud på interne procedurer eller lovkrav og fandt generelt, at filialens hvidvaskprocedurer var i overensstemmelse med kravene hertil. EFSA fandt også, at selvom EFSA fortsat var bekymret, var der ikke grund til umiddelbare tilsynshandlinger. EFSA ville dog i de følgende måneder beslutte, om der skulle gennemføres en inspektion i filialen, og orientere Finanstilsynet herom.

Finanstilsynet fandt alligevel, at det kunne være relevant at gennemføre en hvidvaskinspektion i filialen, og tilbød EFSA at deltage i en sådan inspektion, hvis EFSA vurderede det hensigtsmæssigt. Finanstilsynet gentog tilbuddet flere gange. EFSA gennemførte efterfølgende to hvidvaskinspektioner i 2014. Finanstilsynet blev ikke bedt om at deltage. Inspektionerne viste store svagheder i filialens procedurer for forebyggelse af hvidvask og førte til påbud fra EFSA og udskiftning af filialens lokale ledelse. De var også medvirkende til, at banken i 2015 lukkede ned for filialens International Banking-afdeling.

Finanstilsynet har desuden sikret, at tilsynet med hvidvaskrisici i den estiske filial har indgået i de årlige risikovurderinger, som er foretaget i 2013-2018 i tilsynskollegiet for Danske Bank med deltagelse af tilsynsmyndighederne fra lande, hvor Danske Bank har aktiviteter, samt Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA).

Da det i løbet af 2017 blev klart, at omfanget af mistænkelige transaktioner i den estiske filial var markant større, end banken hidtil havde fortalt Finanstilsynet, igangsatte Finanstilsynet en undersøgelse af Danske Banks overordnede ledelse og styring i relation til hvidvaskrisici i

filialen. Finanstilsynet traf på den baggrund afgørelse i maj 2018 og gav Danske Bank otte påbud og otte påtaler for mangler i bankens overordnede styring i relation til den estiske filial. Afgørelsen blev truffet af Finanstilsynets bestyrelse. Bestyrelsen benyttede sig i den forbindelse af muligheden for samråd med særligt indkaldte sagkyndige eksperter, primært i relation til vurderingen af, om der var grundlag for at rejse sager efter fit & proper-reglerne mod bankens daværende ledelse eller nøglepersoner.

...

Kapitel 1: Beskrivelse af forløbet med Danske Banks estiske filial

Danske Bank erhvervede finske Sampo Bank i slutningen af januar 2007, herunder bankens estiske datterselskab, AS Sampo Pank. Datterselskabet blev i 2008 omdannet til en filial af Danske Bank A/S. Datterselskabet i Estland havde ved erhvervelsen i 2007 adskillige såkaldte non-resident kunder, det vil sige kunder, som ikke var fra de tre baltiske stater. Heraf var størstedelen fra Rusland og andre tidligere sovjetstater.

I 2013 etablerede filialen International Banking-afdelingen, som førte lister over non-resident kunderne i afdelingen. Bankens advokatundersøgelse foretaget af Bruun & Hjejle er nået frem til, at der ved Danske Banks erhvervelse i 2007 var 3.500 af den type kunder, som i 2013 kom i International Bankingafdelingen.

Antallet af disse kunder steg ifølge advokatundersøgelsen til ca. 4.000 i 2012 for derefter at falde, indtil afdelingen blev lukket ned i 2015 med afvikling af de sidste kunder i januar 2016, jf. figur 1. Der var en betydelig udskiftning af non-resident kunder. Ifølge advokatundersøgelsen var der i perioden fra 2007 til januar 2016 i alt ca. 10.000 kunder af den type, som fra 2013 var i International Banking-afdelingen.

...

Der var også ikke-baltiske kunder udenfor International Banking-afdelingen, og nogle kunder i International Banking-afdelingen blev inden lukningen af denne overført til andre afdelinger i filialen. Samlet var der i perioden omkring 15.000 ikke-baltiske kunder i filialen, dvs. de 10.000 nævnt ovenfor og yderligere 5.000. Disse 15.000 kunder stod for transaktioner på i alt omkring 1.500 mia. kr. i perioden 2007-2015, jf. figur 2. Eksterne parter har således overført ca. 1.500 mia. kr. til non-resident kunder, og non-resident kunderne har videresendt et stort set tilsvarende samlet beløb til eksterne modtagere.

...

Danske Bank havde siden erhvervelsen af det estiske datterselskab (senere filial) i 2007 været opmærksom på den forøgede hvidvaskrisiko. Banken havde derfor implementeret særlige procedurer for håndtering af disse risici i filialen. Danske Banks ledelse blev tilsyneladende først opmærksom på de mulige overtrædelser af hvidvaskreglerne i den estiske filial i andet halvår af 2013. Først meddelte en af filialens to korrespondentbanker [...] i juli 2013, at den ønskede at afbryde samarbejdet med filialen som følge af hvidvaskrisici. Dernæst henvendte chefen for

markedsafdelingen (herefter "whistlebloweren") i filialen sig i december 2013 til et medlem af koncernens direktion og andre ledende medarbejdere i hovedsædet i København og advarede om potentiel hvidvask i den estiske filials International Banking-afdeling. Whistlebloweren kom derefter i januar 2014 med yderligere anklager, og han kom senere flere gange med omfattende beskrivelser af betydelige problemer i filialen, herunder med relation til filialens ledelse og forretningsmodel.

På den baggrund undersøgte Danske Banks interne revision og et eksternt konsulentfirma i 2014 hvidvaskrisici i filialen. Undersøgelserne bekræftede betydelige mangler, som whistlebloweren havde påpeget. Banken iværksatte på den baggrund interne tiltag. Tiltagene var dog utilstrækkelige. Først efter pres fra EFSA og efter, at filialens ene daværende korrespondentbank helt havde afbrudt samarbejdet, og den anden korrespondentbank delvis havde gjort det, blev International Banking-afdelingen nedlukket i løbet af 2015 og januar 2016. Forløbet er nærmere beskrevet i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 (bilag 5).

I løbet af 2017 var der i medierne omtale af den såkaldte Russian Laundromat-sag, hvor der var klare tegn på hvidvask af penge fra Rusland og Moldova gennem bl.a. Danske Banks estiske filial. Senere var der også medieomtale af sandsynlig hvidvask gennem den estiske filial i relation til bl.a. kunder fra Aserbajdsjan. Finanstilsynet bad på baggrund af disse sager Danske Bank redegøre for de konkrete beskyldninger og for håndtering af hvidvaskrisici generelt i den estiske filial. Finanstilsynets opfølgende spørgsmål førte til, at banken leverede et omfattende skriftligt materiale på ca. 4.000 sider. Undersøgelsen førte til en række påbud og påtaler til Danske Bank i maj 2018, jf. nedenfor.

Danske Bank tog i september 2017 selv initiativ til en advokatundersøgelse af de mistænkelige transaktioner i den estiske filial i perioden 2007-2015. Banken besluttede senere, at undersøgelsen også skulle omfatte non-resident kunder i filialerne i Litauen og Letland. Senere i 2017 besluttede banken også at iværksætte en advokatundersøgelse af potentielt institutionelt og individuelt ansvar som følge af handlinger og undladelser foretaget af personer i banken. Bankens egne undersøgelser af de potentielt ulovlige transaktioner blev således først igangsat ca. fire år efter whistleblower-henvendelsen og efter eksternt pres på banken i forbindelse med omfattende medieomtale.

I september 2018 offentliggjorde Danske Bank en rapport om sine egne advokatundersøgelser. Rapporten konkluderede, at non-resident kunder havde gennemført transaktioner på i alt omkring 1.500 mia. kr. gennem den estiske filial i perioden 2007-2015, og at en stor andel var mistænkelige og dermed potentielt ulovlige hvidvaskaktiviteter. Undersøgelserne bekræftede herudover generelt de konklusioner, der var indeholdt i Finanstilsynets afgørelse fra maj 2018.

...

Kapitel 2: Tilsynet med hvidvaskrisici i Danske Bank 2007-2018

...

2.3 Tilsynet med hvidvaskrisici i Danske Banks estiske filial

Den russiske centralbank advarede i juni 2007 Finanstilsynet om hvidvaskrisici relateret til en række russiske kunder i Danske Banks nyerehvervede estiske datterselskab, der på det tidspunkt ikke var omdannet til en filial. Forholdet mellem Rusland og Estland var i 2007 anspændt. Finanstilsynet bad på baggrund af henvendelsen Danske Bank om en redegørelse og drøftede sagen med Danske Banks chef for den juridiske afdeling (som også var bankens hvidvaskansvarlige) og bankens revisionschef. Fra begge var tilbagemeldingen, at der ikke var problemer i forhold til hvidvaskrisici i det estiske datterselskab. Finanstilsynet meddelte dette til EFSA. Finanstilsynet modtog desuden på nogenlunde samme tidspunkt konklusionerne fra EFSA's egen hvidvaskundersøgelse i datterselskabet samme år, jf. nedenfor.

EFSA var både før Danske Banks køb af aktiviteterne i Estland og i perioden fra 2007 og frem opmærksom på filialens store omfang af non-resident kunder og risikoen for, at der kunne ske hvidvask gennem filialen. EFSA gennemførte således i marts-april 2007 en hvidvaskinspektion i det estiske datterselskab og fandt mangler i forhold til datterselskabets håndtering af hvidvaskrisici. EFSA gav på den baggrund datterselskabet påbud om at indføre yderligere tiltag til at undersøge nye non-resident kunder og om at styrke de interne procedurer for forebyggelse af hvidvask. Danske Bank forpligtede sig til at foretage de krævede forbedringer i den nyerehvervede datterbank.

I 2009 gennemførte EFSA en opfølgende hvidvaskinspektion i filialen (det tidligere datterselskab). EFSA fandt i den forbindelse, at filialen havde fulgt op på påbuddet fra 2007 på passende vis. EFSA konkluderede bl.a., at filialen var opmærksom på hvidvaskrisici og havde iværksat tiltag til at håndtere hvidvaskrisici, der var på linje med de højeste internationale standarder og passende i forhold til at opretholde non-resident kunderne. EFSA konkluderede også, at EFSA havde konstateret nogle svagheder, men ikke fundet alvorlige mangler eller problemer. Finanstilsynet blev orienteret af EFSA om konklusionerne.

...

I januar 2012 kontaktede EFSA Finanstilsynet vedrørende den estiske filial, da EFSA var blevet bekymret over omfanget af non-resident kunder i filialen. Finanstilsynet tog på den baggrund kontakt til Danske Bank og bad banken forholde sig til EFSA's bekymringer. Chefen for den juridiske afdeling og chefen for compliance og hvidvask svarede, at man var meget opmærksom på risici forbundet med filialens non-resident kunder, og at processerne i filialen tog højde for disse risici. De oplyste også, at non-resident kunder havde været en målgruppe for den estiske bank i mange år, og at banken havde særlige kompetencer med hensyn til håndteringen af disse kunder. Desuden oplyste de, at koncernens interne revision havde vurderet processerne vedrørende forebyggelse af hvidvask i filialen i efteråret 2011 og havde fundet disse tilfredsstillende.

Finanstilsynet fandt imidlertid, at bankens forklaring var for overordnet, og udbad sig yderligere information. Chefen for compliance og

hvidvask sendte på den baggrund en detaljeret beskrivelse af den estiske filials håndtering af hvidvaskrisici. Finanstilsynet orienterede EFSA om svaret og vedlagde de to breve fra Danske Bank. Finanstilsynet fandt, at den store koncentration af kunder fra højrisikolande kunne være problematisk, men at Finanstilsynets foreløbige konklusion, på baggrund af en gennemgang af bankens forretningsgange, var, at bankens procedurer og kontrolforanstaltninger var tilfredsstillende. [...]

I marts 2013 tog EFSA igen kontakt til Finanstilsynet vedrørende hvidvaskrisici i den estiske filial. Henvendelsen var baseret på en advarsel fra den russiske centralbank med en liste over en række af filialens russiske kunder, som den russiske centralbank vurderede var mistænkelige, og på EFSA's egne analyser af filialens kundesammensætning. Finanstilsynet bad Danske Bank forholde sig til EFSA's henvendelse. Bankens fungerende chef for den juridiske afdeling svarede, at den estiske filial havde et særligt setup i lyset af den forhøjede hvidvaskrisiko i filialen. Den fungerende chef for den juridiske afdeling henviste desuden til den detaljerede beskrivelse af setuppet, som banken havde sendt året før, jf. ovenfor. Finanstilsynet orienterede EFSA herom i april 2013.

EFSA holdt i forlængelse heraf et møde med chefen for den estiske filial. Af et referat fra mødet fremgår det, at EFSA havde fokus på hvidvaskrisici i filialen og vurderede, at dens risikoappetit lå over gennemsnittet for den estiske banksektor. Af referatet fremgår også, at EFSA fandt, at filialens hvidvaskprocedurer var i overensstemmelse med kravene hertil. EFSA understregede, at det var vigtigt, at filialens forretningsgange for hvidvaskforebyggelse blev fulgt i praksis. Følgende fremgår af referatet:

”Raul Malmstein og Kaido Tropp [EFSA's ledelse] anerkendte de forelagte oplysninger og påpegede, at EFSA har meget stort fokus på hvidvaskforebyggelsen i banker og betalingsinstitutter. De bekræftede, at samarbejdet med banken har været effektivt og konstruktivt. EFSA indrømmer, at bankens interne hvidvaskprocedurer er i overensstemmelse med de fastsatte krav om forebyggelse på et tilfredsstillende niveau, men påpegede, at EFSA mente, at risikoappetitten i filialen virkede over gennemsnittet, sammenlignet med den generelle estiske banksektor. Der er ingen bebrejdelser mht. niveauet af retningslinjer i banken. EFSA understreger, at »Kend din kunde«-politikken skal overholdes, ikke blot i skriftlige procedurer, men også i de daglige aktiviteter. Det er vigtigt at vide, hvor og hvordan kunden gør forretning, og at dette bør være i overensstemmelse med transaktionerne på bankkontoen” (Finanstilsynets oversættelse).

EFSA orienterede efterfølgende Finanstilsynet om mødet med filialens ledelse og EFSA's opfølgning på den russiske advarsel. EFSA havde anmodet filialen om materiale om de russiske kunder i filialen, som var omtalt i advarslen fra den russiske centralbank, og havde foretaget en vurdering af dem. EFSA havde ikke fundet væsentlige brud på interne procedurer eller lovkrav. EFSA fandt også, at selvom EFSA fortsat var bekymret, var der ikke grund til umiddelbare tilsynshandlinger. EFSA ville dog i de følgende måneder beslutte, om der skulle gennemføres en inspektion i filialen, og orientere Finanstilsynet herom.

Finanstilsynet fandt alligevel, at det kunne være relevant at gennemføre en hvidvaskinspektion i filialen, og tilbød EFSA at deltage i en sådan inspektion, hvis EFSA vurderede det hensigtsmæssigt. Finanstilsynet gentog tilbuddet flere gange. EFSA gennemførte efterfølgende to hvidvaskinspektioner i 2014. Finanstilsynet blev ikke bedt om at deltage.

EFSA's hvidvaskinspektioner i 2014 afslørede store svagheder i filialens procedurer for forebyggelse af hvidvask. Filialen fulgte ikke de interne procedurer, og der blev ikke lavet den nødvendige kontrol af særligt non-resident kunderne. I 2015 gav EFSA på den baggrund filialen en række påbud. Dette var medvirkende til, at Danske Bank i 2015 lukkede ned for filialens International Banking-afdeling, og det førte til, at den lokale ledelse i filialen blev udskiftet. Afdelingen var helt nedlukket i starten af 2016. Banken valgte dog at overføre nogle af kunderne til andre afdelinger i filialen.

På baggrund af EFSA's konklusioner inddrog Finanstilsynet bankens håndtering af sin estiske filial i en hvidvaskinspektion af Danske Banks danske aktiviteter, der blev gennemført i 2015 og afrapporteret i 2016. Finanstilsynet gav Danske Bank en påtale for mangler i bankens overordnede håndtering af hvidvaskrisici i den estiske filial, jf. også nedenfor.

2.4 Tilsynet med hvidvaskrisici i Danske Banks aktiviteter i Danmark

Parallelt med processen omkring hvidvaskrisici i den estiske filial førte Finanstilsynet tilsyn med hvidvaskrisici i Danske Banks danske aktiviteter. Dette indebar hvidvaskinspektioner i henholdsvis 2010 og 2011. Finanstilsynet fandt ved begge inspektioner, at koncernen på en række punkter ikke havde tilstrækkelige procedurer for forebyggelse af hvidvask. Finanstilsynet gav på baggrund af inspektionerne Danske Bank en række påbud, hvoraf påbuddene efter inspektionen i 2011 blev offentliggjort i 2012.

Finanstilsynet påbød Danske Bank, at:

- udarbejde tilstrækkelige skriftlige interne regler om kontrol af, at undervisningsprogrammerne overholdes, herunder på lederniveau, konsekvenserne af manglende deltagelse, samt om og hvornår der skal ske ajourføring af undervisningsmaterialet
- indføre procedurer med henblik på at sikre, at banken med passende intervaller gennemfører relevante uddannelses- og instruktionsprogrammer, der er tilpasset medarbejdere, som beskæftiger sig med særlige forretningsområder, herunder Danske Markets, Trade Finance, Financial Institutions og Transaction Services
- sikre, at der ikke sker udvidelse af engagementet med de eksisterende kunder, der ikke er tilstrækkeligt legitimerede, og at eksisterende engagementer afvikles, hvis det ikke er muligt at indhente den fornødne legitimation inden for en af banken fastsat kortere frist

- indføre tilstrækkelige procedurer i relation til oprettelse af kunder uden CPR-nummer, idet banken skal sikre, at disse kunder, foruden legitimering af navn og nationalt identitetsnummer, også legitimeres med adresse
- indføre procedurer, således at det ved oprettelse af privatkunder dokumenteres, om kunden har været fysisk tilstede for at legitimere sig eller ej, og at tilrette sine skriftlige interne regler, så det klart fremgår, hvad der er bankens politik for accept af distancekunder, samt dokumentationskrav i forbindelse hermed
- sikre, at bankens forretningsgange for virksomhedskunder, herunder institutionelle kunder, i tilstrækkeligt omfang beskriver krav til legitimation af udenlandske kunder, klarlæggelse af ejer- og kontrolstruktur og skærpede krav til legitimation, og at der på sagerne er dokumentation for bankens oplysninger om ejer- og kontrolstruktur og legitimation af reelle ejere
- sikre, at der på sagerne registreres tilstrækkelige oplysninger om formålet med forretningsforbindelsen og det tilsigtede omfang heraf for virksomhedskunder, herunder institutionelle kunder, som grundlag for den løbende overvågning af kundens transaktioner. Det er Finanstilsynets opfattelse, at påbud meddelt herom i undersøgelsesrapport af 23. september 2010 ikke er opfyldt i tilstrækkelig grad
- indføre tilstrækkelige procedurer med henblik på at sikre, at banken overholder hvidvasklovens regler om grænseoverskridende korrespondentbankforbindelser
- indføre procedurer, der sikrer tilstrækkelig overvågning af værdipapirhandelstransaktioner i Danske Markets, kundetransaktioner i Trade Finance og transaktioner i relation til grænseoverskridende korrespondentbankforbindelser.

De identificerede mangler vedrørte ikke samme type mangler ved håndteringen af hvidvaskrisici, som senere blev identificeret i den estiske filial. Finanstilsynet fulgte op på påbuddene fra 2011-inspektionen ved en opfølgingsinspektion den 12. november 2012 og fandt, på baggrund af bankens oplysninger, at Danske Bank levede op til alle påbuddene.

Danske Bank havde på dette tidspunkt ansøgt den amerikanske centralbank om tilladelse til at åbne en filial i New York. Den amerikanske centralbank var bekymret over Finanstilsynets påbud til banken i juni 2012. Påbuddene var ikke relateret til forholdene i den estiske filial. Finanstilsynet sendte den 30. november 2012 et brev til Danske Bank i en dansk og en engelsk version, hvori Finanstilsynet, baseret på oplysningerne fra Danske Bank, bekræftede, at Danske Bank havde efterlevet påbuddene på hvidvaskområdet. Formålet med den engelske version af brevet var, at det kunne videregives til den amerikanske centralbank.

På en opfølgende inspektion i 2015 fandt Finanstilsynet, modsat hvad Danske Bank havde oplyst i november 2012, at banken ikke i tilstrækkelig grad havde levet op til flere af påbuddene fra 2012, herunder særligt påbuddet vedrørende overvågning af transaktioner i relation til korrespondentbankforbindelser, og at væsentlige risikooplysninger i rapporten fra 2012 fortsat var aktuelle. Finanstilsynet meldte på den baggrund banken til politiet, hvilket førte til, at banken i 2017 accepterede en bøde på 12,5 mio. kr. Ud over politianmeldelsen gav Finanstilsynet også Danske Bank en række påbud for øvrige mangler i bankens procedurer for forebyggelse af hvidvask.

Finanstilsynet så ved inspektionerne i 2010, 2011 og 2015 ikke på hvidvaskrisici i den estiske filial, da tilsynet hermed som beskrevet var EFSA's ansvar. Politianmeldelsen havde derfor heller ikke nogen forbindelse til mistænkelige transaktioner i den estiske filial. Finanstilsynet valgte dog som nævnt i 2016 i rapporten om inspektionen i 2015 at give banken en påtale for mangler i den overordnede styring af hvidvaskrisici i koncernen med henvisning til problemerne i den estiske filial. Finanstilsynet fandt således, at bankens bestyrelse ikke havde identificeret og håndteret de risiko- og compliancerelaterede fejl og mangler på behørig vis, hvilket havde skabt forøget omdømmerisiko for banken.

...

Kapitel 4: Kritikpunkter i forhold til Finanstilsynets tilsyn med Danske Bank

...

Finanstilsynet reagerede i perioden på den advarsel, der kom fra den russiske centralbank i 2007 og på henvendelserne fra EFSA i 2012 og 2013. Finanstilsynet lagde de vurderinger, der kom fra EFSA i 2007, 2009, 2012 og 2013, og de oplysninger, banken gav, til grund. Finanstilsynet havde således ikke før efter EFSA's inspektioner i 2014 indikationer fra Danske Banks hovedsæde eller fra EFSA på alvorlige brud på hvidvaskreglerne.

...

Finanstilsynet modtog i 2007, 2012 og 2013 oplysninger fra Danske Banks hovedsædes ansvarlige for forebyggelse af hvidvask om, at hvidvaskforebyggelsen i den estiske filial på tilfredsstillende måde tog højde for den særlige risiko ved filialens non-resident kunder.

I 2007 drøftede Finanstilsynet en advarsel fra den russiske centralbank med Danske Banks chef for den juridiske afdeling, som også var bankens hvidvaskansvarlige, og med bankens revisionschef. Finanstilsynet modtog desuden konklusionerne fra EFSA's hvidvaskundersøgelse og lagde vægt på EFSA's konklusioner og påbud til banken. I 2009 orienterede EFSA Finanstilsynet om, at filialen havde fulgt op på påbuddet fra 2007 på passende vis.

I 2012 var EFSA blevet bekymret for filialens hvidvaskforebyggelse og tog kontakt til Finanstilsynet. Finanstilsynet syntes, at det første svar fra chefen for den juridiske afdeling og chefen for compliance og hvidvask var for overordnet. Chefen for compliance og hvidvask sendte derfor en

detaljeret beskrivelse af filialens håndtering af hvidvaskrisici, som Finanstilsynet delte med EFSA.

I 2013 henvendte EFSA sig igen baseret på en advarsel fra den russiske centralbank. Finanstilsynet tog kontakt til banken, og den fungerende chef for den juridiske afdeling svarede, at filialen havde et særligt setup i lyset af den forhøjede hvidvaskrisiko i filialen. Den fungerende chef for den juridiske afdeling henviste også til den detaljerede beskrivelse fra året før, som Finanstilsynet havde delt med EFSA. EFSA gennemgik materiale fra filialen om de russiske kunder i filialen, som var nævnt i advarslen fra den russiske centralbank. EFSA oplyste til Finanstilsynet, at EFSA ikke havde fundet væsentlige brud på interne procedurer eller lovkrav. Finanstilsynet fandt, at det kunne være relevant, at EFSA gennemførte en hvidvaskinspektion i filialen, og tilbød flere gange at deltage i en sådan inspektion, hvis EFSA fandt det hensigtsmæssigt. EFSA valgte i stedet selv at gennemføre to hvidvaskinspektioner i 2014. De viste store svagheder i filialens procedurer for forebyggelse af hvidvask og førte til påbud fra EFSA og udskiftning af filialens lokale ledelse. De var også medvirkende til, at banken i 2015 lukkede ned for filialens International Banking-afdeling.

I 2007, 2012 og 2013 fik Finanstilsynet således oplysninger fra de ansvarlige i Danske Banks hovedsæde for forebyggelse af hvidvask. Oplysningerne gik i alle tre tilfælde ud på, at hvidvaskforebyggelsen i filialen var tilfredsstillende. Finanstilsynet fik i alle tre tilfælde også oplysninger fra EFSA, som var ansvarlig for tilsynet med filialens hvidvaskforanstaltninger. I 2007 var det om resultaterne fra EFSA's inspektion samme år. I 2012 og 2013 fandt EFSA ikke behov for at foretage en hvidvaskinspektion.

..."

Af udateret udskrift fra Danske Banks hjemmeside med oplysninger om Estland-sagen fremgår bl.a.:

"Hvad handler sagen og undersøgelserne om?"

Sagen handler om, at vi i Estland til udgangen af 2015 havde en portefølje af udenlandske kunder, såkaldte Non-Residents – det vil sige kunder, der ikke boede i eller drev forretning fra Estland. For en stor del af disse kunder har det været muligt i perioden 2007-2015 at bruge Danske Banks filial i Estland til mistænkelige betalinger, og ifølge undersøgelsen ledet af Bruun & Hjejle ser en stor del af kunder ud til at have været mistænkelige. [...]

...

[...] Banken reagerede først på koncernniveau, da der i 2014 blev konstateret problemer i Estland. Det skal blandt andet på baggrund af en henvendelse fra en whistleblower og efter nye undersøgelser fra Intern Revision.

Det står dog i dag klart, at reaktionerne var utilstrækkelige og for langsomme. Der var en manglende forståelse for omfanget af den risiko, der

var forbundet med at drive den forretning, vi drev i Estland, og der var på koncernniveau generelt ikke nok fokus på, hvad der foregik i den estiske filial.
...”

I en artikel på Bloomberg.com af 11. november 2019 med overskriften ”Bankers in \$220 Billion Scandal Offered Gold to Hide Client Cash” er anført:

“At the height of the Danske Bank A/S dirty-money scandal, the lender started offering gold bars to wealthy clients to help them keep their fortunes hidden, according to documents seen by Bloomberg.

The bank’s Estonian branch, which was already wiring billions of client dollars to offshore accounts, told a select group of customers, mostly from Russia, that they could now also convert their money into gold bars and coins, according to the documents, which date back to the middle of 2012.

Aside from offering a hedge against risk, Danske pitched gold as a way for clients to achieve “anonymity,” according to the documents. It also said that using gold ensured “portability” of assets, according to an internal presentation dated June 2012.

A spokesman for Danske Bank declined to comment. In Danske’s September 2018 tell-all report on its non-resident unit, the bank listed the services it provided to clients. Aside from payments, these included setting up foreign-exchange lines, as well as bond and securities trading. The bank didn’t list the sale of gold bars.

Danske Bank, which is being investigated across Europe and in the U.S. after failing to screen about \$220 billion that gushed through its non-resident unit in Estonia from 2007 to 2015, has now shuttered the operations at the heart of the scandal. That’s after local authorities kicked Danske out, as the scope of the affair became clear.

Jakob Dedenroth Bernhoft, a Copenhagen-based lawyer who specializes in compliance and money laundering issues, said, “It puzzles me that the bank’s own report on the case didn’t discover this. This is a service that is completely against all anti money-laundering laws. It is definitely suspicious.”

“Gold is a great asset for money laundering as it has a steady value,” he said. “You can sell it without losing much value and you get cash and a receipt in hand. If you buy a car or something like that, the value drops immediately.”

Gold plays a special role in the historic ties between Russia and Estonia, which gained independence after WWI only to be swallowed up by the Soviet Union in 1940. A century ago, communists fresh from the Russian revolution used Estonia as a bridge to channel vast quantities of gold taken from the murdered family of Czar Nicholas II into the West.

In the early 1920s, about 700 tons of Czarist coins dodged a western blockade by passing through Tallinn with the knowledge of the country's leaders, before heading for Scandinavia and the U.K. Today's Russian elite may have used the same path.

It's not known how much gold Danske managed to sell while the now defunct Estonian unit was still running. But according to an internal email seen by Bloomberg, at least some clients used the service. Local private banking clients were also offered the service.

For gold bars weighing 250 grams or more, clients at Danske's non-resident unit could obtain the precious metal without a sealed pack or paper certificates. Anti-money laundering approval was needed before customers could collect the gold, but such approvals weren't necessary if the gold was kept in long-term storage, according to the documents.

One Danske Bank presentation seen by Bloomberg and dated June 2012, when gold was trading close to an all-time high, told prospective clients that "the product is not being advertised publicly or in the media." There's no evidence that Danske continued to offer the service after 2013, when the price of gold tanked.

According to documents seen by Bloomberg, Danske's Estonian branch sourced its gold from two partners, depending on the size of orders. One partner handled orders that exceeded 300,000 euros, equivalent to 6 kilograms at the time, and bought the gold from the Austrian mint; the other was used for smaller orders, according to the presentation, which didn't name the suppliers. Danske charged a fee of 0.5% on larger orders, while smaller orders had a commission of as much as 4%.

Some of the documents promoting gold bars are signed by Howard Wilkinson, the whistleblower who brought the Danske Bank laundering scandal into the public light. His lawyer, Stephen Kohn, didn't immediately comment on the matter when contacted by Bloomberg.

Danske Bank is being investigated by the Department of Justice and the Securities and Exchange Commission in the U.S. In Europe, it's the target of criminal probes by prosecutors in Denmark, Estonia and France. The bank has also had several class-action lawsuits brought against it, and its former chief executive officer, Thomas Borgen, is under preliminary criminal investigation in Denmark, along with many other former directors at Danske."

Af en artikel i Berlingske Tidende den 22. juni 2021 med overskriften "Danske Bank modtog flere hundrede siders advarsler om hvidvask – men ledelsen fik ikke rapport oversat" fremgår bl.a.:

"Nye oplysninger om Danske Banks hvidvasksag giver fornyet kritik af bankens daværende ledelse: En detaljeret rapport fra det estiske tilsyn pegede i 2014 på 47 konkrete brud på hvidvaskreglerne i den estiske filial. Men rapporten blev aldrig dengang oversat. Imens fortsatte tusindvis af lyssky kunder i banken.

En flere hundrede sider lang rapport fra det estiske finanstillsyn blev i september 2014 afleveret til Danske Bank.

Rapporten var intet mindre end en bombe.

De tætskrevne sider beskrev minutiøst en lang række alarmerende forhold i bankens estiske filial: Det estiske tilsyn oplyste adskillige mistænkelige Danske Bank-kunder med mulige bånd til kriminalitet. Og stribevis af meget store pengeoverførsler gennem konti i filialen bar ifølge rapporten klare tegn på at være hvidvask.

Ovenikøbet advarede tilsynet om, at den danske storbank havde ansatte i Rusland, Centralasien og Østeuropa, der aktivt hjalp bankkunderne med at oprette anonymiserede selskaber i skattely, som blev benyttet til de mistænkelige pengeoverførsler.

...

Rapporten var med andre ord hårrejsende læsning for ledelsen i landets største bank.

Hvis den da var blevet læst.

For Danske Banks ledelse fik dengang ikke oversat den omfattende rapport fra estisk. Kun en engelsk oversættelse af rapportens indledende resumé, der over seks sider overordnet beskrev konklusionerne, blev derfor ifølge Berlingskes oplysninger læst i hovedsædet i København. Imens fortsatte tusindvis af mistænkelige selskaber som kunder i den problemfyldte kundeportefølje, der først blev lukket ned halvandet år senere – i begyndelsen af 2016 – og som flere år senere blev omdrejningspunktet i Danske Banks hvidvasksag.

...

Burde have fremskyndet oprydning

Rapporten advarede blandt andet om kunder med formodede tråde til kriminalitet i Usbekistan, mistænkelige våbenhandlere og svimlende millionbeløb for påståede handlere med alt fra tusindvis af bøtter med maling til enorme mængder af sko, sokker, trusser og kjoler.

...

Et omfattende udkast til rapporten blev afleveret til banken i september 2014, og Berlingske er kommet i besiddelse af den endelige version af rapporten fra december samme år. I den færdige version blev enkelte kritikpunkter fra udkastet fjernet efter filialens høringssvar, men tilsynet fastholdt langt de fleste punkter. Først efter Berlingskes første afsløringer af hvidvasksagen i 2017 blev hele rapporten oversat.

I rapporten advarede tilsynet blandt andet om konkrete kunder og transaktioner, hvoraf flere hidtil ikke har været beskrevet i offentligheden. Her et lille udpluk:

- En af kunderne havde tætte tråde til magteliten i Usbekistan, hvor han var mistænkt for korrupsion og svindel. Banken undersøgte aldrig kundens forretninger eller pengestrømme og afholdt heller ikke de lovpligtige, fysiske møder med kunden.
 - To andre selskaber havde modtaget enorme millionbeløb fra en russisk og en israelsk våbenproducent uden at dokumentere over for banken, at der var tale om reelle handler.
 - I en lang række tilfælde havde banken forsømt at undersøge, hvor kundernes meget store beløb kom fra, og om de personer, der repræsenterede selskaberne, rent faktisk var de egentlige ejere eller blot stråmænd.
 - Bankens data om selskabernes adresse, ledelse og forretningsområder var i stort set alle tilfælde utilstrækkelige.
 - Filialen havde ansatte i flere centralasiatiske og østeuropæiske lande og Rusland, der sideløbende med bankjobbet aktivt hjalp kunder med at oprette mistænkelige offshoreselskaber.
 - I alt identificerede tilsynet 47 eksempler på, at banken brød hvidvaskreglerne – eksempelvis ved ikke at have identificeret de ultimative ejere af selskaberne eller ved ikke at have underrettet myndighederne om mistænkelige forhold.
- ..."

Det fremgår af bogen "Beskidte Milliarder – Da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag" (2019) bl.a.:

"Kapitel 7
Best In Class
...

Men en særlig detalje i sagen blev dengang aldrig omtalt i den ellers omfattende mediedækning af forsøget på at omgå sanktionerne mod regimet i Nordkorea: SP Trading skulle ifølge leasingkontrakten betale for leasingen af flyet til en konto i en bank på den anden side af jordkloden. På den allersidste side af leasingkontrakten stod bankens navn anført med små, grumsede bogstaver under firmastemplet: Danske Banks estiske filial i Tallinn.

Af den omfattende rapport fra FN's Sikkerhedsråd om sagen fremgår det, at efterforskerne havde haft adgang til kontoudtog fra denne konto. Og de viste, at betalingen aldrig fandt sted. Endnu et tegn på, at leasingkarrusellen var ét stort sløringsnummer: Alle selskaberne bag flytransporten var i virkeligheden kontrolleret af de samme østeuropæiske bagmænd.

Til gengæld var der andre opsigtsvækkende detaljer på kontoudtogene. SP Tradings kontoudtog viste "aktiviteter, der antydede hvidvask med

et selskab registreret på De Britiske Jomfruøer”, fastslog FN-rapporten, dog uden at efterforske dette spor nærmere.

Ekspertpanelet under FN's Sikkerhedsråd konkluderede i 2013, at fragten, der var blevet beslaglagt i Bangkok, var et "klart brud" på sanktionerne Nordkorea, der bl.a. forbyder handel med våben.

...

Kapitel 10 Beskidte Hænder

...

Et af disse havde givet gruppen dens navn i Danske Banks interne system: Lantana Trade LLP. Og som alle de øvrige selskaber var det en uoverskuelig rodebunke af et selskab: indregistreret i et kontorhotel nord for London på nøjagtig samme adresse som tusindvis af andre selskaber ejet af skattelyselskaber – først på Seychellerne, siden på Marshalløerne – med de reelle ejere skjult. Dokumenterne var underskrevet notoriske stråmænd, der var direktør for hundredvis af selskaber alene i Storbritannien. Og listen over mistænkelige forhold kunne fortsætte.

...

I dag ved vi, at selskaberne og personerne knyttet til Lantana-gruppen og dens bagmænd fungerede som intet mindre end en toptunet, avanceret hvidvaskemaske, der ved hjælp af enorme og utallige overførsler og aktiehandler hvidvaskede store summer på vegne af diverse bagmænd.

...

Kapitel 11 Whistlebloweren

...

Den 27. december 2013 satte Wilkinson sig til tasterne for at skrive den første af fire e-mails til Danske Banks ledelse i København om en lang række mistænkelige forhold i den estiske filial. Titlen var dramatisk og ikke til at misforstå:

“Whistleblower-afsløring – forsætligt samarbejde med kriminelle i den estiske afdeling.”

Han sendte mailen til fire centrale instanser i koncernen, så den ikke gik tabt. Advarslen var adresseret til Danske Banks direktion i København i skikkelse af Robert Endersby, der dengang var øverste ansvarlig for bankens kredit- og risikostyring og dermed refererede direkte til topchef Thomas Borgen. Også chefen for Danske Bank i Baltikum, Ivar Pae, chefen for bankens hvidvaskkontrol, Niels Thor Mikkelsen, og Jens Peter Tommassen, chefen for bankens interne vagthund, intern revision, modtog rapporten. Ingen laverestående ansatte i den estiske filial modtog beskeden. Dem stolede han ikke længere på.

Wilkinson advarede om, at Danske Bank "formentlig selv havde begået en forbrydelse", havde "brudt talrige regler", havde "handlet uetisk"

og sandsynligvis havde "assisteret med hvidvask". Der var tale om et "næsten totalt sammenbrud" i filialens hvidvaskprocedurer, skrev han.

Desuden opridsede han det forløb, der ledte frem til hans opdagelse af Lantana Trades lyssky regnskaber og iøjnefaldende bagmænd. Han påpegede også, at de var ansvarlige for kundeforholdet i filialen længe havde ladet kunden fortsætte i banken trods de åbenlyse ulovligheder i regnskaberne.

...

Afslutningsvis delte Wilkinson sine synspunkter om, hvad der overordnet var galt i den estiske filial. "Alt dette skal ses i konteksten af den internale forretnings højrisikable natur, at britiske LLP-selskaber er foretrukne enheder for non-resident-kunderne, og at kontrolmiljøet burde være omfattende."

...

Mailen blev to dage senere videresendt til den ansvarlige direktør for Business Banking, Lars Mørch, og allerede i juleferien blev det besluttet at intern revision måtte dykke ned i sagen hurtigst muligt. Tovholder blev revisionschefen selv, den erfarne Jens Peter Tommassen, der også havde modtaget Wilkinsons brev. Resten af direktionen blev informeret om whistleblowerens advarsler på et direktionmøde den 17. januar 2014, og på et møde den 27. januar 2014 blev også bestyrelsen – den absolutte top i Danske Bank – informeret om, at intern revision var i gang med en undersøgelse af mistænkelige forhold i den estiske filial. Ifølge Danske Banks advokatrapport om sagen modtog hverken bestyrelsen eller Thomas Borgen dog selv Wilkinsons mail, men de fik ved flere lejligheder detaljerede oplysninger om indholdet.

...

Over de følgende måneder skulle Howard Wilkinson sende yderligere tre whistleblower-advarsler med nye, bekymrende fund til København. Eksempelvis stødte han på et selskab ved navn LCM Alliance LLP, som var et af de tre selskaber med "samme uregelmæssigheder", som Lantana-gruppen, som han skrev i en mail til intern revision den 9. januar. Senere advarede han om en ny gruppe kunder, der alle på mistænkelig vis havde nøjagtig samme adresse i en mindre lejlighed i en indkøbsgade langt uden for London – en af disse var et selskab ved navn Worldman Sales LLP.

...

I en fjerde rapport advarede Howard Wilkinson Robert Endersby om, at en række danske kommanditselskaber, K/S'er, også havde konti i den estiske filial. Det var i sig selv besynderligt. Endnu mere mistænkeligt var de angivelige ejeres oprindelseslande, understregede han: "Jeg vil foreslå, at banken er meget forsigtig med at have kunder fra de tidligere sovjetrepublikker i den estiske filial, som benytter K/S-strukturer", skrev Wilkinson om de særlige danske kommanditselskaber og fortsatte: "Der er en betydelig omdømmerisiko. Man bør overveje at gå så langt som at forbyde, at danske juridiske enheder må have konti i Danske Bank-enheder uden for Danmark, medmindre selskabet oprigtigt udfører forretninger i det pågældende land", skrev Wilkinson den 25.

april det, der skulle blive hans sidste af i alt fire alarmerende hvidvaske-rapporter.

...

Kapitel 13 Brandslukning

...

Heller ikke fra bankens bestyrelse, der ellers var blevet detaljeret briefet om problemerne i Estland af intern revision allerede i april 2014, var der opbakning til Mørch. To bestyrelsesmedlemmer erklærede sig derimod enige med Borgen og krævede yderligere undersøgelser. Og til sidst konkluderede Ole Andersen, bestyrelsesformanden, at "alle muligheder" skulle blive "yderligere undersøgt, førend en beslutning kunne træffes".

Hvad der begyndte som en opfordring fra Lars Mørch til at skille sig gradvist af med de mistænkelige kunder, løb altså stille ud i sandet – efter Thomas Borgens mellemkomst.

Ordvekslingen på Kokkedal Slot den junidag i 2014 står som et af de centrale øjeblikke i topledelsens tøvende håndtering af de åbenlyse problemer. Danske Banks egne advokater forsvarer Borgens udtalelse og vurderer, at den "gjaldt de baltiske bankaktiviteter som helhed" og altså ikke kun non-resident-porteføljen. Finanstilsynets rapport om sagen tolker situationen anderledes kritisabelt og hæfter sig bl.a. ved, at Borgen advarede mod, at et salg ville få værdien til at falde "uden at pege på, at dette ikke var en relevant betragtning for non-resident-porteføljen". Tilsynet peger også på, at bestyrelsen heller ikke på seminaret blev gjort opmærksom på "at det med de store udfordringer med AML-håndteringen (antihvidvask-håndteringen, red.) var vigtigt at få lukket non-resident-porteføljen ned hurtigt og få indberettet mistænkelige transaktioner til relevante myndigheder.

Uanset hvad Borgen havde ment med kommentarerne, blev udgangen på strategiseminaret i sommeren 2014, at fremtiden for den estiske filialforretning stadig var usikker. Selv om man vidste, at filialen lagde hus til problematiske transaktioner, var en endelig beslutning sparket til hjørne.

...

"Det er et totalt og fundamentalt svigt," som Lars Mørch skrev i en mail den 18. september 2014 som kommentar til rapportudkastet fra det estiske finanstilsyn.

...

I juli 2015 udstedte det estiske finanstilsyn sin endelige afgørelse, som pålagde filialen at overholde loven. Det var tydeligt, at de estiske myndigheder var stærkt utilfredse med hastigheden af lukningen af de mistænkelige kunders konti – og især med den lokale direktør, Aivar Rehe.

...

Tilbage i Estland i efteråret 2015 var der nu kommet fart på efter opsangen fra det estiske finansilsyn og fyringen af Aivar Rehe. Nu skulle de beskidte kunder ud af banken hurtigst muligt. Endnu en markant advarsel fra en anden storbank, denne gang tyske Deutsche Bank, satte ekstra fart på oprydningen: Tyskerne opsagde i 2015 samarbejdet – korrespondentbankforholdet – med den estiske filial og nægtede dermed at håndtere dollartransaktioner for filialens kunder. Ifølge Danske Banks senere advokatredegørelse havde Deutsche Bank ”fundet betalinger, som de ikke var trygge ved”.

Financial Times kunne senere afsløre flere detaljer om dialogen. På et møde i august 2015 mellem ledende medarbejdere i de to banker bragte Deutsche Bank-folkene emnet op. [...]

...

De amerikanske myndigheder, forbundspolitiet FBI og narkotikaagenturet DEA, der havde advaret Deutsche Bank, forbød dog den tyske bank at uddybe de ulovlige forhold, hvilket skabte frustration i Danske Bank.

...

Kapitel 14 Firebanden

...

Den 6. april modtog Danske Bank et notat fra den estiske filial om sagen. Her fremgik det, at fire selskaber fra Aserbajdsjan stod bag transaktioner gennem den estiske filial for milliarder af euro. Det så altså ud til, at bankens konti var blevet udnyttet af et brutalt og korrupt regime til at sende enorme beløb videre i ly under mystiske britiske stråmandsselskaber.

...

Danske Bank hyrede Promontory Financial Group, et IBM-ejet konsulentfirma, til en såkaldt årsagsanalyse. Altså en analyse af, hvad der var de bagvedliggende årsager til, at det var gået så galt i Estland. Derimod bestilte banken ikke en analyse af, hvad der var gået galt, hvad omfanget var – og hvem der havde kendt til og haft ansvaret for problemerne. Den begrænsede undersøgelse skulle senere vise sig at være helt utilstrækkelig, og beslutningen skulle være med til at forsinke opklaringsarbejdet i måneder.

...

Den 7. juni 2017 præsenterede Promontory årsagsanalysen for Anders Meinert Jørgensens complianceafdeling. Den pegede på, at flere alvorlige svigt lå bag kollapset i hvidvaskkontrollen i den estiske filial: De estiske kontrolfunktioner var ringe og ikke uafhængige, filialen havde en usund kultur på hvidvaskområdet, og ledelsen i København stolede for meget på esterne, lød forklaringerne. Undersøgelsen bragt ikke afgørende ny viden frem – og internt i Danske Bank blev man ikke meget klogere af rapporten. Man kendte stadig ikke omfanget af og formålet med pengestrømmene gennem banken.

...

Kapitel 16 Panik Før Lukketid

...

Den 25. september [2017] stillede tilsynet Danske Bank en række spørgsmål, og i et svar den 16. oktober erkendte Danske Bank, at banken tidligere burde have informeret Finanstilsynet om bl.a. Aserbajdsjan-sagen. [...]

...

Mens sagen altså fortsatte med at rumle i medierne, landede der sidst i december et tysk brev fra Finanstilsynet hos Danske Bank. Brevet indeholdt de "foreløbige vurderinger af Danske Banks ledelses involvering i hvidvasksagen i den estiske filial", og det skabte choklignende tilstande i Danske Bank. [...] Finanstilsynet havde tilsyneladende arbejdet i rekordfart.

Udkastet til afgørelsen var benhårdt og nævnte flere Danske Bank-chefer ved navn. Det skabte panik og vrede internt i Danske Bank. [...]

...

Kapitel 18 Dead Man Walking

...

Netop Thomas Borgens rolle og viden tidligere i forløbet var omdrejningspunktet i en beslægtet historie, som vi på Berlingske længe havde været på sporet af. Flere kilder fortalte samstemmende og uafhængigt af hinanden, at Borgens argument om, at han ikke var fyldestgørende informeret om problemerne i 2013 og 2014, ganske enkelt ikke holdt vand. [...]

Men påstanden var altså lodret forkert, fortalte kilderne. Topchefen blev ved flere lejligheder i vinteren og foråret 2014 informeret mundtligt og skriftligt om advarslerne. Og ikke kun i hovedtræk. På et direktionmøde i april 2014 blev Thomas Borgen eksempelvis informeret af Lars Mørch om status på whistleblower-sagen. På mødet fik Thomas Borgen og de øvrige deltagere udleveret "detaljerede beskrivelser af hændelser og tiltag" i sagen, fremgik det af referatet fra mødet. Også advarslerne og brud på hvidvaskreglerne fra bankens interne revisorer i februar 2014 fandt vej til Borgen, der var blevet orienteret på mail om revisorerens alarmerende rapport i begyndelsen af februar 2014.

..."

Af "Consent Order" af 6. juli 2020 indgået mellem The New York State Department of Financial Services, Deutsche Bank AG, Deutsche Bank AG New York Branch and Deutsche Bank Trust Company, hvorved Deutsche Bank bl.a. vedtog at betale en bøde på USD 150 mio., fremgår bl.a.:

"Danske Estonia

83. In 2007, Danske Bank A/S, the largest financial institution in Denmark, acquired the Baltic business of a Finnish financial institution, Sampo Bank. The segment of the business located in the nation of Estonia became known as Danske Estonia.

84. The relationship between Deutsche Bank and Danske Estonia began on October 1, 2007, with the latter institution's opening of a correspondent banking account with Deutsche Bank. Deutsche Bank assigned Danske Estonia a RAC Score of eight in 2007, i.e., high-risk, due to Danske Estonia's high-risk jurisdiction, the volume of AML alerts and cases involving Danske Estonia's customers, and the high-risk market segments serviced by Danske Estonia.

85. Because it was a high-risk client, Danske Estonia was required to undergo annual due diligence reviews as part of the Bank's KYC process for correspondent banking clients. This process included a discussion between the client relationship manager and Danske Estonia personnel focused on AML and KYC issues, including any changes in the relevant laws and regulations, changes to the client's internal policies and procedures, major banking issues in the client's country, and the client's risk analysis of its own customers.

86. By June 2008, Deutsche Bank was aware of issues at Danske Estonia concerning its non-resident customer accounts. Specifically, Deutsche Bank observed an increase in AML-related alerts generated by the Bank's monitoring systems involving non-resident customers of Danske Estonia "with a Russian or Latvian (indirectly Russia[n]) connection." These AML alerts prompted Bank officials from the U.S. and Germany to meet with Danske Estonia in New York, at which point they were assured that Danske Estonia was moving away from its non-resident client portfolio.

87. Additionally, a plan to place the Estonian Branch on the same IT platform as Danske's home office fell through in 2008. Failure to implement the IT protocols resulted in the Estonian Branch not having the same AML checks as Danske Bank's home office, despite its location in a higher-risk jurisdiction.

88. In July 2009, Deutsche Bank was sufficiently concerned about AML risks posed by Danske Estonia that AML COMPLIANCE DIRECTOR-1 provided on-site training to Danske Estonia staff to address AML and KYC topics, which consisted of an overview of U.S. regulatory requirements.

89. Just a few months later, in November 2009, Deutsche Bank increased Danske Estonia's RAC score to a nine due to the lack of improvement in compliance seen at the client bank, despite its assurances a year earlier.

90. In September 2010, Deutsche Bank elected to increase Danske Estonia's RAC score again, to a ten, the maximum on the Bank's risk scale, after it continued to see insufficient improvements from Danske Estonia regarding its non-resident customer portfolio. The score was expressly based on "the volume and nature" of suspicious activity involving

Danske Estonia and its customers, as well as “law enforcement inquiries related to Danske Estonia and its customers.” Despite this lack of improvement, the Bank elected to continue its relationship with Danske Estonia.

91. Deutsche Bank’s perception that Danske Bank was not improving was accurate. Danske Estonia saw a notable increase in non-residential business from Russia and other former Soviet states in 2010. This business was disproportionately large and lucrative for Danske Bank — in 2011 alone, Danske Estonia generated 11% of Danske Bank’s total profits despite only accounting for 0.5% of the bank’s assets.

92. In April 2011, AML COMPLIANCE DIRECTOR-1 and other Bank employees met with Danske Estonia personnel once again to discuss Deutsche Bank’s concerns regarding the volume of AML investigations involving Danske Estonia customers. During the April 2011 meeting, Deutsche Bank personnel expressed concerns to Danske Estonia involving its nonresident portfolio. In particular, the Bank noted that it would need to consider reassessing its relationship, including possible termination of Danske Estonia’s accounts, unless Danske Estonia was able to mitigate the AML-related issues involving its non-resident customers. The number of suspicious transactions involving Danske Estonia’s customers slightly decreased between 2010 (21 transactions) and 2011 (17 transactions).

93. These concerns persisted, however, and the question of whether to retain Danske Estonia as a client was raised again in late 2013. In a November 1, 2013 email, AML COMPLIANCE DIRECTOR-1 stated that Deutsche Bank was “[o]nce again, not happy with what [they had] experience[d] with some of Danske Bank Estonia’s clients in addition to some AML and sanctions controls.” AML COMPLIANCE DIRECTOR-1 further stated that the Bank “value[s] the relationship [with Danske Estonia], but must see improvements.”

94. The following week, on November 6, 2013, AML COMPLIANCE DIRECTOR-1 drafted an internal memorandum after conducting an on-site visit at Danske Estonia. The draft memorandum concluded that there was a “basis for closure” of the Danske Estonia accounts largely due to a lack of improvements in AML controls. The memorandum also advocated that the Bank limit Danske Estonia’s transactions to processing payments which originated from Danske Estonia’s customers who were residents of Estonia. This draft memorandum does not appear to have been sent to any other Deutsche Bank personnel (or third party) prior to the termination of the Danske Estonia correspondent banking relationship in October 2015.

95. Two days later, on November 8, 2013, U.S. AFC officers from the Bank had a phone conversation with their colleagues in Germany. On that call, concerns were raised regarding recent law enforcement inquiries into Danske Estonia’s customers, as well as an increase in suspicious transactions. It was also mentioned during the call that Danske Estonia was “not cooperative enough” and had “not improved,” despite the Bank’s suggestions. This was subsequently discussed in an in-

person meeting on November 20, 2013, in which AML COMPLIANCE DIRECTOR-1 advocated to maintain the relationship while mitigating the risks involving Danske Estonia's non-resident customer portfolio.

96. Notwithstanding these concerns, Deutsche Bank decided to maintain the relationship for two reasons: 1) Danske Estonia was viewed an important component of the Bank's global relationship with Danske Bank A/S; and 2) Deutsche Bank believed that it could effectively mitigate and control the risks.

97. By early 2014, other major Western financial institutions began de-risking efforts in the Baltic region related to money laundering risks. Deutsche Bank elected to continue to do business in the region, however.

98. The Bank was aware that the risks mostly centered on high-risk non-resident ("HRNR") accounts held in the region with beneficial owners located largely in Russia and other former Soviet states. When later questioned about whether Deutsche Bank was concerned with the volume of HRNR accounts maintained at Danske Estonia and other financial institutions based in the Baltics, the Bank's relationship manager stated that "there were legitimate reasons for former Soviet businesses and individuals to use non-resident banks," and that "such customers often operated and lived under governments that were corrupt and rapacious, and thus there were valid reasons for them to hold their money overseas."

99. In response to the Bank's efforts to mitigate and control the AML risk posed by Danske Estonia, Danske Estonia did in fact undergo some reforms over the course of 2014, but these underscored the failings up to that point. For example: a. Danske Estonia introduced a "customer risk level determination" procedure, the first change in five years to Danske Estonia's policies and procedures for evaluating a client's risk. 30 b. While Danske Estonia had previously screened outgoing payments against the U.S. Treasury Department's Office of Foreign Asset Control and European Union sanctions lists, it began screening incoming payments against those lists.

100. Deutsche Bank was aware of the lack of such reforms prior to 2014. For example, Deutsche Bank's annual AML Discussions, which were required by internal Bank policy for high-risk clients, reflect that certain aspects of Danske Estonia's AML/KYC program were largely holdovers from the Sampo Bank era, with the AML Discussions simply listing "[n]o changes to previous discussion," year after year, with only minor changes.

101. On September 29, 2014, AML COMPLIANCE DIRECTOR-1 stated in a transition memo that "the Baltics suffer from an inherently high client AML risk . . . [C]ontinued monitoring should be placed on . . . Danske Bank Estonia. If the situation for Danske Bank Estonia worsens, I recommend that the account be closed."

102. Despite this recommendation from a high-ranking and seasoned compliance professional, Deutsche Bank continued its relationship with Danske Estonia yet again.

103. During the eight-year period between 2007 and 2015, Deutsche Bank cleared more than \$267 billion in 1,638,844 transactions for Danske Estonia. Out of this total, Danske transferred at least \$150 billion in payments from Russia and other former Soviet states through Deutsche Bank.

104. Between 2007 and 2015, Deutsche Bank identified a total of 340 suspicious transactions that referenced Danske Estonia's U.S. dollar correspondent accounts. The high number of suspicious transactions, the history of high RAC scores, and various dialogues that the Bank had with its client concerning AML policies and controls, put Deutsche Bank on notice that there were issues that required timely further action.

105. Despite this, the Bank maintained its relationship with Danske Estonia until October 7, 2015, a year in which Deutsche Bank identified 87 additional suspicious transactions concerning Danske Estonia. The Bank's Compliance Failures in its Correspondent Banking Relationships.

106. In connection with the Bank's relationships with these high-risk correspondent banking customers, the Bank failed to maintain policies that set out sufficiently specific criteria, such as patterns of high RAC scores or high suspicious activity volumes, under which the Bank would determine whether to terminate a correspondent banking relationship or whether lesser risk-mitigation measures would be appropriate.

107. During part of these relationships, the Bank failed to maintain policies that clearly provided for the closure of accounts based on the failure to obtain or update a USA PATRIOT Act certification from its correspondent banking clients.

108. Finally, the Bank failed to consistently maintain policies that provided practical guidance to facilitate their implementation, such as procedures for determining whether other foreign banks use the respondent's correspondent account, or explanations of how employees could verify the identities of respondents' beneficial owners."

Anbringender

Sagsøgerne har til støtte for editionsanmodningerne overordnet anført navnlig, at ansvarsgrundlaget i sagerne rejser tre hovedspørgsmål, som samtidig er de centrale bevistemaer i relation til ansvarsgrundlaget: i) besad Danske Bank intern viden, som banken i strid med sine forpligtelser hertil ikke meddelte markedet, ii) diskulperer det, at denne viden evt. var spredt i banken på en sådan måde, at de medarbejdere i banken, som stod for meddelelser til

markedet evt. ikke var bekendt med hvidvaskskandalens fulde omfang, og iii) burde den viden, som forelå, have givet banken anledning til undersøgelser tidligere end sket, hvorved hvidvaskskandalens samlede omfang var blevet afdækket og offentliggjort tidligere.

Vedrørende punkt i) gælder, at bankens egen advokatundersøgelse har afdækket kritisable forhold, som bestod i en meget lang periode i såvel den estiske filial som i bankens hovedkontor. Oplysninger om disse kritisable forhold blev ikke meddelt markedet i den periode, hvor begivenhederne fandt sted (2007 – 2015), og først flere år efter (i 2017 - 2018) iværksatte banken en grundig advokatundersøgelse af forløbet, uanset at der fra mange sider langt tidligere blev peget på behovet for netop en grundig undersøgelse. Oplysninger til markedet om omfanget af retsbruddet og de kritisable pengestrømme blev som en konsekvens heraf først offentliggjort den 19. september 2018, hvor advokatundersøgelsen blev præsenteret for offentligheden. Punkt ii) og iii) er en følge af, at det påhviler en børsnoteret virksomhed at sikre, at virksomheden er indrettet på en sådan måde, at oplysningsforpligtelsen overholdes. Det indebærer, at de systemer, som banken har etableret til sikring af overholdelse af bankens oplysningsforpligtelser til markedet samt bankens håndtering af en sag eller en problemstilling, som i sig selv eller i kombination med andre oplysninger kan konstituere intern viden, er en del af det relevante bedømmelsesgrundlag.

Vedrørende punkt iii) gælder, at Danske Bank har afgivet modstridende oplysninger om, hvorvidt der har foreligget intern viden. Danske Bank argumenterer for, at forholdene i den estiske filial ikke udgjorde intern viden, og at banken derfor ikke var forpligtet til at offentliggøre oplysninger til markedet tidligere end sket. Dette er i strid med det, som banken har meddelt Nasdaq Copenhagen A/S i et materiale benævnt "Schedule A", hvor banken belyste, hvilken intern viden der forelå, og på hvilket grundlag banken mente, at den var berettiget til at udsætte offentliggørelsen heraf. Danske Bank vedbliver med at hævde, at "Schedule A" er uden relevans for sagen, men vedbliver også med at afstå fra at fremlægge bilaget og forklare, hvordan sammenhængen er.

Besvarelsen af de overordnede spørgsmål i) – iii) forudsætter en vurdering af de konkrete oplysninger, som banken rådede over på bestemte tidspunkter. Kun ved en vurdering af disse oplysninger kan det afgøres, i) om oplysningerne blev undergivet en tilstrækkelig undersøgelse og sagsbehandling (herunder om dette skete på det rette tidspunkt), ii) om oplysningerne individuelt eller sammen med andre oplysninger udgjorde intern viden, og iii) om intern viden tilgik markedet rettidigt. Vurderingen af, om oplysningsforpligtelsen er overholdt, kan ikke foretages adskilt fra de oplysninger, som oplysningsforpligtelsen i givet fald angår. Oplysninger om Danske Banks overholdelse af

hvidvaskforpligtelser er derfor en del af bedømmelsesgrundlaget for ansvarsgrundlaget.

Sagsøgernes primære anbringende i nærværende sager er, at Danske Bank kendte til eller burde have kendt til, at bankens estiske filial i opsigtsvækkende grad ikke fulgte reglerne om bekæmpelse og forebyggelse af hvidvask og samtidig undlod at informere markedet herom. Danske Bank bestrider, at banken på noget tidspunkt besad intern viden, som ikke blev meddelt markedet. Det er således et centralt tvistepunkt i sagen, hvad banken (herunder de enkelte medarbejdere i banken) vidste eller burde have vidst og hvornår. Det er herunder et tvistepunkt, om oplysningsforpligtelsen alene angår oplysninger på ledelsesniveau, eller om den tillige angår oplysninger andre steder i banken. Det indebærer, at det er relevant at få belyst, hvilke oplysninger der fandtes på forskellige organisatoriske niveauer i organisationen.

Danske Bank har indtaget det standpunkt, at det påhviler sagsøgerne at pege på, "hvilke konkrete oplysninger der skulle have været offentliggjort" på et bestemt tidspunkt. Det er ganske oplagt, at sagsøgerne ikke har nogen mulighed for at opfylde dette, medmindre sagsøgerne får adgang til information om, hvilke oplysninger banken faktisk var i besiddelse af, og hvornår banken kom i besiddelse af disse. Særligt gælder, at investorer, som mener at have lidt tab som følge af en udsteders (dvs. bankens) tilsidesættelse af sine oplysningsforpligtelser, ikke har anden adgang til dokumentbeviser end via frivillig udlevering eller edition. Investorerne har således ikke adgang til oplysningerne i kraft af deres status som minoritetsaktionærer. Medmindre investorer i en sådan situation gives adgang til de dokumenter, som banken "holder tæt til kroppen", har de i realiteten ingen beskyttelse mod tab som følge af en udsteders tilsidesættelse af sine oplysningsforpligtelser.

Det er sagsøgernes standpunkt, at de oplysninger, der fremkom via de drypvise afsløringer, særligt i Berlingske Tidende, som i 2017 førte til, at banken iværksatte advokatundersøgelsen, allerede var kendte i banken og havde været det i flere år. Henset til blandt andet indholdet af advokatundersøgelsen har sagsøgerne en berettiget formodning om, at de efterspurgte dokumenter vil belyse, at banken på et tidligere tidspunkt havde tilstrækkelige oplysninger om hvidvaskskandalen til, at banken burde have iværksat en undersøgelse svarende til advokatundersøgelsen, hvorefter hvidvaskskandalen ville være kommet til markedets kendskab på et væsentligt tidligere tidspunkt end sket. Det skal herved holdes for øje, at da oplysningerne om hvidvaskskandalens omfang og grovhed kom til markedets kundskab i 2018, herunder særligt ved offentliggørelsen af advokatundersøgelsen den 18. september 2018, førte det til massive kursfald for banken, hvis markedsværdi blev halveret inden for en kort periode. Sagsøgerne søger med de efterspurgte oplysninger at dokumentere, at

banken på et langt tidligere tidspunkt besad de oplysninger, som i 2018 førte til kursfaldene.

Sagens centrale bevistemaer vedrører en kvalifikation af de oplysninger, som banken rådede over på bestemte tidspunkter. Dette omfatter, i) hvilke fysiske personer i banken der fik hvilke oplysninger på hvilke tidspunkter, og ii) hvorledes de behandlede disse oplysninger. Med andre ord indebærer sagens bevistemaer, at originalkilderne er af væsentlig og særlig betydning for sagens behandling.

Det er et særkende for denne sag, at den omhandler "intern viden", hvilket begrebsmæssigt er viden, som kun findes i banken. Bankens pligt til at offentliggøre intern viden følger af lovgivningen. De centrale formål med oplysningsforpligtelserne både i henhold til værdipapirhandelsloven og markedsmisbrugsdirektivet er at styrke gennemsigtigheden, markedsintegriteten og investorbeskyttelsen på de finansielle markeder. Investorbeskyttelse er således en central og værnet interesse efter de børsretlige regler om oplysningsforpligtelser. Hvis en udsteder misligholder sine børsretlige oplysningsforpligtelser, risikerer de investorer, som har investeret i den periode, hvor markedet ikke var tilstrækkeligt informeret, at lide tab. Det er præcis, hvad der er sket i denne sag. De allerede foreliggende oplysninger støtter, at banken har tilsidesat sine forpligtelser over for markedet med tab til følge for sagsøgerne. Der er med andre ord tungtvejende hensyn til sagens oplysning, som taler for at tage sagsøgernes begæring om edition til følge. Nærværende sager omhandler spørgsmål af stor betydning for den danske offentlighed, investorbeskyttelsen i Danmark, fair handel med Danske Bank-aktien og i det hele taget gennemsigtigheden på de finansielle markeder. Disse vægtige hensyn må inddrages i afvejningen og taler kraftigt for, at Danske Bank skal pålægges at fremlægge dokumenterne.

En gennemgang af markedets reaktioner på de afsløringer, som Berlingske Tidende løbende stod for, offentliggørelsen af advokatundersøgelsen og forløbet herefter viser, at markedet reagerede på oplysningerne med faldende efterspørgsel på Danske Bank-aktien og dermed faldende aktiekurs. Analytikernes forståelse af markedets reaktion viser, at oplysningerne om hvidvaskskandalen havde betydning for en fornuftig investors investeringsbeslutning, og at markedet i lyset heraf opfattede bankens aktier som prissat for højt i perioden frem til, at de relevante forskellige oplysninger tilgik markedet.

Samtlige editionsbegæring har til formål at få detaljer om, hvilke oplysninger vedrørende hvidvaskskandalen, banken rådede over på bestemte tidspunkter, og skal belyse, om oplysningerne udgjorde intern viden eller dog viden, som burde have afstedkommet nærmere undersøgelser.

Samtlige editionsbegæringene vedrører dokumentation, der er beskrevet tilstrækkeligt præcist og i hvert fald så præcist, som det lader sig gøre, når man ikke har dokumentet i hænde. Der efterspørges konkrete dokumenter, som ubestridt findes, og som er relevante for de bedømmelser, retten skal foretage. Der er ikke tale om et "fiskedræt", hvor der med brede og ubestemte formuleringer søges efter materiale med henblik på siden at undersøge, om der mon findes noget af interesse.

Det forhold, at sagsøgerne samlet set efterspørger meget materiale, skyldes til dels sagens store omfang, men i høj grad også, at sagsøgte helt gennemgående – og uden konkret argumentation – har afvist samtlige opfordringer fra sine aktionærer om at belyse, hvad der er foregået i banken. På dette punkt adskiller bankens ageren sig andre sager. I f.eks. sagerne om Amagerbanken, Pandora og bankTrelleborg forelå der en detaljeret redegørelse fra udsteder om, hvad forløbet i udsteders regi havde været med fremlæggelse af foreliggende skriftlige kilder.

Sagsøgerne bestrider, at materialet omfattet af begæringerne har karakter af overflødig bevisførelse. Der er for alle begæringers vedkommende tale om dokumenter, som er helt centrale for sagens forståelse og bedømmelse. I visse tilfælde efterspørges materiale vedrørende perioden forud for 2013, som er af betydning for bedømmelsen af sagsøgernes hovedanbringender. Det skyldes for det første, at det er bankens kumulerede viden om et bestemt forhold, som skal tages i betragtning ved afgørelsen af, om der foreligger intern viden. Oplysninger dateret forud for 2013 udgør en delmængde heraf. Endvidere må bedømmelsen af bankens behandling af et dokument og opfølgning herpå vurderes i lyset af de oplysninger, som banken i øvrigt var i besiddelse af. I andre tilfælde efterspørges materiale, som har karakter af foreløbige konklusioner i forhold til senere mere endelige konklusioner. Disse foreløbige konklusioner er ikke overflødige, da de er afgørende for, om Danske Bank ved modtagelsen heraf var i besiddelse af intern viden, som skulle have været meddelt markedet forud for offentliggørelsen af advokatundersøgelsen i sin endelige form den 18. september 2018. Advokatundersøgelsen er tavs om, hvornår Bruun & Hjejle har givet hvilke delkonklusioner til banken. Et tilsvarende princip gælder i forhold til bankens egne interne foreløbige undersøgelser tidligere i sagsforløbet.

Der er tale om komplekse, faktuelle omstændigheder, som involverer mange personer, flere afdelinger internt i banken og eksterne aktører, f.eks. tilsynsmyndigheder og korrespondentbanker. Hvis disse forhold skal belyses tilstrækkeligt, er det nødvendigt, at der indgår flere dokumenter, som hver for sig rummer detaljer, der må indgå i den samlede vurdering af, om der forelå intern viden eller burde viden. Den mængde dokumenter, der efterspørges, er

ikke stor sammenlignet med mængden af skriftlig dokumentation i andre sager, der vedrører et forløb af tilsvarende længde og kompleksitet.

Der er ikke grundlag for at sortere nogen dokumenter fra som værende uden relevans. F.eks. foreligger der ikke oplysninger om, at dokumenterne indeholder samme faktuelle oplysninger, og det må derfor lægges til grund, at de respektive dokumenter indeholder forskellige oplysninger om faktum og om, hvem der blev bekendt hermed, samt hvilke overvejelser man gjorde sig.

Det er sagsøgernes standpunkt, at der er tale om oplysninger, som enten ikke kan karakteriseres som interne og fortrolige, eller som efter deres karakter under alle omstændigheder bør udleveres og indgå i sagen. Sagsøgerne gør gældende, at de efterspurgte dokumenter ikke indeholder oplysninger af en sådan særlig fortrolig karakter, at hensynet til fortrolighed bør veje tungere end hensynet til sagens oplysning. Der er tværtimod tale om dokumenter, hvis indhold i vidt omfang har været omtalt i den af banken offentliggjorte advokatundersøgelse, i dagspressen og i bogen "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag", og som vedrører forhold, der ligger mange år tilbage i tiden. Derudover vedrører oplysningerne en forretningsaktivitet (non-residentporteføljen), som ikke længere er aktuel hos banken, idet samtlige kundeforhold i non-residentporteføljen var afviklet pr. 15. april 2016. Filialen i Estland var desuden helt nedlukket pr. 1. oktober 2019, hvilket var en følge af, at det estiske finanstilsyn i februar 2019 påbød Danske Bank at lukke sine bankaktiviteter på baggrund af sagen om mistænkelige transaktioner i den tidligere non-residentportefølje i Estland. Der kan således ikke være et beskyttelsesværdigt behov for banken for at bevare "forretningshemmeligheder" om, hvordan denne særegne og angribelige kundekreds blev betjent. De dokumenter, som knytter sig til håndteringen af porteføljen, har i høj grad værdi og relevans for denne sag bl.a. til belysning af bankens ansvarsgrundlag, men kan ikke antages at have aktuel betydning for bankens forretningsprocesser, hvorfor hensynet til fortsat hemmeligholdelse af dokumenterne ikke er tungtvejende.

Banken har selv offentliggjort en undersøgelse af forholdene og har sidenhen udtalt sig offentligt om sagen. Udtalelserne er konkrete nok til, at man forstår, at der er "noget at komme efter", men samtidig så tilpas generelle, at det er vanskeligt at foretage de konkrete afvejninger, som retten skal foretage i denne sag. Det er ikke et beskyttelsesværdigt hensyn, at banken ønsker at holde disse kort tæt til kroppen, for at undgå at skadelidte aktionærer kan kræve økonomisk genoprejsning for deres tab. Der er i visse tilfælde tale om forhold, som i kraft af offentlighedens og mediernes interesse til dels allerede er offentligt omtalt. Der er i vid udstrækning sket offentliggørelse af navne og ejerforhold vedrørende de kunder, som omtales i dokumenterne, og der er i øvrigt i visse tilfælde tale om kunder, som er gået konkurs.

Selvom et dokument måtte indeholde oplysninger om kunders navne mv., kan et behov for hemmeligholdelse imødekommes ved at bortekstrahere kunders navne, virksomhedsnumre og tilsvarende henførbare oplysninger. Det vil langt hen ad vejen imødekomme sagsøgernes og rettens behov for oplysninger.

Visse af sagsøgernes editionsbegæring omhandler Danske Banks korrespondance med Finanstilsynet samt rapporter og (udkast til) afgørelser, som banken har modtaget fra det danske og estiske finanstilsyn. Sagsøgerne anmoder ikke om oplysninger fra Finanstilsynet, men fra Danske Bank. Danske Bank og de efterspurgte oplysninger, som Danske Bank har modtaget fra Finanstilsynet, er ikke underlagt lov om finansiel virksomhed § 354, stk. 1, men derimod lov om finansiel virksomhed § 117. Under alle omstændigheder bør en afvejning af hensynet til fortrolighed i forhold til oplysningernes relevans for nærværende sag falde ud til, at oplysningerne skal fremlægges.

Dokumenterne omfattet af alle editionsbegæringerne vedrører forhold af kompleks karakter, som ligger mange år tilbage i tid, og som ikke lader sig belyse på samme vis ved vidneforklaringer. Dette skal ses i sammenhæng med, at detaljer om bankens viden er af betydning for vurderingen af, om der forelå intern viden. De vidner, som evt. vil kunne forklare om de forhold, der er omfattet af dokumenterne, vil i så fald skulle afgive forklaring løst fra det skriftlige materiale om komplekse forhold, der ligger mange år tilbage i tid. Det er ikke en fremgangsmåde, som udgør et alternativ til edition. Tværtimod vil formålet med vidneforklaringer til dels forspildes, såfremt de pågældende ikke kan spørges ind til de centrale dokumenter, som de i sin tid medvirkede til udarbejdelsen eller deltog i behandlingen af. Mange af de daværende ledende medarbejdere, som er de relevante vidner i sagen, er procestilvarslet til sagen, og vil derfor kunne påberåbe sig bestemmelsen i retsplejelovens § 171, stk. 2, nr. 1, eftersom der overfor de pågældende er varslet erstatningskrav af velfærdstruende størrelse. I tilknytning hertil bemærkes, at det under den ved Retten i Lyngby anlagte sag mod tidligere bankdirektør Thomas Borgen har vist sig, at Thomas Borgen ikke kan huske meget fra møder, drøftelser m.v., hvorom der ikke forefandt skriftligt bevis. Det samme var tilfældet for den tidligere chef for intern revision Jens Peter Thomassen, der i byretten tilkendegav, at han ikke var i stand til at skelne mellem, hvad han kunne huske fra den relevante periode, og hvad han efterfølgende havde læst i advokatundersøgelsen. Sagsøgerne finder det ikke hensigtsmæssigt, at der skal gennemføres vidneafhøringer om indholdet af skriftlige kilder og dermed foretages vidneafhøringer i videre omfang end ellers nødvendigt, blot fordi banken ikke vil udlevere det pågældende materiale. Fremlæggelse af de dokumenter, som sagsøgerne har begæret edition i, kan forventeligt overflødiggøre eller reducere omfanget af vidneførelse. Fremlæggelse af de relevante dokumenter vil desuden være en langt mere effektiv og relevant bevisførelse end afhøringer af vidner, der ikke har en

klar erindring om hændelsesforløbet. Hertil kommer, at to centrale personer i sagen er afgået ved døden, nærmere bestemt tidligere bestyrelsesformand Ole Andersen og tidligere direktør for den estiske filial Aivar Rehe. Der er derfor et særligt behov for fremlæggelse af dokumenter, som disse personer ville være nærmest til at afgive forklaring om.

For så vidt angår de konkrete editionsanmodninger har **sagsøgerne** anført navnlig følgende:

Editionsanmodning 1

Ifølge advokatundersøgelsen modtog Danske Bank via det danske Finanstilsyn i 2007 en henvendelse fra den russiske centralbank, som advarede om meget omfattende (milliarder af rubler hver måned) mistænkelige transaktioner hidrørende fra kriminalitet via den estiske filial, som banken havde erhvervet kort forinden. Ifølge advokatundersøgelsen blev henvendelsen fra den russiske centralbank drøftet både i Danske Banks bestyrelse og direktion.

De efterspurgte dokumenter bør fremlægges i sagen, da de skal belyse, hvilken konkret viden banken besad allerede i sommeren 2007 vedrørende den estiske filials manglende overholdelse af hvidvaskreglerne. Da sagsøgerne netop har gjort gældende, at Danske Bank på et tidligt tidspunkt havde modtaget tilstrækkeligt alvorlige faresignaler til, at banken burde have foretaget en grundig undersøgelse af non-residentkunderne i den estiske filial, er det selvsagt af væsentlig betydning for sagens belysning, at dokumenterne, der førte til tilsvarende vurderinger fra bankens egen advokat, bliver fremlagt i deres fulde form. Advokatundersøgelsens gengivelse af dokumenternes indhold er summarisk og omfatter ikke det nærmere ordvalg i dokumenterne mv., hvilket er relevant og nødvendigt for den vurdering af bankens culpa, som skal foretages i denne sag.

De efterspurgte dokumenter bør derfor fremlægges i sagen, så retten kan foretage en konkret vurdering af, om Danske Bank som følge af henvendelsen fra den russiske centralbank besad eller burde have besiddet intern viden om hvidvasksagen i den pågældende periode, og i forlængelse heraf, om banken dermed burde have givet meddelelse til markedet på et tidligere tidspunkt end sket. Særsomt vedrørende denne editionsbegæring bemærkes, at det forløb, der søges belyst, foregik i sommeren 2007, altså for ca. 15 år siden, hvorfor det må anses for udelukket, at dokumentet indeholder oplysninger, som har betydning for Danske Banks forretningsførelse i dag. Det forekommer også højst usandsynligt, at vidneforklaringer i forbindelse med en hovedforhandling, der ligger yderligere år forude, vil bidrage til sagens belysning angående forløbet i sommeren 2007.

Editionsanmodning 2

Dokumenterne knytter sig til et forløb, hvor banken i 2012 ønskede at oprette en filial i USA, men ikke turde give de fornødne tilsikringer i en handlingsplan vedrørende hvidvaskforebyggelse, som den amerikanske centralbank udbad sig.

De efterspurgte dokumenter skal belyse, hvilken viden Danske Banks bestyrelse besad i efteråret 2012. Dokumenterne skal indgå i sagen, for at retten kan vurdere, om de oplysninger, der førte til, at bankens bestyrelse udtalte, at "anti-hvidvask-problemerne har været kendt længe, faktisk i flere år", alene eller sammenholdt med de i øvrigt foreliggende oplysninger i banken udgjorde intern viden, subsidiært burde have ført til, at banken havde iværksat en grundig undersøgelse på daværende tidspunkt frem for at vente med dette til efteråret 2017, hvor advokatundersøgelsen blev igangsat. Vedrørende de to handlingsplaner til den amerikanske centralbank omfattet af denne editionsbegæring må det antages, at disse kan belyse bestyrelsens viden om Danske Banks hvidvask-skandale, da bestyrelsen først afviste at godkende handlingsplanen med henvisning til "the AML issues" for derefter at godkende en ny handlingsplan. Ved at sammenholde ordlyden af den første handlingsplan (som bestyrelsen ikke ville underskrive) og den anden handlingsplan (som bestyrelsen ville underskrive) vil det blive belyst, hvilke oplysninger eller erklæringer bestyrelsen var rede til og ikke var rede til at give til den amerikanske centralbank om bankens hvidvaskforebyggelse. Forskellen i ordlyden på de to handlingsplaner vil således bidrage til at bevise, hvilken viden bankens bestyrelse havde om "the AML issues" på daværende tidspunkt.

Editionsanmodning 3

Editionsbegæringen omhandler et forløb, hvor en af Danske Banks korrespondentbanker (JPMorgan), som samarbejdede med den estiske filial om non-resident-porteføljen, i 2013 rettede henvendelse til et medlem af Danske Banks direktion for at afbryde korrespondentbankforholdet som følge af hvidvaskrisiko. Denne henvendelse blev behandlet på et performance review-møde, som angiveligt resulterede i en forretningsmæssig gennemgang af non-resident porteføljen, herunder af kundekendskabsprocedurerne. I forlængelse heraf blev korrespondentbank-samarbejdet med JPMorgan afbrudt. De efterspurgte dokumenter vedrører således en konkret undersøgelse af hvidvask i den estiske filial, der blev foretaget af banken selv og var foranlediget af en konkret henvendelse fra Danske Banks professionelle samarbejdspartner JPMorgan.

Sagsøgerne gør principalt gældende, at de efterspurgte dokumenter indeholder oplysninger om hvidvaskskandalen, der i sig selv eller sammenholdt med de forudgående oplysninger om udgjorde intern viden, som Danske Bank burde

have meddelt markedet på et tidligere tidspunkt end sket. Subsidiært gør sagsøgerne gældende, at dette forløb, der begyndte med, at en korrespondentbank opsagde samarbejdet med Danske Banks estiske filial som følge af Danske Banks manglende overholdelse af sine hvidvaskforpligtelser, burde have ført til, at Danske Bank iværksatte nærmere undersøgelser af hvidvaskskandalen, hvorefter banken ville være kommet i besiddelse af intern viden, som skulle være offentliggjort til markedet.

Sagsøgernes anbringende i denne sag vedrører Danske Banks kendskab til de massive hvidvaskproblemer, der var til stede i Danske Banks estiske filial, og om kendskabet hertil havde karakter af intern viden i børsretlig forstand. De efterspurgte dokumenter vil have betydning for vurderingen af dette.

Sagsøgerne bemærker, at de efterspurgte dokumenter blandt andet omhandler Danske Banks kendskab til omfanget af den estiske filials forretninger med "Non-Resident Russian profiles" samt filialens "KYC profiles". Disse KYC regler er essentielle i en banks opfyldelse af sine forpligtelser i henhold til hvidvasklovgivningen for at modvirke, at banken bliver brugt som instrument til hvidvask. Det er netop den manglende overholdelse af hvidvaskregler i den estiske filials non-resident portefølje og bankens kendskab hertil – i kombination med bankens manglende meddelelser til markedet herom – som er det centrale bevistema i denne sag.

Editionsbegæringen bør således imødekommes, da dokumenterne skal medvirke til at belyse bankens kendskab til hvidvaskskandalen, herunder om banken havde modtaget tilstrækkeligt alvorlige faresignaler til, at banken burde have foretaget nærmere undersøgelser i en periode, der af både Finanstilsynet og bankens egen advokat er anset som centrale tidspunkter, hvor banken fik indsigt i den estiske filials overtrædelser af hvidvaskreglerne, og hvor bankens efterfølgende foranstaltninger var utilstrækkelige.

Supplerende bemærkes, at det ikke kan lægges til grund, at materialet indeholder oplysninger om enkelte kundeforhold, eller at det indeholder oplysninger om bankens forhold, som banken har en beskyttelsesværdig interesse i at hemmeligholde. Der er tale om ophørte kundeforhold og ulovlig aktivitet.

Editionsanmodning 4

OFZ-notatet er et notat udarbejdet i Danske Banks estiske filial. OFZ-notatet blev udarbejdet af Howard Wilkinson, der sidenhen blev whistleblower, samt af Juri Kidjajev, der var chef for international og private banking i Danske Banks estiske filial. Notatet indeholder en beskrivelse af en service ("spejl trading"), som blev tilbudt af Danske Bank til sine russiske kunder med det udtalte formål at bistå russiske kunder med "capital flight from Russia".

Sagsøgerne gør principalt gældende, at Danske Bank besad intern viden senest den 15. oktober 2013, hvor "OFZ-notatet" forelå i færdig form. Notatet beskrev ydelser af mistænkelig karakter i den estiske filial og blev sendt til flere direktionensmedlemmer. Disse oplysninger var i sig selv og/eller sammenholdt med de forudgående oplysninger om hvidvaskskandalen, som allerede forelå i banken, intern viden, som banken skulle have offentliggjort. Subsidiært gør sagsøgerne gældende, at Danske Bank i tilknytning til notatets udarbejde og fremsendelse til medlemmer af direktionen burde have foretaget en grundig undersøgelse af den estiske filials manglende overholdelse af sine hvidvaskforpligtelser og orienteret markedet om undersøgelsens resultat, herunder problemernes omfang og den volumen af mistænkelige transaktioner, som strømmede gennem banken. Sagsøgenes anbringende vedrører altså Danske Banks kendskab til den estiske filials manglende overholdelse af bankens hvidvaskforpligtelser.

Såfremt indholdet af OFZ-notatet ikke i sig selv kan siges at udgøre intern viden, må det som minimum anses for et så åbenlyst faresignal, at Danske Bank senest på dette tidspunkt burde have iværksat en grundig undersøgelse af non-residentporteføljen. Notatet bør fremlægges i sagen, da det skal belyse, hvilken viden Danske Bank havde eller burde have haft allerede i oktober 2013 om de mistænkelige transaktioner, som Danske Bank tilbød deres højrisiko kunder i den estiske filial. Sagsøgerne bemærker, at bankens kendskab til mistænkelige eller ulovlige services, som blandt andet har udsat banken for en stor bøderisiko, hvilket banken fortiede over for markedet, er et af de centrale bevistemaer i sagen.

Editionsanmodning 5

Præsentationen blev udarbejdet efter den forretningsmæssige gennemgang, som banken iværksatte som et resultat af JPMorgans afbrydelse af korrespondentbankforholdet. Dokumentet indeholder ifølge advokatundersøgelsen oplysninger om "warning signs" vedrørende hvidvask i den estiske filial, som tilgik ledelsen i banken. Der er dermed tale om et dokument, som har central betydning for vurderingen af, hvilken viden og burde viden banken havde om hvidvaskskandalen i efteråret 2013.

Sagsøgerne gør gældende, at indholdet af den fulde præsentation i sig selv eller sammenholdt med de forudgående oplysninger om hvidvaskskandalen udgjorde intern viden, som Danske Bank burde have offentliggjort til markedet. Subsidiært gør sagsøgerne gældende, at Danske Bank ved afslutningen af den forretningsmæssige gennemgang den 16. oktober 2013 havde modtaget tilstrækkeligt alvorlige faresignaler til, at banken burde have foretaget en nærmere undersøgelse af den estiske filials manglende overholdelse af sine hvidvaskforpligtelser. Det er af væsentlig betydning for dette anbringende, at Danske

Bank fremlægger den fulde præsentation af den forretningsmæssige gennemgang, som ifølge bankens egen Business Banking afdeling indeholdt faresignaler vedrørende hvidvask.

Editionsanmodning 6

Med whistleblower-rapporten – udarbejdet af en ledende medarbejder i den estiske filial – blev medlemmer af Danske Banks koncernledelse ultimo 2013 gjort opmærksom på, at den estiske filial på oplyst grundlag samarbejdede med kriminelle kunder. Det nærmere indhold af whistleblower-rapporten er beskrevet yderst summarisk og kortfattet i advokatundersøgelsen, men af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 fremgår, at banken i højere grad burde have fulgt op på whistleblowerens beskyldninger og mistanke. Dokumentet er centralt for vurderingen af bankens viden og burde viden om hvidvask i den estiske filial omkring årsskiftet 2013/2014. Rapporten er helt central for sagen, eftersom den efter det oplyste indeholdt en præcis beskrivelse af forholdene i den estiske filial og tilgik bankens ledelse.

Sagsøgerne gør principalt gældende, at indholdet af whistleblower-rapporten – sammenholdt med de forudgående oplysninger om hvidvaskskandalen – udgjorde intern viden, som Danske Bank burde have meddelt markedet på et tidligere tidspunkt end sket. Subsidiært gør sagsøgerne gældende, at whistleblower-rapporten burde have ført til, at banken iværksatte en grundig undersøgelse, hvorefter banken ville være kommet i besiddelse af intern viden om hvidvaskskandalen, som ville være oplyst til markedet på et langt tidligere tidspunkt end det skete.

Særskilt vedrørende denne editionsbegæring bemærker sagsøgerne, at whistleblower-rapporten ifølge bogen "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvaskesag" indeholder oplysninger om kundenavne. Sagsøgerne bemærker, at i det omfang en oplysning vedrørende en bestemt kunde allerede er offentligheden bekendt, kan der terminologisk ikke være noget hensyn at tage til kundefortrolighed. Da det allerede er offentligheden bekendt, at whistleblower-rapporten omtaler Lantana Trade LLP, er der således intet hensyn at tage til hemmeligholdelse i forhold til whistleblower-rapportens oplysninger herom. Såfremt rapporten indeholder oplysninger om andre ikke offentligt kendte kundenavne, kan evt. fortrolighed sikres ved anonymisering.

Editionsanmodninger 7-9

Sagsøgerne gør principalt gældende, at indsigt i de efterspurgte oplysninger vil medvirke til at vise, hvor åbenlyse mangler, der har været i den estiske filial i forhold til overholdelse af bankens hvidvaskforpligtelser. Dette har relevans i forhold til sagsøgernes anbringende om, at Danske Bank på et tidligere tids-

punkt end sket burde have indset, at der var behov for en grundig undersøgelse af non-residentporteføljen i den estiske filial og i tilknytning hertil offentliggørelse af viden til markedet. Det er således sagsøgernes standpunkt, at de efterspurgte dokumenter vil belyse, hvor åbenlyst behovet for en grundig undersøgelse har været.

Danske Bank var i sagens natur bekendt med, at Lantana Trade LLP var kunde i banken, ligesom banken var bekendt med de transaktioner, der blev foretaget via Lantana Trade LLP's konto/konti. I det estiske finanstillsyns rapport af 12. december 2014 førte også denne kunde til kritik. Rapporten er ikke offentlig tilgængelig, men journalisterne bag "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag" har fået indsigt i den og offentliggjorde den 12. marts 2021 en artikel med gengivelser af rapporten.

Sagsøgerne henviser desuden til New York State Department of Financial Services' consent order til Deutsche Bank, hvor Deutsche Bank vedtog en bøde på USD 150.000.000 for blandt andet ikke at have overholdt sine forpligtelser som korrespondentbank for Danske Banks estiske filial. New York State Department of Financial Services' consent order til Deutsche Bank belyser, at Danske Banks manglende kontrol med sine kunder var så væsentlig og åbenlys, at bankens korrespondentbank fik en massiv bøde for at samarbejde med Danske Bank. På baggrund af Deutsche Banks egne vurderinger af Danske Banks estiske filial og de efterfølgende vurderinger fra New York State Department of Financial Services vedrørende Danske Banks kunder i den estiske filial må det anses for overordentligt sandsynligt, at de efterspurgte dokumenter vil bidrage til belysningen af, hvor åbenlyst det har været for Danske Bank, at den estiske filial ikke overholdt reglerne om forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask, samt hvornår en sådan viden forelå eller burde have foreligget. Disse oplysninger har blandt andet relevans for Danske Banks muligheder for at vurdere bankens bøderisiko. De forespurgte dokumenter er således væsentlige for bedømmelsen af, hvornår banken besad intern viden om hvidvaskskandalen, som skulle have været oplyst markedet.

Dertil kommer, at oplysninger om netop denne kunde – Lantana Trade LLP – var omfattet af Howard Wilkinsons whistleblowerrapporter, som blev sendt til ledelsen i Danske Bank, hvorfor bankens ledelse var gjort opmærksom på netop dette kundeforhold.

Særskilt vedrørende disse editionsbegæringer bemærker sagsøgerne, at i det omfang en oplysning vedrørende en bestemt kunde allerede er offentligheden bekendt, kan der terminologisk ikke være noget hensyn at tage til kundefortrolighed. Da det allerede er offentligheden bekendt, at Lantana Trade LLP var kunde i banken, ligesom navnene på de tilknyttede personer er offentligt kend-

te, hvorfor der intet hensyn at tage til hemmeligholdelse i forhold til oplysninger herom.

Editionsanmodning 10

Sagsøgerne gør principalt gældende, at de oplysninger, der fremgår af audit letter af 7. februar 2014, i sig selv eller sammenholdt med de forudgående oplysninger, som banken havde modtaget – blandt andet via whistleblowere, korrespondentbanker osv. – udgjorde intern viden, som banken burde have oplyst markedet i tilknytning til den 7. februar 2014. Subsidiært gør sagsøgerne gældende, at Danske Bank den 7. februar 2014 havde modtaget tilstrækkeligt alvorlige faresignaler vedrørende den estiske filials manglende overholdelse af sine hvidvaskforpligtelser til, at banken burde have foretaget en grundig undersøgelse af forholdene og i tilknytning hertil orienteret markedet.

Det er en central del af en banks hvidvaskforpligtelser, at banken kender til kundernes reelle ejere. Det har således betydning for bankens overholdelse af hvidvaskreglerne, at banken kender de bagvedliggende ejere og ikke kun "intermediaries" (mellemmand), ligesom det også er et alvorligt faresignal, når bankens medarbejdere oplyser, at man bevidst ikke søger kendskab til kundernes reelle ejere for at undgå, at kunderne kommer i myndighedernes søgelys. Derudover bemærker sagsøgerne, at der ikke er tale om overlappende bevis. De forskellige dokumenter viser derimod, hvordan forskellige personer fik viden om og reagerede på forskellige oplysninger.

Editionsanmodning 11

Arbejdsgruppen, hvis mødereferat efterspørges, bestod bl.a. af to direktionsmedlemmer og blev nedsat i forlængelse af intern revisions inspektion i den estiske filial, som havde fundet sted umiddelbart forinden. Af advokatundersøgelsen fremgår seks handlingspunkter fra mødet. Af disse kan bl.a. udledes, at arbejdsgruppen nåede frem til en erkendelse af, at non-residentporteføljen skulle afvikles, at porteføljen indebar hvidvask-udfordringer, og at evt. henvendelse til relevant myndighed skulle afklares, men de nærmere drøftelser på mødet fremgår ikke af advokatundersøgelsen. Mødereferatet vil belyse hvilken nærmere viden og burde viden om hvidvaskskandalen i Estland, som banken, herunder bankens direktionsmedlemmer, havde den 7. februar 2014.

Sagsøgerne gør principalt gældende, at Danske Bank besad intern viden om hvidvaskskandalen den 7. februar 2014, og at mødereferatet indeholder oplysninger, der vil belyse dette. Subsidiært gør sagsøgerne gældende, at Danske Bank den 7. februar 2014 havde kendskab til tilstrækkeligt alvorlige faresignaler til, at banken burde have foretaget en grundig undersøgelse af den estiske filials

manglende overholdelse af sine hvidvaskforpligtelser, hvorefter Danske Bank ville have besiddet intern viden, som skulle være meddelt markedet.

For at vurdere sagsøgernes anbringende er det nødvendigt, at dokumentet fremlægges i sagen, så retten kan foretage en vurdering af, hvad Danske Bank, herunder medlemmerne i arbejdsgruppen, helt konkret vidste, og om de initiativer og undersøgelser, der blev iværksat, var tilbørlige.

Derudover skal arbejdsgruppens møde ses i sammenhæng med de omstændigheder, der førte til nedsættelsen af arbejdsgruppen. Denne arbejdsgruppe blev nedsat som følge af en lang række oplysninger om, at den estiske filial ikke overholdt sine hvidvaskforpligtelser, og at dens kunder var mistænkelige. Disse advarsler kom fra korrespondentbanker, whistleblowere og bankens interne revision. Da samtlige disse oplysninger var tilgængelige for banken den 7. februar 2014, må det lægges til grund, at det har været netop disse forhold, der er blevet drøftet på mødet. Det er således relevant for vurderingen af sagsøgernes anbringende, at dokumentet bliver fremlagt i sagen, så retten kan bedømme, om håndteringen af summen af disse oplysninger var korrekt, og om summen af disse oplysninger udgjorde intern viden, som burde have været meddelt markedet.

Editionsanmodning 12

Det efterspurgte udkast til statusrapport for Q1 2014, som direktionen ifølge advokatundersøgelsen modtog, indeholder ifølge advokatundersøgelsen "detaljerede oplysninger om whistleblower-sagen". Disse detaljer, som ikke er gengivet i advokatundersøgelsen, har i høj grad relevans ved vurderingen af bankens viden om hvidvaskskandalen pr. ultimo april 2014.

Sagsøgerne gør principalt gældende, at udkastet til statusrapporten i sig selv eller sammenholdt med de forudgående oplysninger indeholdt intern viden vedrørende hvidvaskskandalen, som banken burde have meddelt markedet. Subsidiært gør sagsøgerne gældende, at Danske Bank den 22. april 2014 havde modtaget tilstrækkeligt alvorlige faresignaler vedrørende den estiske filials manglende overholdelse af sine hvidvaskforpligtelser til, at Danske Bank burde have foretaget en grundig undersøgelse, som ville have ført til, at banken besad intern viden, som burde offentliggøres til markedet.

Det i denne editionsbegæring efterspurgte dokument indeholder ifølge advokatundersøgelsen "detaljerede oplysninger om whistleblower-sagen". Det må forstås sådan, at dokumentet indeholder oplysninger om advarsler, der fremgik af whistleblowerreporten og intern revisions audit letter af 7. februar 2014, samt håndteringen heraf. Dokumentet skal således medvirke til at belyse det centrale bevistema i sagen, nemlig bankens kendskab til den estiske filials hvidvaskproblemer, og hvorledes denne information blev forstået og håndteret. Det er netop

de "detaljerede oplysninger", som er relevante for den bedømmelse, retten skal foretage i denne sag.

Danske Bank er af den holdning, at editionsbegæringen ikke kan imødekommes, allerede fordi der er tale om et udkast til en statusrapport fra bankens interne revision. Sagsøgerne er ikke enige heri. Sagsøgerne gør gældende, at såfremt dokumentet må formodes at indeholde oplysninger af relevans for vurderingen af bankens kendskab til hvidvaskskandalen, så bør editionsbegæringen imødekommes – uanset at der er tale om et udkast til en statusrapport fra bankens interne revision.

Derudover bemærker sagsøgerne, at der ikke er tale om overlappende bevis. De forskellige dokumenter viser derimod, hvordan forskellige personer fik viden om og reagerede på forskellige oplysninger.

Editionsanmodning 13

Det efterspurgte mødereferat omhandler afrapportering ultimo april 2014 om whistleblower-sagen fra bankens interne revision til revisionsudvalget. Revisionsudvalgets medlemmer var en del af bankens bestyrelse. Advokatundersøgelsen gengiver kun kortfattet drøftelserne på mødet, men det kan af advokatundersøgelsen udledes, at revisionsudvalget på mødet fik forholdsvis detaljerede oplysninger om status, herunder at den lokale interne revisor i Estland ikke havde fulgt gældende procedurer, og at han var under opsyn.

Det efterspurgte dokument har relevans for vurderingen af bankens, herunder bestyrelsens viden og burde viden om hvidvaskskandalen ultimo april 2014. Detaljerne i mødereferatet, som er udeladt i advokatundersøgelsen, har relevans for vurderingen af, om banken besad intern viden om hvidvaskskandalen. Det efterspurgte referats relevans skal ses både i sammenhæng med det omfangsrige materiale, som revisionsudvalget modtog vedrørende hvidvaskskandalen, og det ansvar, som revisionsudvalget havde med at "... føre tilsyn med regnskabsføring og revision samt fra 2012 også compliance og hvidvaskforebyggelse på vegne af bestyrelsen". Det er endvidere centralt at få belyst, hvorledes medlemmerne af revisionsudvalget, der tillige var medlemmer af bankens øverste ledelsesorgan, bestyrelsen, forstod og behandlede oplysningerne.

Editionsanmodning 14

Editionsbegæringen omhandler bankens opfølgende arbejde med whistleblower-rapporten, herunder undersøgelsen af, om der var behov for at indberette forholdet til Finanstilsynet eller anden myndighed. Bankens konklusion var, at der ikke var behov for myndighedsunderretning, da der ikke forelå mistanke om hvidvask. Det arbejde, som banken udførte – eller ikke udførte – for at nå

frem til denne konklusion, er centralt for vurderingen af bankens viden og burde-viden vedrørende hvidvaskskandalen.

De efterspurgte dokumenter bør fremlægges i sagen, så retten kan foretage en vurdering af, hvorvidt Danske Bank som følge af arbejdsgruppens håndtering tilegnede sig intern viden og dermed burde have givet meddelelse til markedet allerede på dette tidspunkt, subsidiært om arbejdsgruppens håndtering afdækkede tilstrækkeligt alvorlige faresignaler til, at Danske Bank burde have foretaget en nærmere undersøgelse af hvidvaskskandalen på dette tidspunkt. Derudover har de anførte konklusioner fra arbejdsgruppen ligeledes medvirket til, at Finanstilsynet ikke blev oplyst om sagen, hvilket unægteligt har medvirket til, at markedet ikke blev tilstrækkeligt oplyst.

Denne editionsbegæring er formuleret så præcist, som advokatundersøgelsen giver mulighed for. Derudover bemærker sagsøgerne, at Danske Bank har gjort gældende, at dokumenterne er fortrolige. For at banken kan foretage denne vurdering, må banken naturligvis være bekendt med, hvilke dokumenter begæringen omhandler. Editionsbegæringen må således anses for tilstrækkelig præcis og bør imødekommes.

Editionsanmodning 15-17

Det estiske finanstilsyns inspektionsrapport fra december 2014 (og det forudgående udkast) samt udkast til afgørelse af 14. maj 2015 omhandler det estiske finanstilsyns inspektion af bankens estiske filial i løbet af 2014. Det nærmere indhold af de tre dokumenter fremgår kun helt summarisk af advokatundersøgelsen, men det kan dog udledes, i) at det estiske tilsyn var ekstremt kritisk i forhold til banken, ii) at det estiske tilsyn fandt, at hvidvask-kontrollen ikke fungerede, og iii) at tilsynet havde mistanke om, at bankens økonomiske interesser vejede tungere end hensynet til effektiv kontrol. Ifølge Berlingske Tidende, som oplyser at være i besiddelse af de tre dokumenter, er der tale om rapporter på flere hundrede sider, som minutiøst beskriver en lang række alarmende forhold i bankens estiske filial. Banken modtog ubestridt disse tre dokumenter, som bibragte bankens hovedkontor detaljeret viden om hvidvaskskandalen. Disse detaljer er centrale for vurderingen af, om banken havde intern viden om hvidvaskskandalen eller burde-viden.

Sagsøgerne gør principalt gældende, at forløbet med det estiske finanstilsyns inspektioner i 2014, herunder de efterfølgende rapporter og afgørelser, medførte, at Danske Bank havde tilstrækkelig konkrete oplysninger om den estiske filials manglende overholdelse af sine hvidvaskforpligtelser til, at det i sig selv eller sammenholdt med bankens daværende øvrige kendskab til filialens hvidvaskproblemer udgjorde intern viden, som banken skulle have offentliggjort til markedet. Subsidiært gør sagsøgerne gældende, at Danske Bank i denne perio-

de modtog tilstrækkeligt alvorlige faresignaler til, at banken burde have foretaget en grundig undersøgelse af den estiske filials manglende overholdelse af sine hvidvaskforpligtelser, hvorefter banken ville have besiddet intern viden, som skulle være offentliggjort til markedet.

Da forløbet med det estiske finanstillsyn vedrørte bankens hvidvaskproblemer, og da problemerne blev meddelt Danske Bank, er det således et centralt bevistema i sagen at få belyst, hvilken viden banken havde eller burde have haft i denne periode. Det skal bemærkes, at sagsøgerne ikke tilsigter at efterprøve myndighedernes vurderinger af bankens brud på hvidvaskreglerne, sådan som Danske Bank forsøger at opstille det. Oplysninger fra myndighederne udgør en del af bankens viden om bankens brud på hvidvaskreglerne, som er det, sagen omhandler.

Danske Bank ses ikke at have fremlagt bevis vedrørende den estiske lov om tilsyn med finansielle virksomheder § 54, og allerede af den grund kan henvisningen ikke føre til, at editionsbegæringen ikke kan imødekommes. Dertil bemærker sagsøgerne, at banken f.eks. ikke har bevist, at de estiske regler om tilsyn med finansielle virksomheder også indebærer en pligt for de finansielle virksomheder til at holde tilsynets afgørelser, som udelukkende handler om den finansielle virksomhed selv, fortrolige, herunder i en situation hvor banken pålægges at udlevere disse af en domstol til brug for en igangværende retssag. Det er sagsøgernes standpunkt, at Østre Landsret under alle omstændigheder efter dansk ret kan pålægge banken af fremlægge de pågældende dokumenter og herved lade hensynet til sagens oplysning veje tungere end en eventuelt foreliggende tavshedspligt.

Editionsanmodning 18

De efterspurgte "opdateringer" er opdateringer fra en arbejdsgruppe bestående af Group Compliance & AML, Group Legal og Group Communications & Relations til bankens administrerende direktør. Arbejdsgruppen blev etableret omkring januar 2017 i forbindelse med medieomtale af Volontè-sagen. Sagen omhandlede, at den italienske politiker Volontè havde modtaget bestikkelse fra Aserbajdsjan via konti tilhørende britisk indregistrerede selskaber i Danske Banks filial i Estland, hvilket affødte en straffesag i Italien. Ifølge advokatundersøgelsen holdt arbejdsgruppen bankens administrerende direktør "opdateret". Ifølge "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag" arbejdede bankens administrerende direktør fra dette tidspunkt intensivt med sagen om udenlandske kunder i den estiske filial. Opdateringerne til bankens administrerende direktør må kunne belyse bankens viden – herunder på topledelsesniveau – om hvidvaskskandalen på daværende tidspunkt.

Sagsøgerne gør principalt gældende, at de efterspurgte opdateringer, der omtales i ovenstående citat, indeholder oplysninger, der i sig selv eller sammenholdt med den massive mængde af oplysninger om hvidvaskskandalen, som banken allerede havde modtaget, udgjorde intern viden, som banken var forpligtet til at dele med offentligheden på et tidligere tidspunkt end sket. Subsidiært gør sagsøgerne gældende, at opdateringerne vil bevise, at banken allerede på dette tidspunkt havde modtaget tilstrækkeligt alvorlige faresignaler til, at banken burde have foretaget en grundig undersøgelse af den estiske filials manglende overholdelse af sine hvidvaskforpligtelser.

For at præcisere det subsidiaire anbringende bemærker sagsøgerne, at denne editionsbegæring vedrører et forløb, der var medvirkende til, at Danske Bank i sidste ende iværksatte udarbejdelsen af advokatundersøgelsen, men det er sagsøgernes standpunkt, at dette skulle være sket på et tidligere tidspunkt, da bankens kendskab til overtrædelserne af hvidvaskreglerne var tilstrækkeligt præcise og alvorlige til, at banken burde have iværksat undersøgelsen på et tidligere tidspunkt.

At bankens daværende administrerende direktør m.fl. har modtaget løbende opdateringer om sagen om de udenlandske kunder i bankens estiske filial har åbenlys relevans i forhold til sagsøgernes anbringende om, at banken havde intern viden om hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 19

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Bruun & Hjejle som led i udarbejdelse af advokatundersøgelsen delte undersøgelsens foreløbige konklusioner vedrørende faktum med det danske finanstilsyn, formentlig i første halvdel af 2018. Det må kunne lægges til grund, at Bruun & Hjejle også har delt disse foreløbige konklusioner med sin klient Danske Bank.

Det er sagsøgernes anbringende, at disse delkonklusioner, som har haft en sådan form, at de har kunnet deles med Finanstilsynet, i sig selv er udtryk for intern viden, som burde have været offentliggjort tidligere end sket. En efterprøvelse af dette anbringende nødvendiggør indsigt i delkonklusionerne.

Sagsøgerne gør principalt gældende, at banken har været forpligtet til på et tidligere tidspunkt end sket at oplyse intern viden om hvidvaskskandalen, som banken har fået i perioden, hvor udarbejdelsen af advokatundersøgelsen pågik. De "foreløbige konklusioner", som Bruun & Hjejle delte med det danske finanstilsyn, indeholder oplysninger, der i sig selv eller sammenholdt med de betydelige oplysninger om hvidvaskskandalen, som banken allerede havde modtaget – blandt andet via medierne, whistleblowere og egne undersøgelser – belyser, hvilken viden, banken havde om hvidvask sagen i perioden, hvor udarbej-

delsen af advokatundersøgelsen pågik. Det er sagsøgernes standpunkt, at disse oplysninger burde være meddelt markedet, lige så snart advokatundersøgelsen viste forhold, der ville have haft en mærkbar påvirkning på kursen, og at Danske Bank ikke var berettiget til at udsætte offentliggørelsen af oplysningerne under hensyn til, at udarbejdelsen af advokatundersøgelsen fortsat pågik.

Vedrørende sagsøgernes anbringende bemærkes det, at selvom Danske Bank havde iværksat en undersøgelse af den estiske filials manglende overholdelse af hvidvaskreglerne, havde markedet i perioden, hvor udarbejdelsen af advokatundersøgelsen pågik, endnu ikke modtaget tilstrækkelige oplysninger om hvidvaskskandalen. Danske Bank havde derfor også i denne periode en forpligtelse til at dele intern viden med markedet. Bankens orienteringer til Finanstilsynet vil derfor belyse, hvilken viden Danske Bank havde i løbet af perioden, hvor advokatundersøgelsen blev udarbejdet. Dermed vil dokumenterne bidrage til at belyse, hvorvidt Danske Bank har tilbageholdt oplysninger for markedet.

Sagsøgernes anbringender understøttes af, at Danske Banks aktiekurs omkring årsskiftet 2017-2018, hvor advokatundersøgelsen pågik, lå på omkring 240-250, mens kursen faldt væsentligt i månederne derefter, i takt med at offentligheden gennem medierne blev bekendt med elementer fra hvidvasksagen, herunder med dele af Howard Wilkinsons første whistleblower-rapport og sagens formodede omfang. Den påvirkning, som disse oplysninger havde på bankens aktiekurs, taler for, at informationerne udgjorde intern viden, som banken var forpligtet til at oplyse markedet. De foreløbige konklusioner, som blev delt med Finanstilsynet, skal således belyse, om Danske Banks kendskab til hvidvaskskandalen, herunder dens omfang, burde have ført til, at Danske Bank delte de foreløbige konklusioner med markedet tidligere end ved offentliggørelsen af advokatundersøgelsen.

Editionsanmodning 20

Editionsbegæring 20-23 knytter sig til samme faktuelle forløb som editionsbegæring 1. De efterspurgte dokumenter vedrører et forløb foranlediget af den russiske centralbanks henvendelse ved brev af 8. juni 2007 til det danske finanstilsyn. I dette forløb anvendte banken en henvisning til et samtidigt kontrolbesøg fra det estiske finanstilsyn til at berolige det danske finanstilsyn.

Oplysninger herom er af betydning for bedømmelsen af sagsøgernes anbringender. Oplysningerne skal endvidere anvendes til belysning af, at Danske Bank ved sin misinformation til Finanstilsynet fratog tilsynet en mulighed for at følge op på forholdene i den estiske filial som led i sit arbejde med tilsyn med banken. Noget sådant kunne have sikret en konstatering af de kritisable forhold og kommunikation herom til omverden.

Ved bedømmelsen af om oplysninger kunne og burde være tilgået markedet på et tidligere tidspunkt, kan der ikke ses bort fra, at tilsynsmyndighederne ville have reageret (som de gjorde i det efterfølgende forløb, da de fik fornødne oplysninger). Myndighedernes tilsynsreaktioner ville have kunnet foreligget tidligere, såfremt myndighederne på et tidligere tidspunkt havde fået de herfor fornødne oplysninger.

De efterspurgte dokumenter i anmodning nr. 1 og 20-23 vedrører forskellige, specifikt angivne dokumenter (bl.a. et brev fra den russiske centralbank, korrespondance mellem Danske Bank og Finanstilsynet, en inspektionsrapport fra det estiske finanstilsyn og visse mødereferater). De specifikke oplysninger i hvert enkelt dokument har relevans for vurderingen af, om Danske Bank var i besiddelse af (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 21

Editionsbegæringen angår brev af 27. august 2007, hvor Group Legal og Group Compliance & AML besvarede det danske finanstilsyns henvendelse. Danske Banks brev til Finanstilsynet af 27. august 2007 bør fremlægges i sagen, da det kan illustrere bankens viden og burde viden om forholdene i den estiske filial så tidligt som i 2007.

Ved bedømmelsen af, om oplysninger kunne og burde være tilgået markedet på et tidligere tidspunkt, kan der ikke ses bort fra, at tilsynsmyndighederne ville have reageret (som de gjorde i det efterfølgende forløb, da de fik fornødne oplysninger). Myndighedernes tilsynsreaktioner ville have kunnet foreligget tidligere, såfremt myndighederne på et tidligere tidspunkt havde fået de herfor fornødne oplysninger.

Editionsanmodning 22

Referat vedrørende mødet den 3. september 2007 samt øvrige dokumenter, der blev udleveret af eller til Danske Bank i forbindelse med mødet, bør fremlægges i sagen, da dokumenterne skal medvirke til at belyse Group Legal, Group Internal Audit og dermed bankens viden og burde viden. Det er relevant at få frem, hvilke præcise oplysninger banken meddelte Finanstilsynet på mødet den 3. september 2007. Referatet må forventes at vise dette. Det skal ses i sammenhæng med, at Bruun & Hjejle fandt, at forløbet udgjorde en reel mulighed for at afdække problemerne.

Ved bedømmelsen af, om oplysninger kunne og burde være tilgået markedet på et tidligere tidspunkt, kan der ikke ses bort fra, at tilsynsmyndighederne ville have reageret (som de gjorde i det efterfølgende forløb, da de fik fornødne op-

lysninger). Myndighedernes tilsynsreaktioner ville have kunnet foreligget tidligere, såfremt myndighederne på et tidligere tidspunkt havde fået de herfor fornødne oplysninger.

Det er af væsentlig betydning for sagen at få dokumenteret, hvilke oplysninger banken meddelte tilsynet. Der er ikke tale om en dokumenter, der kan sammenlignes med f.eks. et materiale udfærdiget til brug for bestyrelsens arbejde. Der er tale om dokumenter udleveret til en tilsynsmyndighed på forespørgsel i anledning af en henvendelse, der er helt central for sagen.

Editionsanmodning 23

De efterspurgte dokumenter vedrører det estiske finanstilltals påbud til den estiske filial i kølvandet på den kritiske inspektionsrapport af 16. august 2007. Indholdet af afgørelsen, som er tilsynets bedømmelse af, hvilke konsekvenser kritikken i inspektionsrapporten burde have, er af relevans for bedømmelsen af hvilken viden og burde viden, banken havde på daværende tidspunkt.

Ved bedømmelsen af, om oplysninger kunne og burde være tilgængeligt markedet på et tidligere tidspunkt, kan der ikke ses bort fra, at tilsynsmyndigheder ville have reageret (som de gjorde i det efterfølgende forløb, da de fik fornødne oplysninger). Myndighedernes tilsynsreaktioner ville have kunnet foreligget tidligere, såfremt myndighederne på et tidligere tidspunkt havde fået de herfor fornødne oplysninger.

Editionsanmodning 24-26

Editionsbegæring 24-26 angår alle tre selskabet SP Trading Ltd., som var kunde i bankens estiske filial.

Begæringerne har visse lighedstegn med editionsanmodningerne 7-9. Imidlertid gælder, at SP Trading Ltd. var hovedaktør i en af de største sager om nordkoreansk våbensmugling nogensinde, og det er derfor uforståeligt, at selskabet nogensinde blev kunde i banken. Der er dermed tale om et selskab, som overtørte amerikanske sanktioner. Sagsøgerne forventer derfor, at fremlæggelse af de efterspurgte dokumenter vil tjene til belysning af, hvor nemt det havde været for Danske Bank at afdække manglerne i hvidvaskkontrollen i den estiske filial, samt belyse, hvorfor SP Trading Ltd. kunne blive ved med at være kunde i banken i en længere årrække.

Editionsanmodning 27

De dokumenter, som efterspørges i editionsbegæring 27-29, vedrører alle et forløb i 2010, hvor banken i kraft af medieomtale af "Tavid-sagen" i januar måned

og en henvendelse fra en korrespondentbank foranlediget heraf i marts 2010 blev klar over, at en kunde i den estiske filial kunne knyttes sammen med hvidvask for 7 mia. kr. I forlængelse heraf behandlede bankens ledelse i marts 2010 og siden på ny i september 2010 en AML-rapport, som afdækkede, at 30 % af alle indberetninger om mistænkelige transaktioner i banken fandt sted med den estiske filial som afsender. Filialen var dermed meget voldsomt overrepræsenteret vedrørende sådanne indberetninger, hvilket er et klart signal om, at den estiske filial havde flere anløbne kunder end banken i øvrigt. På trods heraf overvejede banken at udvide aktiviteterne i den estiske filial, uden at der øjensynligt blev taget nogen initiativer til at sikre, at der blev strammet op på procedurerne for accept af kunder og fulgt op på, om eksisterende kunder burde fortsætte med at være kunder i banken.

Dokumenterne bør indgå i sagen, da de vil tjene til at dokumentere, hvilke oplysninger om svigtende hvidvaskkontrol der var tilgængelige for Danske Bank på direktionniveau (viden og burde viden) så tidligt som i 2010, og hvorledes disse blev behandlet.

Editionsanmodning 28

Det efterspurgte er et referat fra et møde i Danske Banks direktion den 9. marts 2010 og en "AML-rapport", der var genstand for drøftelse under mødet. Mødet var foranlediget af AML-rapporten om potentiel hvidvask i den estiske filial.

AML-rapporten bør fremlægges, da den medvirker til at belyse, hvilken viden banken, herunder direktionen, havde om hvidvask. Referatet fra mødet vil vise, hvordan banken behandlede denne viden, herunder hvorfor man ikke undersøgte, hvorfor Estland stod for en 30 % markedsandel af "Suspicious activity reports", og hvorfor der øjensynligt ikke blev taget nogen initiativer til imødegåelse af direktionsmedlemmets bekymring om hvidvask, når der samtidig var forslag om at udvide aktiviteterne i Estland. Der er ikke grund til at tro, at mødedeltagerne kan huske meget fra et møde i 2010. Forklaringer kan derfor ikke erstatte dokumenternes fremlæggelse.

Editionsanmodning 29

Det efterspurgte dokument er et referat fra Danske Banks direktionmøde den 21. september 2010, hvor der ligesom på direktionmøde den 9. marts 2010 blev drøftet mistænkelig aktivitet i den estiske filial. Hele mødereferatet bør fremlægges, da det medvirker til at belyse, hvilken viden banken, herunder direktionen, havde om hvidvask, herunder blandt andet hvorfor direktionsmedlemmerne var: "comfortable with the situation in Estonia".

Der er ikke grund til at tro, at mødedeltagerne kan huske meget fra et møde i 2010. Forklaringer kan derfor ikke erstatte dokumenternes fremlæggelse.

Editionsanmodning 30

Det efterspurgt er et baggrundsmateriale anvendt på et bestyrelsesmøde den 5. maj 2011 om strategi vedrørende de baltiske bankaktiviteter, og et referat af bestyrelsesmødet den 5. maj 2011. Baggrundsmaterialet og bestyrelsesmødereferatet bør fremlægges, da det vil belyse, hvilken viden banken, herunder direktionen og koncipisterne af dokumenterne, havde om hvidvask, herunder blandt andet hvilke faktiske oplysninger, der lå til grund for bestyrelsens enighed om, at: "it was important to focus on the right customers", samt hvilke initiativer, der blev drøftet for at sikre dette, og helt generelt hvilke oplysninger bankens bestyrelse havde om den estiske bankforretning, hvad der skal forstås ved "the right customers", og hvordan mulighed for en høj indtjening blev vægtet i bestyrelsen overfor ønsket om at fokusere på denne gruppe kunder.

Det bør kunne lægges til grund, at alene bestyrelsens drøftelser – men ikke det nærmere indhold af det materiale, som er tilgået bestyrelsen til brug for drøftelserne – er afspejlet i bestyrelsesmødereferatet. Angiveligt var der ikke i banken tradition for meget detaljerede mødereferater. Erfaringsmæssigt er det materiale, som tilgår bankers bestyrelsesmedlemmer til brug for bestyrelsesmøder, ganske omfangsrigt. Det lader sig ikke gøre at gengive indholdet af dette materiale fuldt dækkende i bestyrelsesprotokollen – hvad der heller ikke er formålet med protokollen. At baggrundsmaterialet, som bestyrelsen modtog, efter al sandsynlighed ikke dækkende er gengivet i protokollen, ændrer ikke ved, at baggrundsmaterialet udtrykker bankens viden, herunder om forholdene i den estiske filial, som har relevans for bankens viden og burde viden om hvidvask-skandalen.

Editionsanmodning 31-33

Editionsbegæring 31-33 angår et forløb i 2012, hvor Finanstilsynet rettede henvendelse til Danske Bank foranlediget af en henvendelse fra det estiske finanstilsyn, som på ny gjorde Finanstilsynet opmærksom på "en række alvorlige problemstillinger vedrørende AML/CFT i bankens estiske filial". Finanstilsynets henvendelse og bankens besvarelse viser, hvilke oplysninger om en række alvorlige problemstillinger vedrørende AML/CFT i bankens estiske filial banken i 2012 blev bekendt med på ledelsesniveau, og hvorledes banken forholdt sig til disse oplysninger.

Indholdet af disse henvendelser og bankens behandling heraf er at væsentlig betydning for sagsøgernes anbringende om, at banken på et langt tidligere tidspunkt burde have gennemført en tilbundsgående undersøgelse og dermed

langt tidligere burde have haft viden om forholdene i den estiske filial, som kunne være meddelt markedet. Herved bemærkes, at der forudgående var modtaget adskillige advarende henvendelser, og at banken også efterfølgende løbende modtog alvorlige advarsler om forholdene i den estiske filial.

De specifikke oplysninger i hvert enkelt dokument har relevans for vurderingen af, om Danske Bank var i besiddelse af (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 34

Det efterspurgte er en præsentation udfærdiget i banken i juni 2012, som beskriver en ydelse, hvor banken aktivt tilbød deres kunder at købe guld som en metode til at transportere værdier på anonym vis.

Det omtalte produkt, som efter det oplyste havde til formål at muliggøre flytning af værdier på anonym vis, er indlysende forbundet med AML-risici og så vidt de sagsøgte bekendt meget usædvanligt. Betydningen for sagen består i nærmere oplysninger om produktet, hvilke overvejelser om AML-risici banken gjorde sig, hvilken risikoappetit banken havde, og hvilke oplysninger om AML-risici forbundet med driften banken kendte til.

Editionsanmodning 35

Det efterspurgte dokument er et notat af 26. oktober 2012 angående afvigelser fra kreditpolitikken samt spørgsmål om hvidvask. Notatet blev udarbejdet som følge af en organisationsændring i juni 2012, som førte til, at Business Banking afdækkede, at brugen af valuta-lines i den estiske filial var i strid med koncernens kreditpolitik. Der anmodes endvidere om edition i de dokumenter, som førte advokatundersøgelsen til at konkludere, at: "Under drøftelserne om brugen af valuta-lines fremkom Baltic Banking med betryggende oplysninger til koncernen".

Det bemærkes, at det materiale, som efterspørges i form af "de dokumenter, som førte advokatundersøgelsen til at konkludere, at: "Under drøftelserne om brugen af valuta-lines fremkom Baltic Banking med betryggende oplysninger til koncernen", ikke kan sammenlignes med en situation, hvor der anmodes om edition i det materiale, der dannede grundlag for et bestyrelsesmøde tillige med referatet af samme møde. Der er i denne begæring tale om et materiale, som dannede grundlag for advokatundersøgelsens vurdering på et bestemt, veldefineret punkt.

Editionsanmodning 36

Editionsbegæringen vedrører to dokumenter, som har sammenhæng med dokumenterne omfattet af editionsbegæring 2. Erklæringen af 30. oktober 2012 blev afgivet af Finanstilsynet på baggrund af den af Danske Banks bestyrelse godkendte handlingsplan af 12. oktober 2012 (som tidligere omtalt i editionsbegæring 2) og en rapport af 24. oktober 2012 udfærdiget af banken. Baggrunden for erklæringen var, at Danske Bank ønskede at åbne en filial i New York. Til brug herfor skulle udstedes erklæringer fra bestyrelsen i Danske Bank og Finanstilsynet om, at banken havde tilstrækkelige kontrolfunktioner.

Såvel Finanstilsynets erklæring som rapporten af 24. oktober 2012 om hvidvaskforebyggelsesmæssige fremskridt bør fremlægges, da dokumenterne kan belyse, hvilke oplysninger bankens ledelse havde om hvidvask og behovet for politikker til imødegåelse heraf, samt hvilke oplysninger banken gav til de myndigheder, som var ansvarlige for tilsynet med banken.

Det bemærkes, at ved bedømmelsen af, om oplysninger kunne og burde være tilgængeligt på et tidligere tidspunkt, kan der ikke ses bort fra, at tilsynsmyndigheder ville have reageret som de gjorde i det efterfølgende forløb, da de fik fornødne oplysninger. Myndighedernes tilsynsreaktioner ville have kunnet foreligge tidligere, såfremt myndighederne på et tidligere tidspunkt havde fået de herom fornødne oplysninger.

Editionsanmodning 37-38

Materialet omfattet af editionsbegæring 37 og 38 vedrører et forløb i 2013, hvor det estiske finanstilsyn efter en fornyet, bekymret henvendelse fra den russiske centralbank endnu engang udtrykte bekymring vedrørende forholdene omkring hvidvask i den estiske filial. Det førte til en henvendelse til banken via Finanstilsynet i Danmark den 4. april 2013 og et møde mellem det estiske finanstilsyn og ledelsen i den estiske filial. Dokumenterne er relevante med henblik på at belyse bankens viden og burde viden om forholdene i den estiske filial, herunder at banken vedblev med at udtrykke tillid til, at der ikke var problemer, uanset vedblivende advarsler fra troværdige kilder.

Editionsanmodning 39

Det efterspurgte dokument vedrører Danske Banks indsats i forhold til den estiske filials russiske non-resident kunder, efter at JPMorgan i 2013 afbrød samarbejdet med filialen på grund af bekymrende kunder og pengestrømme ud af filialen. Editionsbegæringen har dermed sammenhæng med editionsanmodning 3.

Advokatundersøgelsen konkluderer, at korrespondentbankforholdets ophør med henvisning til hvidvaskforebyggelse "udgjorde endnu en reel mulighed

for at gøre non-resident porteføljen til genstand for nærmere undersøgelse". Danske Bank-koncernen fik imidlertid ikke fulgt tilstrækkeligt op herpå. Det må forstås sådan, at indsatspunktet og delopgaverne nævnt heri efter bankens egen opfattelse var nødvendige tiltag, som imidlertid aldrig blev udført. Oplysningerne herom er relevante ved bedømmelsen af bankens viden og burde viden.

Editionsanmodning 40

Editionsbegæring 40 har sammenhæng med editionsbegæring 4. Hvor begæring 4 angik OFZ-notatet i endelig form, angår begæring 40 et udkast til samme notat, som beskrev, at spejlhandler, som blev udbudt til kunder i den estiske filial, var associeret med risiko for hvidvask.

Notatudkast må opfattes sådan, at der i den estiske filial var fuld opmærksomhed omkring, at spejlhandler indebar en væsentlig risiko for, at metoden kunne anvendes til hvidvask, hvilken oplysning forekommer at være blevet undertrykt. Det rejser spørgsmål om viden og burde viden, særligt fordi det i sig selv måtte være bekymrende for koncernledelsen, at sådanne ret oplagte risici ikke blev erkendt og håndteret. Udkastet er derfor af væsentlig betydning for sagen. Det kan ikke lægges til grund, at det har formodningen imod sig, at der skulle være udeladt væsentlige ændringer i det endelige notat, ud over de ændringer som er medtaget i advokatundersøgelsen. Advokatundersøgelsen påpeger i generelle vendinger en væsentlig ændring. Det skaber snarere en formodning for, at der kan være tale om andre væsentlige ændringer, da sagen synes at være den, at man har ønsket at vinkle notatet mindre kritisk. Endvidere gælder, at de konkrete formuleringer i udkastet har betydning for bedømmelsen af den viden, som koncipisten af notatet og modtagerne af udkastet havde.

Editionsanmodning 41

Editionsbegæring 41 ligger i forlængelse af editionsbegæring 3-5. Editionsbegæring 41 har endvidere sammenhæng med editionsbegæring 39. Det efterspurgt er et referat fra et møde af 23. oktober 2013 benævnt: "Business Banking Performance Review-møde for Q3 2013". Ved mødet deltog den daværende administrerende direktør (Thomas Borgen) og tre andre direktionsmedlemmer, herunder blandt andet Lars Mørch. Mødet var foranlediget af korrespondentbanken JPMorgans ønske i juni 2013 om at afbryde korrespondentbankforholdet. Business Banking Performance Review-mødet af 27. juni 2013 førte til et indsatspunkt med titlen: "Non-Resident Russian profiles". Det var dette indsatspunkt, der igen blev drøftet på Business Banking Performance Review-mødet for Q3 2013 af 23. oktober 2013.

Mødet og referatet heraf forekommer at være centralt for forståelsen af, hvilken viden og burde viden banken havde, herunder dens øverste ledelse, og hvilke bevidste beslutninger om håndteringen heraf, der blev truffet. Mødereferatet er derfor af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender.

Editionsanmodning 42

Det efterspurgte dokument relaterer sig til den første whistleblowerrapport dateret 27. december 2013 fra Howard Wilkinson og dermed til editionsbegæring 6 (whistleblowerrapporten af 27. december 2013). Dokumentet viser, hvordan whistleblowerrapporten blev behandlet af bankens koncerndirektion.

Det begærende referat må forventes at belyse, hvilke oplysninger om indholdet af whistleblowerrapporten direktionen fik, og hvilke undersøgelser og opfølgingsinitiativer direktionen på daværende tidspunkt fandt påkrævet. Dokumentet må derfor forventes at være af væsentlig betydning for sagen og sagsøgernes anbringender.

Editionsanmodning 43

Det efterspurgte dokument udgør den anden af i alt fire whistleblowerrapporter, som Howard Wilkinson sendte til bl.a. Group Internal Audit mellem den 27. december 2013 og den 25. april 2014. Der begæres i øvrigt edition i den tredje whistleblower-rapport (editionsbegæring 48), samt den fjerde whistleblower-rapport (editionsbegæring 53).

Howard Wilsons whistleblower-rapporter er vigtige kilder til forståelse af, hvilke viden og burde viden ledelsen i banken fik om disse alvorlige forhold fra en loyal medarbejder. Rapporten har væsentlig betydning for sagsøgerens anbringender, fordi den udgør konkret viden om helt centrale forhold, som banken beviseligt modtog fra en loyal medarbejder, og var en oplagt anledning til at iværksætte en tilbundsgående undersøgelse.

Det bemærkes, at det forhold, at der meddeles edition i en tidligere henvendelse fra whistleblower Howard Wilkinson, ikke indebærer, at der er grundlag for at afskære edition i andre af de i alt fire whistleblowerrapporter. Først og fremmest må det lægges til grund, at rapporternes indhold er forskelligt. De senere rapporter indeholder derfor forventeligt yderligere og andre oplysninger end dem, den første rapport indeholdt. De senere rapporter vil således belyse, hvilken yderligere viden bankens ledelse havde om hvidvaskskandalen i Estland på disse senere tidspunkter.

Editionsanmodning 44

Det andet af disse audit letters – "Audit letter af 7. februar 2014" – er omfattet af editionsbegæring 10, som i henhold til Østre Landsrets skriftlige tilkendegivelse af 1. juli 2022 tages til følge. Det må lægges til grund, at indholdet af audit letter af 13. januar 2014 sammenholdt med audit letter af 7. februar 2014, som begge tilgik den øverste top i banken, er af central betydning ved fastlæggelsen af bankens viden og burde viden samt ved forståelsen af, hvilke indsatser og opfølgningspunkter banken selv på daværende tidspunkt identificerede som relevante.

Editionsanmodning 45

Editionsbegæring 45 har sammenhæng med editionsbegæring 43, 44 og 10. Beskrivelsen af indholdet af de "foreløbige konklusioner" i mailen af 5. februar 2022 tyder på, at der er tale om mere "ærlige" og mindre indpakkede konklusioner end de, der siden fandt vej til det endelige audit letter af 7. februar 2014. Som sådan er oplysningerne relevante, da de indgår i det samlede grundlag af oplysninger, som den øverste ledelse i banken fik. Herved bemærkes, at medmindre disse oplysninger er af særskilt relevans, havde der ikke været nogen grund til, at advokatundersøgelsen skulle fremhæve dem ved siden af selve audit letter af 7. februar 2014. Oplysningerne må derfor antages at have væsentlig betydning for bedømmelsen af viden og burde viden i banken på dette tidspunkt.

Editionsanmodning 46

De efterspurgte dokumenter er reaktioner fra medlemmerne af koncerndirektionen på Group Internal Audits foreløbige konklusioner i mail af 5. februar 2014 som beskrevet af advokatundersøgelsen. Indholdet af disse reaktioner vil belyse hvilken viden og burde viden medlemmer af direktionen i Danske Bank havde på tidspunktet, og hvilke initiativer og undersøgelser de fandt relevante.

Editionsanmodning 47

Det efterspurgte dokument er en revisionsrapport fra Group Internal Audit, i hvilken anbefales "a full independent review of all non-resident customers". Dokumentet er af væsentlig betydning for viden og burde viden i bankens top- ledelse. Det bemærkes, at Aivar Rehe i henhold til offentlig omtale er afgået ved døden i 2019.

Editionsanmodning 48

Det efterspurgte dokument udgør den tredje af i alt fire whistleblowerrapporter, som Howard Wilkinson sendte til ledende medarbejdere i Danske Bank-koncernen mellem den 27. december 2013 og den 25. april 2014. Der er endvide-

re begæret edition i de øvrige tre whistleblower-rapporter, jf. editionsbegæring 6, 43 og 53.

Howard Wilkinsons whistleblowerrapporter er vigtige kilder til forståelse af, hvilke viden og burde viden ledelsen i banken fik om disse alvorlige forhold fra en loyal medarbejder. Rapporten har væsentlig betydning for sagsøgerens anbringender, fordi den udgør konkret viden om helt centrale forhold, som banken beviseligt modtog fra en loyal medarbejder, og var en oplagt anledning til at iværksætte en tilbundsgående undersøgelse.

Det forhold, at der meddeles edition i henvendelse fra whistleblower Howard Wilkinson i december 2013, indebærer ikke, at der er grundlag for at afskære edition i andre af de i alt fire whistleblowerrapporter. Først og fremmest må det lægges til grund, at rapporternes indhold er forskelligt. De senere rapporter indeholder derfor forventeligt yderligere og andre oplysninger end dem, den første rapport indeholdt. De senere rapporter vil derfor belyse, hvilken yderligere viden bankens ledelse havde om hvidvaskskandalen i Estland på disse senere tidspunkter.

Editionsanmodning 49

Engageringen af Parsifal Services er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender, da Group Internal Audit netop havde anbefalet en uafhængig undersøgelse af non-resident porteføljen i den estiske filial, og da beskrivelsen af Parsifal Services opdrag viser, hvilke undersøgelser nogle medlemmer af bankens ledelse fandt relevante. Såfremt Parsifal Services havde gennemført sine undersøgelser, ville banken have været i besiddelse af første delrapport så tidligt som 6. juni 2014. Under hensyn hertil er de af begæringen omfattede dokumenter af væsentlig betydning for bedømmelsen af bankens viden og burde viden.

Editionsanmodning 50

Det efterspurgte er en præsentation til et koncerndirektionsmøde den 11. april 2014. Præsentationen må forventes at belyse den viden om oplysningerne i whistleblowerrapporterne og kontrolmiljøet i den estiske filial i almindelighed, som Danske Banks topledelse besad på dette tidspunkt. Rapporten er derfor af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender og bør fremlægges under sagen.

Det er et tvistepunkt i sagen, hvilke fysiske personer banken skal identificeres med for så vidt angår viden. Bankens selv gældende, at den afgørende viden er den viden, som tilgik topledelsen. Derfor er det under alle omstændigheder relevant at få dokumenteret, hvilke oplysninger topledelsen modtog.

Editionsanmodning 51

De efterspurgte dokumenter er et materiale, som blev indsendt til Finanstilsynet som dokumentation for bankens interne undersøgelse af whistleblowerens oplysninger. Dokumenterne må forventes at afdække, hvordan banken rent faktisk undersøgte oplysningerne i whistleblowerrapporten, hvad undersøgelsen afdækkede, og hvilke nødvendige undersøgelser udestod. Dokumenterne er derfor af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender.

Editionsanmodning 52

Af advokatundersøgelsen fremgår, at der blev nedsat en arbejdsgruppe bestående af to direktionsmedlemmer samt medlemmer fra Business Banking, Baltic Banking, Group Compliance & AML og Group Internal Audit til at håndtere de foreløbige (alarmerende) konklusioner fra Group Internal Audit af 5. februar 2014 i kølvandet på de første to whistleblowerrapporter. På arbejdsgruppens første møde den 7. februar 2014 udarbejdede arbejdsgruppen 6 opfølgningspunkter. Det ene punkt var: "Draft terms for an external second opinion on the adequacy of and compliance with the KYC procedures and systems in Estonia". Vedrørende dette punkt engagerede Group Compliance & AML efter drøftelser i arbejdsgruppen et eksternt konsulentbureau. Det efterspurgte dokument indeholder konsulentbureauets endelige konklusioner.

Indholdet af den endelige rapport fra konsulenthuset, formentlig KPMG, er af væsentlig betydning for vurderingen af, hvilken viden om fortsat eksisterende problemer med kontrolmiljøet vedrørende hvidvaskforebyggelse i den estiske filial i april 2014, som ledelsen utvivlsomt blev bekendt med. Dette er af væsentlig betydning for bedømmelsen af sagsøgernes anbringender.

Editionsanmodning 53

Det efterspurgte dokument udgør den fjerde og sidste whistleblowerrapport, som Howard Wilkinson sendte til ledende medarbejdere i Danske Bank-koncernen.

Der er endvidere begæret edition i de øvrige tre whistleblowerrapporter, jf. editionsbegæring 6, 43 og 48. Howard Wilkinsons whistleblowerrapporter er vigtige kilder til forståelse af, hvilke viden og burde viden ledelsen i banken fik om disse alvorlige forhold fra en loyal medarbejder. Rapporten har væsentlig betydning for sagsøgerens anbringender, fordi den udgør konkret viden om helt centrale forhold, som banken beviseligt modtog fra en loyal medarbejder, og var en oplagt anledning til at iværksætte en tilbundsgående undersøgelse.

Det forhold, at der meddeles edition i tidligere henvendelser fra whistleblower Howard Wilkinson, indebærer ikke, at der er grundlag for at afskære edition i andre af de i alt fire whistleblowerrapporter. Først og fremmest må det lægges til grund, at rapporternes indhold er forskelligt. De senere rapporter indeholder derfor forventeligt yderligere og andre oplysninger end dem, den første rapport indeholdt. De senere rapporter vil derfor belyse, hvilken yderligere viden bankens ledelse havde om hvidvaskskandalen i Estland på disse senere tidspunkter.

Editionsanmodning 54 og 55

De efterspurgte dokumenter er et revisionsprotokollat fra Group Internal Audit dateret den 29. april 2014 til brug for bestyrelsesmødet samme dag. Endvidere efterspørges referatet fra bestyrelsesmødet.

Revisionsprotokollatet og mødereferatet må anses at være af betydning for vurderingen af bestyrelsens viden samt bedømmelsen af, om de igangsatte initiativer var tilstrækkelige, og om opfølgningen herpå var tilbørlig i forhold til bankens oplysningsforpligtelser.

Editionsanmodning 56

Editionsbegæring 56-58 har sammenhæng med hinanden. I begæring 56 efterspørges to (evt. kun et) udkast til politik for non-resident porteføljen udarbejdet af den estiske filial. Politikken indgik som grundlag for en præsentation (editionsbegæring 57, subsidiært 58), som blev fremlagt for koncerndirektionen.

Det bemærkes, at Danske Bank har oplyst, at der ikke findes et udkast dateret den 12. maj 2014, men at der findes et udkast dateret den 7. maj 2014, som blev sendt den 12. maj 2014. At bankens Business Banking afdeling har modtaget udkast både den 6. og 12. maj 2014 indikerer, at der er tale om to politikker (særligt da den 6. maj ligger før den datering, som Danske Bank anfører), men såfremt Danske Banks besvarelse skal forstås sådan, at der kun er udarbejdet ét udkast dateret den 7. maj 2014, begæres alene edition i dette.

De specifikke oplysninger i hvert enkelt dokument har relevans for vurderingen af, om Danske Bank var i besiddelse af (specifik) intern viden eller burdeviden om hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 57

Det efterspurgte er en præsentation fra et direktionsmøde afholdt den 27. maj 2014. Præsentationen angår tre muligheder for en ny strategi for bankaktiviteter i de baltiske lande. Præsentationen er af væsentlig betydning for vurderingen af

direktionens viden og for forståelsen af, hvordan hensynet til bankens og filialens indtjening af direktionen blev tillagt betydning ved håndteringen af non resident-porteføljen selv på dette sene tidspunkt i forløbet af problemernes afdækning.

Editionsanmodning 58

Editionsbegæring 58 er subsidiær i forhold til editionsbegæring 57 og bortfalder således, såfremt editionsbegæring 57 tages til følge.

Editionsanmodning 59

De efterspurgte dokumenter er denne "fuldstændige liste" og fremsendelsen af en "mere endelig" liste til to direktionsmedlemmer. Dokumenterne er centrale for forståelsen af, hvordan koncernledelsen undersøgte, vurderede og håndterede dels de konkrete oplysninger fra whistlebloweren, dels selve hvidvask sagen som helhed. Dokumenterne er dermed væsentligt for bedømmelsen af bankens viden og burde viden.

Editionsanmodning 60

Editionsbegæring 60 og 61 ligger i forlængelse af begæring 57 og 58. Det efterspurgte i editionsbegæring 60 er en senere udgave af præsentationen som omtalt under editionsbegæring 57, som blev udarbejdet til brug for bestyrelsens behandling af en ny strategi for den estiske bankforretning.

Den præsentation, som dannede grundlag for bestyrelsens drøftelser om, hvilken strategi banken skulle have i forhold til non-resident porteføljen, er af væsentlig betydning for sagen. Præsentationen er af væsentlig betydning for vurderingen af direktionens og bestyrelsens viden og for forståelsen af, hvordan hensynet til bankens og filialens indtjening blev tillagt betydningen ved håndteringen af non resident-porteføljen selv på dette sene tidspunkt i forløbet af problemernes afdækning.

Editionsanmodning 61

Ifølge Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 drøftede bestyrelsen to gange i 2014 strategien i Baltikum generelt. En af disse gange var på bestyrelsesmødet den 26. juni 2014. Det efterspurgte dokument udgør et referat af dette møde. Referatet er af væsentlig betydning for vurderingen af bankens viden og for forståelsen af, hvordan hensynet til bankens indtjening blev tillagt betydning ved håndteringen af non resident-porteføljen selv på dette fremskredne tidspunkt i forløbet af problemernes afdækning.

Editionsanmodning 62

I kølvandet på de første whistleblower-henvendelser udarbejdede Group Internal Audit en revisionsrapport af 10. marts om den estiske filials non-resident-kunder, som indeholdt seks observationer. Det efterspurgte dokument udgør Group Internal Audits opfølgning på revisionsrapporten af 10. marts 2014.

Dokumentet er af særlig relevans ved bedømmelsen af bankens viden og burde viden. Det viser, at banken vedblev med at acceptere, at den estiske filial ikke levede op til sine forpligtelser ved screening af kunder selv på et tidspunkt hvor filialen var blevet pålagt at lave et review af eksisterende kunder grundet meget alvorlige problemer. De nærmere omstændigheder er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender om, at banken langt tidligere end sket burde have iværksat en undersøgelse svarende til advokatundersøgelsen og i tilknytning hertil have modtaget og håndteret konklusionerne langt tidligere.

Editionsanmodning 63

Group Internal Audits henvendelse til Business Banking og besvarelsen heraf må anses for centrale for forståelsen af, hvordan whistleblowerrapporterne blev håndteret på koncernniveau, og dermed hvilken viden og burde viden banken havde om problemerne med hvidvask i den estiske filial.

Editionsanmodning 64

Det efterspurgte dokument er en inspektionsrapport af 21. juli 2014, som fremkom efter en inspektion i den estiske filial foretaget af det estiske finanstilsyn i marts 2014. Det må lægges til grund, at inspektionsrapporten vedrører centrale spørgsmål om medarbejdernes kompetencer på et sent tidspunkt i forløbet med afdækning af problemerne i den estiske filial. Denne advarsel fra det estiske finanstilsyn er derfor relevant bevisførelse ved bedømmelsen af bankens viden og burde viden.

Det er relevant for sagens bedømmelse, at det estiske finanstilsyn så sent som i juli 2014 påtalte, at medarbejderne ikke havde de fornødne kvalifikationer til at kunne udføre deres arbejde. Dette må i særdeleshed gøre sig gældende, når banken i øvrigt hævder, at det var opfattelsen, at de rapporterede problemer blev håndteret. Dette står i skarp kontrast til tilsynets oplysning om, at medarbejderne udførte opgaver, som de ikke havde de fornødne kompetencer til. Dette må ikke mindst gælde, når filialen havde særligt risikobetonede kunder.

Editionsanmodning 65

Group Internal Audits udkast til statusrapport for 2. kvartal 2014 har efter det oplyste dannet grundlag for håndteringen i direktionen og revisionsudvalget, hvorfor dokumentet er af relevans for bedømmelsen af disse centrale ledelsesorganers viden, burde viden og håndtering.

Editionsanmodning 66

Mailen af 25. september 2014 er udtryk for, med hvilken alvor den ledende medarbejder Anders Meinert Jørgensen behandlede det estiske finanstillits foreløbige konklusioner. Det har derfor særlig betydning for bedømmelsen af viden og burde viden, særligt anbringendet om at banken langt tidligere end sket burde have iværksat en undersøgelse svarende til advokatundersøgelsen og i adækvat forlængelse heraf burde have meddelt markedet oplysninger herom.

Editionsanmodning 67

Editionsbegæring 67-69 har sammenhæng med hinanden. I editionsbegæring 67 og 68 efterspørges det materiale, som dannede grundlag for drøftelserne ved et direktionsmøde den 7. oktober 2014. Referatet af sidstnævnte møde efterspørges i editionsbegæring 69.

Udkast til Group Internal Audits statusrapport for 3. kvartal 2014 må anses at være af betydning for bedømmelsen af direktionens viden og burde viden samt direktionens håndtering af sagen. Dokumentet må endvidere anses at være af betydning for vidneafhøring af de involverede fysiske personer.

Editionsanmodning 68

Udkast til årlig Group AML-rapport 2014 må anses at være af betydning for bedømmelsen af direktionens viden og burde viden samt direktionens håndtering af sagen. Dokumentet må endvidere anses at være af betydning for vidneafhøring af de involverede fysiske personer.

Editionsanmodning 69

Det efterspurgte er et referat af et direktionsmøde afholdt den 7. oktober 2014, hvor direktionen drøftede hvidvaskproblemerne med non-resident porteføljen i den estiske filial som følge af det estiske finanstillits udkast til inspektionsrapport af 11. september 2014.

Ifølge Finanstillitsnets afgørelse af 3. maj 2018 blev det estiske finanstillits kritiske konklusioner nedtonet i direktionens refererede drøftelser og den interne skriftlige rapportering til bestyrelsen. Referatet af direktionsmødet må anses at være af betydning for bedømmelsen af direktionens nedtoning set i forhold til

bankens oplysningsforpligtelser. Dokumentet kan endvidere belyse direktions viden og burde viden og må anses at være af betydning for vidneafhøring af de involverede fysiske personer.

Editionsanmodning 70

Begæringen vedrører Group Internal Audits statusrapport for Q3 2014 (og således ikke blot udkastet, som er omfattet af begæring 67) og den årlige Group AML-rapport for 2014. Dokumenterne blev behandlet på revisionsudvalgets møde den 24. oktober 2014, hvor det estiske finanstillsyns udkast til inspektionsrapport af 11. september 2014 blev drøftet. Det påhvilede bl.a. revisionsudvalget "at overvåge, om virksomhedens interne kontrolsystem, eventuelle interne revision og risikostyringssystemer fungerer effektivt med hensyn til regnskabsaflæggelsen i virksomheden, uden at krænke dens uafhængighed", jf. revisorlovens § 31, stk. 3, nr. 3. Udvalget var derfor et centralt organ i bankens håndtering af hvidvaskskandalen, hvilket også er baggrunden for, at Finanstillsynet udtrykte kritik af udvalget sammen med bestyrelsen.

Dokumenterne må anses at være af væsentlig betydning for bedømmelsen af bankens viden og burde viden. Det bemærkes, at de medlemmer af revisionsudvalget, der tillige var bestyrelsesmedlemmer, har "medtaget" deres viden fra revisionsudvalget i bestyrelseslokalet, hvorfor der tillige er tale om viden, som blev bestyrelsen bekendt.

Editionsanmodning 71

Det efterspurgte er en rapport fra Group Legal, der angår kommunikation med Finanstillsynet om Q3 2014. Rapporten blev brugt på revisionsudvalgets møde den 24. oktober 2014. Rapporten omhandler blandt andet udkastet til inspektionsrapporten fra det estiske finanstillsyn af 11. september 2014.

Dokumentet, der udgør en opsamling på arbejdet i en periode, må anses at være af væsentlig betydning for forståelsen af hvordan banken håndterede det de selv opfattede som "harsh language", der fremkom på et tidspunkt, hvor problemerne have været kendt og arbejdet med i flere år. Dokumentet må endvidere anses for relevant for bedømmelsen af den information, som banken gav Finanstillsynet, og som dannede grundlag for tilsynets håndtering.

Editionsanmodning 72

Ifølge Finanstillsynets afgørelse af 3. maj 2018 drøftede bestyrelsen to gange i 2014 strategien i Baltikum generelt. En af disse gange var på bestyrelsesmødet den 28. oktober 2014. Det efterspurgte dokument udgør et referat af dette møde.

Referatet af bestyrelsesmødet den 28. oktober 2014 må anses at være af relevans for bedømmelsen af bankens viden og burde viden samt sagsøgernes anbringende om, at banken langt tidligere end sket burde have iværksat en undersøgelse svarende til advokatundersøgelsen.

Editionsanmodning 73

Det efterspurgte er en mailkorrespondance af 18. september 2014 mellem Lars Mørch, et andet medlem af direktionen og International Banking. Mailkorrespondancen var foranlediget af rapportudkastet fra det estiske finanstilsyn af 11. september 2014 og angår den i rapportudkastet beskrevne kritik af Danske Banks estiske filial.

Editionsanmodning 74

Det efterspurgte er en tidslinje over "critical events" i år 2014 i den estiske filial. Den efterspurgte tidslinje blev udleveret af Group Compliance & AML til det danske finanstilsyn den 16. januar 2015 i forbindelse med et indledende møde mellem banken og Finanstilsynet forud for Finanstilsynets hvidvaskinspektion den 18. og 19. februar 2015. Den efterspurgte tidslinje er således indgået i vurderingsgrundlaget for afgørelsen fra det danske Finanstilsyn.

Editionsanmodning 75

Denne editionsbegæring vedrører den estiske filials udkast til handlingsplan af 20. januar 2015 til det estiske finanstilsyn og skal ses i sammenhæng med begæring nr. 79, som omhandler den endelige handlingsplan af 30. januar 2015. Handlingsplanen er udtryk for den estiske filials opfølgning på det estiske finanstilsyns endelige inspektionsrapport fra december 2014.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at filialen og "koncernen" drøftede udkastet til handlingsplan, og det må lægges til grund, at det i handlingsplanen nærmere beskrives, hvordan filialen havde tænkt sig at afhjælpe de forhold, som havde givet det estiske finanstilsyn anledning til kritik. Notatet må derfor antages at indeholde oplysninger, som er væsentlige ved vurderingen af, om banken på daværende tidspunkt havde (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 76

Denne editionsbegæring omhandler et notat af 22. januar 2015 udarbejdet til bankens bestyrelse. Notatet er formentlig udleveret til bestyrelsen til orientering eller drøftelse på bestyrelsesmødet 29. januar 2015 – jf. også begæring nr. 78 ne-

denfor om bestyrelsesmødereferatet, som denne begæring skal ses i sammenhæng med.

Det synes at fremgå af advokatundersøgelsens beskrivelse af notatet, at der med notatet lægges op til et strategiskifte vedrørende den estiske filial, således at man ville afvikle filialens ellers meget lukrative non-resident portefølje og fremover kun fokusere på kunder med reel tilstedeværelse i Baltikum. Det må antages, at et notat om et strategiskifte i retning væk fra en lukrativ forretningsmodel ("non-resident porteføljen") indeholder informationer om behovet for eller rationale bag skiftet – som så vidt ses alene var risiko for hvidvask og myndighedernes opmærksomhed på dette. Det må derfor kunne lægges til grund, at notatet indeholder oplysninger af væsentlig betydning for vurderingen af, om banken på daværende tidspunkt havde (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 77

Denne editionsbegæring vedrører intern revisions revisionsprotokollat til bankens årsrapport 2014. I revisionsprotokollatet omtales (ifølge advokatundersøgelsen) "critical observations" fra det estiske finanstilsyn.

Den efterspurgte revisionsprotokol er væsentlig for sagen, fordi den sammenfatter Group Compliance & AML's observationer, jf. ovenfor, som blev videregivet til bankens øverste ledelse, herunder de kritiske bemærkninger fra det estiske finanstilsyn. Den øverste ledelses viden om forholdene i den estiske filial, herunder det estiske tilsyns kritiske bemærkninger, er væsentlige ved vurderingen af, om banken på daværende tidspunkt havde (specifik) intern viden om hvidvaskskandalen.

Revisionsprotokollen er også væsentlig for at få belyst baggrunden for nedskrivningen af goodwill vedrørende den estiske filial til nul i bankens årsrapport 2014.

Editionsanmodning 78

Mødereferatet af 29. januar 2015, som omhandler bestyrelsens beslutning om et strategiskifte i Baltikum, er væsentligt for sagen. Det må antages, at en beslutning om strategiskifte indebærer og afspejler en viden om den hidtidige strategi i Baltikum, herunder vedrørende den meget velindtjenende non-resident portefølje, og begrundet, hvorfor den hidtidige profitable strategi skulle forlades. Grunden hertil synes at være hvidvaskrisiko – herunder fokus fra myndighedernes side på non-resident porteføljen.

Det må derfor antages, at bestyrelsesmødereferatet indeholder oplysninger af væsentlig betydning for vurderingen af, om banken havde (specifik) intern viden på daværende tidspunkt om hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 79

Denne begæring angår en handlingsplan, som blev sendt fra den estiske filial den 30. januar 2015 til det estiske finanstillsyn, og skal ses i sammenhæng med begæring nr. 75 om udkast til handlingsplanen samt begæring nr. 80 om filialens samtidige henvendelse til bankens interne revision om intern revisions tidligere observationer. Handlingsplanen til det estiske finanstillsyn var filialens opfølgning på det estiske tilsyns inspektioner i 2014 og inspektionsrapport samme år.

Det nærmere indhold af handlingsplanen er væsentlig for sagsøgernes anbringender, både i relation til intern viden og burde viden. Handlingsplanen må antages at indeholde detaljerede oplysninger af betydning for vurderingen af bankens (specifikke) interne viden. I relation til burde viden må handlingsplanen sammenholdes med den undersøgelse, som Bruun & Hjejle gennemførte senere, og den kritik, som Finanstillsynet udtalte i afgørelsen af 3. maj 2018.

Editionsanmodning 80

Denne begæring omhandler den estiske filials anbefalinger til Group Internal Audit af 2. februar 2015. Begæringen skal ses i sammenhæng med begæring nr. 79 om en handlingsplan sendt af den estiske filial den 30. januar 2015 til det estiske finanstillsyn. De to dokumenter er udtryk for den estiske filials opfølgning på hhv. bankens revisionsbesøg i 2014 og det estiske finanstillsyns inspektioner i løbet af 2014. På baggrund af de meget kritiske forhold, som intern revision konstaterede ved revisionsbesøget i februar 2014, må det antages, at det krævede forholdsvis grundig dokumentation fra filialens side at overbevise intern revision om, at de kritiske forhold nu var bragt i orden.

Filialens brev af 2. februar 2015 til intern revision må derfor antages at indeholde væsentlige oplysninger om non-resident porteføljen, herunder filialens arbejde med afhjælpning af problemerne. Disse oplysninger er væsentlige ved vurderingen af, om banken på daværende tidspunkt havde (specifik) intern viden om hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 81

Denne editionsbegæring omhandler en halvårsrapport fra Group Compliance & AML, som direktionen og revisionsudvalget modtog i april 2015. I halvårsrap-

porten omtales, at det estiske finanstillsyns inspektion havde ført til "significant criticism."

Den efterspurgte halvårsrapport er væsentlig for sagen, fordi den er udtryk for videreformidling af kritikken fra det estiske finanstillsyn til bankens øverste ledelse. Halvårsrapporten er væsentlig for vurderingen af, om banken på daværende tidspunkt havde (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 82

Denne editionsbegæring skal ses i sammenhæng med begæring nr. 84. Editionsbe-
gæring nr. 82 vedrører henvendelsen den 6. maj 2015 fra en korrespon-
dentbank (Bank of America) til Danske Bank på koncernniveau med anmod-
ning om, at betalinger på vegne af "any Shell Company" ikke måtte ske via kor-
respondentbanken.

Henvendelsen fra Bank of America til Danske Bank på koncernniveau om, at
der ikke måtte ske betalinger fra "any Shell Company" i non-resident porteføl-
jen via Bank of America, var en klar advarsel om forholdene i den estiske filial.
Det nærmere indhold af korrespondancen mellem Danske Bank og Bank of
America må antages at indeholde oplysninger, som er væsentlige for vurderin-
gen af, om Danske Bank på daværende tidspunkt havde (specifik) viden eller
burde viden om hvidvaskskandalen.

Under henvisning til Østre Landsrets tilkendegivelse af 1. juli 2022 vedrørende
editionsanmodning nr. 3 og 5 har Danske Bank gjort gældende, at editionsan-
modningerne nr. 82, 84, 90, 94 og 96, som alle overordnet vedrører afbrydel-
sen/reduktionen i samarbejdet med korrespondentbankerne Bank of America
og Deutsche Bank medio 2015, indbyrdes overflødiggør hinanden. Sagsøgerne
er ikke enige heri og finder ikke, at noget sådant kan udledes af præmisserne
vedrørende anmodning nr. 3 og nr. 5.

Det bemærkes, at der ikke blandt anmodningerne 82, 84, 90, 94 og 96 er et do-
kument svarende til "præsentationen af den forretningsmæssige gennemgang",
som må antages i et vist omfang at sammenfatte de relevante forhold, som an-
modning nr. 3 og 5 omhandlede.

Endvidere bemærkes, at samtlige anmodninger 82, 84, 90, 94 og 96 omhandler
helt specifikke dokumenter, som advokatundersøgelsen har fundet det relevant
at omtale.

Editionsanmodning 83

Diagrammet udleveret den 9. juni 2015 viser reduktionen af non-resident portefølje-kunder, der skete som følge af Danske Banks nye politik af 15. december 2014 vedrørende non-resident kunder og et notat af 22. januar 2015, hvorefter banken skulle fokusere på kunder med en stærkere "Baltic presence". Diagrammet viser (baseret på beskrivelsen i advokatundersøgelsen), at banken på daværende tidspunkt havde et klart overblik over non-residentporteføljens sammensætning og udvikling, at filialen kun langsomt afviklede porteføljen, og at koncernen var bekendt hermed.

Diagrammet må antages at indeholde (yderligere) detaljerede oplysninger, som er væsentlige for vurderingen af, om banken havde (specifik) intern viden om hvidvaskskandalen på daværende tidspunkt, herunder antallet af kunder i porteføljen, antallet af transaktioner og dermed (evt. tilnærmet) omfanget af den samlede gennemstrømning af midler. Heri ligger, at enhver undersøgelse af kunderne og deres aktiviteter ville have afdækket, at de "helt overvejende" var mistænkelige, hvorfor det samlede flow i porteføljen udgør det mistænkelige flow.

Editionsanmodning 84

Denne editionsbegæring skal ses i sammenhæng med begæring nr. 82. Editionsbe-
gæring nr. 84 omhandler det interne notat af 18. juni 2015, som Group
Compliance & AML udarbejdede som følge af henvendelsen fra Bank of America
den 6. maj 2015.

Det efterspurgte notat er nævnt i advokatundersøgelsen, men uden nogen be-
skrivelse af notatets indhold. Notatet må, set i den kontekst det er udarbejdet i,
omhandle non-resident porteføljen samt de forhold, som henvendelsen fra Bank
of America vedrørte, dvs. hvidvask-forhold i relation til non-resident porteføljen.

Det må derfor lægges til grund, at det interne notat indeholder oplysninger,
som er væsentlige for vurderingen af, om banken på daværende tidspunkt
havde (specifik) intern viden om hvidvaskskandalen.

Dokumentet skal belyse, hvilke overvejelser og undersøgelser korrespondent-
bankens ønske om at begrænse samarbejdet gav anledning til. Dokumentet har
således bl.a. betydning for bankens burde viden. Dette skal ses i lyset af, at kor-
respondentbankernes afbrydelse af samarbejdet med Danske Bank i advoka-
tundersøgelsen identificeres som "advarselstegn".

Editionsanmodning 85

Det efterspurgte dokument er et udkast til inspektionsrapport udarbejdet af det danske finanstilsyn, som banken modtog den 19. juni 2015 som opfølgning på tilsynets hvidvaskinspektion i banken den 18. og 19. februar 2015. Begæringen skal ses i sammenhæng med begæring nr. 95 og 100, som også omhandler Finanstilsynets inspektionsrapport og processen omkring udarbejdelsen af denne.

Det efterspurgte dokument omhandler sagens kerne, og det må antages, at der i udkastet er en række detaljer af relevans for vurderingen af, om banken på daværende tidspunkt havde (specifik) intern viden om hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 86

Det efterspurgte er en revisionsrapport af 19 juni 2015, der er udarbejdet af Group Internal Audit. Rapporten var stilet til den estiske filial samt koncernen. Rapporten, som blev sendt til Thomas Borgen den 30. juni 2015, mandede ud i den dårligste rating ud af tre benævnt "Action needed", og vurderede blandt andet, hvilke tiltag der var sket, siden de rejste problemstillinger i 2014.

Det fremgår af advokatundersøgelsens beskrivelse af revisionsrapporten, at den indeholder detaljerede oplysninger om complianceproblemer med non-resident porteføljen. Det må rimeligvis lægges til grund, at andre ledende medarbejdere end Thomas Borgen tillige modtog rapporten.

I advokatundersøgelsen er alene uddrag af rapporten gengivet. Det må antages, at rapporten rummer yderligere beskrivelser af forholdene vedrørende non-resident porteføljen, som er af væsentlig betydning for vurderingen af, om banken havde (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 87

Editionsbegæring nr. 87, 89 og 97 omhandler forløbet efter, at banken den 14. maj 2015 modtog udkast til afgørelse fra det estiske finanstilsyn vedrørende inspektionen i filialen i juni og juli 2014.

Editionsbegæring 87 vedrører et brev fra Danske Bank til det estiske finanstilsyn, som blev udarbejdet efter aftale på et møde mellem Danske Bank og det estiske finanstilsyn den 19. juni 2015.

Bankens brev af 7. juli 2015 til det estiske finanstilsyn er alene summarisk gengivet i advokatundersøgelsen, men informationen om, at "the Estonian branch entails exiting what internally has been referred to as non-resident business", da "all customers need to have a clear connection to the Baltics either as a business or as a resident", viser, at banken på dette tidspunkt har været vidende om, at en række kunder i filialen ikke havde en klar relation til Baltikum, hvil-

ket har relevans i relation til vurderingen af, om banken samlet set havde intern viden eller burde viden.

Editionsanmodning 88

Denne editionsbegæring vedrører referatet af et direktionmøde den 14. juli 2015, hvor afviklingen af kunder i den estiske filial blev drøftet. Mødet fandt sted i samme periode, hvor både det estiske og danske finanstilsyn var i proces med banken med inspektionsrapporter, og hvor en korrespondentbank havde kontaktet banken på koncernniveau vedrørende dollartransaktioner i den estiske filial.

Den summariske gengivelse i advokatundersøgelsen af direktionmødet den 14. juli 2015 giver indtryk af, at banken på daværende tidspunkt havde gennemgået og kategoriseret non-resident porteføljens kunder efter, om de var inden for eller uden for "the policy".

Det må antages, at mødereferatet indeholder yderligere detaljer om non-resident porteføljen, end hvad der fremgår af advokatundersøgelsen, og at disse vil være af væsentlig betydning ved vurderingen af, om banken besad (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen på daværende tidspunkt.

Editionsanmodning 89

Nærværende editionsbegæring vedrører det estiske finanstilsyns endelige afgørelse af 15. juli 2015. Afgørelsen pålagde Danske Banks estiske filial at foretage en række ændringer i bankens hvidvaskprocedurer, og afgørelsen blev til på baggrund af inspektionsrapporten af 12. december 2014 (editionsbegæring, nr. 16).

Det estiske finanstilsyns afgørelse af 15. juli 2015 er kun helt summarisk gengivet i advokatundersøgelsen, men ud fra rapporten samt beskrivelsen i "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag" forekommer det klart, at det estiske finanstilsyns afgørelse har påtalt helt særligt kritiske forhold vedrørende bankens hvidvaskforpligtelser.

Editionsanmodning 90

Denne editionsbegæring skal ses i sammenhæng med begæring nr. nr. 94 og 96, som også handler om en korrespondentbanks reaktion på mistænkelige transaktioner i bankens estiske filial.

Nærværende editionsbegæring vedrører Danske Banks interne mailkorrespondance efter en henvendelse den 16. juli 2015 til Danske Bank fra en korrespon-

dentbank, som cleared de fleste dollartransaktioner fra bankens estiske filial, og som oplyste, at man havde opdaget en række mistænkelige forhold hos bankens kunder. Editionsbeğæringen omhandler tillige et internt notat forberedt af blandt andre Flemming Pristed (bankens chefjurist) og Anders Meinert Jørgensen (bankens complianceansvarlige direktionsmedlem). Anders Meinerts udtalelse om, at banken havde en "really bad case in Estonia", hvor "all lines of defence failed" peger i retning af detaljeret kendskab til AML-situationen i den estiske filial. De nærmere detaljer har væsentlig betydning for vurderingen af, om banken havde (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen på daværende tidspunkt.

Danske Bank har ikke oplyst noget om indholdet af notatet, som dog må formodes at indeholde væsentlige oplysninger om de alvorlige hvidvaskproblematikker, som Deutsche Bank påpegede overfor banken den 16. juli 2015. Notatet har derfor væsentlig betydning for vurderingen af, om banken havde (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen på daværende tidspunkt.

Editionsanmodning 91

Denne editionsbeğæring vedrører et notat udarbejdet den 15. juli 2015 af Group Compliance & AML til brug for et revisionsudvalgsmøde i banken den 20. juli 2015. Editionsbeğæringen vedrører samtidig referatet af revisionsudvalgets møde den 20. juli 2015.

Hvidvaskproblematikken i den estiske filial har – baseret på oplysningerne i advokatundersøgelsen om notatet af 15. juli 2015 – været præsenteret for revisionsudvalget, men de nærmere detaljer om status for bankens arbejde med hvidvaskproblematikken er ikke gengivet i advokatundersøgelsen. Det fremgår heller ikke af advokatundersøgelsen, om Group Compliance & AML delte yderligere oplysninger med revisionsudvalget og/eller bestyrelsen vedrørende den estiske filials væsentlige risici på hvidvask-området, som det blev foreslået på revisionsudvalgsmødet.

Henset til, at der på daværende tidspunkt både var en igangværende proces med det danske og estiske finanstillsyn vedrørende AML forhold i Estland og de samtidige henvendelser (6. maj og 16. juli 2015) fra to af bankens korrespondentbankforbindelser vedrørende mistænkelige transaktioner i den estiske filial, har det i høj grad formodningen for sig, at både notatet af 15. juli 2015 og referatet fra revisionsudvalgsmødet 20. juli 2015 mere detaljeret vil beskrive status vedrørende hvidvaskskandalen i Estland. Oplysningerne herom har væsentlig betydning for vurderingen af, om banken havde (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen på daværende tidspunkt.

Editionsanmodning 92

Nærværende editionsbegæring vedrører Danske Banks halvårslige compliance-rapport for perioden marts-august 2015, som bl.a. belyser lukningen af bankens non-resident portefølje i denne periode. Oplysningerne i advokatundersøgelsen fra compliancerapporten indikerer, at banken på daværende tidspunkt havde nøje kendskab til non-porteføljens størrelse og sammensætning. Oplysningerne i compliancerapporten er dermed væsentlige for vurderingen af, om banken havde (specifik) intern viden om hvidvaskskandalen på daværende tidspunkt.

Editionsanmodning 93

De efterspurgte dokumenter – en "action plan for AML review of Baltic Banking" samt en præsentation heraf – indikerer på baggrund af advokatundersøgelsens beskrivelser heraf, at banken på daværende tidspunkt havde detaljeret kendskab til non-resident porteføljens sammensætning.

De efterspurgte dokumenter omhandler kernen i hvidvaskskandalen – AML og nonresident porteføljen – herunder bankens arbejde med at udbedre og afhjælpe de konstaterede problemer med bankens overholdelse af sine antihvidvaskforpligtelser. Det må antages, at de efterspurgte dokumenter er af væsentlig betydning for vurderingen af, om banken havde (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen på daværende tidspunkt

Editionsanmodning 94

Denne editionsbegæring skal ses i sammenhæng med editionsbegæring nr. 90 og 96 om bankens samarbejde med korrespondentbanker og disses utryghed ved transaktioner i non-resident porteføljen. Nærværende editionsbegæring vedrører et referat fra et møde, som blev afholdt mellem banken og en korrespondentbank den 18. august 2015, da korrespondentbanken ønskede at begrænse samarbejdet med bankens estiske filial grundet mistænkelige transaktioner.

De summariske gengivelser af mødereferatet af 18. august 2015 i advokatundersøgelsen, "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvaskesag" og Financial Times indikerer stærkt, at de nærmere oplysninger i mødereferatet er væsentlige for vurderingen af, om Danske Bank havde (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen på daværende tidspunkt.

Editionsanmodning 95

Den efterspurgte præsentation benævnt "AML in Estonia" stammer fra et møde den 25. august 2015 med Finanstilsynet, hvor bankens estiske filial blev drøftet.

Foruden dette møde blev der også afholdt et møde den 17. august 2015 mellem Finanstilsynet og Danske Bank, og nærværende editionsbegæring omfatter – foruden præsentationen – også mødereferaterne fra disse to møder.

De efterspurgte mødereferater samt præsentationen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender, da dokumenterne indeholder oplysninger om det helt centrale emne i nærværende sager, "AML in Estonia", og da dokumenterne vil medvirke til at belyse et forløb (samt bankens eventuelle interne viden), som førte til, at Finanstilsynet kritiserede, at bankens "... bestyrelse ikke havde identificeret og håndteret de risiko- og compliancerelaterede fejl og mangler på behørig vis, hvilket havde skabt forøget omdømmerisiko for banken". De nærmere oplysninger i de efterspurgte mødereferater og præsentationen må antages at være væsentlige for vurderingen af, om banken havde (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen på daværende tidspunkt.

Editionsanmodning 96

Nærværende editionsbegæring vedrører et referat fra et møde afholdt mellem banken og en korrespondentbank den 2. september 2015 som følge af, at korrespondentbanken ønskede at begrænse samarbejdet med bankens estiske filial, da korrespondentbanken havde identificeret mistænkelige transaktioner i denne.

Sagsøgerne gør i denne sag gældende, at "intern viden" ikke behøver foreligge på bestyrelsesniveau, men blot i bankens organisation. Advokatundersøgelsens bemærkning om bestyrelsens delvist manglende kendskab til forholdene vedrørende korrespondentbankerne – som kan have relevans i ledelsesansvarssammenhæng – er efter sagsøgernes anbringender i denne sag om bankens interne viden ikke af betydning.

Advokatundersøgelsen nævner ikke det forhold, at FBI og DEA har været involveret i sagerne, og berører i øvrigt kun mødet ganske kort. Dette er et eksempel på, hvorfor advokatundersøgelsen ikke er tilstrækkelig i forhold til vurderingen af, om banken havde (specifik) intern viden eller burde viden om hvidvaskskandalen på daværende tidspunkt. De originale kilder bør derfor fremlægges under sagen.

Editionsanmodning 97

Nærværende editionsbegæring vedrører det svar, som Danske Bank gav til det estiske finanstilsyn den 29. september 2015 på baggrund af det estiske finanstilsyns afgørelse af 15. juli 2015 (editionsbegæring nr. 89).

Bankens svar indeholder ifølge advokatundersøgelsen oplysninger om opsagte kunder samt planer om at opsige flere høj-risiko kunder, formentlig som følge af kritisable hvidvaskforhold. Baseret på advokatundersøgelsen synes brevet at afspejle, at banken havde overblik over antallet af høj-risikokunder i non-resident porteføljen, hvilket er væsentligt for vurderingen af, om banken havde (specifik) intern viden om hvidvaskskandalens omfang på daværende tidspunkt.

Editionsanmodning 98

Den efterspurgte rapport er udarbejdet af bankens interne revision og vedrører blandt andet bankens compliance, herunder forhold relateret til hvidvaskskandalen.

Sagsøgerne gør gældende, at den efterspurgte rapport er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender, da rapporten indeholder oplysninger om non-resident porteføljen, herunder de såkaldte "Priority 1 Audit Issues", og da rapporten blev delt med både medlemmer af bankens direktion og bestyrelse på et tidspunkt, hvor banken fortsat ikke havde meddelt markedet om de massive hvidvaskproblemer, der var konstateret i den estiske filial.

Editionsanmodning 99

Den efterspurgte statusrapport for Q4 2015 fra bankens interne revision omhandler på samme måde som begæring nr. 98 intern rapportering til bankens øverste ledelse om opfølgningen på hvidvaskskandalen.

Sagsøgerne henviser derfor til ovenstående vedrørende editionsbegæring nr. 98.

Editionsanmodning 100

De efterspurgte dokumenter – udkast til inspektionsrapport af 16. september 2015 og endelig inspektionsrapport af 15. marts 2016 – vedrører den inspektion, som Finanstilsynet gennemførte i februar 2015, som bl.a. førte til, at banken i december 2017 blev sigtet for overtrædelse af hvidvasklovens bestemmelser om overvågning af korrespondentbanker. De efterspurgte dokumenter er en del af en længere proces i forlængelse af inspektionen i februar 2015, som også inkluderer videresendelse af det estiske finanstilsyns inspektionsrapport af 15. december 2014 til det danske finanstilsyn.

De efterspurgte dokumenter er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender, da dokumenterne indeholder oplysninger, som gjorde det klart, at der var betydelige mangler med håndteringen af hvidvask i banken, og sagsøgerne gør gældende, at forløbet med inspektionen i 2015, herunder de efterspurgte

dokumenter, vil belyse, at Danske Bank på disse tidspunkter havde intern viden eller som minimum besad tilstrækkelig viden om alvoren ved den estiske filials AML-mangler til, at man burde have foretaget til en tilstrækkelig undersøgelse heraf.

Editionsanmodning 101

Nærværende editionsbegæring vedrører et bestyrelsesmøde den 26. maj 2016, som blandt andet omhandlede nedlukningen af non-resident porteføljen. Forud for mødet modtog bestyrelsen et dokument, som ligeledes omhandlede non-resident porteføljen. Det må antages, at det omtalte dokument af 18. maj 2015 ret beset er fra 18. maj 2016, både da det fremsendes til brug for mødet i maj 2016, og da det omtaler "the end of 2015", hvilket selvsagt ikke var muligt den 18. maj 2015.

Hverken mødereferatet eller det fremsendte dokument er tilstrækkeligt beskrevet i offentligt tilgængelige kilder. Dog ved vi, at mødet omhandlede den for nærværende sager centrale portefølje, nemlig non-resident porteføljen, og oplysninger herom blev meddelt bestyrelsen. Tilsyneladende håbede banken, at man i stilhed kunne lukke non-resident porteføljen uden at orientere markedet om den risiko, banken allerede var eksponeret for som følge af de hidtidige aktiviteter.

Bestyrelsens nærmere viden om hvidvaskskandalen, herunder den compliance- og renommémæssige risiko, som porteføljen udgjorde for banken på dette tidspunkt, hvor banken ikke havde givet markedet oplysninger om hvidvaskskandalens omfang, er central for sagsøgernes anbringender.

Editionsanmodning 102

Nærværende editionsbegæring vedrører bankens indtjening på internationale pengeoverførsler til non-resident kunderne i den estiske filial, og begæringen omhandler prislister fra den estiske filial for disse ydelser i perioden 2007-2016. De efterspurgte oplysninger har relevans for at få belyst bankens motiv til ikke langt mere effektivt og langt hurtigere at få nedlukket non-resident porteføljen og dermed retsbruddets grovhed. Oplysningerne har endvidere relevans for efterprøvelsen af bankens finansielle oplysninger til markedet i den relevante periode: Hvis en ikke-uvæsentlig del af bankens indtjening hidrørte fra indtjening ved hvidvask, ville dette have været et forhold, som investorerne i banken ville have tillagt betydning.

Sagsøgerne gør gældende, at nærværende begæring bør imødekommes, da det er afgørende for sagsøgernes anbringender at få belyst, om Danske Banks indtjening på non-resident porteføljen har påvirket bankens motivation til at oply-

se markedet herom, samt for at få belyst, om banken fortsat ikke har givet markedet tilstrækkelige oplysninger.

Editionsanmodning 103

De efterspurgte dokumenter vedrører Danske Banks interne revisionsarbejde i forbindelse med nedlukningen af non-resident porteføljen. Det bemærkes, at sagsøgerne ikke er bekendt med datoen for udkastet til statusrapporten for 1. kvartal 2016, men det fremgår af advokatundersøgelsen, at dette blev fremlagt på møder af henholdsvis 19. og 26. april 2016.

Det må ud fra advokatundersøgelsens summariske redegørelse ovenfor udledes, at dokumenterne ikke blot indeholder en statusopdatering på nedlukningen af non-resident porteføljen, men at de ligeledes indeholder oplysninger om alvoren i de konstaterede AML-mangler i den estiske filial.

De efterspurgte dokumenter er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender om bankens interne viden om hvidvaskskandalen. Dokumenterne, som blev delt med direktion og bestyrelse, indeholder oplysninger om højt prioriterede – og derfor formodentlig også alvorlige – mangler i bankens overholdelse af anti-hvidvaskreglerne.

Editionsanmodning 104

Nærværende editionsbegæring vedrører det dokument, som danner grundlag for, at Bruun & Hjejle i advokatundersøgelsen skriver, at Danske Banks afdeling Group Compliance & AML oplyste et direktionsmedlem om nærmere forhold vedrørende den da lukkede non-resident portefølje.

Det efterspurgte dokument er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender, da det indeholder oplysninger om bankens kendskab til AML-mangler i den da lukkede non-resident portefølje, som har været så alvorlige, at de ifølge advokatundersøgelsen førte til antagelsen af et eksternt analysebureau.

Editionsanmodning 105

Nærværende editionsbegæring vedrører et internt notat af 17. marts 2017, som blev udarbejdet i forlængelse af, at banken af Berlingske blev orienteret om, at avisen ville publicere en artikel vedrørende Danske Banks involvering i den såkaldte "Russian Laundromat". Derudover vedrører denne editionsbegæring et referat fra den baltiske Executive Committee's møde den 21. marts 2017, som ligeledes omhandlede bankens involvering i Russian Laundromat.

Sagsøgerne gør gældende, at de efterspurgte dokumenter er af afgørende betydning for sagsøgernes anbringender, da de indeholder oplysninger om bankens involvering i hvidvask i den russiske hvidvaskningsmaskine. Dokumenterne skal belyse, om indholdet udgør tilstrækkeligt alvorlige faresignaler til, at banken – sammenholdt med den viden, banken allerede havde om hvidvaskskandalen – burde have iværksat en tilbundsgående undersøgelse af non-resident porteføljen på dette tidspunkt.

Editionsanmodning 106

I forlængelse af medieomtalen i marts 2017 af "Russian Laundromat" anmodede Finanstilsynet banken om yderligere oplysninger herom, og banken gav følgende en præsentation den 27. marts 2017 til Finanstilsynet af "Russian Laundromat" og non-resident porteføljen.

Præsentation til Finanstilsynet er af afgørende betydning for sagsøgernes anbringender, da præsentationen på et tidspunkt, hvor banken ikke havde oplyst markedet om bankens viden om hvidvaskskandalen eller iværksat en tilbundsgående undersøgelse, indeholdt oplysninger vedrørende netop hvidvask i non-resident porteføljen. Præsentationen er også væsentlig for sagsøgernes anbringende om, at banken ikke har givet fyldestgørende oplysninger til myndighederne om hvidvaskskandalen og derved har modvirket, at sagens oplysninger er kommet frem tidligere end sket.

Præsentationen er udtryk for den positive viden, som banken på koncernniveau (som minimum) havde om "Russian Laundromat", og de oplysninger om hvidvaskskandalen, som banken videreformidlede til Finanstilsynet på daværende tidspunkt. Der er ikke tale om et historisk tilbageblik til bankens interne forhold, men om bankens præsentation overfor tilsynsmyndigheden af en (antageligvis) mindre del af den samlede hvidvaskskandale, aktualiseret af mediernes (navnlig Berlingske Tidendes) afdækning af skandalen, som banken hidtil havde hemmeligholdt.

Det efterspurgte dokument har relevans for vurderingen af bankens positive minimumsviden om skandalen på daværende tidspunkt, herunder hvilke personer i banken som havde denne viden samt bankens utilstrækkelige orientering af Finanstilsynet, som medførte, at hvidvaskskandalens fulde omfang ikke blev offentliggjort til markedet tidligere end sket.

Editionsanmodning 107

"Russian Laundromat" blev diskuteret på et direktionsmøde i banken den 28. marts 2017. Ifølge advokatundersøgelsen, som kun helt summarisk omtaler mødet, anførte Group Legal på mødet, at det ikke var muligt at konkludere en-

deligt, men at den estiske filial tilsyneladende var blevet misbrugt til hvidvask i 2011-2014.

Mødet er ikke nærmere beskrevet i offentligt tilgængelige kilder, men det kan lægges til grund, at mødereferatet vil indeholde konkrete oplysninger om hvidvaskskandalen. Blandt andet fremgår det af advokatundersøgelsen, at direktionen på mødet blev orienteret om, at banken ser ud til at have været misbrugt til hvidvask i en treårig periode – og ikke blot har haft et flow af ”mistænkelige transaktioner”.

Referatet må antages at belyse direktionens nærmere viden om hvidvaskskandalen på daværende tidspunkt og er af afgørende betydning for sagsøgernes anbringende om, at banken havde intern viden herom på daværende tidspunkt.

Editionsanmodning 108

Nærværende editionsbegæring vedrører et notat udarbejdet af bankens estiske filial den 6. april 2017, som vedrører "Volonte and Azerbaijan case". Notatet blev videregivet til Group Legal og Group Compliance & AML. Det efterspurgte notat belyser bankens nærmere viden på daværende tidspunkt om transaktionerne via den estiske filial på kundeniveau smat volumen heraf og er derfor centralt for sagsøgernes anbringende om bankens interne viden om hvidvaskskandalen, herunder skandalens omfang.

Editionsanmodning 109

Nærværende editionsbegæring vedrører en tidslinje inkl. de medfølgende 121 bilag, som Danske Bank ifølge advokatundersøgelsen sendte til Finanstilsynet den 6. april 2017.

Sagsøgerne gør tilsvarende gældende, at denne præsentation (tidslinjen med bilag) er af afgørende betydning for sagsøgernes anbringender, da tidslinjen med bilag – på et tidspunkt, hvor banken ikke har oplyst markedet om sin viden om hvidvaskskandalen eller iværksat en tilbundsgående undersøgelse – indeholdt oplysninger vedrørende netop hvidvask i non-resident porteføljen.

Editionsanmodning 110

Nærværende editionsbegæring vedrører et dokument, formentlig udarbejdet af Danske Banks afdeling "Group Compliance", med rapportering til direktionen. Advokatundersøgelsen citerer rapporteringen, så det kan lægges til grund, at der er tale om et dokument.

Advokatundersøgelsen redegør ikke nærmere for indholdet af denne "rapportering", om end den må antages at indeholde centrale oplysninger om hvidvaskskandalen, da rapporteringen både vedrørte "the Estonian case" generelt, "Russian Laundromat" samt mere specifikke oplysninger om manglerne i den udenlandske filials "transaction monitoring", som er et af de helt centrale emner i forståelsen af hvidvaskskandalen. Rapporteringen er af afgørende betydning for sagsøgernes anbringender, da den på et tidspunkt, hvor banken endnu ikke havde oplyst markedet om dets viden om hvidvaskskandalen eller iværksat en tilbundsående undersøgelse, indeholdt centrale oplysninger vedrørende lige netop hvidvask i non-resident porteføljen.

Editionsanmodning 111

I forlængelse af mediernes afsløring af "Russian Laundromat" i marts 2017 modtog bankens bestyrelse til brug for bestyrelsesmøde den 27. april 2017 en opdatering om "the Estonian AML case". Denne opdatering belyser bankens viden om hvidvaskskandalen på bestyrelsesniveau på daværende tidspunkt. Advokatundersøgelsen redegør ikke yderligere for indholdet af referatet eller rapporteringen, men da der er tale om et bestyrelsesmøde, der omhandlede hvidvaskskandalen på et tidspunkt, hvor bankens ledelse havde modtaget betragtelige oplysninger om hvidvaskskandalen uden at give markedet tilstrækkelige oplysninger herom, gør sagsøgerne gældende, at referatet er af afgørende betydning for sagsøgernes anbringender.

Editionsanmodning 112

Nærværende editionsbegæring vedrører det præsentationsmateriale omhandlende Promontory Financial Groups rapport, som blev fremvist på møder i banken den 7., 9. og 20. juni 2017. Såfremt præsentationsmaterialet er det samme for de tre møder, begæres der naturligvis kun edition i dokumentet én gang. Derudover omfatter begæringen referaterne fra disse møder.

Advokatundersøgelsen redegør ikke for indholdet af rapporten eller præsentationsmaterialet, men oplyser, at både direktionen og bestyrelsen i Danske Bank modtog oplysninger herom. Præsentationsmaterialet, som må antages at indeholde oplysninger om rapporten, vil således medvirke til at belyse, både hvilken viden Danske Bank besad på det pågældende tidspunkt, og hvilken utilstrækkelig undersøgelse af non-resident porteføljen banken fik foretaget. Da det netop er oplysninger om omfanget, som markedet reagerede kraftigt på, taler dette for, at dokumentet indeholder intern viden, som banken, da den modtog rapporten i 2017, ikke meddelte markedet. I stedet var det Financial Times, der gjorde markedet bekendt med de i rapporten væsentligste forhold, og som følge heraf faldt Danske Banks aktiekurs også med over 10 kurspoint den 4. september 2018.

Præsentationsmaterialet samt mødereferaterne vil desuden belyse, om der internt i banken blev drøftet andre forhold vedrørende bankens viden om hvidvaskskandalen. Det er således også relevant at modtage præsentationsmaterialet samt mødereferaterne for at få klarlagt, hvorfor banken ikke iværksatte denne gennemgribende undersøgelse, da man modtog rapporten.

Sagsøgerne gør gældende, at de efterspurgte dokumenter er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender, da de indeholder oplysninger om omfanget af hvidvaskskandalen og dermed bankens viden om hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 113

I tillæg til begæring 112 (som bl.a. omhandler Promontory Financial Groups præsentationer af sine undersøgelser) omhandler denne begæring selve den af Promontory Financial Group udarbejdede rapport vedrørende den af Promontory Financial Group foretagne analyse.

Sagsøgerne gør gældende, at de to versioner af rapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender, da de indeholder væsentlige oplysninger om blandt andet omfanget af hvidvaskskandalen.

Editionsanmodning 114

Dokumentet omhandler Finanstilsynets anmodning af 25. september 2017 til banken om en skriftlig redegørelse vedrørende Aserbajdsjan-sagen, der som beskrevet ovenfor vedrørende editionsbegæring 108 forbandt flere mistænkelige transaktioner med Danske Bank.

Dokumentet belyser, hvilken viden banken kommunikerede til Finanstilsynet, at banken havde om Aserbajdsjan-sagen og generelt om håndteringen af hvidvaskområdet i filialen, og er dermed centralt for belysningen af bankens evt. interne viden om hvidvask-sagen på daværende tidspunkt.

Sagsøgerne har også begæret i edition i bankens svar på Finanstilsynets spørgsmål, jf. nedenfor vedrørende editionsbegæring 115. Såfremt Finanstilsynets spørgsmål fremgår af svarene fra banken, og editionsbegæringen vedrørende disse imødekommes, anmoder sagsøgerne ikke om edition i det samme to gange.

Editionsanmodning 115

I forlængelse af mediernes afsløring af "Azerbaijani Laundromat" i september 2017 stillede Finanstilsynets en række spørgsmål til banken herom ved brev af

25. september 2017. Banken svarede tilsynet ved brev af 16. september 2017. Dette svar, som begæringen vedrører, skal belyse, hvilken viden banken på daværende tidspunkt havde om hvidvask-skandalen. Dokumentet skal endvidere belyse, i hvilket omfang banken ikke gav fyldestgørende oplysninger til myndighederne og derved modvirkede, at sagens oplysninger kom frem tidligere end sket.

Editionsanmodning 116

Bankens svar af 16. oktober 2017 til Finanstilsynet vedrørende "Azerbaijani Laundromat", jf. begæring 115 ovenfor, havde Ole Andersen kommenteret på. Disse kommentarer, som begæringen vedrører, belyser hvilken viden, bestyrelsesformanden havde på daværende tidspunkt om hvidvask-skandalen.

Editionsanmodning 117

Fra medio marts 2017, hvor der var medieomtale af "Russian Laundromat", blev bestyrelsesformand Ole Andersen (ifølge bankens svar af 16. oktober 2017) på ugentlig basis opdateret om sagen af Thomas Borgen. Det er disse ugentlige opdateringer, hvilke belyser den administrerende direktørs viden og burde viden om hvidvask-skandalen på daværende tidspunkt, som begæringen omhandler.

Hvis det forholder sig således, at der ikke foreligger nogen form for skriftlig afrapportering fra Thomas Borgen til Ole Andersen – uanset den betydelige grad af væsentlighed, som sagen må have haft for banken, Thomas Borgen og Ole Andersen på daværende tidspunkt – opfordres banken til at oplyse, på hvilket nærmere grundlag det i advokatundersøgelsen er anført, at Thomas Borgen opdaterede Ole Andersen på ugentlig basis.

Hvis det anførte herom i advokatundersøgelsen er baseret på Bruun & Hjejles interviews af Ole Andersen, Thomas Borgen eller andre personer, opfordres banken til at fremlægge referater af de pågældende interviews.

Editionsanmodning 118

Dokumenterne omhandler Finanstilsynets notat "foreløbige vurderinger af Danske Banks ledelses involvering i hvidvask-sagen i den estiske filial" af 21. december 2017 samt de efterfølgende udarbejdede svar herpå, herunder revisionschefens svar af 6. februar 2018 og bestyrelsen og direktionens svar af 7. februar 2018.

Det kan udledes, at banken med Finanstilsynets udkast til afgørelse modtog oplysninger om alvorlige forhold omhandlende hvidvask i bankens estiske filial

samt om bankens håndtering heraf. Finanstilsynets foreløbige vurderinger såvel som bankens svar herpå belyser, hvilken viden banken på daværende tidspunkt havde om hvidvask-sagen og dermed tillige bankens evt. interne viden om hvidvask-sagen på daværende tidspunkt. De er derfor af central betydning for sagsøgernes anbringende om, at banken havde intern viden om hvidvask-sagen på daværende tidspunkt.

I tillæg hertil gøres gældende, at dokumenterne belyser det nærmere indhold af bankens kommunikation med myndighederne, og at denne er af væsentlig betydning for sagen, da banken ved ikke at give korrekte og fyldestgørende oplysninger til myndighederne reelt har berøvet myndighederne muligheden for at lave den relevante opfølgning, som ville have bragt oplysningerne om hvidvasksagen frem tidligere end sket.

Editionsanmodning 119

De efterspurgte dokumenter omhandler (tilsvarende begæring nr. 118) kommunikation mellem bankens ledelse og Finanstilsynet fra april 2017 og frem, der var foranlediget af medieomtalen af "Moldova-sagen" og "Aserbajdsjan-sagen", og som begge omhandlede omfattende hvidvask og begge involverede bankens estiske filial. Dokumenterne belyser bankens ledelses viden om hvidvask-sagen på daværende tidspunkt og er dermed centrale for sagsøgernes anbringende om, at banken havde intern viden om hvidvask-sagen på daværende tidspunkt. Endvidere belyser dokumenterne, hvilke oplysninger banken gav (og ikke gav) til myndighederne, hvilket er centralt for sagsøgernes anbringende om, at banken ved ikke at give tilstrækkelige oplysninger til myndighederne berøvede myndighederne mulighed for at lave den relevante opfølgning, som ville have bragt oplysningerne om hvidvasksagen frem tidligere end sket.

De efterspurgte dokumenter tager alle afsæt i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, som indeholdt alvorlig kritik af bankens ledelse og styring i hvidvask-sagen.

Det efterspurgte materiale belyser, hvilken viden banken kommunikerede til Finanstilsynet, og er dermed centralt for belysningen af bankens evt. interne viden om hvidvask-sagen. I tillæg hertil gøres det gældende, at dokumenterne belyser det nærmere indhold af bankens kommunikation med myndighederne, og at denne er af væsentlig betydning for sagen, da banken reelt har berøvet myndighederne muligheden for at lave den relevante opfølgning, som ville have bragt oplysningerne om hvidvasksagen frem tidligere end sket.

Særligt om de 265 sider mails og andre bilag bemærkes, at der er tale om dokumenter, som bankens advokater, der ledede bankens undersøgelser, havde selekteret og sendt til Finanstilsynet som dokumentation for bankens argumen-

tation i forhold til Finanstilsynets udkast til afgørelse af 12. marts 2018 (dvs. udkastet til afgørelsen af 3. maj 2018, sagens bilag 2). Denne afgørelse om bankens (mangelfulde) ledelse og styring i hvidvasksagen er central for sagsøgerens anbringende om bankens burde viden, og derfor er det faktum, som bankens ledelse har forsøgt at forsvare sig med (de 265 sider mails mv.), også centralt.

Hertil kommer, at de 265 sider mails og bilag mv. dokumenterer, hvor dybt banken på dette tidspunkt gravede i sagen på foranledning af pres fra Finanstilsynet – men fortsat uden at offentliggøre oplysninger til markedet om hvidvaskskandalen. De 265 sider mails mv. må derfor også antages at være væsentlige for sagsøgernes anbringende om bankens (specifikke) interne viden på daværende tidspunkt.

Editionsanmodning 120

I forlængelse af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, som indeholdt alvorlig kritik af bankens ledelse og styring i hvidvasksagen inkl. påtaler og påbud om at revurdere (forhøje) bankens solvensbehov, meddelte banken ultimo juni 2018 sine bemærkninger til Finanstilsynets afgørelse. Da advokatundersøgelsen ca. tre måneder senere blev offentliggjort, meddelte Finanstilsynet den 4. oktober 2018 påbud om yderligere revurdering (forhøjelse) af bankens solvensbehov. Bankens bemærkninger ultimo juni 2018 til Finanstilsynet, som efterspørges, skal dokumentere bankens refleksioner over og dermed viden om hvidvask-sagen ultimo juni 2018 og dermed også bankens evt. interne viden om hvidvask-sagen på daværende tidspunkt. Endvidere skal det efterspurgte dokument belyse baggrunden for, at Finanstilsynet tre måneder senere meddelte yderligere påbud om revurdering af bankens solvensbehov.

Det forhold, at advokatundersøgelsen blev offentliggjort ca. tre måneder senere, overflødiggør ikke fremlæggelsen af dokumentet, da intern viden, som opstår som led i en igangværende proces, også skal offentliggøres. I tillæg hertil gøres det gældende, at det nærmere indhold af bankens kommunikation med myndighederne er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringende om, at banken har berøvet myndighederne muligheden for at lave den relevante opfølgning, som ville have bragt oplysningerne om hvidvask-sagen frem tidligere end sket.

Danske Bank A/S har til støtte for påstanden om, at editionsanmodningerne ikke tages til følge, anført overordnet navnlig, at de ca. 200 verserende sager angår, om Danske Bank er erstatningsansvarlig vedrørende Estland-sagen for manglende oplysninger til markedet i henhold til værdipapirhandelsloven og markedsmisbrugsdirektivets bestemmelser om udsteders børsretlige oplysningspligt. Sagsøgerne har påstået at have lidt tab som følge af udviklingen i

Danske Banks aktiekurs i perioden fra 2013-2018. Sagsøgerne har siden sager-nes anlæg i marts 2019 fremsat 257 opfordringer og 155 editionsbegæring-er vedrørende en række forskellige dokumenter, herunder bestyrelses- og direk-tionsreferater og materiale i tilknytning hertil, revisionspapirer, korrespondan-ce med myndigheder, kundeoplysninger samt øvrige interne arbejdsdokumen-ter. Sagsøgerne har begrundet den brede vifte af editionsbegæring-er med et ønske om at kigge ind i Danske Banks "maskinrum". Danske Bank ønsker at medvirke til enhver rimelig og relevant oplysning af sagerne og har fremlagt en lang række oplysninger til besvarelse af sagsøgernes opfordringer. Danske Bank finder imidlertid ikke, at betingelserne for at besvare yderligere opfor-dringer og editionsbegæring-erne er opfyldt, og fremlæggelse af de efterspurgte dokumenter vil ikke være fremmende for sagernes afgørelse.

Sagsøgerne har som følge af advokatundersøgelsen, Finanstilsynets redegørel-se, Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 og øvrigt offentligt tilgængeligt mate-riale et sjældent godt indblik i Estland-sagen. De nærmere detaljer om overtræ-delser af hvidvaskloven eller ansvar herfor er ikke relevante for det fremsatte krav om manglende opfyldelse af den børsretlige oplysningspligt. I forhold til de fremsatte krav er de offentligt tilgængelige oplysninger tilstrækkelige til, at sagsøgerne kan redegøre for, hvilken viden, man gør gældende, udgør intern viden, og hvornår i den angivne periode oplysningerne efter sagsøgernes opfat-telse burde være givet til markedet. Dette har sagsøgerne fortsat ikke gjort.

Omfanget af og formålet med sagsøgernes editionsbegæring-er har mest af alt karakter af et amerikansk "discovery"-system, hvor der generelt gives en meget bred adgang til internt materiale, og efterlader indtryk af en undersøgelses-mæssigt præget gennemgang af et meget betydeligt materiale, der vedrører Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser. En sådan bred vifte af edi-tionsbegæring-er af undersøgelsesmæssig karakter harmonerer ikke med dansk retspraksis og retstradition. Der stilles i praksis krav om, at den part, der søger at få udleveret dokumenter, skal godtgøre den konkrete relevans for hvert en-kelt dokument, ligesom der efter praksis er en særdeles restriktiv tilgang til at pålægge en part at fremlægge interne og fortrolige dokumenter. Et editionspå-læg på ovenstående grundlag er uden fortilfælde og indebærer, at landsretten gøres til en "undersøgelseskommission" til efterprøvelse af de oplysninger, der allerede foreligger i sagen.

Imødekommelse af sagsøgernes editionsbegæring-er vil medføre en vidtløftig-gørelse af sagen og forlænge dens forløb. Det foreløbigt identificerede materiale andrager ca. 10.000-15.000 sider. En lempelig tilgang til edition i strid med praksis vil således føre til en væsentlig forøgelse af bilagsmateriale og forvent-ligt til en forsinkelse af sagernes afgørelse, der ikke er i nogen af parternes in-teresse.

Sagsøgernes synspunkt om, at sagernes karakter skulle begrunde et særligt behov for edition, må afvises. Retsplejelovens betingelser for edition finder anvendelse på alle civile sager, og efter retspraksis er der ikke grundlag for at sondre mellem forskellige sagstyper. Hensynet til oplysning af en sag om påståede manglende oplysninger til børsmarkedet adskiller sig ikke fundamentalt fra andre erstatningssager, herunder sager om ledelses- og rådgiveransvar, hvor sagsøger ønsker adgang til sagsøgtes dokumenter, og bevisbyrden påhviler også i disse sager sagsøger. Denne byrde kan ikke vendes via et omfattende editionskatalog. Det er derfor betænkeligt at udvide adgangen til edition i oplysningsforpligtelsessager. Oplysningsforpligtelsessager vil ofte, modsat denne sag, vedrøre virksomheders ændrede finansielle forventninger. Edition i en sådan sag vedrører følsomme oplysninger om konkurrence og strategiske forhold. En sådan udvidet adgang er hverken hensigtsmæssig eller nødvendig og vil udgøre et brud med dansk procesret og tradition.

Edition forudsætter, at sagsøgerne peger på, hvilke konkrete kendsgerninger af betydning for sagsøgernes specifikke anbringender dokumenterne skal bevise. Retspraksis vedrørende edition er restriktiv, og det er ikke tilstrækkeligt til at begrunde edition, at et anbringende er gjort gældende. Der gælder således både et krav om sandsynliggørelse af det retlige grundlag, hvorpå kravet støttes, og konkretisering af de faktiske omstændigheder. Sagsøgernes editionsbegæring opfylder ikke disse betingelser.

Sagsøgernes beskrivelse af de kendsgerninger, der skal belyses, er for samtlige editionsbegæring opræcise og brede og opfylder ikke editionsreglernes bestemthedskrav. Sagsøgerne har for flere af editionsbegæringerne "puljet" beskrivelsen af de kendsgerninger, der er, hvilket i sig selv indebærer, at editionsreglernes bestemthedskrav ikke er opfyldt for hver enkelt af disse puljede editionsbegæring.

De rejste krav støttes på anbringender om overtrædelse af oplysningspligten til børsmarkedet og et deraf afledt erstatningsansvar for Danske Bank. Sagsøgernes helt overordnede synspunkt synes at være, at Danske Bank kan gøres erstatningsansvarlig som følge af, at banken burde have tilegnet sig viden om hvidvasksagens omfang på et tidligere tidspunkt. Bankens oplysningspligt omfatter imidlertid ikke ansvar for burde viden, men forudsætter at de oplysninger, som man hævder skulle være delt med markedet, var (i) specifikke, (ii) ikke var offentligt kendte, (iii) måtte antages mærkbart at kunne påvirke kursen, og (iv) var kendt af ledelsespersoner, som det påhvilede at sikre offentliggørelse. Det bestrides således, at der kan rejses krav ud fra en burde-viden standard. Et retligt ansvar for selskabet for al viden, som findes et hvilket som helst sted i organisationen, vil reelt indebære et objektivi ansvar for overholdelse af oplysningspligten. En sådan ansvarsnorm finder ikke støtte. Tværtimod følger det af Finanstilsynets vejledning nr. 9973 af 9. oktober 2017, at "ledelsen har et vist

råderum til at foretage et skøn over mulig intern viden", hvilket forudsætter, at den pågældende viden er kommet til ledelsens kendskab.

Ansvar forudsætter dermed, at sagsøgerne peger på helt specifikke oplysninger, som i sig selv eller tilsammen kan antages at være egnet til at påvirke markedskursen, og som ikke allerede var offentligt kendte, samt hvornår sagsøgerne mener, at disse skulle være offentliggjort, jf. (i)-(iii) ovenfor. Disse forhold kan sagsøgerne præcisere ud fra alle de oplysninger, som allerede er en del af sagen. Tilbage kunne stå betingelsen, (iv) om ledelsespersoner havde det fornødne kendskab til specifikke, mærkbart kurspåvirkende oplysninger. Til denne sidste betingelse om viden hos de relevante personer kan det ikke afvises, at der er behov for oplysning af sagen, der rækker ud over allerede offentligt tilgængelige oplysninger, enten via frivillig opfyldelse af opfordringer eller edition. Danske Banks synspunkt er imidlertid, at edition i interne, fortrolige dokumenter må forudsætte, at sagsøgerne præciserer de konkrete påståede ansvarspådragende undladelser, dvs. hvilken ikke offentliggjort viden, der var tilstrækkelig specifik og måtte antages at være mærkbart kurspåvirkende. Edition på det nuværende stadie af sagen, hvor denne præcisering ikke er sket, har karakter af en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang med henblik på at etablere et ansvarsgrundlag. Dette er hverken hjemlet i eller formålet med editionsreglerne. Sagsøgernes synspunkt om, at der forelå en række "faresignaler", som burde have ført til, at Danske Bank foretog yderligere undersøgelser, og som ville have sikret, at oplysninger om omfanget af Estland-sagen kom for en dag tidligere end sket, rejser spørgsmål om ledelsens ageren. Sådanne synspunkter støtter ikke, at et krav kan indtales direkte overfor Danske Bank.

Det kan udledes af retspraksis, at der må udvises tilbageholdenhed med at tillade edition, særligt hvis det er uklart, om dokumenterne er relevante for den endelige afgørelse af sagen. Dette skyldes, at edition ellers kan indebære en forhåndsvurdering af sagens materielle spørgsmål grundet den processuelle skadevirkning, der er knyttet til manglende opfyldelse af editionspålæg. I denne sag vil edition på baggrund af et usikkert retligt grundlag indebære en forhåndsvurdering af sagens materielle spørgsmål og reelt resultere i en de facto omvendt bevisbyrde.

Samtlige editionsbegæring, som sagsøgerne aktuelt har fremsat, angår dokumenter af intern og fortrolig karakter, der i medfør af fast retspraksis samt lov om finansiel virksomhed § 117 og selskabslovens § 132 er underlagt fortrolighed. Det samme er tilfældet for Danske Banks korrespondance med myndigheder, jf. lov om finansiel virksomhed § 354 samt den estiske lov om tilsyn med finansielle virksomheder § 54. Dokumenter af intern og fortrolig karakter kan ikke kræves fremlagt, med mindre særlige omstændigheder taler herfor. Det påhviler derfor sagsøgerne at sandsynliggøre, at der skulle foreligge særligt

tungtvejende hensyn til støtte for, at det altovervejende udgangspunkt om fortrolighed bør tilsidesættes. Denne bevisbyrde har sagsøgerne ikke løftet.

Sagsøgernes synspunkt om, at der ikke længere er et beskyttelseshensyn at tage til Danske Bank i forhold til de efterspurgte dokumenter, herunder da den estiske filial er blevet nedlukket, bestrides. Den omstændighed, at dokumenterne ligger langt tilbage i tid, kan ikke i sig selv begrunde, at fortroligheden tilsidesættes. Der gælder ingen tidsmæssig begrænsning i beskyttelsen af fortrolige oplysninger og forretnings- og driftshemmeligheder generelt eller efter retspraksis, jf. lov om finansiel virksomhed § 117 og selskabsloven § 132. Der er derfor ikke grundlag for at bortse fra fortroligheden, herunder for kundeforhold der er afsluttet, eller at tillægge det betydning, at den estiske filial efterfølgende er blevet lukket.

Edition skal ikke imødekommes, hvis beviset kan føres på en anden måde, herunder ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har ikke godtgjort, at beviset ikke kan føres på anden måde, og sagens omstændigheder taler også imod en sådan konklusion. Det er helt sædvanligt, at vidneforklaringer afgives en årrække efter, at begivenhederne har fundet sted, og sagsøgernes anbringende om, at bevistemaerne ikke kan belyses ved vidneforklaringer, bestrides derfor. Sagsøgerne har indkaldt 74 vidner. Advokatundersøgelsen, Finanstilsynets redegørelse og anden offentlig tilgængelig information indeholder en detaljeret gennemgang af det faktiske forløb i hele den "relevante periode" og giver et tilstrækkeligt grundlag for afhøring af relevante vidner.

Danske Bank gør ikke gældende, at advokatundersøgelsen medfører, at editionsbegæringerne ikke kan imødekommes, fordi denne undersøgelse udgør tilstrækkeligt bevisgrundlag i sagskomplekset, men omvendt bestrides det, at advokatundersøgelsen giver grundlag for en udvidet adgang til edition. Det bør ikke lægges Danske Bank til last i forbindelse med spørgsmålet om edition, at Danske Bank har offentliggjort flere oplysninger, end hvad banken har været forpligtet til. Advokatundersøgelsen er undergivet domstolenes frie bevisvurdering, og sagsøgernes krav fordrer ikke, at den interne undersøgelse skal efterprøves, da denne vedrører overtrædelse af hvidvasklovgivning og ikke den børsretlige oplysningspligt. En udvidet adgang til edition som følge af, at visse dokumenter er omtalt og i et vist omfang refereret i en advokatundersøgelse, som er gennemført på foranledning af Danske Bank, vil fratage virksomheders incitament til udvise øget transparens over for offentligheden.

Danske Bank gør overordnet gældende, at sagsøgernes editionsbegæring udgør overflødig bevisførelse og bør afvises, herunder navnlig fordi de efterspurgte dokumenter ikke er relevante for sagens anbringender om manglende oplysninger til børsmarkedet, idet de ligger uden for den angivne relevante periode og allerede er beskrevet i offentligt tilgængeligt materiale. Editionsbegæring-

ne må ses i forhold til det påståede ansvarsgrundlag og de anbringender, der er anført til støtte for kravet. Sagsøgerne kan ikke ved brede ukonkrete anbringender om ansvarspådragende adfærd i en længere periode iværksætte en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang af interne og fortrolige dokumenter. Samtlige sagsøgernes editionsbegæringer vedrører Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser, som sagsøgerne ikke gør gældende som ansvarsgrundlag. Sagsøgernes editionsbegæringer har derfor ikke betydning for en sag om Danske Banks børsretlige oplysningsforpligtelser og udgør derfor overflødig bevisførelse, jf. retsplejelovens § 341. I medfør af fast retspraksis kan der ikke meddeles editionspålæg i overlappende dokumenter. En række af sagsøgernes begæringer søger at belyse samme forhold og kan allerede derfor ikke tillades.

Danske Bank A/S har om de konkrete editionsanmodninger anført navnlig:

Editionsanmodning 1

Sagsøgerne har ikke peget på et konkret anbringende, som dokumenterne skulle være af relevans for, men alene henvist til, at dokumenterne "belyser, hvilken viden Danske Bank [havde] på topledelsesniveau", og at dokumenterne skal underbygge det faktuelle forløb. Sagsøgernes generelle og brede formålsangivelse opfylder ikke kravene til formålsbestemthed og konkretisering. Sagsøgerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår. Sagsøgernes anmodning om "det materiale som dannede grundlag for de omtalte drøftelser i direktionen hhv. bestyrelsen" er for bred og upræcis.

Dokumenterne er underlagt en særlig fortrolighed, idet de er omfattet af det danske finanstilsyns skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354 og det estiske finanstilsyns tavshedspligt, jf. den estiske lov om tilsyn med finansielle virksomheder § 54.

Sagsøgerne har vedrørende dokumenternes relevans henvist til, at "hændelsesforløbet omkring henvendelsen fra russiske centralbank i 2007 førte til, at bankens egen advokat vurderede, at Danske Bank havde "en reel mulighed for at fastslå, at non-resident porteføljen indebar mistænkelig aktivitet". Det er uden relevans for sagen, allerede fordi sagsøgerne ikke har gjort Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser gældende som ansvarsgrundlag. Af samme grund er det også irrelevant, om det skulle have givet anledning til undersøgelser, da en evt. undersøgelsespligt alene følger af hvidvasklovgivningen.

Forløbet i forbindelse med det estiske finanstilsyns inspektionsbesøg i Sampo Bank i 2007 er beskrevet i advokatundersøgelsen. Der er ikke holdepunkter for at antage, at dokumenterne i øvrigt skulle indeholde oplysninger af afgørende betydning for sagen. Forløbet er også beskrevet i Finanstilsynets redegørelse af

28. januar 2019, der må antages at være en "objektiv og partsneutral kilde". De efterspurgte dokumenter falder uden for sagsøgernes angivne "relevante periode". Den omstændighed, at forholdene ligger mange år tilbage i tid, kan ikke i sig selv begrunde, at beviset ikke kan føres på anden måde.

Editionsanmodning 2

Sagsøgerne har ikke peget på et konkret anbringende, som dokumenterne skulle være af relevans for, men alene henvist til, at dokumenterne skal belyse, hvilken viden Danske Bank havde i efteråret 2012. Sagsøgerne har forsømt at pege på, hvilke konkrete oplysninger Danske Bank skulle have offentliggjort på et tidligere tidspunkt, men alene gjorde gældende, at Estland-sagen i sig selv skulle medføre et brud på Danske Banks oplysningsforpligtelser. Et sådant bredt anbringende er ikke tilstrækkeligt til, at der kan tillades edition. Sagsøgerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår.

Dokumenterne er interne og fortrolige arbejdsdokumenter omfattet af lov om finansiel virksomhed § 117 og selskabslovens § 132, og sagsøgerne har ikke påvist, at der foreligger "ganske særlige omstændigheder" til støtte for, at dokumenterne undtagelsesvist kan kræves fremlagt. Det forhold, at Danske Bank ikke åbnede en filial i New York, har ingen betydning for, hvorvidt dokumenterne udgør interne og fortrolige arbejdsdokumenter, da fortrolighed ikke er underlagt begrænsninger.

Handlingsplanerne, der vedrørte hvidvask, er uden relevans for sagen, idet Danske Banks hvidvaskforpligtelser ikke er gjort gældende som ansvarsgrundlag. Af samme grunde er det også irrelevant, om det skulle have givet anledning til undersøgelser, da en evt. undersøgelsespligt alene følger af hvidvasklovgivningen. Forløbet er allerede beskrevet i offentligt tilgængeligt materiale og udgør derfor overflødig bevis, jf. retsplejelovens § 341. De efterspurgte dokumenter falder i øvrigt uden for sagsøgernes angivne "relevante periode".

Sagsøgerne kan afhøre vidnerne om begivenhederne ud fra beskrivelsen i offentligt tilgængelige kilder inden for retsplejelovens rammer. Dokumenterne omhandler ikke den estiske filial specifikt, men hele Danske Bank-koncernen. Sagsøgerne har anmodet om fire forskellige dokumenter, der alle skal belyse samme kendsgerninger. Dokumenterne udgør dermed overlappende bevis, der ikke kan kræves fremlagt.

Editionsanmodning 3

Sagsøgerne har ikke peget på et konkret anbringende, som dokumentet skulle være af relevans for, men alene henvist til, at dokumenterne skal belyse, "hvilken viden koncipisterne af dokumentet samt deltagerne i mødet havde". Sagsø-

gerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår. Det er ikke tilstrækkeligt, at sagsøgerne har henvist til, at forløbet skulle udgøre et "faresignal", uden at pege på hvilke konkrete oplysninger Danske Bank skulle have offentliggjort på et tidligere tidspunkt. Sagsøgerne har alene gjort gældende, at Estland-sagen i sig selv skulle medføre et brud på Danske Banks oplysningsforpligtelser. Et sådant bredt anbringende er ikke tilstrækkeligt til, at der kan tillades edition.

Dokumentet er et internt og fortroligt arbejdsdokument omfattet af lov om finansiel virksomhed § 117 og selskabsloven § 132, og sagsøgerne har ikke påvist, at der foreligger "ganske særlige omstændigheder" til støtte for, at dokumentet undtagelsesvist kan kræves fremlagt. Sagsøgernes synspunkt om, at der ikke er noget, der tyder på, at det efterspurgte indeholder oplysninger om kunders forhold eller bankens forhold, der har en beskyttelsesværdig interesse, kan ikke tillægges betydning. Alle oplysninger om Danske Banks virksomhed er beskyttet i medfør af reglerne om fortrolighed, og denne beskyttelse er ikke underlagt tidsmæssig begrænsning.

Sagsøgerne har ikke godtgjort, at beviset ikke kan føres på anden måde, hvorfor editionsbegæringen som det klare udgangspunkt ikke kan imødekommes.

Anmodningen udgør i øvrigt overflødig bevisførelse, jf. retsplejelovens § 341, da det efterspurgte dokument vedrører Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser, hvilket sagsøgerne ikke har gjort gældende som ansvarsgrundlag. Forløbet i forbindelse med JPMorgans opsigelse af korrespondentbankforholdet udgør ikke et centralt bevistema i sagen, da forløbet vedrører Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser. Af samme grund er det også irrelevant, om det skulle have givet anledning til undersøgelser, da en evt. undersøgelsespligt alene følger af hvidvasklovgivningen.

Editionsanmodning 4

Sagsøgerne har henvist til, at notatet " belyser, hvilken viden Danske Bank havde", og at notatet skal underbygge det faktuelle forløb. Sagsøgernes generelle og brede formålsangivelse opfylder ikke kravene til formålsbestemthed og konkretisering. Sagsøgerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår. Det er ikke tilstrækkeligt, at sagsøgerne har henvist til, at forløbet skulle udgøre et "faresignal", uden at pege på hvilke konkrete oplysninger Danske Bank skulle have offentliggjort på et tidligere tidspunkt. Sagsøgerne har alene gjort gældende, at Estland-sagen i sig selv skulle medføre et brud på Danske Banks oplysningsforpligtelser. Et sådant bredt anbringende er ikke tilstrækkeligt til, at der kan tillades edition. Henvisningen til, at Deutsche Bank i 2017 modtog en bøde, er ikke relevant for, hvorvidt betingelserne

for edition er opfyldt i denne sag og medvirker ikke til, at sagsøgerne har angivet de kendsgerninger, som dokumentet skal belyse.

Dokumentet er et internt og fortroligt arbejdsdokument omfattet af lov om finansiel virksomhed § 117 og selskabslovens § 132, og sagsøgerne har ikke påvist, at der foreligger "ganske særlige omstændigheder" til støtte for, at dokumentet undtagelsesvist kan kræves fremlagt. Sagsøgerne har heller ikke godtgjort, at beviset ikke kan føres på anden måde, hvorfor editionsbegæringen som det klare udgangspunkt ikke kan imødekommes.

Der er ikke holdepunkter for at antage, at notatet, som er beskrevet i advokatundersøgelsen, i øvrigt skulle indeholde oplysninger af afgørende betydning for sagen, navnlig da notatet udelukkende belyste "a solution for ten customers in our Non-resident Intermediaries segment" og dermed angik Danske Banks hvidvaskforpligtelser, der ikke påberåbes som ansvarsgrundlag af sagsøgerne.

Anmodningen udgør således overflødig bevisførelse, jf. retsplejelovens § 341.

Editionsanmodning 5

Sagsøgerne har ikke peget på et konkret anbringende, som præsentationen skulle være af relevans for, men alene henvist til, at præsentationen "belyser, hvilken viden koncipisterne og modtagerne af dokumentet havde", og at præsentationen skal underbygge det faktuelle forløb. Sagsøgernes generelle og brede formålsangivelse opfylder ikke kravene til formålsbestemthed og konkretisering. Det er ikke tilstrækkeligt, at sagsøgerne har henvist til, at forløbet skulle udgøre et "faresignal", uden at pege på, hvilke konkrete oplysninger Danske Bank skulle have offentliggjort på et tidligere tidspunkt. Sagsøgerne har alene gjort gældende, at Estland-sagen i sig selv skulle medføre et brud på Danske Banks oplysningsforpligtelser. Et sådant bredt anbringende er ikke tilstrækkeligt til, at der kan tillades edition.

Der er tale om fortroligt revisionsmateriale, der nyder en særlig beskyttelse. Præsentationen er beskrevet i advokatundersøgelsen, og der er ikke holdepunkter for, at præsentationen i øvrigt skulle indeholde oplysninger af afgørende betydning for sagen. Forløbet er også beskrevet i Finanstilsynets redegørelse af 28. januar 2019, der må antages at være en "objektiv og partsneutral kilde". Forholdene kan i øvrigt belyses ved vidneforklaringer, hvorefter en editionsbegæring som det klare udgangspunkt ikke imødekommes.

Sagsøgerne har anført, at præsentationen skal belyse "den estiske filials (manglende) overholdelse af hvidvaskreglerne" og "den mistænkeligt store indtjening, som den estiske filials mistænkelige højrisikokunder medførte, samt hvilke faresignaler vedrørende andre dele af hvidvaskskandalen, som Danske Bank

modtog allerede i 2013". Det er uden relevans for sagen, allerede fordi sagsøgerne ikke har gjort Danske Banks hvidvaskforpligtelser gældende som ansvarsgrundlag. Af samme grund er det også irrelevant, om det skulle have givet anledning til undersøgelser, da en evt. undersøgelsespligt alene følger af hvidvasklovgivningen.

Editionsanmodning 6

Sagsøgerne har ikke peget på et konkret anbringende, som rapporten skulle være af relevans for, men alene henvist til, at rapporten "er af væsentlig betydning for at fastslå, hvilken viden, banken lå inde med senest den 27. december 2013", og at rapporten skal underbygge det faktuelle forløb.

Sagsøgernes generelle og brede formålsangivelse opfylder ikke kravene til formålsbestemthed og konkretisering. Sagsøgerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår. Det er ikke tilstrækkeligt, at sagsøgerne har henvist til, at forløbet skulle udgøre et "faresignal", uden at pege på hvilke konkrete oplysninger Danske Bank skulle have offentliggjort på et tidligere tidspunkt. Sagsøgerne har alene gjort gældende, at Estland-sagen i sig selv skulle medføre et brud på Danske Banks oplysningsforpligtelser. Et sådant bredt anbringende er ikke tilstrækkeligt til, at der kan tillades edition.

Dokumentet er et internt og fortroligt arbejdsdokument omfattet af lov om finansiel virksomhed § 117 og selskabslovens § 132, og sagsøgerne har ikke påvist, at der foreligger "ganske særlige omstændigheder" til støtte for, at dokumentet undtagelsesvist kan kræves fremlagt. Den omstændighed, at dele af oplysningerne indeholdt i rapporten er offentligheden bekendt, medfører ikke, at rapporten i sin helhed mister sin fortrolige karakter.

Forholdene kan i øvrigt belyses ved vidneforklaringer, hvorfor en editionsbegæring som det klare udgangspunkt ikke imødekommes. Sagsøgerne kan afhøre vidnerne om begivenhederne ud fra beskrivelsen i offentligt tilgængelige kilder inden for retsplejelovens rammer. Howard Wilkinson har allerede afgivet detaljerede udsagn for EU Parlamentet og Folketinget, og det kan ikke tillægges betydning, hvorvidt Howard Wilkinson ønsker at afgive vidneforklaring.

Anmodningen udgør overflødig bevisførelse, jf. retsplejelovens § 341, da det efterspurgte dokument vedrører Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser, hvilket sagsøgerne ikke har gjort gældende som ansvarsgrundlag. Det bestrides, at "oplysninger om non-resident porteføljen, herunder især oplysninger om, at reglerne om hvidvaskforebyggelse øjensynligt ikke blev overholdt i relation til kunderne i denne portefølje", skulle udgøre et centralt bevisstema i sagen, da det vedrører Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser. Whistleblowerrapporten kan derfor ikke antages at indeholde oplysning-

ger af afgørende betydning for sagen. Af samme grund er det også irrelevant, om det skulle have givet anledning til undersøgelser, da en evt. undersøgelsespligt alene følger af hvidvasklovgivningen. Det er ikke relevant for sagsøgernes anbringender, at dokumentet angiveligt er nødvendigt for vurderingen af "bankens culpa, som skal foretages i denne sag". Synspunktet må afvises, allerede fordi sagsøgerne ikke gør culpaansvar for manglende undersøgelser i medfør af hvidvasklovgivningen gældende som ansvarsgrundlag. Sagsøgerne synes også at anerkende, at editionsbegæringen overlapper med øvrige editionsbegæring og derved udgør overflødig bevis, idet den har "tilknytning til en række af de øvrige editionsbegæring.

Editionsanmodning 7-9

Sagsøgerne har ikke peget på et konkret anbringende, som dokumenterne skulle være af relevans for, men alene henvist til, at dokumenterne skal belyse hvorvidt " banken iagttog sine anti-hvidvaskforpligtelser over for en kunde af denne karakter ", og at dokumenterne skal underbygge det faktuelle forløb. Sagsøgernes generelle og brede formålsangivelse opfylder ikke kravene til formålsbestemthed og konkretisering. Sagsøgerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår. Sagsøgernes anmodning er for bred og upræcis.

Kundeoplysninger nyder en særlig beskyttelse i medfør af lov om finansiel virksomhed § 117. Sagsøgernes synspunkt om, at eventuelle kundeoplysninger kan ekstraheres, kan ikke lægges betydning, da dokumenterne er underlagt fortrolighed i deres helhed. Sagsøgernes synspunkt om, at det er offentligt kendt, at Lantana Trade LLP var kunde i den estiske filial, kan ikke føre til et andet resultat, da de efterspurgte oplysninger ikke er offentligt kendt og dermed utvivlsomt fortsat er underlagt tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 117. Den omstændighed, at selskabet efterfølgende er blevet opløst, er uden relevans, idet beskyttelsen i medfør af lov om finansiel virksomhed § 117 ikke er underlagt tidsmæssig begrænsning.

Danske Banks håndtering af hvidvaskforpligtelser er beskrevet i advokatundersøgelsen, og der er ikke holdepunkter for at antage, at dokumenterne i øvrigt skulle indeholde oplysninger af afgørende betydning for sagen, navnlig da materialet angår Danske Banks hvidvaskforpligtelser, som ikke påberåbes som ansvarsgrundlag af sagsøgerne. Sagsøgerne har anført, at dokumenterne vedrørende selskabet Lantana Trade LLP skal "belyse det grundlæggende bag bankens hvidvaskskandale" og Deutsche Bank og New York State Department of Financial Services vurdering af kunderne i den estiske filial. Det er uden relevans for sagen, allerede fordi sagsøgerne ikke har gjort Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser gældende som ansvarsgrundlag. Af samme

grund er det også irrelevant, om det skulle have givet anledning til undersøgelser, da en evt. undersøgelsespligt alene følger af hvidvasklovgivningen.

Editionsanmodning 10

Sagsøgerne har ikke peget på et konkret anbringende, som det efterspurgte audit letter skulle være af relevans for, men alene henvist til det faktuelle forløb, som dokumentet angiveligt skal underbygge. Sagsøgernes generelle og brede formålsangivelse opfylder ikke kravene til formålsbestemthed og konkretisering. Sagsøgerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår. Sagsøgerne har alene gjort gældende, at Estland-sagen i sig selv skulle medføre et brud på Danske Banks oplysningsforpligtelser. Et sådant bredt anbringende er ikke tilstrækkeligt til, at der kan tillades edition.

Der er tale om fortroligt revisionsmateriale, der nyder en særlig beskyttelse. Sagsøgernes synspunkt om, at eventuelle kundeoplysninger kan ekstraheres, kan ikke tillægges betydning, da dokumentet er underlagt fortrolighed i sin helhed.

Begivenhederne kan belyses ved vidneforklaringer, hvorfor en editionsbegæring som det klare udgangspunkt ikke imødekommes. Sagsøgerne kan afhøre vidnerne om begivenhederne ud fra beskrivelsen i offentligt tilgængelige kilder inden for retsplejelovens rammer. Den omstændighed, at forholdene ligger mange år tilbage i tid, kan ikke i sig selv begrunde, at beviset ikke kan føres på anden måde.

Forløbet er allerede beskrevet i offentligt tilgængeligt materiale og udgør derfor overflødig bevis, jf. retsplejelovens § 341. Audit letter af 7. februar 2014 er beskrevet i advokatundersøgelsen, og der er ikke holdepunkter for at antage, at revisionsdokumentet i øvrigt skulle indeholde oplysninger af afgørende betydning for sagen. Forløbet er også beskrevet i Finanstilsynets redegørelse af 28. januar 2019, der må antages at være en "objektiv og partsneutral kilde".

Sagsøgerne har henvist til, at dokumentet skal belyse "de anførte overtrædelser af den dagældende hvidvasklovgivning". Allerede fordi sagsøgerne ikke har gjort Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser gældende som ansvarsgrundlag, er begæringen ikke relevant. Af samme grund er det også irrelevant, om det skulle have givet anledning til undersøgelser, da en evt. undersøgelsespligt alene følger af hvidvasklovgivningen.

Editionsanmodning 11

Sagsøgerne har ikke peget på et konkret anbringende, som mødereferatet skulle være af relevans for, men alene henvist til, at mødereferatet " belyser, hvilken

viden koncipisterne samt modtagerne af referatet samt deltagerne på mødet havde". Sagsøgernes generelle og brede formålsangivelse opfylder ikke kravene til formålsbestemthed og konkretisering. Sagsøgerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår. Sagsøgerne har ikke nærmere konkretiseret de kendsgerninger, som mødereferatet skal belyse, men alene henvist til en række faktiske omstændigheder vedrørende arbejdsgruppens handlingspunkter i forbindelse med whistleblowerens påstande.

Dokumentet er et internt og fortroligt arbejdsdokument omfattet af lov om finansiel virksomhed § 117, og sagsøgerne har ikke påvist, at der foreligger "ganske særlige omstændigheder" til støtte for, at dokumentet undtagelsesvist kan kræves fremlagt. Der er tale om fortroligt revisionsmateriale, der nyder en særlig beskyttelse.

Begivenhederne kan belyses ved vidneforklaringer, hvorfor en editionsbegæring som det klare udgangspunkt ikke imødekommes. Den omstændighed, at forholdene ligger mange år tilbage i tid, kan ikke i sig selv begrunde, at beviset ikke kan føres på anden måde.

Forløbet er allerede beskrevet i offentligt tilgængeligt materiale og udgør derfor overflødig bevis, jf. retsplejelovens § 341. Mødereferatet er beskrevet i advokatundersøgelsen, og der er ikke holdepunkter for at antage, at revisionsdokumentet i øvrigt skulle indeholde oplysninger af afgørende betydning for sagen. Forløbet er også beskrevet i Finanstilsynets redegørelse af 28. januar 2019, der må antages at være en "objektiv og partsneutral kilde". Anmodningen udgør i øvrigt også overflødig bevisførelse, da det efterspurgte dokument vedrører Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser, hvilket sagsøgerne ikke har gjort gældende som ansvarsgrundlag.

Editionsanmodning 12

Sagsøgerne har ikke peget på et konkret anbringende, som statusrapporten skulle være af relevans for, men alene henvist til, at statusrapporten "belyser, hvilken viden koncipisterne samt modtagerne af dokumentet havde", og at statusrapporten skal underbygge det faktuelle forløb. Sagsøgernes generelle og brede formålsangivelse opfylder ikke kravene til formålsbestemthed og konkretisering. Sagsøgerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår. Sagsøgerne har alene gjort gældende, at Estland-sagen i sig selv skulle medføre et brud på Danske Banks oplysningsforpligtelser. Et sådant bredt anbringende er ikke tilstrækkeligt til, at der kan tillades edition.

Dokumentet er et internt og fortroligt arbejdsdokument omfattet af lov om finansiel virksomhed § 117 og selskabslovens § 132. Der er tale om fortroligt revisionsmateriale, der nyder en særlig beskyttelse.

Begivenhederne kan belyses ved vidneforklaringer, hvorfor en editionsbegæring som det klare udgangspunkt ikke imødekommes. Sagsøgerne kan afhøre vidnerne om begivenhederne ud fra beskrivelsen i offentligt tilgængelige kilder inden for retsplejelovens rammer.

Forløbet er allerede beskrevet i offentligt tilgængeligt materiale og udgør derfor overflødig bevis, jf. retsplejelovens § 341. Statusrapporten er beskrevet i advokatundersøgelsen, og der er ikke holdepunkter for at antage, at revisionsdokumentet i øvrigt skulle indeholde oplysninger af afgørende betydning for sagen. Forløbet er også beskrevet i Finanstilsynets redegørelse af 28. januar 2019, der må antages at være en "objektiv og partsneutral kilde". Anmodningen udgør i øvrigt også overflødig bevisførelse, da det efterspurgte dokument vedrører Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser, hvilket sagsøgerne ikke har gjort gældende som ansvarsgrundlag.

Editionsanmodning 13

Sagsøgerne har ikke peget på et konkret anbringende, som mødereferatet skulle være af relevans for, men alene henvist til, at mødereferatet belyser, hvilken viden koncipisterne samt modtagerne af dokumentet havde, og at mødereferatet skal underbygge det faktuelle forløb. Sagsøgernes generelle og brede formålsangivelse opfylder ikke kravene til formålsbestemthed og konkretisering. Sagsøgerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår. Der er tale om fortroligt revisionsmateriale, der nyder en særlig beskyttelse. Sagsøgernes synspunkt om, at eventuelle kundeoplysninger kan ekstraheres, kan ikke lægges betydning, da dokumentet er underlagt fortrolighed i sin helhed.

Begivenhederne kan belyses ved vidneforklaringer, hvorfor en editionsbegæring som det klare udgangspunkt ikke skal imødekommes.

Mødereferatet er beskrevet i advokatundersøgelsen, og der er ikke holdepunkter for at antage, at mødereferatet i øvrigt skulle indeholde oplysninger af afgørende betydning for sagen. Forløbet er også beskrevet i Finanstilsynets redegørelse af 28. januar 2019, der må antages at være en "objektiv og partsneutral kilde". Sagsøgerne har anført, at "mødereferatet vil medvirke til at belyse, hvilke oplysninger, som Danske Bank, herunder bankens bestyrelse, modtog i løbet af foråret 2014 vedrørende "the whistleblower case from Estonia". Det er ikke relevant for sagen, da sagsøgerne ikke har gjort Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser gældende som ansvarsgrundlag. Af samme grund er det også irrelevant, om det skulle have givet anledning til undersøgelser, da en evt. undersøgelsespligt alene følger af hvidvasklovgivningen.

Editionsanmodning 14

Sagsøgerne har ikke peget på et konkret anbringende, som dokumenterne skulle være af relevans for, men alene henvist til det faktuelle forløb, som dokumenterne angiveligt skal underbygge. Sagsøgernes generelle og brede formålsangivelse opfylder ikke kravene til formålsbestemthed og konkretisering. Sagsøgerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår. Sagsøgernes synspunkt om, at citatet i advokatundersøgelsen "langt fra stemmer overens med den faktiske situation i den estiske filial", er udtryk for en efterferrationalisering og kan ikke søges bevist ved de efterspurgte dokumenter.

Dokumenterne er interne og fortrolige arbejdsdokumenter omfattet af lov om finansiel virksomhed § 117 og selskabslovens § 132, og sagsøgerne har ikke påvist, at der foreligger "ganske særlige omstændigheder" til støtte for, at dokumenterne undtagelsesvist kan kræves fremlagt. Den omstændighed, at filialen efterfølgende er blevet lukket, kan ikke tillægges betydning. Alle oplysninger om Danske Banks virksomhed er beskyttet i medfør af reglerne om fortrolighed, og denne beskyttelse er ikke underlagt en tidsmæssig begrænsning.

Begivenhederne kan i øvrigt belyses ved vidneforklaringer, hvorfor editionsbegæringen som det klare udgangspunkt ikke imødekommes. Endvidere er forløbet allerede beskrevet i offentligt tilgængelige dokumenter og udgør derfor overflødig bevis, jf. retsplejelovens § 341. Der er ikke holdepunkter for at antage, at dokumenterne i øvrigt skulle indeholde oplysninger af afgørende betydning for sagen. Forløbet er også beskrevet i Finanstilsynets redegørelse af 28. januar 2019, der må antages at være en "objektiv og partsneutral kilde".

Sagsøgerne har anført, at dokumenterne skal belyse grundlaget for konklusionen om, at der ikke var grund til at underrette "the FSA or others" om "whistleblower findings". Det er uden relevans for sagen, allerede fordi sagsøgerne ikke har gjort Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser gældende som ansvarsgrundlag. Af samme grund er det også irrelevant, om det skulle have givet anledning til undersøgelser, da en evt. undersøgelsespligt alene følger af hvidvasklovgivningen.

Editionsanmodning 15-17

Sagsøgernes generelle og brede formålsangivelse opfylder ikke kravene til formålsbestemthed og konkretisering. Sagsøgerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår.

Dokumenterne er underlagt en særlig fortrolighed, da det er omfattet af den estiske finanstilsyns tavshedspligt, jf. den estiske lov om tilsyn med finansielle

virksomheder § 54. Det kan ikke tillægges betydning, at eventuelle kundeoplysninger kan ekstraheres, da dokumentet er underlagt fortrolighed i sin helhed. Sagsøgernes synspunkt om, at dokumenterne ikke er fortrolige, fordi filialen er nedlukket, og kundenavne allerede er offentligt kendt, kan ikke tillægges betydning. Alle oplysninger om Danske Banks virksomhed er beskyttet i medfør af reglerne om fortrolighed, jf. lov om finansiel virksomhed § 117 og selskabslovens § 132, og denne beskyttelse er ikke underlagt en tidsmæssig begrænsning.

Begivenhederne kan belyses ved vidneforklaringer, hvorfor editionsbegæringen som det klare udgangspunkt ikke imødekommes.

Forløbet er i øvrigt allerede beskrevet i offentligt tilgængeligt materiale og udgør derfor overflødigt bevis, jf. retsplejelovens § 341. Det er ikke relevant at "efterprøve" myndigheders undersøgelser og afgørelser. Inspektionsrapporten har ingen relevans for spørgsmålet om ansvarsgrundlaget påberåbt af sagsøgerne, da sagsøgerne ikke har gjort Danske Banks overholdelse af hvidvaskforpligtelser gældende. Af samme grund er det også irrelevant, om det skulle have givet anledning til undersøgelser, da en evt. undersøgelsespligt alene følger af hvidvasklovgivningen.

Editionsanmodning 18

I forbindelse med de indledende undersøgelser efter dette materiale har det ikke været muligt at identificere skriftlige opdateringer, og de kan derfor ikke kræves udleveret i overensstemmelse med retspraksis, jf. UfR 2020.3872 H.

Editionsanmodning 19

Sagsøgerne har ikke peget på et konkret anbringende, som konklusionerne skulle være af relevans for, men alene henvist til, at konklusionerne "belyser, hvilken viden Bruun & Hjejle – og dermed banken – havde", og at konklusionerne skal underbygge det faktuelle forløb. Sagsøgernes generelle og brede formålsangivelse opfylder ikke kravene til formålsbestemthed og konkretisering. Sagsøgerne må pege på, hvilken konkret viden Danske Bank skulle have haft og hvornår. Sagsøgernes synspunkt om, at de foreløbige konklusioner skulle belyse interne uenigheder om, hvornår oplysninger skulle offentliggøres, er ubegrundet og kan ikke begrunde edition.

Dokumenterne er underlagt en særlig fortrolighed, idet de er omfattet af det danske finanstilsyns skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354.

Forløbet er allerede beskrevet i offentligt tilgængeligt materiale og udgør derfor overflødig bevis, jf. retsplejelovens § 341. Der er ikke holdepunkter for at antage, at dokumenterne i øvrigt skulle indeholde oplysninger af afgørende betydning for sagen, navnlig da materialet angår Danske Banks hvidvaskforpligtelser, som ikke påberåbes som ansvarsgrundlag af sagsøgerne.

Finanstilsynets redegørelse af 28. januar 2019 samt advokatundersøgelsen er baseret på de foreløbige konklusioner, hvorfor konklusionerne har karakter af overlappende bevis, som ikke kan kræves fremlagt i medfør af retspraksis.

Editionsanmodning 20

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af inspektionsrapporten afgivet af det estiske finanstilsyn den 16. august 2007 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår. Sagsøgernes bemærkning om, at Danske Bank "fratog tilsynet en mulighed for at følge op på forholdene i den estiske filial som led i sit arbejde med tilsyn vedrørende banken", kan ikke begrunde edition. Det er ikke relevant for kravet at efterprøve myndighedernes undersøgelser og afgørelser.

Dokumenterne er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354 samt den estiske lov om tilsyn med finansielle virksomheder § 54. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i inspektionsrapporten af 16. august 2007 eller det engelske resume heraf er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen om inspektionsrapporten, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan i øvrigt belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks medlemmer af Group Legal og Group Compliance & AML, som sagsøgerne har oplyst som vidner. Hertil kommer, at dokumenterne falder uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Det følger af advokatundersøgelsen, at inspektionsrapporten blev efterfulgt af afgørelsen fra det estiske finanstilsyn, som indeholdt påbud til banken. Navnlig såfremt landsretten måtte tillade edition i begæring nr. 23 eller nr. 1, som tilkendegivet, er edition i dokumenterne omfattet af begæring nr. 20 overflødig, idet dokumenterne er tematisk og faktisk overlappende.

Editionsanmodning 21

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af brevet fra Danske Banks Group Legal og Group Compliance & AML til det danske finan­stilsyn den 27. august 2007 og omstændighederne herom i øvrigt i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår. Sagsøgernes bemærkning om, at Danske Bank "fratog tilsynet en mulighed for at følge op på forholdene i den estiske filial som led i sit arbejde med tilsyn vedrørende banken", kan ikke begrunde edition. Det ikke relevant for kravet at efterprøve myndighedernes undersøgelser og afgørelser.

Dokumenterne er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354 samt den estiske lov om tilsyn med finansielle virksomheder § 54. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i brevet af 27. august 2007 er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, der refereres i advokatundersøgelsen herom, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks ledelsesmedlemmer eller medlemmer af Group Legal og Group Compliance & AML, som sagsøgerne har op­listet som vidner. Dokumenterne falder endvidere uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Navnlig såfremt sagsøgerne måtte få edition i begæring nr. 1, er dokumenterne omfattet af begæring nr. 21 overflødige, idet dokumenterne er tematisk og faktisk overlappende.

Editionsanmodning 22

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af den russiske centralbanks brev af 8. juni 2007 og mødet mellem Danske Bank og det danske Finan­stilsyn den 3. september 2007 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår. Sagsøgernes bemærkning om, at Danske Bank "fratog tilsynet en mulighed for at følge op på forholdene i den estiske filial som led i sit arbejde med tilsyn vedrørende banken", kan heller ikke begrunde edition. Det er ikke relevant for kravet at efterprøve myndighedernes undersøgelser og afgørelser.

Dokumenterne er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354 samt den estiske lov om tilsyn med finansielle virksomheder § 54. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i referatet af mødet med det danske finanstilsyn den 3. september 2007 om den russiske centralbanks brev af 8. juni 2007 eller "de dokumenter, der blev udleveret af eller til Danske Bank i relation til mødet", er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Det støttes blandt andet af advokatundersøgelsens beskrivelse af mødet, hvoraf følger: "Group Legal fremkom med tilsvarende betryggende oplysninger. Det danske finanstilsyn havde også talt med bankens Group Internal Audit, som havde oplyst til det danske finanstilsyn, at lokale interne revisorer hos Sampo Bank i Estland havde undersøgt forholdene nærmere uden at finde noget nævneværdigt". De forhold, der refereres i advokatundersøgelsen herom, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Der er navnlig ikke grundlag for at tillade edition i "de dokumenter, der blev udleveret af eller til Danske Bank i relation til mødet".

Bevistemaet kan i øvrigt belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks ledelsesmedlemmer eller medlemmer af Group Legal og Group Compliance & AML, som sagsøgerne har oplistet som vidner. Hertil kommer, at dokumenterne falder uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Navnlig såfremt sagsøgerne måtte få edition i begæring nr. 1, er dokumenterne omfattet af begæring nr. 22 overflødige, idet dokumenterne er tematisk og faktisk overlappende.

Editionsanmodning 23

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af det estiske finanstilsyns afgørelse af 18. september 2007 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår. Sagsøgernes bemærkning om, at Danske Bank "fratog tilsynet en mulighed for at følge op på forholdene i den estiske filial som led i sit arbejde med tilsyn vedrørende banken", kan heller ikke begrunde edition. Det er ikke relevant for kravet at efterprøve myndighedernes undersøgelser og afgørelser.

Dokumenterne er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354 samt den estiske lov om tilsyn med finansielle

virksomheder § 54. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i det estiske finanstillits afdækning er af væsentlig betydning for sagsøgerens anbringender. De forhold, der refereres i advokatundersøgelsen herom, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan i øvrigt belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks medlemmer af Group Compliance & AML, som sagsøgerne har oplyst som vidner. Hertil kommer, at dokumenterne falder uden for sagsøgerens angivne "relevante periode" (2013-2018).

Det følger af advokatundersøgelsen, at inspektionsrapporten (editionsbegæring nr. 20) blev efterfulgt af afdækningen fra det estiske finanstillits, som indeholdt påbud til banken (editionsbegæring nr. 23). Navnlig såfremt landsretten måtte tillade edition i begæring nr. 20 eller nr. 1 som tilkendegivet, er edition i dokumenterne omfattet af begæring nr. 23 overflødig, idet dokumenterne er tematisk og faktisk overlappende.

Editionsbegæring 24-26

Editionsbegæringerne har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Der er ikke grundlag for at fastslå, at kundeoplysninger er af væsentlig betydning for sagsøgerens anbringender. Kundeoplysninger opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan i øvrigt belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks medarbejdere i den estiske filial, som sagsøgerne har anført som vidner.

Begæringerne angår tilsvarende kundeoplysninger som begæring nr. 7-9, der er behandlet i landsrettens tilkendegivelse af 1. juli 2022, hvor landsretten tilkendegav, at der ikke er grundlag for at fastslå, at kundeoplysningerne kan antages at være af væsentlig betydning for sagsøgerens anbringender i sagerne. Editionsbegæring nr. 24-26 skal afvises af de samme grunde.

Editionsbegæring 27

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af henvendelsen fra korrespondentbanken og omstændighederne herom i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i henvendelsen fra korrespondentbanken er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen om henvendelsen, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan i øvrigt belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks direktionsmedlemmer, som sagsøgerne har anført som vidner. Dokumentet falder desuden uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Sagsøgernes editionsbegæring nr. 27-29 er faktisk og tematisk overlappende. Sagsøgernes editionsbegæring skal afvises, såfremt de får medhold i en overlappende begæring.

Editionsanmodning 28

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af direktionmødet af 9. marts 2010, herunder referatet og AML-rapporten i advokatundersøgelsen, burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i mødereferatet og den deri omtalte AML-rapport er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen om de begærede dokumenter, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan endvidere belyses ved vidneforklaringer. Danske Bank har konkret oplyst, at Peter Straarup, Tonny Thierry Andersen, Thomas Borgen, Sven Lystbæk, Per Skovhus og Erik Sevaldsen fra Group Legal deltog på koncerndirektionmødet den 9. marts 2010 under drøftelserne om AML. Hertil kommer, at dokumenterne falder uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Sagsøgernes editionsbegæring nr. 27-29 er faktisk og tematisk overlappende. Sagsøgernes editionsbegæring skal afvises, såfremt de får medhold i en overlappende begæring.

Editionsanmodning 29

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang.

Med beskrivelsen af direktionsmødet af 21. september 2010 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at formulere et konkret anbringende om påstået overtrædelse af reglerne om intern viden i henhold til værdipapir-handelsloven eller markedsmisbrugsdirektivet.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i mødereferatet af 21. september 2010 er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen om direktionsmødet, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan i øvrigt belyses ved vidneforklaringer. Danske Bank har oplyst, at Peter Straarup, Tonny Thierry Andersen, Thomas Borgen, Per Skovhus og Georg Schubiger deltog på koncerndirektionsmødet den 21. september 2010 under drøftelserne om "Half year reporting Group Compliance and Anti-Money Laundering". Hertil kommer, at dokumentet falder uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Sagsøgernes editionsbegæring nr. 27-29 er faktisk og tematisk overlappende. Sagsøgernes editionsbegæring skal afvises, såfremt de får medhold i en overlappende begæring.

Editionsanmodning 30

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af bestyrelsesmødet den 5. maj 2011 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår. Edition i baggrundsmaterialet er navnlig overflødig, hvis det relevante mødereferat tillades fremlagt.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i mødereferatet og det tilhørende baggrundsmateriale er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen om de begærede dokumenter, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har anført som vidner. Hertil kommer, at dokumenterne falder uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Editionsanmodning 31

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgæringen har i et væsentligt omfang karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af Finanstilsynets henvendelse i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at formulere et konkret anbringende om påstået overtrædelse af reglerne om intern viden i henhold til værdipapirhandelsloven og/eller markedsmidbrugsdirektivet.

Dokumentet er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i Finanstilsynets henvendelse af 13. februar 2012 er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende Finanstilsynets henvendelse, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra medlemmer af Group Legal og Group Compliance & AML, som sagsøgerne har anført som vidner. Hertil kommer, at dokumenterne falder uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Dokumenterne i editionsbeøgæring 31, 32 og 33 er faktisk og tematisk overlappende, og der er derfor ikke grundlag for at give edition i alt materialet.

Editionsanmodning 32

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af Danske Banks svar i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i Danske Banks svar af 20. februar 2012 til Finanstilsynet, der er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354, er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, der nævnes om Danske Banks svar i advokatundersøgelsen, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra medlemmer af Group Legal og Group Compliance & AML, som sagsøgerne har oplyst som vidner. Hertil kommer, at dokumentet falder uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Dokumenterne i editionsbegæring 31, 32 og 33 er faktisk og tematisk overlappende, og der er derfor ikke grundlag for at give edition i alt materialet.

Der er ikke grundlag for at fravige denne standard, herunder pålægge edition i både Finanstilsynets anmodning og svaret herpå, alene for at give sagsøgerne mulighed for at vurdere, om anmodningen er tilstrækkeligt gengivet i svaret. Eventuelle væsentlige oplysninger til brug for sagsøgernes sag må kunne udledes af anmodningen eller svaret.

Editionsanmodning 33

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af oplysningerne i Finanstilsynets anmodning samt Danske Banks svar af 3. april 2012, herunder Group Internal Audit udarbejdede rapporter i advokatundersøgelsen, burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumentet er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i Finanstilsynets anmodning samt Danske Banks svar, herunder Group Internal Audits rapporter, har væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, der refereres i advokatundersøgelsen herom, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra medlemmer af Group Compliance & AML og Group Internal Audit, som sagsøgerne har oplyst som vidner. Hertil kommer, at dokumenterne falder uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Edition i Finanstilsynets anmodning er navnlig overflødig, hvis landsretten måtte tillade edition i Danske Banks svar, ligesom Group Internal Audits rapporter er overflødige, såfremt landsretten måtte tillade edition i bankens svar af 3. april 2012, der omfatter rapporterne.

Editionsanmodning 34

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i præsentationen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som sagsøgerne ud fra en artikel i mediet www.Bloomberg.dk af 10. november 2019 om påstået salg af guldbarrer fra den estiske filial mener kunne være indeholdt i en ikke nærmere defineret præsentation fra juni 2012, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Hertil kommer, at dokumentet falder uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Editionsanmodning 35

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af Danske Banks notat af 26. oktober 2012 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i Danske Banks notat af 26. oktober 2012 eller "de dokument(er), som danner grundlag for advokatundersøgelsens formulering: "Under drøftelserne om brugen af valutelines fremkom Baltic Banking med betryggende oplysninger til koncernen"", har væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, der refereres i advokatundersøgelsen herom, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra medlemmer af Danske Banks afdeling Business Banking, som sagsøgerne har oplystet som vidner. Dokumenterne falder i øvrigt uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Editionsbeøgæringen omfatter interne vurderinger, som der ikke er grundlag for at imødekomme. Hertil kommer, at edition i materialet "som danner grundlag for advokatundersøgelsens formulering (side 47): "Under drøftelserne om brugen af valutelines fremkom Baltic Banking med betryggende oplysninger til koncernen", må afvises som overflødig baggrundsmateriale.

Editionsanmodning 36

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af Finanstilsynets erklæring til den amerikanske centralbank og rapporten om hvidvaskmæssige fremskridt i advokatundersøgelsen burde

sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Sagsøgernes bemærkning om, at de begærede dokumenter kan belyse, hvilke oplysninger banken gav til de myndigheder, som var ansvarlige for tilsynet med banken, kan ikke begrunde edition. Det er ikke relevant for kravet at efterprøve myndighedernes undersøgelser og afgørelser.

Dokumenterne er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i materialet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, der refereres i advokatundersøgelsen herom, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan i øvrigt belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplistet som vidner. Hertil kommer, at dokumenterne falder uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Det følger af advokatundersøgelsen, at Finanstilsynets erklæring blev udarbejdet "på grundlag af handlingsplanen godkendt af Danske Banks bestyrelse den 12. oktober 2012, samt en rapport fra Danske Bank vedrørende de skete hvidvaskforebyggelsesmæssige fremskridt, dateret den 24. oktober 2012, som banken havde sendt til det danske finanstilsyn". Edition i dokumenterne omfattet af begæring nr. 36 er overflødig, såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 2 vedrørende bl.a. denne handlingsplan som tilkendegivet.

Editionsanmodning 37

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af Finanstilsynets henvendelse af 4. april 2013 og mailen sendt fra Danske Banks Group Legal til Finanstilsynet den 5. april 2013 (og det medfølgende tidligere svar af 3. april 2012) i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumenterne er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i Finanstilsynets henvendelse af 4. april 2013 og Danske Banks svar af 5. april 2013 er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De

forhold, der nævnes om Danske Banks svar i advokatundersøgelsen, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan i øvrigt belyses ved vidneforklaringer fra medlemmer af Group Legal og Group Compliance & AML, som sagsøgerne har oplistet som vidner. Hertil kommer, at Finanstilsynets henvendelse og Danske Banks svar er dateret den 4.-5. april 2013 og derfor ikke er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012. Der er i øvrigt tale om faktisk og tematisk overlappende materiale.

Editionsanmodning 38

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgøringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af mødet den 25. april 2013 og oplysningerne i referatet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumentet er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354 og i den estiske lov om tilsyn med finansielle virksomheder § 54. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i referatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen fra mødet den 25. april 2013 og oplysningerne i referatet, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra medarbejdere i den estiske filial, som sagsøgerne har oplistet som vidner. Hertil kommer, at mødet blev afholdt den 25. april 2013 og derfor ikke er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbeøgøringen angår samme tema om håndtering af højrisikokunder i den estiske filial som en række øvrige editionsbeøgøringer, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende beøgøring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 39

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgøringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang.

udkastene hertil, er udarbejdet i løbet af 2013 og derfor ikke er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt sagsøgerne måtte få edition i det endelige notat af 15. oktober 2013 med titlen "Solutions in the Non-resident Intermediaries customer segment using bonds" i henhold til editionsbegæring nr. 4, er dokumentet omfattet af editionsbegæringen overflødig.

Editionsanmodning 41

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af referatet af 23. oktober 2013 fra review-møde for Q3 2013 i advokatundersøgelsen samt de af sagsøgerne fremhævede avisartikler burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i referatet har væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, der refereres i advokatundersøgelsen om mødet den 23. oktober 2013, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra medlemmer af direktionen eller medlemmer af Danske Banks afdeling Business Banking, som sagsøgerne har oplistet som vidner. Review-mødet for Q3 2013 blev afholdt i 2013 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Det følger af advokatundersøgelsen, at direktionen på mødet den 23. oktober 2013, som sagsøgerne ønsker mødereferatet fra, drøftede "det indsatspunkt, der på det tidligere møde den 27. juni 2013 var blevet nævnt som en del af handlingsplanen vedrørende non-resident porteføljen". Såfremt sagsøgerne får edition i henhold til begæring nr. 3 og 5 vedrørende den skriftlige henvendelse fra JPMorgan om ønsket om afbrydelse af korrespondentbankforholdet, referatet af performance review-mødet den 27. juni 2013 og præsentationen af 16. oktober 2013 om den forretningsmæssige gennemgang af non-resident porteføljen, er nærværende editionsbegæring overflødig.

Editionsanmodning 42

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af mødet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank derfor skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at drøftelserne på direktionmødet den 7. januar 2014 har væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, der refereres i advokatundersøgelsen herom, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at oplysninger om compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Danske Bank har desuden oplyst, at Thomas Borgen, Glenn Söderholm, Henrik Ramlau-Hansen, Lars Mørch, Robert Endersby, Tonny Thierry Andersen og Lars Andreasen deltog på koncerndirektionmødet, hvorfor sagsøgerne kan belyse temaet ved vidneafhøring af de angivne personer.

Direktionmødet fandt sted den 7. januar 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til editionsbeğæring nr. 6 og nr. 10-13, er edition i nærværende beğæring overflødig. Det bestrides ikke, at der er tale om "forskellige, specifikt angivne dokumenter", men dokumenterne er under alle omstændigheder tematisk og faktisk overlappende og kan af den grund ikke kræves fremlagt.

Editionsanmodning 43

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af whistleblowerens rapporter i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i whistleblowerrapporten af 9. januar 2014 er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De

forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen om dokumentet, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Danske Bank har konkret oplyst, at Robert Endersby, Mikael Ericson, Lars Mørch, Ivar Pae og Malene Stadil modtog kopi af whistleblowerens rapport, hvorfor sagsøgerne kan belyse temaet ved vidneforklaring fra de angivne personer. Hertil kommer, at whistleblowerrapporten er dateret 9. januar 2014 og derfor ikke er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til editionsbegæring nr. 6 vedrørende whistleblowerens rapport af 27. december 2013, er edition i nærværende begæring overflødig. Det fremgår i øvrigt af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at der i de efterfølgende whistleblower rapporter fremkom anklager vedrørende andre kunder. Oplysninger vedrørende specifikke kunder er imidlertid uden relevans for sagen.

Editionsanmodning 44

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af audit letter af 13. januar 2014 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at audit letter af 13. januar 2014 har væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, der refereres i advokatundersøgelsen herom, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at oplysninger om compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Sagsøgerne har netop oplyst en lang række vidner fra Danske Banks interne revision, som kan belyse forholdet. Hertil kommer, at det efterspurgte audit letter er dateret 13. januar 2014 og derfor ikke er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til editionsbegæring nr. 6 og nr. 10-13, er edition i nærværende begæring overflødig. Det bestrides ikke, at der er tale om "forskellige, specifikt angivne dokumenter", men dokumenterne er under alle omstændigheder tematisk og faktisk overlappende og kan af den grund ikke kræves fremlagt.

Editionsanmodning 45

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af en mail af 5. februar 2014 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at mailen af 5. februar 2014 har væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, der refereres i advokatundersøgelsen herom, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at foreløbige oplysninger om compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Sagsøgerne har oplyst en lang række vidner fra Danske Banks interne revision og direktion, som kan belyse forholdet. Mailen er dateret den 5. februar 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

De foreløbige konklusioner fra mailen af 5. februar 2014 er omtalt i audit letter af 7. februar 2014, som også indeholder en mere detaljeret beskrivelse af "[t]he cooperation with intermediaries", herunder handel med obligationer". Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til editionsbegæring nr. 6 og nr. 10, er edition i nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 46

Sagsøgerne har ikke gjort konkrete anbringender gældende om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af mailen af 5. februar 2014 og de efterfølgende reaktioner burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke

konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at "reaktionerne" har væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, der refereres i advokatundersøgelsen herom, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at foreløbige oplysninger om compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Sagsøgerne har oplyst en lang række vidner fra Danske Banks interne revision og direktionen, som kan belyse forholdet.

Korrespondancen er dateret den 5. februar 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til editionsbegæring nr. 6 og/eller nr. 10 vedrørende audit letter af 7. februar 2014, er editionsbegæring nr. 46 overflødig. Der er heller ikke grundlag for at imødekomme begæringen, idet den er udtryk for intern sagsbehandling i banken.

Editionsanmodning 47

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af revisionsrapporten af 10. marts 2014 om non-resident kunder i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at revisionsrapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Bemærkningerne i den interne revisionsrapport opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at den interne revisions rapportering om compliance-udfordringer som led i den almindelige drift i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Danske Bank har oplyst, at Aivar Rehe, Ivar Pae, Lars Mørch og Niels Thor Mikkelsen samt Group Risk Management modtog kopi af revisionsrapporten af 10. marts 2014, hvorfor de angivne personer kan afgive forklaring herom. Hertil kommer, at revisionsrapporten er dateret den 10. marts 2014 og derfor ikke er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Det følger af advokatundersøgelsen, at revisionsrapporten er afstedkommet af bl.a. audit letter af 7. februar 2014 (begæring nr. 10). Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 10-14 vedrørende bl.a. audit letter af 7. februar 2014 mv., er edition i revisionsrapporten omfattet af nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 48

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af whistleblowerens rapporter i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i whistleblowerrapporten af 19. marts 2014 er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende dokumentet, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Danske Bank har oplyst, at Robert Endersby, Mikael Ericson, Lars Mørch, Ivar Pae og Malene Stadil modtog kopi af whistleblowerens rapport, hvorfor sagsøgerne kan belyse temaet ved vidneforklaring fra de angivne personer.

Whistleblowerrapporten er dateret den 19. marts 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til editionsbeğæring nr. 6 vedrørende whistleblowerens rapport af 27. december 2013, er edition i nærværende beğæring overflødig. Det fremgår i øvrigt af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at der i de efterfølgende whistleblowerrapporter fremkom anklager vedrørende andre kunder. Oplysninger vedrørende specifikke kunder er imidlertid uden relevans for sagen.

Editionsanmodning 49

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af engageringen af Parsifal Services i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stt pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at kontraktgrundlaget er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Kontraktgrundlag opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides, at kontraktgrundlaget for engagering af ekstern bistand til undersøgelse af compliance-udfordringer i den estiske filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Parsifal Services blev engageret i 2014, og kontraktgrundlaget er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til beğæring nr. 10-14 vedrørende audit letter og referat af arbejdsgruppens møde af 7. februar 2014, den interne revisions udkast til statusrapport for 1. kvartal 2014 samt referatet af revisionsudvalgsmøde den 28. april 2014 er edition i kontraktgrundlaget omfattet af nærværende beğæring overflødig.

Editionsanmodning 50

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af koncerndirektionsmødet den 11. april 2014, herunder præsentationen "Status Danske Bank Estonia Branch", burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at præsentationen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Præsentationen opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides iøvrigt, at compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen,

herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Danske Bank har oplyst, at Thomas Borgen, Glenn Söderholm, Henrik Ramlau-Hansen, Lars Mørch og Lars Andreasen deltog på koncerndirektionsmødet den 11. april 2014, hvor præsentationen blev forelagt, hvorfor de angivne personer kan afgive forklaring herom.

Præsentationen er dateret den 11. april 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 6 og 10-14 vedrørende bl.a. whistleblowerrapporten af 27. december 2013 og intern revisions opfølgning er edition i præsentationen omfattet af nærværende begæring overflødig. Nærværende editionsbegæring er også overlappende med editionsbegæring nr. 44 og nr. 52.

Editionsanmodning 51

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af den interne undersøgelse i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Materialet er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysninger om den interne undersøgelse i materialet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 eller i advokatundersøgelsen, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Materialet vedrører historiske oplysninger, som er indhentet i samarbejde med banken til brug for en undersøgelse, som efter sit indhold udgør et tilbageblik på non-resident-porteføljen, hvilket der ikke er grundlag for at meddele edition i.

Editionsbegæringen vedrører materiale, som relaterer sig til en gennemgang foretaget i banken i maj 2014, og det kan derfor afvises, at materialet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde

fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 10-14, er edition i materiale vedrørende den interne undersøgelse omfattet af nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 52

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen, herunder gengivelsen af konsulentbureauets konklusioner, burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at rapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Rapporten opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at et konsulentfirmas rapport om compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Danske Bank har oplyst, at Ivar Pae, Niels Thor Mikkelsen, Lars Mørch, Robert Endersby, Jens Peter Thomassen, Henrik Ramlau-Hansen, Flemming Stig Pristed og Mikael Ericson modtog kopi af den endelige rapport af 16. april 2014, hvorfor de angivne personer kan afgive forklaring herom.

Rapporten er dateret den 16. april 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til editionsbeğæring nr. 6 og nr. 10-13, er edition i nærværende beğæring overflødig. Det bestrides ikke, at der er tale om "forskellige, specifikt angivne dokumenter", men dokumenterne er under alle omstændigheder tematisk og faktisk overlappende og kan af den grund ikke kræves fremlagt.

Editionsanmodning 53

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af whistleblowerens rapporter i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i whistleblowerrapporten af 25. april 2014 er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende dokumentet, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides iøvrigt, at oplysninger om compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Danske Bank har oplyst, at Robert Endersby, Mikael Ericson, Lars Mørch, Ivar Pae og Malene Stadil modtog kopi af whistleblowerens rapport, hvorfor de angivne personer kan afgive forklaring herom.

Whistleblowerrapporten er dateret den 25. april 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til editionsbeøgæring nr. 6 vedrørende whistleblowerens rapport af 27. december 2013, er edition i nærværende beøgæring overflødig. Det fremgår i øvrigt af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at der i de efterfølgende whistleblowerrapporter fremkom anklager vedrørende andre kunder. Oplysninger vedrørende specifikke kunder er imidlertid uden relevans for sagen.

Editionsanmodning 54

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af revisionsprotokollatet burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at revisionsprotokollatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Revisionsprotokollatet opfylder ikke

kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at den interne revisions rapportering om compliance-udfordringer som led i den almindelige drift i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne oplistet en lang række vidner fra Danske Banks interne revision, som kan afgive forklaring herom.

Revisionsprotokollatet er dateret den 29. april 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 10-14 vedrørende den interne revisions opfølgning, som er tematisk og faktisk overlappende med denne begæring, er edition i revisionsprotokollatet omfattet af nærværende begæring overflødig. Edition i revisionsprotokollatet er navnlig overflødig, hvis landsretten måtte tillade edition i begæring nr. 55.

Editionsanmodning 55

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af bestyrelsesmødet den 29. april 2014 burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at mødereferatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Mødereferatet opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at oplysninger om compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har oplistet en række personer fra Danske Banks bestyrelse som vidner, som kan afgive forklaring herom.

Mødet fandt sted den 29. april 2014, og dokumentet er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 10-14 vedrørende den interne revisions opfølgning, er edition i mødereferatet omfattet af nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 56

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af politikkerne i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at de interne politikker er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Det anførte om de interne politikker opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides, at oplysninger om interne politikker i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har listet en række medarbejdere fra Business Banking og den estiske filial, der kan afgive forklaring herom.

Der er tale om én politik, der foreligger i udkast af 6. og 7. maj 2014. Der er derfor ikke tale om dokumenter af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår samme tema om strategiprocesen for bankaktiviteter i de baltiske lande samt implementeringen af politikken om betjening af non-resident kunder som editionsbeğæringerne nr. 57-58, 60-61, 72, 76, 78, 83 og 88. Edition i de interne politikker omfattet af nærværende beğæring er således overflødig, da de er faktisk og tematisk overlappende med andre beğæringer.

Editionsanmodning 57

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af præsentationen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at præsentationen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Præsentationen opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at oplysninger om compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Danske Bank har oplyst, at Thomas Borgen, Henrik Ramlau-Hansen, Jim Ditmore, Lars Mørch, Robert Endersby, Tonny Thierry Andersen, Frederik Vinten og Lars Andreasen deltog på koncerndirektionsmødet den 27. maj 2014, hvor præsentationen blev forelagt, hvorfor de angivne personer kan afgive forklaring herom.

Præsentationen er dateret den 27. maj 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår samme tema om strategiprocesen for bankaktiviteter i de baltiske lande samt implementeringen af politikken om betjening af non-resident kunder som editionsbegæringerne nr. 56, 58, 60-61, 72, 76, 78, 83 og 88. Edition i præsentationen omfattet af nærværende begæring er således overflødig, da den er faktisk og tematisk overlappende med andre begæring.

Editionsanmodning 58

Der henvises til bemærkningerne vedrørende den fulde præsentation omfattet af begæring nr. 57, som det separate slide indgår i.

Editionsanmodning 59

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af whistleblowerens påstande burde sagsøgerne være i

stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at listen over whistleblowerens påstande samt videresendelsen heraf er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Dokumenterne opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides, at en liste udarbejdet som led i den interne sagsbehandling om mulige compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Danske Bank har oplyst, at Lars Mørch og Robert Endersby modtog kopi af oversigten, hvorfor de angivne personer kan afgive forklaring herom.

Listen og efterfølgende fremsendelse er dateret henholdsvis den 10. og den 16. juni 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 6 og 10-13, er edition i nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 60

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeholdningen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af bestyrelsesmødet den 26. juni 2014 burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at præsentationen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Præsentationen opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at oplysninger om compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har listet en lang række af Danske Banks bestyrelsesmedlemmer som vidner, som kan afgive forklaring herom.

Præsentationen er dateret den 26. juni 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår samme tema om strategiprocesen for bankaktiviteter i de baltiske lande samt implementeringen af politikken om betjening af non-resident kunder som editionsbegæringerne nr. 56-58, 61, 72, 76, 78, 83 og 88. Edition i præsentationen omfattet af nærværende begæring er således overflødig, da den er faktisk og tematisk overlappende med andre begæringer.

Edition i præsentationen fra bestyrelsesmødet den 26. juni 2014 er navnlig overflødig, hvis landsretten tillader edition i referatet fra mødet (begæring nr. 61).

Editionsanmodning 61

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af bestyrelsesmødet den 26. juni 2014 burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at referatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Drøftelserne på bestyrelsesmødet opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides iøvrigt, at oplysninger om compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har oplistet en lang række af Danske Banks bestyrelsesmedlemmer som vidner, som kan afgive forklaring herom.

Mødet fandt sted den 26. juni 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår samme tema om strategiprocesen for bankaktiviteter i de baltiske lande samt implementeringen af politikken om betjening af non-

resident kunder som editionsbegæringerne nr. 56-58, 60, 72, 76, 78, 83 og 88. Edition i mødereferatet omfattet af nærværende begæring er således overflødig, da den er faktisk og tematisk overlappende med andre begæring.

Editionsanmodning 62

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af audit letter af 1. juli 2014 burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at audit letter af 1. juli 2014 er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringende. Beskrivelsen af audit letter af 1. juli 2014 opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at interne henvendelser mellem Group Internal Audit og Business Banking som led i den almindelige drift vedrørende en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Danske Bank har oplyst, at Aivar Rehe, Ivar Pae, Lars Mørch, Mikael Ericson og Niels Thor Mikkelsen modtog kopi af Group Internal Audits audit letter af 1. juli 2014, hvorfor de angivne personer kan afgive forklaring herom.

Det efterspurgte audit letter er dateret den 1. juli 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012

Begæringen angår samme tema om undersøgelserne af whistleblowerens påstande i 2014 som editionsbegæringerne nr. 10-14, 47, 49-52, 54-55, 59, 63 og 65. Navnlig såfremt landsretten måtte tillade edition i begæring nr. 10-14, er edition i nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 63

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af korrespondancen mellem Group Internal Audit og Business Banking burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete

oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at korrespondancen og det dertilhørende materiale er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Forløbet vedrørende den interne korrespondance mellem Group Internal Audit og Business Banking opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at interne henvendelser mellem Group Internal Audit og Business Banking som led i den almindelige drift vedrørende en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har oplyst medarbejdere i Danske Banks Group Internal Audit og Business Banking, som kan afgive forklaring herom.

Korrespondancen fandt sted i juli 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår samme tema om undersøgelserne af whistleblowerens påstande i 2014 som editionsbegæringerne nr. 10-14, 47, 49-52, 54-55, 59, 62 og 65. Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 10-13, er edition i nærværende begæring overflødig. Edition i materialet fremsendt fra Business Banking den 7. juli 2014 til Group Internal Audit er særligt overflødig, hvis landsretten måtte tillade edition i audit letter af 29. april 2014 (begæring nr. 55).

Editionsanmodning 64

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af inspektionsrapporten i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumentet er omfattet af det estiske finanstilsyns skærpede tavshedspligt efter den estiske lov om tilsyn med finansielle virksomheder § 54.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i inspektionsrapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret

i advokatundersøgelsen vedrørende det efterspurgte dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig, herunder navnlig da sagsøgerne har angivet, at dokumentet vedrører "centrale spørgsmål om medarbejdernes kompetencer", hvilket ikke kan anses for at være et centralt bevistema i denne sag.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplistet som vidner.

Editionsbegæringen vedrører en inspektionsrapport fra juli 2014, og det kan derfor afvises, at rapporten er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt sagsøgerne måtte få medhold i editionsbegæring nr. 15-17 eller i en overlappende begæring i øvrigt, er nærværende editionsbegæring overflødig.

Editionsanmodning 65

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af Group Internal Audits statusrapportering burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at udkastet til statusrapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Det anførte om udkastet opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Danske Bank har oplyst, at udkastet til statusrapport for andet kvartal 2014 blev behandlet på direktionmødet den 15. juli 2014, hvor Thomas Borgen, Henrik Ramlau-Hansen, Jim Ditmore, Lars Mørch, Robert Endersby og Jens Peter Thomassen deltog. Udkastet blev også drøftet på revisionsudvalgsmøde den 21. juli 2014, hvor Jørn P. Jensen, Carol Sergeant, Trond Westlie, Henrik Ramlau-Hansen, Jesper Ridder Olsen, Anders Duedahl-Olesen og Jens Peter Thomassen deltog. De angivne personer kan afgive forklaring herom.

Statusrapporten vedrører 2. kvartal af 2014 og er ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår samme tema om undersøgelserne af whistleblowerens påstande i 2014 som editionsbegæringerne nr. 10-14, 47, 49-52, 54-55, 59, 62 og 63. Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 10-14, er edition i statusrapporten for andet kvartal af 2014 omfattet af nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 66

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af mailen i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at mailen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Det anførte om mailen opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har angivet Anders Meinert som vidne, som kan afgive forklaring herom.

Mailen er afsendt den 25. september 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 15-17 vedrørende det estiske finanstilsyns inspektion i 2014, er edition i nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 67

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af

et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af udkastet til statusrapporten i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at udkastet til statusrapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Det anførte om udkastet opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har oplistet medarbejdere i Danske Banks Group Internal Audit som vidner, som kan afgive forklaring herom.

Udkastet til statusrapport vedrører 3. kvartal af 2014 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 15-17 vedrørende det estiske finanstilsyns inspektion i 2014, er edition i nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 68

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af udkastet til den årlige AML rapport for 2014 burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i udkastet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende det efterspurgte dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplistet som vidner.

Editionsbegæringen vedrører et udkast til en AML-rapport for 2014, og det kan derfor afvises, at udkastet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 15-17, er edition i henhold til nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 69

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af referatet i advokatundersøgelsen og Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i referatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i Advokatundersøgelsen vedrørende det efterspurgte dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplistet som vidner. Hertil har Danske Bank angivet, at fra direktionen deltog Thomas Borgen, Glenn Söderholm, Jim Ditmore, Lars Mørch, Tonny Thierry Andersen, Robert Endersby og Henrik Ramlau-Hansen. Derudover deltog blandt andre Lars Andreasen, Jens Peter Thomassen, Dorte Tolborg, Flemming Pristed og Anders Meinert Jørgensen.

Editionsbegæringen vedrører et referat fra et koncerndirektionsmøde den 7. oktober 2014, og det kan derfor afvises, at referatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 15-17, er edition i henhold til nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 70

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af

et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af statusrapporten og den årlige AML-rapport i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i statusrapporten eller AML-rapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende de efterspurgte dokumenter, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplistet som vidner.

Editionsbegæringen vedrører en statusrapport for Q3 2014 og en AML-rapport for 2014, og det kan derfor afvises, at rapporterne er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 15-17, er edition i henhold til nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 71

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af rapporten i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i rapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende det efterspurgte dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplistet som vidner.

Editionsbegæringen vedrører en rapport fra Q3 2014, og det kan derfor afvises, at rapporten er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt landsretten måtte tillade edition i henhold til begæring nr. 15-17, er edition i henhold til nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 72

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af bestyrelsesmødereferatet af 28. oktober 2014 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i mødereferatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende de begærede dokumenter, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører referatet fra et bestyrelsesmøde, som fandt sted i oktober 2014, og det kan derfor afvises, at referatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår samme tema om strategiprocesen for bankaktiviteter i de baltiske lande samt implementeringen af politikken om betjening af non-resident kunder som editionsbegæringerne nr. 56-58, 60-61, 76, 78, 83 og 88. Edition i referatet omfattet af nærværende begæring er således overflødig, da det er faktisk og tematisk overlappende med andre begæring.

Editionsanmodning 73

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af korrespondancen fra september 2014 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på hvilke konkrete oplysninger, det gøres gældende udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i korrespondancen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende de efterspurgte dokumenter, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplistet som vidner. Det fremgår hertil af "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag", at det var Lars Mørch, der modtog mailen.

Editionsbegæringen vedrører en intern korrespondance fra den 18. september 2014, og det kan derfor afvises, at de pågældende mails er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår de samme temaer om det estiske finanstilsyns inspektion i 2014 og den efterfølgende sagsbehandling omfattet af editionsbegæringerne nr. 15-17, 64, 66-71, 75, 77,79-81, 87 og 89. Såfremt landsretten tillader edition i begæring nr. 15-17, er edition i henhold til nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 74

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af tidslinjen fra den 16. januar 2015 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i tidslinjen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende det efterspurgte dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplistet som vidner.

Editionsbegæringen vedrører en tidslinje fra januar 2015, og det kan derfor afvises, at tidslinjen er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår de samme temaer om Finanstilsynets AML afgørelse i 2016, som er omfattet af editionsbegæring 85, 91, 95 og 100. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 75

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af handlingsplanen fra januar 2015 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i handlingsplanen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende det efterspurgte dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplyst som vidner. Hertil har Danske Bank angivet, at Malene Stadil, Niels Thor Mikkelsen, Mikael Ericson og Ivar Pae modtog kopi af den estiske filials udkast til handlingsplan. Dette udkast blev også delt med Anders Meinert Jørgensen og andre relevante medarbejdere i Banken, herunder i den estiske filial.

Editionsbeøgæringen vedrører et udkast til en handlingsplan fra januar 2015, og det kan derfor afvises, at udkastet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår de samme temaer om det estiske finanstillsyns inspektion i 2014 og den efterfølgende sagsbehandling, som er omfattet af editionsbeøgæringerne nr. 15-17, 64, 66-71, 73, 77,79-81, 87 og 89. Såfremt landsretten tillader edition i begæring nr. 15-17, er edition i henhold til nærværende begæring overflødig

Editionsanmodning 76

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af notatet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i notatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende det begærede dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører et notat fra januar 2015, og det kan derfor afvises, at referatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår samme tema om strategiprocesen for bankaktiviteter i de baltiske lande samt implementeringen af politikken om betjening af non-resident kunder som editionsbegæringerne nr. 56-58, 60-61, 72, 78, 83 og 88. Edition i notatet omfattet af nærværende begæring er således overflødig, da de er faktisk og tematisk overlappende med andre begæring.

Editionsanmodning 77

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegeeringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af revisionsprotokollatet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i revisionsprotokollatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende det efterspurgte dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplyst som vidner.

Editionsbegæringen vedrører et revisionsprotokollat til årsrapporten for 2014, og det kan derfor afvises, at protokollatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Såfremt sagsøgerne måtte få medhold i editionsbegæring nr. 15-17 eller i en overlappende begæring i øvrigt, er nærværende editionsbegæring overflødig.

Editionsanmodning 78

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegeeringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af bestyrelsesmødereferatet af 29. januar 2015 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i mødereferatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende det begærede dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører referatet fra et bestyrelsesmøde, som fandt sted i januar 2015, og det kan derfor afvises, at referatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår samme tema om strategiprocesen for bankaktiviteter i de baltiske lande samt implementeringen af politikken om betjening af non-resident kunder som editionsbegæringerne nr. 56-58, 60-61, 72, 76, 83 og 88. Edition i notatet omfattet af nærværende begæring er således overflødig, da det er faktisk og tematisk overlappende med andre begæring.

Editionsanmodning 79

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af handlingsplanen fra januar 2015 i advokatundersøgelsen og Finanstilsynets afgørelse af 3. maj burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i handlingsplanen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende det efterspurgte dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplyst som vidner.

Editionsbegæringen vedrører et udkast til en handlingsplan fra januar 2015, og det kan derfor afvises, at handlingsplanen er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår de samme temaer om det estiske finanstilsyns inspektion i 2014 og den efterfølgende sagsbehandling, som er omfattet af editionsbeğærin-

gerne nr. 15-17, 64, 66-71, 73, 77, 79-81, 87 og 89, der kan belyse temaet. Nærværende editionsbegæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 80

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af den estiske filials anbefalinger i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at anbefalingerne er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Det anførte om anbefalingerne opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har oplistet en række medarbejdere i Danske Banks Group Internal Audit som vidner, der kan afgive forklaring herom.

Anbefalingerne blev sendt den 2. februar 2015 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår de samme temaer om det estiske finanstillsyns inspektion i 2014 og den efterfølgende sagsbehandling, som er omfattet af editionsbegæringerne nr. 15-17, 64, 66-71, 73, 77, 79, 81, 87 og 89, der kan belyse temaet. Nærværende editionsbegæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 81

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af halvårsrapporten fra april 2015 i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i halvårsrapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende det begærede dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplyst som vidner.

Editionsbegæringen vedrører halvårsrapport for april 2015, og det kan derfor afvises, at rapporten er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår de samme temaer om det estiske finanstilsyns inspektion i 2014 og den efterfølgende sagsbehandling, som omfattet af editionsbegæringerne nr. 15-17, 64, 66-71, 73, 77, 79-80, 87 og 89, der kan belyse temaet. Såfremt landsretten tillader edition i det estiske finanstilsyns inspektionsrapport af 12. december 2014 eller udkast hertil, er edition i henhold til nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 82

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i kontakten fra korrespondentbanken er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende de begærede dokumenter, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører en kontakt, som fandt sted i maj 2015, og det kan derfor afvises, at referatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer om kontakten og korrespondancen med korrespondentbanker som editionsbegæring nr. 84, 90, 94 og 96, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er således overflødig.

Editionsanmodning 83

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af diagrammet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i diagrammet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen om diagrammet, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbeğæringen vedrører et diagram, som blev udleveret fra den estiske filial i juni 2015, og det kan derfor afvises, at diagrammet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbeğæringen angår de samme temaer om implementeringen af politikken omkring betjening af non-resident kunder som editionsbeğæring nr. 56 og 88, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende beğæring er således overflødig.

Editionsanmodning 84

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af forholdene omkring notatet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysninger i notatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende notatet, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Editionsbeğæringen vedrører den interne sagsbehandling i Danske Bank, som henvendelsen fra korrespondentbanken afstedkom, hvilket der ikke er grundlag for at meddele edition i.

Editionsbeğæringen vedrører et notat, som er dateret i juni 2015, og det kan derfor afvises, at referatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende

om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer om kontakten og korrespondancen med korrespondentbanker som editionsbegæring nr. 82, 90, 94 og 96, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er således overflødig.

Editionsanmodning 85

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af det danske finan­stilsyns inspektioner i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumentet er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at udkastet til inspektionsrapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Det anførte om det danske finan­stilsyns inspektion opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har op­listet en række medarbejdere i Danske Banks International Banking, Baltic Banking og Group Legal, der kan afgive forklaring herom.

Udkastet til inspektionsrapporten er den dateret 19. juni 2015 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår samme tema om hændelsesforløbet for det danske finan­stilsyns inspektioner, der resulterede i offentliggørelse af endelig inspektionsrapport den 15. marts 2016, som editionsbegæringerne nr. 74, 91, 95 og 100, der kan belyse be­vistemaet. Edition i henhold til nærværende begæring er således overflødig.

Editionsanmodning 86

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med den detaljerede beskrivelse af revisionsrapporten i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i revisionsrapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende revisionsrapporten, herunder citatet fremhævet af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks direktionsmedlemmer, som sagsøgerne har oplistet som vidner.

Editionsbegæringen vedrører en revisionsrapport, som er udarbejdet i juni 2015, og det kan derfor afvises, at rapporten er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer som editionsbegæringerne nr. 98, 99 og 103 om forløbet med Group Internal Audits rapporter vedrørende den estiske filial i denne periode, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er således overflødig.

Editionsanmodning 87

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af brevet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumentet er omfattet af det estiske finanstilsyns skærpede tavshedspligt efter den estiske lov om tilsyn med finansielle virksomheder § 54. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i brevet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende det efterspurgte dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplistet som vidner.

Editionsbegæringen vedrører et brev fra juli 2015, og det kan derfor afvises, at brevet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår de samme temaer om det estiske finanstillens inspektion i 2014 og den efterfølgende sagsbehandling, som er omfattet af editionsbegæringerne nr. 15-17, 64, 66-71, 73, 77, 79, 80-81 og 89, der kan belyse temaet. Nærværende editionsbegæring er dermed overflødig

Editionsanmodning 88

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af referatet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i mødereferatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende referatet, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks direktionsmedlemmer, som sagsøgerne har oplyst som vidner.

Editionsbegæringen vedrører et referat fra et møde, som blev afholdt i juli 2015, og det kan derfor afvises, at referatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår samme tema om strategiprocesen for bankaktiviteter i de baltiske lande samt implementeringen af politikken om betjening af non-resident kunder som editionsbegæringerne 56-57, 60-61, 72, 76, 78 og 83, der kan belyse temaet. Edition i referatet omfattet af nærværende begæring er således overflødig.

Editionsanmodning 89

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen

af afgørelsen i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumentet er omfattet af det estiske finanstilsyns skærpede tavshedspligt efter den estiske lov om tilsyn med finansielle virksomheder § 54. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i afgørelsen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende det efterspurgte dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Danske Banks bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgerne har oplyst som vidner.

Editionsbegæringen vedrører en afgørelse fra den 15. juli 2015, og det kan derfor afvises, at dokumentet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Begæringen angår samme temaer om det estiske finanstilsyns inspektion i 2014 og den efterfølgende sagsbehandling, som er omfattet af editionsbegæringerne nr. 15-17, 64, 66-71, 73, 75, 77, 79-81 og 87. Såfremt landsretten måtte tillade edition i editionsbegæring nr. 17, er edition i henhold til nærværende begæring overflødig.

Editionsanmodning 90

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af mailkorrespondancen i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i mailkorrespondancen eller notatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende de begærede dokumenter, herunder citatet fremhævet af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører en mailkorrespondance og et notat fra juli 2015, og det kan derfor afvises, at korrespondancen og notatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden

viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen vedrører den interne sagsbehandling i Danske Bank, som henvendelsen fra korrespondentbanken afstedkom, som der ikke er grundlag for at meddele edition i. Der er i øvrigt tale om overlappende og overflødig bevisførelse som anført vedrørende editionsbegæring nr. 82 og 84.

Editionsanmodning 91

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersø­gelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af revisionsudvalgsmødet den 20. juli 2015 burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at notatet og referatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Det anførte om revisionsudvalgsmødet og notatet til brug herfor opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det i øvrigt bestrides, at oplysninger om compliance­udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har op­listet en række medarbejdere fra Danske Banks interne revision, som kan afgive forklaring herom.

Notatet og mødereferatet er dateret henholdsvis den 15. og 20. juli 2015 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår det samme tema vedrørende det estiske finan­stilsyns inspektioner, der resulterede i den endelige afgørelse fra Finan­stilsynet i Danmark, som editionsbegæringerne 74, 85, 95 og 100 også kan belyse. Nærværende editionsbegæring er dermed overflødig. Edition i notatet er navnlig overflødig, hvis landsretten måtte tillade edition i mødereferatet.

Editionsanmodning 92

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af rapporten i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i compliance-rapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende compliance-rapporten, herunder citatet fremhævet af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører en rapport, som omhandler perioden marts-august 2015, og det kan derfor afvises, at rapporten er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer som editionsbegæringerne 93, 97 og 101 vedrørende lukningen af non-resident porteføljen, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 93

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af dokumenterne i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i action planen og den omtalte præsentation er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende action planen og præsentationen, herunder citaterne fremhævet af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører en action plan og en præsentation, som er udarbejdet i august 2015, og det kan derfor afvises, at dokumenterne er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer som editionsbegæringerne 92, 97 og 101 vedrørende lukningen af non-resident porteføljen, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 94

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af mødereferatet i advokatundersøgelsen samt "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag" burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i mødereferatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen samt i "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag" vedrørende mødereferatet, herunder citatet fremhævet af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører et mødereferat fra et møde, som fandt sted i august 2015, og det kan derfor afvises, at mødereferatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer om kontakten og korrespondancen med korrespondentbanker som editionsbegæring nr. 82, 90 og 96, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er således overflødig.

Editionsanmodning 95

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen af møderne den 17. og 25. august 2015 burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumenterne er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at præsentationen og referaterne er af væsentlig betydning for sagsøgernes

anbringender. Det anførte om møderne med det danske finanstilsyn og præsentationen til brug herfor opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides iøvrigt, at oplysninger om compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har oplistet en lang række medarbejdere fra Danske Banks Group Compliance, som kan afgive forklaring herom.

Møderne fandt sted den 17. og 25. august 2015 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår det samme tema vedrørende det danske finanstilsyns inspektioner, der resulterede i den endelige inspektionsrapport fra Finanstilsynet i marts 2016, som øvrige editionsbegæring, herunder den endelige inspektionsrapport omfattet af editionsbegæring nr. 100, der kan belyse teamet. Nærværende editionsbegæring er dermed overflødig. Edition i notatet er navnlig overflødig, hvis landsretten måtte tillade edition i mødereferatet.

Editionsanmodning 96

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang af de omtalte dokumenter. Med beskrivelsen af mødereferatet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i mødereferatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen samt i bogen "Beskidte Milliarder – Da danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag" vedrørende mødereferatet, herunder citatet fremhævet af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører et mødereferat fra et møde, som fandt sted i august 2015, og det kan derfor afvises, at mødereferatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden

viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer om kontakten og korrespondancen med korrespondentbanker som editionsbegæring nr. 82, 90 og 94, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er således overflødig.

Editionsanmodning 97

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af svaret i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumentet er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354 og i den estiske lov om tilsyn med finansielle virksomheder § 54. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i svaret til det estiske finanstilsyn er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende svaret, herunder citatet fremhævet af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører et svar til det estiske finanstilsyn fra september 2015, og det kan derfor afvises, at dokumenterne er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer som editionsbegæringerne 92, 93 og 101 vedrørende lukningen af non-resident porteføljen, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 98

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af statusrapporten i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i Group Internal Audits rapport er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende statusrapporten, herunder citatet fremhævet af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører en rapport for 3. kvartal 2015, og det kan derfor afvises, at rapporten er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer som editionsbegæringerne nr. 86,99 og 103 om forløbet med Group Internal Audits rapporter vedrørende den estiske filial i denne periode, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig. Hertil kommer, at baggrundsmaterialet i form af bilag er overflødig bevisførelse, når rapporten kræves fremlagt.

Editionsanmodning 99

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af udkastet til statusrapporten i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i Group Internal Audits rapport er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende rapporten, herunder citatet fremhævet af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører en rapport for 4. kvartal 2015, og det kan derfor afvises, at rapporten er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

De oplysninger, der er omfattet af nærværende editionsbegæring, er også omfattet af editionsbegæring nr. 98. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig. Hertil kommer, at edition i udkast til rapporten er overflødig, såfremt der tillades edition i den endelige rapport.

Editionsanmodning 100

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumenterne er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at udkastet og den endelige rapport er af væsentlig betydning for sagsøgenes anbringender. Det anførte om det danske finanstilsyns inspektioner opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Det bestrides i øvrigt, at oplysninger om compliance-udfordringer i en isoleret filial skulle have mærkbar betydning for kursen, herunder henset til filialens ringe størrelse i forhold til Danske Banks samlede forretning. Dertil kommer, at der i forvejen var oplysninger i markedet om Estland-sagen.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer. Sagsøgerne har oplyst en lang række medarbejdere fra Danske Banks Group Compliance, som kan afgive forklaring herom.

Udkastet og den endelige rapport er dateret henholdsvis den 16. september 2015 og den 15. marts 2016 og er derfor ikke af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbeøgæringen angår det samme tema vedrørende det danske finanstilsyns inspektioner, der resulterede i den endelige inspektionsrapport fra Finanstilsynet i marts 2016, som editionsbeøgæringerne nr. 74, 85, 91 og 95. Nærværende editionsbeøgæring er dermed overflødig. Edition i udkastet til inspektionsrapporten er navnlig overflødig, hvis landsretten måtte tillade edition i den endelige rapport.

Editionsanmodning 101

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeøgæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af referatet og det omtalte dokument i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i mødereferatet eller det omtalte dokument er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende dokumenterne, herunder citatet fremhævet af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører et referat fra et bestyrelsesmøde afholdt i maj 2016, og det kan derfor afvises, at dokumenterne er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer som editionsbegæringerne 92, 93 og 97 vedrørende lukningen af non-resident porteføljen, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 102

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne om Danske Banks estiske filials priser og gebyrer pr. pengeoverførsel på tværs af landegrænser for kunder i non-resident-porteføljen i perioden 2007-2016 er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Oplysninger herom opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler. Dele af dokumenterne falder i øvrigt uden for sagsøgernes angivne "relevante periode" (2013-2018).

Editionsanmodning 103

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden, der skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af dokumenterne i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i dokumenterne er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende dokumenterne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører dokumenter, som er dateret fra marts 2016 til januar 2017, og det kan derfor afvises, at dokumenterne er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer om forløbet med Group Internal Audits rapporter vedrørende den estiske filial i denne periode som editionsbegæringerne nr. 86, 98 og 99, der kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 104

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af orienteringen i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i orienteringen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende orienteringen, og som er citeret af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører en orientering til direktionen i marts 2017, og det kan derfor afvises, at orienteringen er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer om medieomtalen af "Russian Laundromat" som editionsbegæringerne nr. 19, 105-107, 109-111, 117 og 119, der kan belyse bevistemaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 105

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af notatet og referatet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i notatet og referatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende notatet og referatet, og som er citeret af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører medieomtale i marts 2017, og det kan derfor afvises, at notatet og referatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer om medieomtalen af "Russian Laundromat" som editionsbegæringerne nr. 19, 104, 106-107, 109-111, 117 og 119, der kan belyse bevistemaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 106

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang af præsentations­ materialet. Med beskrivelsen af forholdene omkring præsentations­ materialet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Præsentationsmaterialet er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i præsentationsmaterialet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. Det, der fremgår af advokatundersøgelsen vedrørende det begærede præsentationsmateriale, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører præsentationsmateriale, som relaterer sig til en gennemgang foretaget i banken i maj 2014, og det kan derfor afvises, at referatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Præsentationsmaterialet vedrører historiske oplysninger, som er indhentet i samarbejde med banken til brug for en undersøgelse, som efter sit indhold udgør et tilbageblik på non-resident porteføljen. Sådanne oplysninger er der ikke grundlag for at meddele edition i.

Editionsbegæringen angår de samme temaer om medieomtalen af "Russian Laundromat" som editionsbegæringerne nr. 19, 104, 105, 107, 109-111, 117 og 119, der kan belyse bevistemaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 107

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af referatet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i referatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende referatet, og som er citeret af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører medieomtale i marts 2017, og det kan derfor afvises, at referatet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer om medieomtalen af "Russian Laundromat" som editionsbegæringerne nr. 19, 104, 105-106, 109-111, 117 og 119, der kan belyse bevistemaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 108

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af notatet i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i notatet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende notatet, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører et notat fra april 2017, og det kan derfor afvises, at rapporteringen er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer vedrørende medieomtalen af "Azerbaijani Laundromat" som editionsbegæringerne nr. 19, 114-116 og 119, der således kan belyse bevistemaet. Edition i henhold til nærværende begæring er derfor overflødig.

Editionsanmodning 109

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af dokumenterne i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumenterne er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i tidslinjen, følgebrevet og de medfølgende bilag er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende dokumenterne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Bevistemaet kan belyses ved vidneforklaringer fra Anders Meinert Jørgensen og Flemming Pristed, som sagsøgerne har oplistet som vidner.

Editionsbegæringen vedrører dokumenter delt med Finanstilsynet i april 2017, og det kan derfor afvises, at materialet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Dokumenterne vedrører historiske oplysninger, som er indhentet i samarbejde med banken til brug for en undersøgelse, som efter sit indhold udgør et tilbageblik på non-resident porteføljen. Sådanne oplysninger er der ikke grundlag for at meddele edition i.

Editionsbegæringen angår de samme temaer om medieomtalen af "Russian Laundromat" som editionsbegæringerne nr. 19, 104, 105-107, 110-111, 117 og 119, der kan belyse bevistemaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 110

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af rapporteringen i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i rapporteringen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende rapporteringen, og som er citeret af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbeğæringen vedrører en rapportering, der fandt sted i april 2017, og det kan derfor afvises, at rapporteringen er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbeğæringen angår de samme temaer om medieomtalen af "Russian Laundromat" som editionsbeğæringerne nr. 19, 104, 105-107, 109, 111, 117 og 119, der kan belyse bevistemaet. Edition i henhold til nærværende beğæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 111

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbeğæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af referatet og opdateringen i advokatundersøgelsen samt den pågældende medieomtale burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i referatet og opdateringen er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende referatet og opdateringen, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbeğæringen vedrører et referat og en opdatering fra et bestyrelsesmøde i april 2017, og det kan derfor afvises, at rapporteringen er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer om medieomtalen af "Russian Laundromat" som editionsbegæringerne nr. 19, 104, 105-107, 109-110, 117 og 119, der kan belyse bevistemaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 112

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af materialet i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 samt den omtalte medieomtale burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i materialet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i Finanstilsynets afgørelse vedrørende materialet, og som er citeret af sagsøgerne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører materiale fra juni 2017, og det kan derfor afvises, at materialet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer vedrørende antagelsen af Promontory som editionsbegæringerne nr. 113 og 115, der således kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Antagelsen af Promontory vedrører i øvrigt en undersøgelse af historiske oplysninger, som efter sit indhold udgør et tilbageblik på non-resident porteføljen. Sådanne oplysninger er der ikke grundlag for at meddele edition i.

Editionsanmodning 113

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­ præget gennemgang. Med beskrivelsen af materialet i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i rapporten er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i Finanstilsynets afgørelse vedrørende rapporten, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører en rapport, som blev udarbejdet i sommeren 2017, og det kan derfor afvises, at rapporten er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Editionsbegæringen angår de samme temaer vedrørende antagelsen af Promontory som editionsbegæringerne nr. 112 og 115, der således kan belyse temaet. Edition i henhold til nærværende begæring er dermed overflødig.

Antagelsen af Promontory vedrører desuden en undersøgelse af historiske oplysninger, som efter sit indhold udgør et tilbageblik på non-resident porteføljen. Sådanne oplysninger er der ikke grundlag for at meddele edition i.

Editionsanmodning 114

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumenterne er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i spørgsmålene til banken er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen vedrørende spørgsmålene fra Finanstilsynet, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører spørgsmål, som er stillet til banken i september 2017, og det kan derfor afvises, at spørgsmålene er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Spørgsmålene fra Finanstilsynet vedrører historiske oplysninger, som er indhentet i samarbejde med banken til brug for en undersøgelse, som efter sit indhold udgør et tilbageblik på non-resident porteføljen. Sådanne oplysninger er der ikke grundlag for at meddele edition i.

Editionsbegæringen angår de samme temaer vedrørende medieomtalen af "Azerbaijani Laundromat" som editionsbegæringerne nr. 19, 108, 115-116 og 119, der således kan belyse bevistemaet. Edition i henhold til nærværende begæring er derfor overflødig.

Editionsanmodning 115

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af bankens svar af 16. oktober 2017 til Finanstilsynet i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 og advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Dokumentet er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i dokumentet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 eller advokatundersøgelsen vedrørende det begærede dokument, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører et svar fra banken til Finanstilsynet i oktober 2017, og det kan derfor afvises, at materialet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Svaret fra banken vedrører historiske oplysninger, som er indhentet i samarbejde med banken til brug for en undersøgelse, som efter sit indhold udgør et tilbageblik på non-resident porteføljen. Sådanne oplysninger er der ikke grundlag for at meddele edition i.

Editionsbegæringen angår de samme temaer vedrørende medieomtalen af "Azerbaijani Laundromat" som editionsbegæringerne nr. 19, 108, 114, 116 og 119, der således kan belyse bevistemaet. Edition i henhold til nærværende begæring er derfor overflødig.

Editionsanmodning 116

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af Ole Andersens rolle i advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand

til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Materialet er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i kommentarerne er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i advokatundersøgelsen om Ole Andersens rolle og hans kommentarer, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører materiale, som relaterer sig til svar, som banken gav Finanstilsynet i oktober 2017, og det kan derfor afvises, at kommentarerne er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Materialet vedrører historiske oplysninger, som er indhentet i samarbejde med banken til brug for en undersøgelse, som efter sit indhold udgør et tilbageblik på non-resident porteføljen. Sådanne oplysninger er der ikke grundlag for at meddele edition i.

Editionsbegæringen angår de samme temaer vedrørende medieomtalen af "Azerbaijani Laundromat" som editionsbegæringerne nr. 19, 108, 114-115 og 119, der således kan belyse bevistemaet. Edition i henhold til nærværende begæring er derfor overflødig.

Editionsanmodning 117

I forbindelse med de indledende undersøgelser af materialet har det ikke været muligt at identificere skriftlige opdateringer, og de kan derfor ikke kræves udleveret i overensstemmelse med retspraksis, jf. UfR 2020.3872 H.

Editionsanmodning 118

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af forholdene omkring Finanstilsynets notat af 21. december 2017 og de efterfølgende svar herpå i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 og advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Materialet er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i materialet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 og advokatundersøgelsen om dokumenterne, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører dokumenter, som relaterer sig til perioden fra december 2017 til februar 2018, og det kan derfor afvises, at materialet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Dokumenterne vedrører historiske oplysninger, som er indhentet i samarbejde med banken til brug for en undersøgelse, som efter sit indhold udgør et tilbageblik på non-resident porteføljen. Sådanne oplysninger er der ikke grundlag for at meddele edition i.

Editionsbegæringen angår de samme temaer som editionsbegæringerne nr. 19, 109, 119 og 120 om Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, der kan belyse bevisetemaet. Edition i henhold til denne begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 119

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbegæringen har karakter af et ønske om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af forholdene omkring Finanstilsynets henvendelse i april 2017 og det efterfølgende forløb omfattet af begæringen i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 og advokatundersøgelsen burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Materialet er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i materialet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 og advokatundersøgelsen om det begærede materiale, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører materiale, som relaterer sig til et forløb i foråret 2018, og det kan derfor afvises, at materialet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Materialet vedrører historiske oplysninger, som er indhentet i samarbejde med banken til brug for en undersøgelse, som efter sit indhold udgør et tilbageblik på non-resident porteføljen. Sådanne oplysninger er der ikke grundlag for at meddele edition i.

Editionsbegæringen angår de samme temaer som editionsbegæringerne nr. 19, 104-111 og 114-120 om Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, "Russian Laundromat" og "Azerbaijani Laundromat", der kan belyse bevistemaet. Edition i henhold til denne begæring er dermed overflødig.

Editionsanmodning 120

Sagsøgerne har ikke fremsat konkrete anbringender om, hvilken specifik viden skulle have været offentliggjort og hvornår. Editionsbe­gæringen har karakter af et ønske om en undersøgelses­mæssigt præget gennemgang. Med beskrivelsen af bankens henvendelse til Finanstilsynet modtaget den 29. juni 2018 om Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 i Finanstilsynets brev af 4. oktober 2018 burde sagsøgerne være i stand til at pege på, hvilke konkrete oplysninger udgjorde intern viden, som Danske Bank skulle have oplyst til markedet og hvornår.

Materialet er omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt efter lov om finansiel virksomhed § 354. Der er ikke grundlag for at fastslå, at oplysningerne i dokumentet er af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender. De forhold, som er refereret i Finanstilsynets brev af 4. oktober 2018 om det begærede materiale, opfylder ikke kriteriet for intern viden efter de børsretlige regler.

Editionsbegæringen vedrører et brev, som banken sendte til Finanstilsynet i juni 2018, og det kan derfor afvises, at materialet er af væsentlig betydning for et generelt anbringende om, at Danske Bank havde fornøden viden om forholdene i den estiske filial til at oplyse markedet herom allerede ved udgangen af 2012.

Materialet vedrører Danske Banks reaktion på en undersøgelse om historiske oplysninger, som er indhentet i samarbejde med banken til brug for en undersøgelse, som efter sit indhold udgør et tilbageblik på non-resident porteføljen. Sådanne oplysninger er der ikke grundlag for at meddele edition i.

Editionsbegæringen angår de samme temaer som editionsbegæringerne nr. 19, 109, 118 og 119 om Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, der kan belyse temaet. Edition i henhold til denne begæring er dermed overflødig.

Landsretten afsagde

KENDELSE

Indledning

Denne kendelse angår 120 partseditionsanmodninger fremsat af sagsøgerne i forbindelse med forberedelsen af sagskomplekset.

Det følger af retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1, at retten kan give en part edition i dokumenter, som er undergivet modpartens rådighed, og som parten vil påberåbe sig under sagen, medmindre der derved vil fremkomme oplysninger om forhold, som modparten ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jf. retsplejelovens §§ 169-172. Interne og fortrolige dokumenter, herunder oplysninger omfattet af tavshedspligten i lov om finansiel virksomhed § 117, kan som udgangspunkt ikke kræves fremlagt under retssager, medmindre hensynet til sagens oplysning vejer tungere end hensynet til hemmeligholdelse.

Sagskomplekset, der for tiden omfatter omkring 200 verserende sager, og som er henvist til landsretten som 1. instans med et samlet krav på ca. 5,6 mia. kr., vedrører overordnet, om Danske Bank er erstatningsansvarlig overfor de sagsøgende aktionærer for ikke at have overholdt oplysningsforpligtelser i den børsretlige regulering i relation til forholdene i bankens tidligere estiske filial.

De sagsøgende aktionærer har gjort gældende bl.a., at Danske Bank også forud for 2018 kendte til eller burde have kendt til, at den estiske filial overtrådte hvidvasklovgivningen, og at banken på et tidligere tidspunkt end sket skulle have informeret markedet herom. Herunder er det anført, at Danske Bank allerede i efteråret 2012 havde fornøden viden om de retsstridige forhold i den estiske filial. De sagsøgende aktionærer har endvidere anført, at bankens viden må vurderes på baggrund af de oplysninger, der løbende tilgik banken om den estiske filial både enkeltvis og samlet (kumuleret), og hvordan disse oplysninger blev delt i banken.

De sagsøgende aktionærer har desuden gjort gældende, at den manglende information til markedet om den estiske filials overtrædelse af hvidvasklovgivningen betød, at de led tab ved at købe aktier i banken i perioden 2013 – 2018 til en for høj aktiekurs.

Danske Banks viden om den estiske filials overtrædelse af hvidvasklovgivningen på forskellige tidspunkter i perioden både forud for og efter 2013 er således et centralt bevistema i sagerne.

De sagsøgende aktionærer har med henvisning til de beskrevne anbringender fremsat en række partseditionsanmodninger i materiale, som for den overvejende del er omtalt i den af Danske Bank indhentede advokatundersøgelse af 19. september 2018. En del af materialet er tillige omtalt i Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, Finanstilsynets redegørelse af 28. januar 2019 om tilsynet med Danske Bank i forhold til Estland-sagen, avisartikler og/eller i bogen "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvask-sag".

Bevisførelse om Danske Banks viden om forholdene i den estiske filial i relation til overtrædelse af hvidvasklovgivningen må efter det foreliggende antages at angå et omfattende og komplekst faktum. De i alt 120 fremsatte editionsanmodninger angår et meget stort materiale, der omfatter en række forskelligartede dokumenter fra forskellige tidspunkter i perioden fra 2007 til 2018. De sagsøgende aktionærer har særskilt begrundet de enkelte editionsanmodninger, og landsretten finder, at der ikke alene med henvisning til materialets omfang og den periode, det dækker, er grundlag for at anse editionsanmodningerne som udtryk for, at sagsøgerne ønsker at foretage en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang heraf.

Henset til, at bevisførelsen angår forhold, der strækker sig over en længere år-række, som på nuværende tidspunkt ligger op til 15 år tilbage i tiden, må det endvidere antages, at vidneforklaringer alene vanskeligt vil kunne skabe den fornødne klarhed om bankens viden, hvorfor der heller ikke alene med henvisning hertil er grundlag for at nægte edition.

Efter sagernes karakter og de bevistemaer, sagerne rejser, vil sagsøgernes anbringender om Danske Banks viden om forholdene i den estiske filial heller ikke blot kunne støttes på tredjemands omtale og vurderinger af dokumenter eller citater herfra f.eks. i advokatundersøgelsen. Det gør derfor ikke fremlæggelse af et dokument unødvendigt eller overflødigt, at det er omtalt i advokatundersøgelsen eller i andet offentligt tilgængeligt materiale, jf. retsplejelovens § 341.

Derimod kan det tillægges betydning ved vurderingen af, om hensynet til hemmeligholdelse af bankens interne og fortrolige dokumenter må vige for hensynet til sagernes oplysning, at et dokument er omtalt og i et vist omfang refereret i advokatundersøgelsen eller i Finanstilsynets ovenfor anførte dokumenter.

Det kan ved afvejningen mellem hensynet til fortrolighed og hensynet til sagernes oplysning tillige tillægges betydning, at Danske Bank siden 2019 ikke har været underlagt det estiske finanstilsyn, samt at der for landsretten ikke er

fremlagt oplysninger om, at det ville kunne være af betydning for bankens strategiske, organisatoriske eller driftsmæssige forhold, at banken måtte blive pålagt at fremlægge oplysninger til brug for bevisførelse om bankens viden om den tidligere estiske filials overtrædelse af hvidvasklovgivningen.

De enkelte editionsanmodninger

De fremsatte partseditionsanmodninger behandles i det følgende i overvejende kronologisk rækkefølge efter deres indhold, men ikke efter nummerering. Editionsanmodningerne 1-19, som er behandlet i landsrettens tilkendegivelse af 1. juli 2022, men også indgår i denne kendelse, er behandlet på samme måde og er derfor ikke gengivet samlet.

Editionsanmodning 1, 21 og 22

Editionsanmodningerne angår:

”Brevet afsendt af den russiske centralbank til det danske finanstilsyn i 2007, det materiale som dannede grundlag for de af Bruun & Hjejle omtalte drøftelser i direktionen hhv. bestyrelsen, herunder det danske finanstilsyns henvendelse til Danske Bank samt referater af de af Bruun & Hjejle omtalte møder i direktionen hhv. bestyrelsen,

brevet sendt fra Danske Banks Group Legal og Group Compliance & AML til det danske finanstilsyn den 27. august 2007, og

referat af mødet med det danske finanstilsyn den 3. september 2007 om den russiske centralbanks brev af 8. juni 2007 samt de dokumenter, der blev udleveret af eller til Danske Bank i relation til mødet.”

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at den russiske centralbank den 8. juni 2007 sendte Finanstilsynet et brev, hvori der blev udtrykt bekymring vedrørende non-resident kunder i Sampo Pank Estland, som Danske Bank havde erhvervet. Centralbanken påpegede mulig ”tax and custom payments evasion” og ”criminal activity in its pure form, including money laundering” anslået til ”billions of rubles monthly”. Finanstilsynet videresendte den 18. juni 2007 brevet til direktionen i Danske Bank og udbad sig direktionens kommentarer. Brevet fra den russiske centralbank var på dagsordenen på møder afholdt i bankens direktion og bestyrelse den 7. august 2007, og ifølge advokatundersøgelsen blev det på disse møder oplyst, at sagen ville blive undersøgt.

Det fremgår endvidere af advokatundersøgelsen, at Group Legal og Group Compliance & AML ved brev af 27. august 2007 besvarede Finanstilsynets henvendelse. Banken henviste i brevet til den nylige inspektionsrapport fra det estiske finanstilsyn og anførte fejlagtigt, at det estiske finanstilsyns ”conclusions of the inspection was that the bank complies with the existing laws and regula-

tions" og ikke havde haft nogen "material observations". Det blev endvidere oplyst, at Danske Bank-koncernens hvidvaskforebyggelseskoncept var blevet implementeret i det estiske datterselskab, og at rapporteringslinjer var blevet etableret. På et møde med Finanstilsynet den 3. september 2007 fremkom Group Legal med tilsvarende oplysninger. Group Internal Audit havde tillige talt med Finanstilsynet og oplyst, at lokale revisorer for det estiske datterselskab havde undersøgt forholdene nærmere uden at finde noget nævneværdigt.

Ifølge advokatundersøgelsen "forpassede [banken] denne første klare mulighed" for at afdække forholdene i det estiske datterselskab.

Af Finanstilsynets redegørelse fremgår bl.a., at den russiske centralbank i 2007 advarede om hvidvaskrisici relateret til en række russiske kunder i Danske Banks nyerehvervede estiske datterselskab. Finanstilsynet bad banken om en redegørelse og drøftede sagen med bankens chef for den juridiske afdeling, som også var bankens hvidvaskansvarlige, og med bankens revisionschef. Bankens tilbagemelding til Finanstilsynet var ifølge redegørelsen, at der ikke var problemer i relation til hvidvaskrisici i det estiske datterselskab.

Landsretten finder på denne baggrund, at brevet af 8. juni 2007 fra den russiske centralbank til Finanstilsynet, Finanstilsynets brev af 18. juni 2007 til Danske Bank vedrørende den russiske centralbanks henvendelse, referaterne af direktionmødet og bestyrelsesmødet den 7. august 2007 for så vidt angår dette tema, Group Legal og Group Compliance & AMLs brev af 27. august 2007 til Finanstilsynet og referatet af bankens møde med Finanstilsynet den 3. september 2007 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og til dels interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig advokatundersøgelsens oplysninger, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge de nævnte dokumenter i det anførte omfang.

Landsretten finder endvidere, at når referaterne af direktions- og bestyrelsesmøderne den 7. august 2007, henvendelserne fra Finanstilsynet og den russiske centralbank samt referatet af bankens møde med Finanstilsynet den 3. september 2007 pålægges fremlagt, er der efter det foreliggende ikke fornødent grundlag for også at pålægge banken at fremlægge øvrige fortrolige dokumenter i form af det materiale, som blev forelagt direktionen og bestyrelsen på møderne den 7. august 2007, eller materialet udleveret af eller til banken i forbindelse med mødet den 3. september 2007.

Sagsøgernes editionsanmodning 1, 21 og 22 tages herefter til følge for så vidt angår brevet af 8. juni 2007 fra den russiske centralbank til Finanstilsynet, Finanstilsynets brev af 18. juni 2007 til Danske Bank vedrørende den russiske centralbanks henvendelse, referaterne af direktionsmødet og bestyrelsesmødet den 7. august 2007 for så vidt angår dette tema, Group Legal og Group Compliance & AMLs brev af 27. august 2007 til Finanstilsynet samt referatet af bankens møde med Finanstilsynet den 3. september 2007.

Editionsanmodning 20 og 23

Editionsanmodningerne angår:

”Det estiske finanstilsyns inspektionsrapport af 16. august 2007 samt det engelske resumé af rapporten, og

det estiske finanstilsyns afgørelse af 18. september 2007 samt den engelske oversættelse af afgørelsen”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at det estiske finanstilsyn i marts og april 2007 foretog en inspektion i Sampo Pank Estland, som Danske Bank havde erhvervet, og at inspektionen fokuserede på bankens non-resident kunder. Den endelige inspektionsrapport blev afgivet den 16. august 2007, og den 20. august 2007 sendte Sampo Pank Estland en engelsk oversættelse af resumeet af inspektionsrapporten til Danske Banks Group Compliance & AML i København, som videregav den til Group Legal. Ifølge advokatundersøgelsen udtrykte det estiske finanstilsyn kritik med hensyn til datterselskabets kundekendingsoplysninger og anførte herom, at ”the Bank’s routine practice has not been fully in compliance with the requirements stipulated in valid legal acts and international standards”. Det estiske finanstilsyn konkluderede, at ”the Bank has underestimated potential risks, associated with providing services to legal entities registered in a low-tax area and undue compliance with relevant procedure rules”. Vedrørende non-resident kunderne konstaterede det estiske finanstilsyn bl.a., at ”the actual activity of the Non-resident Customers Department aimed at examining the activities of clients is not in compliance with international practice and is not sufficient, regarding the specifics of the activities of this particular client group and associated risks”. Den 18. september 2007 blev inspektionsrapporten efterfulgt af en afgørelse fra det estiske finanstilsyn, som indeholdt påbud til banken. Henholdsvis den 25. september og den 20. december 2007 informerede det estiske datterselskab det estiske finanstilsyn om tiltag for at leve op til afgørelsens påbud, hvilket ifølge advokatundersøgelsen indebar lukning af ”597 accounts of non-resident and natural persons”. Den 3. december 2007 blev en engelsk oversættelse af afgørelsen videregivet til Group Compliance & AML i København.

Ifølge Finanstilsynets redegørelse var det estiske finanstilsyn både før og efter Danske Banks køb af aktiviterne i Estland og i perioden fra 2007 og frem opmærksom på omfanget af filialens non-resident kunder og risikoen for, at der kunne ske hvidvask gennem filialen. Det estiske finanstilsyn gennemførte i marts-april 2007 en hvidvaskinspektion og fandt mangler i forhold til håndteringen af hvidvaskrisici. Det estiske finanstilsyn gav på denne baggrund påbud til banken om at indføre yderligere tiltag med henblik på at undersøge nye non-resident kunder og styrke de interne procedurer for forebyggelse af hvidvask. Ifølge redegørelsen forpligtede Danske Bank sig til at foretage de krævede forbedringer i det nyerhvervede datterselskab.

Landsretten finder på denne baggrund, at det estiske finanstilsyns inspektionsrapport af 16. august 2007 og det engelske resumé af rapporten samt det estiske finanstilsyns afgørelse af 18. september 2007 og den engelske oversættelse heraf må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og dermed som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den overfor anførte baggrund, herunder navnlig advokatundersøgelsens oplysninger, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge de nævnte dokumenter, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 20 og 23 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 27, 28 og 29

Editionsanmodningerne angår:

”Henvendelsen fra korrespondentbanken, der i marts 2010 gav anledning til spørgsmål på koncerndirektionsniveau, efter at estiske medier den 25. januar 2010 havde knyttet den estiske filial til påståede hvidvaskaktiviteter,

referat af koncerndirektionsmødet den 9. marts 2010, og den i referatet omtalte AML-rapport

samt

koncerndirektionsmødereferatet af 21. september 2010”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at estiske medier den 25. januar 2010 knyttede den estiske filial til påståede hvidvaskaktiviteter vedrørende et valutavekslingsselskab og en nærmere angivet kunde. Den 28. januar 2010 blev

sagen kort gengivet i danske medier med oplysning om, at sagen angik Sampo Pank. Dette gav ifølge advokatundersøgelsen anledning til spørgsmål på koncernniveau, og sagen blev i marts 2010 taget op igen på direktionsniveau efter henvendelse fra en af Danske Banks korrespondentbanker.

Det fremgår endvidere af advokatundersøgelsen, at direktionen på et møde den 9. marts 2010 drøftede antallet af rapporter om mistænkelig aktivitet i den estiske filial og en AML-rapport, hvori var anført, at "Estland står for 30 % markedsandel af "Suspicious Activity Reports"". Ifølge advokatundersøgelsen fremgår det endvidere af mødereferatet, at der var en drøftelse om antallet af russiske overførsler. Endvidere fremgår det af advokatundersøgelsen, at der på direktionsmødet den 21. september 2010 igen var drøftelser om antallet af rapporter om mistænkelig aktivitet i den estiske filial, og at det i mødereferatet skulle fremgå bl.a., at to personer efter spørgsmål udtrykte, at de var "comfortable with the situation in Estonia with substantial Russian deposits".

Landsretten finder på denne baggrund, at den skriftlige henvendelse fra korrespondentbanken, der i marts 2010 gav anledning til spørgsmål på koncernniveau, referatet af koncerndirektionsmødet den 9. marts 2010 for så vidt angår den estiske filial og den i referatet omtalte AML-rapport samt referatet af koncerndirektionsmødet den 21. september 2010 for så vidt angår den estiske filial må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og til dels interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig advokatundersøgelsens oplysninger, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge de nævnte dokumenter i det anførte omfang, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 27, 28 og 29 tages herefter til følge for så vidt angår den skriftlige henvendelse fra korrespondentbanken, der i marts 2010 gav anledning til spørgsmål på koncernniveau, referatet af koncerndirektionsmødet den 9. marts 2010 for så vidt angår den estiske filial og den i referatet omtalte AML-rapport samt referatet af koncerndirektionsmødet den 21. september 2010 for så vidt angår den estiske filial, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 30

Editionsanmodningen angår:

"Dokumentet eller dokumenterne benævnt "baggrundsmateriale" i Bruun & Hjejles rapport, side 45, til brug for den overordnede strategidiskussion omkring de baltiske aktiviteter, som blev fremlagt for besty-

relsen den 5. maj 2011, samt bestyrelsesmødereferat vedrørende møde den 5. maj 2011.”

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Danske Banks bestyrelse den 5. maj 2011 modtog baggrundsmateriale til brug for en overordnet diskussion i bestyrelsen om strategien for de baltiske bankaktiviteter. Præsentationen nævnte ikke non-resident porteføljen. Ifølge præsentationen var egenkapitalforrentningen før tab på lån for så vidt angår den estiske filial steget fra 45 procent i 2007 til 58 procent i 2010, og ifølge advokatundersøgelsen fremgår det af bestyrelsesmødereferatet bl.a., at der var enighed om at fokusere på ”the right customers”. Endvidere fremgår det af advokatundersøgelsen, at de baltiske lande også blev drøftet på et bestyrelsesmøde den 1. marts 2012, men på et mere overordnet niveau.

På denne baggrund finder landsretten, at der ikke er grundlag for at antage, at baggrundsmaterialet til bestyrelsesmødet den 5. maj 2011 og mødereferatet vil kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne. Herefter, og også henset til dokumenternes interne og fortrolige karakter, finder landsretten, at der ikke er grundlag for at pålægge banken at fremlægge de nævnte dokumenter, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsbegæring 30 tages derfor ikke til følge.

Editionsanmodning 31, 32 og 33

Editionsanmodningerne angår:

”Det danske finanstilsyns henvendelse af 13. februar 2012,

bankens svar af 20. februar 2012 til det danske finanstilsyn og

det danske finanstilsyns anmodning om yderligere oplysninger, Danske Banks svar af 3. april 2012 til Finanstilsynet og de af Group Internal Audit udarbejdede rapporter, som banken henviste til i sit svar af 3. april 2012”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Finanstilsynet den 13. februar 2012 rettede henvendelse til bankens Group Compliance & AML på baggrund af et brev fra det estiske finanstilsyn om ”en række alvorlige problemstillinger vedr. AML/CFT i bankens estiske filial”. Finanstilsynet henviste til en undersøgelse, som det estiske finanstilsyn havde omtalt, hvori det om den estiske filial var anført, at “[t]he relatively big concentration of the business relationships from risk countries in Branch is not accidental”, og at ”the same risk patterns” var blevet identificeret af det estiske finanstilsyn under dets inspektioner i 2007 og 2009. Finanstilsynet anmodede om koncernens bemærkninger til brevets indhold samt den estiske filials manglende handling. Det fremgår endvidere af ad-

vokatundersøgelsen, at Group Legal og Group Compliance & AML i sit svar af 20. februar 2012 til Finanstilsynet henviste til oplysninger modtaget fra den estiske filial og oplyste, at "[i]n order to mitigate the risk of being used for money laundering or terror financing Sampo Bank Estonia operates a determined control environment regarding customer relation establishment and transaction monitoring". I relation til det estiske finanstilsyns inspektionsrapport fra 2009 var det anført, at "the shortcomings have been corrected subsequently", og at banken var klar over, at "the customer database of Sampo Pank Estonia includes a number of high risk customers", men at banken var "confident that the control setup corresponds to the actual risk".

Det fremgår videre af advokatundersøgelsen, at efter Finanstilsynets anmodning sendte Group Compliance & AML den 3. april 2012 yderligere oplysninger om den konkrete håndtering af højrisikokunder i den estiske filial, som indeholdt et mere detaljeret overblik over hvidvaskprocedurerne, og som med henvisning til rapporter fra Group Internal Audit angav, at banken var "confident that the control setup described mitigates the actual risks regarding high risk customers in Sampo Pank at a satisfactory level".

Ifølge advokatundersøgelsen var bankens svar til Finanstilsynet i bl.a. 2012 baseret på oplysninger fra ledelsen i den estiske filial, som i 2014 viste sig at være ukorrekte, og Danske Bank koncernen satte hverken spørgsmålstegn ved eller verificerede oplysningerne fra den estiske filial, selvom det stod klart, at det estiske finanstilsyn var bekymret.

Det fremgår af Finanstilsynets redegørelse, at det estiske finanstilsyn i januar 2012 kontaktede Finanstilsynet vedrørende den estiske filial og udtrykte bekymring over omfanget af non-resident kunder i filialen. Finanstilsynet tog på denne baggrund kontakt til Danske Bank. Chefen for den juridiske afdeling og chefen for compliance og hvidvask svarede, at man var meget opmærksom på risici forbundet med filialens non-resident kunder, og at filialen havde særlige kompetencer med hensyn til håndteringen af disse kunder. Desuden oplyste banken til Finanstilsynet, at koncernens interne revision i efteråret 2011 havde vurderet filialens processer vedrørende hvidvaskforebyggelsen og havde fundet disse tilfredsstillende. Finanstilsynet bad om yderligere information, idet man fandt bankens forklaring for overordnet. Bankens chef for compliance og hvidvask sendte på den baggrund en detaljeret beskrivelse af den estiske filials håndtering af hvidvaskrisici. Finanstilsynet fandt, at den store koncentration af kunder fra højrisikolande kunne være problematisk, men at den foreløbige konklusion var, at bankens procedurer og kontrolforanstaltninger var tilfredsstillende.

Landsretten finder på denne baggrund, at Finanstilsynets brev af 13. februar 2012 til Danske Bank, bankens svar af 20. februar 2012 til Finanstilsynet, Finan-

stilsynets brev til Danske Bank med anmodning om yderligere oplysninger samt Danske Banks brev af 3. april 2012 til Finanstilsynet og de heri omtalte rapporter udarbejdet af Group Internal Audit må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og til dels interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig oplysningerne i advokatundersøgelsen og i Finanstilsynets redegørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge de nævnte dokumenter i det anførte omfang, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 31, 32 og 33 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 34

Editionsanmodningen angår:

”Præsentationen af juni 2012 om Danske Banks ydelser vedrørende guldbarrer”.

I en artikel på Bloomberg.com af 10. november 2019 med overskriften ”Bankers in \$220 Billion Scandal Offered Gold to Hide Client Cash” fremgår bl.a., at den etiske filial ifølge en præsentation fra juni 2012, hvor prisen på guld var på rekordhøjt niveau, ”pitched gold as a way for clients to achieve ‘anonymity’”. Det fremgår endvidere af artiklen, at der ikke er dokumentation for, at banken fortsatte med at tilbyde denne service efter 2013, hvor prisen på guld faldt dramatisk.

Der er ikke fremlagt oplysninger om, at præsentationen tilgik hovedsædet i København.

Landsretten finder på denne baggrund ikke grundlag for at antage, at den med editionsanmodning 34 ønskede præsentation, der ifølge avisartiklen i en periode blev benyttet af ansatte i den estiske filial, må antages at kunne være af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne. Landsretten finder derfor, at der ikke er grundlag for at pålægge banken at fremlægge dokumentet, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 34 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 2 og 36

Editionsanmodningerne angår:

”Den til brug for bestyrelsesmødet den 6. september 2012 udarbejdede handlingsplan vedrørende hvidvaskforebyggelse, den endelige (reviderede) handlingsplan vedrørende hvidvaskforebyggelse, som blev godkendt på det efterfølgende møde den 12. oktober 2012, referat af bestyrelsesmøde den 6. september 2012 og referat af bestyrelsesmøde den 12. oktober 2012,

samt

det danske finanstilsyns erklæring af 30. oktober 2012 afgivet til den amerikanske centralbank og Danske Banks rapport af 24. oktober 2012 vedrørende hvidvaskforebyggelsesmæssige fremskridt”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Danske Bank i forbindelse med en ansøgning om tilladelse til at åbne en filial i New York udarbejdede en handlingsplan vedrørende hvidvaskforebyggelse til den amerikanske centralbank. Bankens bestyrelse afviste på et møde den 6. september 2012 at godkende den først udarbejdede handlingsplan. Ifølge advokatundersøgelsen er det i bestyrelsesmødereferatet anført, at ”[Anti Money Laundering] issues had been known for a long time, actually several years”, og at bestyrelsen ikke var komfortabel med at udstede en erklæring til den amerikanske centralbank vedrørende hvidvaskproblemerne ”at the present stage”. Det fremgår videre af advokatundersøgelsen, at bestyrelsen på et møde den 12. oktober 2012 godkendte en ny handlingsplan. Den 30. oktober 2012 afgav Finanstilsynet en erklæring til den amerikanske centralbank, som Finanstilsynet havde udarbejdet på grundlag af dels den godkendte handlingsplan, dels rapport af 24. oktober 2012 fra banken vedrørende de hvidvaskforebyggelsesmæssige fremskridt.

Ifølge advokatundersøgelsen fremgår det af Finanstilsynets erklæring af 30. oktober 2012 bl.a., at ”during our AML/CTF inspection we did not discover any suspicious customer transactions (money laundering or terrorist financing), which had not been handled by Danske Bank in accordance with the FATF standards and the Danish Money Laundering Act.” I sidste ende besluttede Danske Bank at trække ansøgningen om at åbne en filial i New York tilbage af årsager, som ikke var relateret til hvidvask.

Det fremgår af Finanstilsynets redegørelse, at der parallelt med processen omkring hvidvaskrisici i den estiske filial blev ført tilsyn med hvidvaskrisici i bankens danske aktiviteter, som indebar hvidvaskinspektioner i 2010 og 2011. Finanstilsynet fandt ved begge inspektioner, at banken på en række punkter ikke havde tilstrækkelige procedurer for forebyggelse af hvidvask, og gav på den baggrund i 2012 banken en række påbud, der ikke var relateret til forholdene i den estiske filial. De af Finanstilsynet identificerede mangler i bankens danske aktiviteter var ikke af samme type som dem, der blev identificeret i den estiske

filial. Til brug for bankens ansøgning til den amerikanske centralbank om tilladelse til at åbne en filial i New York bekræftede Finanstilsynet ved brev af 30. november 2012 til banken med henblik på videregivelse til den amerikanske centralbank, at banken – baseret på bankens egne oplysninger – havde efterlevet påbuddene på hvidvaskområdet.

Landsretten finder på denne baggrund og henset til det om editionsanmodningerne 31-33 anførte, at den først udarbejdede handlingsplan og den endelige handlingsplan samt referater af bestyrelsesmøderne den 6. september og 12. oktober 2012 for så vidt angår drøftelser om handlingsplanerne samt Danske Banks rapport af 24. oktober 2012 vedrørende hvidvaskforebyggelsesmæssige fremskridt må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig advokatundersøgelsens beskrivelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge de nævnte dokumenter i det anførte omfang.

Landsretten finder endvidere, at der ikke i fornødent omfang er grundlag for at antage, at Finanstilsynets brev af 30. oktober 2012 – der var baseret på bankens egne oplysninger om påbuddene vedrørende hvidvaskforanstaltninger i den danske del af banken – vil kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne. Herefter, og også henset til dokumentets fortrolige karakter, finder landsretten, at der ikke er grundlag for at pålægge banken at fremlægge dette dokument, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 2 og 36 tages herefter til følge for så vidt angår den først udarbejdede handlingsplan og den endelige handlingsplan samt referaterne af bestyrelsesmøderne den 6. september og 12. oktober 2012 vedrørende drøftelserne om handlingsplanen samt Danske Banks rapport af 24. oktober 2012 vedrørende hvidvaskforebyggelsesmæssige fremskridt.

Editionsanmodning 35

Editionsanmodningen angår:

”Notatet af 26. oktober 2012 samt det/de dokument(er), som danner grundlag for Bruun & Hjejles formulering (side 47): ‘Under drøftelserne om brugen af valuta-lines fremkom Baltic Banking med betryggende oplysninger til koncernen’”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at bankens baltiske bankaktiviteter i juni 2012 blev placeret under afdelingen Business Banking på koncernniveau. Kredit- og risikofunktionen i Business Banking blev opmærksom på, at brugen af valuta-lines i den estiske filial faldt uden for koncernens kreditpolitik, da de blev anvendt af non-resident kunder, selvom der ikke forelå regnskaber for disse, og Business Banking udtrykte i den forbindelse bekymring med hensyn til hvidvask. Brugen af valuta-lines blev behandlet i et notat af 26. oktober 2012, hvori det blev anført bl.a., at "[t]he paramount risk in these arrangements relate to the banks reputation." Ifølge advokatundersøgelsen blev notatet godkendt af to medlemmer af direktionen samt andre medarbejdere på koncernniveau, og "[u]nder drøftelserne om brugen af valuta-lines fremkom Baltic Banking med betryggende oplysninger til koncernen".

Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at bankens direktion forud for maj 2013 havde godkendt, at den estiske filial baseret på kontante sikkerheder kunne etablere valuta-lines til non-resident kunder uden at have indsigt i kundernes finansielle forhold, dog forudsat at der blev udført en udvidet due diligence af kunderne i forhold til viden om kundernes selskaber og ejerskabsstruktur.

Landsretten finder på denne baggrund, at notatet af 26. oktober 2012 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumentet er fortroligt og internt og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig advokatundersøgelsens beskrivelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumentet.

Landsretten finder endvidere, at advokatundersøgelsens angivelse af, at "[u]nder drøftelserne om brugen af valuta-lines fremkom Business Banken med betryggende oplysninger til koncernen", ikke i sig selv i tilstrækkelig grad tydeliggør, at dette refererer til specifikke dokumenter – og i givet fald hvilke – som sagsøgerne kan få edition i. Der er ikke i øvrigt oplysninger i sagen om, hvorvidt der med formuleringen henvises til et specifikt dokument, f.eks. et mødereferat eller lignende. På det foreliggende grundlag finder landsretten derfor, at sagsøgernes anmodning om edition i "det/de dokument(er), som danner grundlag for Bruun & Højles formulering (side 47): 'Under drøftelserne om brugen af valuta-lines fremkom Baltic Banking med betryggende oplysninger til koncernen'", ikke kan tages til følge, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 35 tages herefter til følge for så vidt angår notatet af 26. oktober 2012.

Editionsanmodning 37 og 38

Editionsanmodningerne angår:

”Finanstilsynets henvendelse af 4. april 2013 til Danske Bank og e-mailen sendt fra Danske Banks Group Legal til Finanstilsynet den 5. april 2013 (og det medfølgende tidligere svar af 3. april 2012) samt

referat af mødet af 25. april 2013 mellem den estiske filial og bestyrelsesformanden for det estiske finanstilsyn”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Finanstilsynet den 4. april 2013 henvendte sig til bankens Group Legal om den estiske filial, dens kunder og hvidvaskforebyggelsesprocedurer. Group Legal svarede den 5. april 2013 og henviste bl.a. til bankens brev af 3. april 2012 til Finanstilsynet. Ifølge advokatundersøgelsen var det i brevet anført bl.a., at forholdene i Estland var uændrede, idet der var lavet et helt særligt set-up omkring de russiske kunder. Ifølge advokatundersøgelsen kan det udledes af en mail af 5. april 2013 fra Group Legal, at det estiske finanstilsyn havde omtalt en liste hos den russiske centralbank med ”russiske kunder, som var blacklisted”.

Det fremgår endvidere af advokatundersøgelsen, at der den 25. april 2013 blev holdt møde mellem den estiske filial og bestyrelsesformanden for det estiske finanstilsyn. Ifølge advokatundersøgelsen fremgår det af mødereferatet, der blev sendt til Finanstilsynet, bl.a., at det estiske finanstilsyn havde påpeget, at den estiske filials ”risk appetite” var ”above the average comparing with Estonian banking sector in general”, og at det estiske finanstilsyn understregede, at ”Know Your Customer Policy must be observed not only in written procedures but also in everyday business activities”.

Af Finanstilsynets redegørelse fremgår, at det estiske finanstilsyn i marts 2013 rettede henvendelse til Finanstilsynet vedrørende hvidvaskrisici i den estiske filial. Henvendelsen var baseret på en advarsel fra den russiske centralbank med en liste over en række af den estiske filials russiske kunder, som den russiske centralbank anså for at være mistænkelige, og på det estiske finanstilsyns egne analyser af filialens kundesammensætning. Finanstilsynet bad Danske Bank om at forholde sig til henvendelsen, og bankens fungerende chef for den juridiske afdeling svarede, at den estiske filial havde et særligt set-up i lyset af den forhøjede hvidvaskrisiko i filialen, og henviste til den detaljerede beskrivelse af dette set-up, som banken havde sendt til Finanstilsynet i april 2012. Det estiske finanstilsyn holdt i forlængelse heraf møde med chefen for den estiske filial, og af mødereferatet fremgår bl.a., at det estiske finanstilsyn havde fokus på hvidvaskrisici i filialen. Ifølge Finanstilsynets redegørelse orienterede det estiske finanstilsyn Finanstilsynet i Danmark om mødet og oplyste, at selvom

der ikke var fundet væsentlige brud på interne procedurer eller lovkrav, var der fortsat bekymring om filialen.

Landsretten finder på denne baggrund, at Finanstilsynets henvendelse af 4. april 2013 til Danske Bank, mailen fra Danske Banks Group Legal til Finanstilsynet af 5. april 2013 og referatet af mødet den 25. april 2013 mellem den estiske filial og det estiske finanstilsyn må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig beskrivelsen af dokumenterne i advokatundersøgelsen og i Finanstilsynets redegørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge de nævnte dokumenter i det anførte omfang.

Det bemærkes, at bankens brev af 3. april 2012 til Finanstilsynet er omfattet af editionsanmodning 33 og derfor ikke behandles her.

Sagsøgernes editionsanmodning 37 og 38 tages herefter til følge i det anførte omfang.

Editionsanmodning 3, 39 og 5

Editionsanmodningerne angår:

”Referatet vedrørende performance review-møde den 27. juni 2013, den indledningsvise henvendelse fra JPMorgan, hvori korrespondentbanken underrettede Danske Bank om ønsket om at afbryde korrespondentbankforholdet samt e-mailkorrespondance, mødereferater, notater m.v., som viser den sagsbehandling dette afstedkom i banken,

dokumentet indeholdende ”indsatspunktet” med titlen ”Non-Resident Russian profiles”, og

”den fulde præsentation” af 16. oktober 2013 vedrørende den forretningsmæssige gennemgang af non-residentporteføljen, som er omtalt i Bruun & Hjejle-rapporten”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen og af Danske Banks fremlagte oplysninger, at et medlem af bankens direktion i juni 2013 blev kontaktet af JPMorgan, som ønskede at afbryde korrespondentbankforholdet til den estiske filial på grund af hvidvaskproblemerne. Dette blev bragt op på Business Banking performance review mødet den 27. juni 2013 og førte til et indsatspunkt med titlen ”Non-Resident Russian profiles”, som Business Banking og ”Local Finance in Baltics” var ansvarlige for. Indsatspunktet omfattede ifølge advokatundersøgel-

sen bl.a. en gennemgang af "Know Your Customer" profiler og af andre forhold, hvis dokumentationen ikke var i orden. Det fremgår videre af advokatundersøgelsen, at en mindre gruppe under ledelse af Business Banking blev sat til at undersøge sagen nærmere. Efter aftale med JPMorgan blev korrespondentbankforholdet til den estiske filial afbrudt.

Ifølge advokatundersøgelsen førte en forretningsmæssig gennemgang iværksat efter afbrydelsen af korrespondentbankforholdet bl.a. til udarbejdelse af en præsentation af 16. oktober 2013, som sammen med et resumé blev sendt til Business Banking. I materialet blev det foreslået, at mellemmande ville blive "harvest[ed]" og "[r]un-off", og at forretningssegmentet ville følge en strategi med "focus on preserving client quality not on acquiring new clients". Business Banking bemærkede bl.a., at "[t]here are resilient KYC and AML procedures in place" og "no pending discussions on business with regulators".

Ifølge Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 førte afbrydelsen af korrespondentbankforbindelsen til en gennemgang af aktiviteterne i den estiske filial, som blev foretaget af den estiske/baltiske ledelse og med involvering af medarbejdere fra hovedsædet i København.

Landsretten finder på denne baggrund, at den skriftlige henvendelse fra JPMorgan til direktionsmedlemmet om ønsket om afbrydelse af korrespondentbankforholdet til den estiske filial, referatet af performance review mødet den 27. juni 2013 for så vidt angår den estiske filial samt præsentationen af 16. oktober 2013 vedrørende den forretningsmæssige gennemgang af non-resident porteføljen må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsørgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og til dels interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig advokatundersøgelsens beskrivelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Landsretten finder endvidere, at der, når de nævnte dokumenter pålægges fremlagt, ikke er grundlag for tillige at pålægge banken at fremlægge fortrolige og interne dokumenter i form af mailkorrespondance, mødereferater, notater m.v., der viser den sagsbehandling i banken, som JPMorgans henvendelse afstedkom. Hertil kommer, at landsretten efter de foreliggende oplysninger ikke finder grundlag for at antage, at der udover referatet af performance review mødet den 27. juni 2013 skulle findes et særskilt dokument indeholdende "indsatspunktet" med titlen "Non-Resident Russian profiles", som editionsanmodning 39 angår.

Sagsøgernes editionsanmodning 3 og 5 tages herefter til følge for så vidt angår den skriftlige henvendelse fra JPMorgan til direktionsmedlemmet i Danske Bank om ønsket om afbrydelse af korrespondentbankforholdet til den estiske filial, referatet af performance review mødet den 27. juni 2013 for så vidt angår den estiske filial samt præsentationen af 16. oktober 2013 vedrørende den forretningsmæssige gennemgang af non-resident porteføljen, dog således at kundena-vne anonymiseres. Sagsøgernes editionsanmodning 39 tages ikke til følge.

Editionsanmodning 4 og 40

Editionsanmodningerne angår:

“Notat af 15. oktober 2013 med titlen “Solutions in the Non-resident Intermediaries customer segment using bonds” (“OFZ-notatet”), og

det tidligere udarbejdede udkast til OFZ-notatet, dog således at kundena-vne anonymiseres”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at der i den estiske filial den 15. oktober 2013 blev cirkuleret et notat til filialens Executive Committee med titlen “Solutions in the Non-resident Intermediaries customer segment using bonds”. I advokatundersøgelsen er notatet også omtalt som “OFZ-notatet” og med oplysning om, at OFZ er russiske statsobligationer. Ifølge advokatundersøgelsen angiver notatet bl.a., “a solution for ten customers in our Non-resident Intermediaries segment using bonds as a faster, cheaper and more reliable way for their end-clients to transfer money overseas than making an international payment thorough a domestic Russian bank”. Det skulle endvidere være angivet i notatet, at 1) “We do not have full knowledge about the end-clients of the Intermediary”, og 2) at “[t]here is potential reputational risk in being seen to be assisting ‘capital flight’ from Russia”. Med hensyn til det første punkt var det i et tidligere udkast til notatet tilføjet: “and therefore potentially this solution could be used for money-laundering”, men disse ord blev udeladt i den endelige version af notatet på foranledning af et medlem af filialens ledelse. Notatet blev i begyndelsen af 2014 i forbindelse med en on-site revision af den estiske filial udleveret til Group Internal Audit, der – som beskrevet i forbindelse med editionsanmodning 10 – efterfølgende delte sine konklusioner med bankens direktion.

OFZ-notatet fra oktober 2013 er desuden omtalt i en artikel i Financial Times af 5. oktober 2018 med overskriften “Danske Bank memo shows how Russian moved money”, og ifølge artiklen indeholder notatet bl.a. oplysninger om omfanget af transaktioner fra russiske kunder.

Landsretten finder på den anførte baggrund, at notatet af 15. oktober 2013 med titlen "Solutions in the Non-resident Intermediaries customer segment using bonds" (OFZ-notatet) og det tidligere udkast til notatet må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig advokatundersøgelsens beskrivelse af notatets og notatudkastets indhold, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 4 og 40 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 41

Editionsanmodningen angår:

"Referatet af 23. oktober 2013 fra Business Banking Performance Reviewmødet for Q3 2013".

Ifølge advokatundersøgelsen og Danske Banks besvarelse af sagsøgernes opfordringer blev der den 23. oktober 2013 afholdt et Business Banking performance review møde for Q3 2013, hvor blandt andre Thomas Borgen, Lars Mørch og Henrik Ramlau-Hansen deltog. På mødet drøftedes indsatspunktet, der på det tidligere møde den 27. juni 2013 var nævnt som en del af handlingsplanen vedrørende non-resident porteføljen. Ifølge mødereferatet udtalte Lars Mørch, at "the size of Danske Bank business undertaken with this category of customer is larger than DB peers, and the proportion of business needed to be reviewed and potentially reduced". Ifølge mødereferatet gav Thomas Borgen udtryk for "the need for a middle ground, and wanted to discuss this further outside of this forum". Det blev aftalt, at Lars Mørch skulle holde møde med Business Banking, når afdelingen havde "finalised its conclusions". Der blev tilføjet et nyt indsatspunkt vedrørende dette forhold med deadline i 2013 og med Business Banking som ansvarlig. Ifølge advokatundersøgelsen er der dog ikke fundet oplysninger vedrørende nogen opfølgning.

Landsretten finder på denne baggrund, at referatet af Business Banking performance review mødet for Q3 2013 den 23. oktober 2013 for så vidt angår oplysninger om den estiske filial må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumentet er fortroligt og internt og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, her-

under navnlig advokatundersøgelsens beskrivelse af dokumentet, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge det.

Sagsøgernes editionsanmodning 41 tages herefter til følge.

Editionsanmodning 6, 42, 43, 48 og 53

Editionsanmodningerne angår:

“Whistleblower-rapport af 27. december 2013 fra Howard Wilkinson, referatet af direktionens møde af 7. januar 2014, hvor direktionen blev informeret om, at Group Internal Audit skulle foretage en undersøgelse af beskyldningerne som fremsat i whistleblower-rapporten af 27. december 2013, whistleblower-rapporten af 9. januar 2014 til Group Internal Audit, whistleblower-rapporten af 19. marts 2014, og whistleblower-rapporten af 25. april 2014”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at en medarbejder i den estiske filial den 27. december 2013 indgav en whistleblowerrapport vedrørende non-resident porteføljen, og at denne whistleblower i de følgende måneder afgav yderligere whistleblowerrapporter. Det er ubestridt, at whistlebloweren var Howard Wilkinson. Ifølge advokatundersøgelsen blev whistleblowerrapporten af 27. december 2013, der omhandlede en specifik kunde og var benævnt “Whistleblowing disclosure – knowingly dealing with criminals in Estonia Branch”, sendt til et medlem af direktionen samt til medarbejdere i Baltic Banking, Group Compliance & AML samt Group Internal Audit.

Det fremgår videre af advokatundersøgelsen, at de fire modtagere af whistleblowerrapporten af 27. december 2013 besluttede, at der skulle foretages en undersøgelse af beskyldningerne, og at direktionen på et møde den 7. januar 2014 blev orienteret herom, dog uden at modtage kopi af whistleblower-rapporten. Den 9. januar 2014 afgav whistlebloweren endnu en rapport om tre yderligere kunder i den estiske filial. I marts og april 2014 sendte whistlebloweren yderligere rapporter, der indeholdt bekymringer vedrørende kunder, som var danske K/S-selskaber. I bankens Corporate Responsibility-rapport for 2013 blev “four cases reported through the whistleblower system. [...] Three cases that were concluded led to changes in procedures or increased management attention. One case is still under investigation.”

Ifølge advokatundersøgelsen blev whistleblowerens påstande ikke tilstrækkeligt undersøgt, konkluderet på eller rapporteret.

Af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 fremgår bl.a., at ledende medarbejdere i banken i december 2013 modtog en whistleblower-henvendelse om AML-problemer med relation til en kunde i den estiske filials non-resident portefølje. Whistlebloweren kom derefter i januar 2014 med anklager i forbindelse med tre andre af filialens kunder, og han kom senere flere gange med omfattende beskrivelser af betydelige problemer i filialen, herunder med relation til filialens ledelse og forretningsmodel. Ved Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 fik bankens direktion påtale bl.a. for ikke at have sikret tilstrækkelig opfølgning på whistleblowerens beskyldninger.

Det fremgår af bogen "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag", kapitel 11 ("Whistlebloweren"), at Howard Wilkinson den 27. december 2013 sendte den første af fire mails til bankens ledelse i København. I den første mail skrev han ifølge bogen bl.a., at banken "formentlig selv havde begået en forbrydelse", havde "brudt talrige regler", havde "handlet uetiske" og sandsynligvis havde "assisteret med hvidvask". Whistleblowerrapporten fra december 2013 blev drøftet på direktionsmødet den 7. januar 2014. Over de følgende måneder sendte Howard Wilkinson yderligere tre advarsler, herunder om specifikke mistænkelige kunder og om danske kommanditselskaber med konti i den estiske filial ejet af kunder fra tidligere sovjetrepublikker.

Af oplysninger på Danske Banks egen hjemmeside om forholdene i Estland fremgår, at bankens reaktioner på henvendelser fra bl.a. whistlebloweren var utilstrækkelige og for langsomme.

Landsretten finder på den anførte baggrund, at whistleblowerrapporten af 27. december 2013 fra Howard Wilkinson og referatet af direktionsmødet af 7. januar 2014, hvor direktionen blev informeret om, at Group Internal Audit skulle foretage en undersøgelse af beskyldningerne som fremsat i whistleblowerrapporten af 27. december 2013, samt Howard Wilkinsons whistleblowerrapporter af 9. januar, 19. marts og 25. april 2014 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den anførte baggrund, herunder navnlig Finanstilsynets og advokatundersøgelsens omtale af whistleblower-rapporterne og ledelsens håndtering af dem, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 6, 42, 43, 48 og 53 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 44, 45, 46 og 10

Editionsanmodningerne angår:

”Group Internal Audits ”audit letter” af 13. januar 2014 til direktionen,

Group Internal Audits mail af 5. februar 2014 til to direktionsmedlemmer,

mailkorrespondancer/reaktioner fra medlemmer af koncerndirektionen og den administrerende direktør, som er nævnt i Bruun & Hjejles rapport, side 54, 2. afsnit, og

audit letter af 7. februar 2014”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at bankens Group Internal Audit henholdsvis den 13. januar og 7. februar 2014 i forbindelse med undersøgelsen af whistleblowerrapportens påstande udarbejdede audit letters stilet til medlemmer af direktionen. I begyndelsen af februar 2014 foretog Group Internal Audit en on-site revision af den estiske filial, og revisorerne fik i den forbindelse udleveret OFZ-notatet. Den 5. februar 2014 sendte Group Internal Audit sine foreløbige konklusioner til to direktionsmedlemmer i en mail, der efterfølgende blev videresendt til de øvrige direktionsmedlemmer, herunder den administrerende direktør. Ifølge advokatundersøgelsen fremgår det af mailen bl.a., at ”we cannot identify actual source of funds or beneficial owners”, samt at medarbejdere i den estiske filial havde bekræftet, at ”the reason underlying beneficial owners are not identified is that it could cause problems for clients if Russian authorities requests information”. Group Internal Audit anbefalede ”a full independent review of all non-resident customers”. Resultaterne fra Group Internal Audit, der var indeholdt i mailen af 5. februar 2014, blev omtalt i audit letter af 7. februar 2014, der ifølge advokatundersøgelsen tillige indeholder en mere detaljeret beskrivelse af brugen af mellemmand, herunder i forbindelse med handel med obligationer.

Ifølge advokatundersøgelsen fremgår det endvidere af mails af 5. februar 2014, at Group Internal Audits konklusioner medførte reaktioner fra direktionsmedlemmer. Et direktionsmedlem skrev ”[s]er desværre ud til, at der er grund til bekymring. [...]”, et andet direktionsmedlem svarede ”[a]t the very least, the bond/intermediaries has to be closed down immediately”, og et tredje direktionsmedlems skrev til Group Legal: ”[v]il I ikke sikre, at denne sag ikke kører af sporet, hvis den ikke allerede er håndteret?”. Den administrerende direktør

svarede ifølge advokatundersøgelsen: "Notert. Her bør du vurdere en umiddelbar stop af all ny forretning og kontrolert avvikling av eksisterende."

Det fremgår endvidere af advokatundersøgelsen, at det i kølvandet på whistleblowerrapporten af 27. december 2013 og Group Internal Audits audit letters af 13. januar og 7. februar 2014 stod klart, at handling var påkrævet.

Af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 fremgår, at audit letter af 7. februar 2014 indeholder oplysninger om bl.a., at visse kunder havde selskaber, der kun eksisterende i under to år for derved at kunne undgå at aflægge regnskab, at de reelle ejere af selskaberne ikke var kendt af banken, eller var kendt, men ikke registreret i filialens relevante systemer, og at filialen samarbejdede med ni uregulerede russiske mellemmand om kunders betalinger ud af Rusland, hvor filialen som en del af transaktionen købte russiske obligationer og indgik valutaforretninger med mellemmandene.

Landsretten finder på den anførte baggrund, at Group Internal Audits audit letter af 13. januar 2014 til direktionen, Group Internal Audits mail af 5. februar 2014 til to direktionsmedlemmer, mailkorrespondancen/reaktionerne fra medlemmer af koncerndirektionen og den administrerende direktør, som Group Internal Audits konklusioner medførte, samt audit letter af 7. februar 2014 fra Group Internal Audit til direktionen må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig oplysningerne i advokatundersøgelsen og i Finanstilsynets afgørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 44, 45, 46 og 10 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 11

Editionsanmodningen angår:

"Referatet af et møde den 7. februar 2014 i en arbejdsgruppe, jf. omtalen i Bruun & Hjejle-rapporten".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at der i februar 2014 blev nedsat en arbejdsgruppe bestående af to direktionsmedlemmer samt medlemmer fra Business Banking, Baltic Banking, Group Compliance & AML og Group Internal

Audit med det formål at håndtere Group Internal Audits foreløbige konklusioner primo februar 2014.

Af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 fremgår, at der som følge af whistleblower-henvendelsen og audit letter af 7. februar 2014 blev nedsat en arbejdsgruppe, og at arbejdsgruppen besluttede øjeblikkeligt at lukke ned for samarbejdet med russiske mellemmand og at stoppe for etableringen af nye non-resident kundeforhold, indtil der forelå en uafhængig vurdering af området. Derimod fortsatte kundeforholdene for de eksisterende non-resident kunder indtil videre.

Landsretten finder på denne baggrund og henset til det vedrørende editionsanmodningerne 44, 45, 46 og 10 anførte, at referatet af arbejdsgruppens første møde den 7. februar 2014 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumentet er fortroligt og internt og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig oplysningerne i advokatundersøgelsen og i Finanstilsynets afgørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumentet.

Sagsøgernes editionsanmodning 11 tages herefter til følge.

Editionsanmodning 14

Editionsanmodningen angår:

”De dokumenter, som ligger til grund for Bruun & Hjejles redegørelse om forløbet, der førte til, at man i banken ikke mente, at der var anledning til at underrette myndighederne, herunder mødereferater, mailkorrespondance m.m.”

Som anført under editionsanmodning 11 fremgår det af advokatundersøgelsen, at der i februar 2014 blev nedsat en arbejdsgruppe med det formål at håndtere Group Internal Audits foreløbige konklusioner primo februar 2014. Ifølge advokatundersøgelsen blev det på arbejdsgruppens første møde den 7. februar 2014 aftalt, at man bl.a. skulle ”clarify responsibility for escalation of whistleblower findings to relevans FSA – or other authority”. Det fremgår endvidere af advokatundersøgelsen, at der internt i banken blev udvekslet synspunkter om forpligtelsen til at underrette myndighederne om whistleblowerrapportens påstande om hvidvask, men at der ikke er fundet dokumentation for, at der skete underretning til nogen myndigheder herom.

Partsedition kan alene anvendes som led i relevant bevisførelse, og de dokumenter, som begæres fremlagt, må angå sagens faktum. Modpartens subjektive vurderinger og bedømmelser af forhold er i almindelighed ikke omfattet af editionspligten. Landsretten finder, at bankens interne vurderinger af underrettingsforpligtelsen i henhold til hvidvasklovgivningen ikke kan antages at være af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne. Hertil kommer, at editionsanmodningen efter sit indhold har karakter af en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang.

Landsretten finder derfor, at banken ikke kan pålægges at fremlægge de ønskede dokumenter i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 14 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 47

Editionsanmodningen angår:

”Group Internal Audits revisionsrapport af 10. marts 2014 om non-resident-kunder.”

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Group Internal Audit den 10. marts 2014 afgav revisionsrapport om non-resident kunder, og at rapporten blev delt med den estiske filial. Ifølge advokatundersøgelsen indeholdt rapporten bl.a. seks observationer, der blev angivet som værende højeste prioritet: (i) ”Documentation of due diligence on non-resident customers structured with LLPs”, (ii) ”Segregation of duties”, (iii) ”Risk assesment”, (iv) ”Customer monitoring”, (v) ”Closure of accounts” og (vi) ”FX line granting”.

Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at Group Internal Audit i marts 2014 gav en række anbefalinger, som den estiske filial skulle anvende i gennemgangen af non-resident porteføljen.

Landsretten finder på denne baggrund og henset til det under editionsanmodningerne 44, 45, 46 og 10 anførte, at Group Internal Audits revisionsrapport af 10. marts 2014 om non-resident kunder må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumentet er fortroligt og internt og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig oplysningerne i advokatundersøgelsen og i Finanstilsynets afgørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumentet, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 47 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 49

Editionsanmodningen angår:

”Den med Parsifal Services indgået kontrakt, opdragsskrivelse og/eller lignende.”

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at bankens Group Legal i foråret 2014 indgik aftale med en ekstern konsulent om at gennemføre en ”[i]nquiry into allegations of misconduct” på baggrund af whistleblowerrapporten og ”critical information on a number of irregularities involving senior members of staff”, men at dette blev forkastet af to direktionsmedlemmer.

Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at banken i maj 2014 ville sætte et eksternt konsulentfirma til at undersøge og tage stilling til whistleblowerens beskyldninger om betydelige problemer i den estiske filial, men at tre direktører vurderede, at det var tilstrækkeligt med en intern undersøgelse, som i vidt omfang blev gennemført af lederen af Group Compliance & AML.

Landsretten finder på denne baggrund, at der ikke er grundlag for at antage, at den med det eksterne konsulentfirma indgåede ”kontrakt, opdragsskrivelse og/eller lignende”, som ikke førte til noget, må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 49 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 52

Editionsanmodningen angår:

”Det af Group Compliance & AML engagerede eksterne konsulentbureaus endelige rapport af 16. april 2014”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at arbejdsgruppen – omtalt under editionsanmodning 11 – den 17. februar 2014 engagerede KPMG med henblik på at evaluere hvidvaskprocedurer og kontroller i den estiske filial. KPMG afleverede et udkast til rapport den 31. marts 2014 og en endelig rapport den 16. april 2014. Begge rapporter blev sendt til Group Compliance & AML og delt med nogle af direktionsmedlemmerne. I den endelige rapport fastslår konsulentbureauet ifølge advokatundersøgelsen, at procedurer for godkendelse af nye kunder og åbning af nye konti for non-resident kunder generelt blev fulgt, men at der var

mangler i forhold til bl.a. uklare instrukser i relation til kontoaftaler og kundekendskabsspørgeskemaer, ligesom overvågningen af transaktioner var utilstrækkelig. Rapporten identificerede 17 "control deficiencies", som alle blev vurderet til at være "critical or significant".

Det følger endvidere af advokatundersøgelsen, at Group Internal Audit i Q1 2014 og en ekstern konsulentrapport fra april 2014 påviste, at (i) der havde været utilstrækkelig viden om kunder, deres endelige ejere og styrende interesser samt midlernes oprindelse, (ii) at screening af kunder og betalinger hovedsagelig havde været foretaget manuelt og havde været mangelfuld, og (iii) at der ikke var reageret forskriftsmæssigt i forhold til mistænkelige kunder og transaktioner.

Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at et uafhængigt konsulentfirma i februar-april 2014 gennemgik den estiske filials AML-procedurer, og at konsulentfirmaet fremførte 14 kritiske afvigelser og 9 væsentlige afvigelser mellem filialens praksis og gældende regler/best practice. Ifølge Finanstilsynets afgørelse orienterede direktøren for Business Banking både direktionen og bestyrelsen om konsulentfirmaets konklusioner.

Det fremgår af Finanstilsynets redegørelse, at Danske Banks interne revision og et eksternt konsulentfirma i 2014 undersøgte hvidvaskrisici i den estiske filial, og at undersøgelserne bekræftede betydelige mangler, som whistlebloweren havde påpeget.

Landsretten finder på denne baggrund, at den endelige rapport af 16. april 2014 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumentet er fortroligt og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig oplysningerne i advokatundersøgelsen og i Finanstilsynets redegørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumentet, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 52 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 50

Editionsanmodningen angår:

"Præsentationen med titlen "Status Danske Bank Estonia Branch" til brug for koncerndirektionsmødet den 11. april 2014".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at et direktionsmedlem på direktionsmødet den 11. april 2014 fremlagde en præsentation med titlen "Status Danske Bank Estonia Branch". Præsentationen, der var udarbejdet af ansatte i Business Banking, indeholdt tre slides med titlen "Timeline for Whistleblower case and Audit Reports", som opremsede nogle af whistleblowerens påstande og de resultater, som Group Internal Audit og det eksterne konsulentbureau var kommet frem til. Ifølge mødereferatet blev direktionen informeret om, at "the appropriate steps were being taken to continue dealing with the matter in accordance with the Group's whistle blower policy, as well as all the applicable local regulations and supervisory rules".

Det fremgår af bogen "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag", kapitel 18 ("Dead Man Walking"), at Thomas Borgen på et direktionsmøde i april 2014 blev informeret af Lars Mørch om status på whistleblower-sagen, og at direktionen ifølge mødereferatet fik udleveret detaljerede beskrivelser af hændelser og tiltag i sagen.

På denne baggrund finder landsretten, at præsentationen med titlen "Status Danske Bank Estonia Branch" til brug for koncerndirektionsmødet den 11. april 2014 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne. Det forhold, at præsentationen måtte indeholde oplysninger, som også indgår i materiale omfattet af andre editionsanmodninger, sagsøgerne har fået medhold i, kan efter omstændighederne ikke føre til et andet resultat.

Uanset at dokumentet er fortroligt og internt og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumentet.

Sagsøgernes editionsanmodning 50 tages herefter til følge.

Editionsanmodning 51

Editionsanmodningen angår:

"Materialet, der blev indsendt til Finanstilsynet som dokumentation for den interne gennemgang af erhvervskunder i non-resident-porteføljen af 15. april 2014".

Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at banken i maj 2014 ville sætte et eksternt selskab til at undersøge og tage stilling til whistleblowerens beskyldninger om betydelige problemer i filialen. Tre direktionsmedlemmer

vurderede dog, at det var tilstrækkeligt med en intern undersøgelse, som i vidt omfang blev gennemført af den hvidvaskansvarlige, der også var leder af Group Compliance & AML. Finanstilsynet konkluderede bl.a., at den interne undersøgelse var overordnet, og at der således var væsentlige oplysninger fra whistlebloweren, som den hvidvaskansvarlige eller andre ikke fulgte op på. Finanstilsynet anførte endvidere, at det ud fra det modtagne materiale ikke var muligt at vurdere, om whistlebloweren var involveret i ulovlige eller andre uønskede aktiviteter i filialen i et større omfang, og om han derfor eller af andre årsager ønskede at videregive forkerte oplysninger. Det fremgår endvidere af Finanstilsynets afgørelse, at bankens direktion ikke sikrede tilstrækkelig opfølgning på whistleblowerens beskyldninger.

Landsretten finder, at editionsanmodning 51 efter sit indhold er for upræcis til at kunne danne grundlag for edition. Det er blandt andet uklart, hvornår "materialet" skulle være fremsendt til Finanstilsynet, og om der er tale om materiale, der er overlappende med dokumenter, som er omfattet af andre af sagsøgerenes editionsanmodninger. Hertil kommer, at landsretten ikke finder grundlag for at antage, at det materiale, som skulle være sendt til Finanstilsynet, og som dermed er indgået i Finanstilsynets sagsbehandling, vil kunne være af væsentlig betydning for sagsøgerenes anbringender i sagerne, navnlig når det tages i betragtning, at Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 og Finanstilsynets redogørelse indgår i sagens bilagsmateriale, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgerenes editionsanmodning 51 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 12, 13, 54 og 55

Editionsanmodningerne angår:

"Danske Banks interne revisions udkast til statusrapport for 1. kvartal 2014, som blev forelagt direktionen den 22. april 2014",

referatet fra revisionsudvalgsmødet den 28. april 2014,

revisionsprotokollatet fra Group Internal Audit dateret den 29. april 2014, som indeholdt detaljerede oplysninger om whistleblower-sagen, og

mødereferatet fra bestyrelsesmødet den 29. april 2014".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at bankens direktion på et møde den 22. april 2014 fik forelagt et udkast til statusrapport for Q1 2014 fra Group Internal Audit, som indeholdt detaljerede oplysninger om whistleblower-sagen, herunder en liste med whistleblowerens påstande. Samme rapportering fra Group Internal Audit blev sendt til revisionsudvalget til brug for udvalgets møde den

28. april 2014. Ifølge advokatundersøgelsen er det i referatet fra revisionsudvalgsmødet den 28. april 2014 anført bl.a., at Group Internal Audit på mødet påpegede whistleblower-sagen fra den estiske filial, og at bestyrelsen ville modtage briefing herom den 29. april 2014. Det fremgår endvidere af advokatundersøgelsen, at Group Internal Audit oplyste, at "the local internal auditor was under surveillance", og at "the local internal auditor ... had not followed the procedures as he should have". På bestyrelsesmødet den 29. april 2014 fik bestyrelsen revisionsprotokollatet fra Group Internal Audit dateret samme dag. Ifølge bestyrelsesmødereferatet modtog bestyrelsen orientering om "the whistleblower case referred to in the long-form audit report from Internal Audit and explained the steps taken to investigate the matter as well as initiatives taken and planned to strengthen the processes and controls with respect to AML and KYC in the Baltics."

Landsretten finder på denne baggrund, at bankens Group Internal Audits udkast til statusrapport for Q1 2014, som blev forelagt for direktionen den 22. april 2014, referatet af revisionsudvalgets møde den 28. april 2014 for så vidt angår den estiske filial, revisionsprotokollatet af 29. april 2014 fra Group Internal Audit samt bestyrelsesmødereferatet af 29. april 2014 for så vidt angår den estiske filial og whistleblowerens beskyldninger må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig beskrivelsen i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne i det anførte omfang, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 12, 13, 54 og 55 tages herefter til følge, således at banken pålægges at fremlægge Group Internal Audits udkast til statusrapport for Q1 2014, som blev forelagt for direktionen den 22. april 2014, referatet af revisionsudvalgets møde den 28. april 2014 for så vidt angår den estiske filial, revisionsprotokollatet af 29. april 2014 fra Group Internal Audit samt bestyrelsesmødereferatet af 29. april 2014 for så vidt angår den estiske filial og whistleblowerens beskyldninger, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 56

Editionsanmodningen angår:

"To udkast til politik for non-resident porteføljen dateret den 7. maj 2014 og 12. maj 2014. Såfremt Danske Banks besvarelse af opfordring 56 i bilag AR skal forstås således, at der kun blev udarbejdet et udkast dateret den 7. maj 2014, begæres der alene edition i dette".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at den estiske filial i løbet af 2014 udfærdigede udkast til ny politik for kunder i non-resident porteføljen, og den 6. og 12. maj 2014 modtog Business Banking udkastet. Ifølge advokatundersøgelsen havde den nye politik titlen "Policy to serve non resident clients in Danske Bank Estonian Branch", og det var anført bl.a., at "existing customer base [do] not fully match[...] the profile", samt at "[t]he bank must make sure that it fully understands ownership and beneficial owners of its business customers".

Danske Bank har oplyst, at der er tale om én politik, der foreligger i udkast af 6. maj 2014 og udkast af 7. maj 2014.

Landsretten finder på denne baggrund, at der ikke foreligger fornødent grundlag for at for at antage, at de to udkast til filialens interne, fremtidige politik for non-resident porteføljen vil kunne være af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne. Herefter, og i øvrigt henset til dokumenternes interne og fortrolige karakter, finder landsretten ikke grundlag for at imødekomme editionsanmodning 56, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 56 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 57, subsidiært editionsanmodning 58

Editionsanmodningerne angår:

"Præsentationen fra direktionsmødet den 27. maj 2014, hvor direktionen blev præsenteret for en ny strategiproces for bankaktiviteter i de baltiske lande",

Subsidiært

det separate slide med titlen "Significant change in appetite for non-resident business will reduce net profit for the Baltic operation" fra præsentationen fra direktionsmødet den 27. maj 2014".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at der i foråret 2014 blev taget initiativ til en ny strategiproces for bankaktiviteter i de baltiske lande. Ifølge en præsentation fra direktionsmødet den 27. maj 2014 blev der overvejet tre centrale muligheder som del af strategien: "[E]xit Baltics", "[r]eposition towards a Corporate Baltic bank" (og udeladelse af andre aktiviteter) og "[o]ptimise current position". Ifølge advokatundersøgelsen fremgår det af præsentationen, at "[t]he current performance will be difficult to maintain and there are a number of challenges going forward", herunder "limited future appetite for non-resident business". Ifølge præsentationen blev hvidvaskkravene overordnet anset for en trussel. En separat slide med titlen "Significant change in appetite for non-resident business will reduce net profit for the Baltic operation" indeholdt oplysninger om non-resident porteføljen med bemærkning om, at den bidrog med

“90% of the profit before tax for Estonia”. Præsentationen henviste til den nye politik udarbejdet af den estiske filial, og ifølge præsentationen blev der også anbefalet en strategi, som involverede ”a reposition towards a Corporate Baltic bank with focus on Nordic customers” med “[g]radually run-off of Non-resident business.”

På denne baggrund finder landsretten, at der ikke er grundlag for at antage, at præsentationen på direktionmødet den 27. maj 2014, hvorved direktionen blev præsenteret for oplæg til brug for interne overvejelser om en fremtidig strategi for bankaktiviteter i de baltiske lande, vil kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 57 og 58 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 60 og 61

Editionsanmodningerne angår:

”Præsentationen til brug for bestyrelsens møde den 26. juni 2014 og bestyrelsesmødereferat af 26. juni 2014”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at den under editionsanmodning 57 omtalte præsentation var blevet ændret en smule til bestyrelsens møde den 26. juni 2014, men at den anbefalede strategi fortsat var at repositionere filialen i Estland. Ifølge advokatundersøgelsen fremgår anbefalingen om ”an exit of Personal Banking and off-shore business” af referatet af bestyrelsesmødet den 26. juni 2014. Endvidere skulle det af referatet fremgå bl.a., at den administrerende direktør fandt det ”unwise to speed up an exit strategy as this might significantly impact any sales price”, og at “[t]he preferred option would be to support Nordic corporate clients, but a closer review of the business case needed to be undertaken”. Det skulle endvidere fremgå af referatet, at to bestyrelsesmedlemmer ”would like to have the options analysed further with an aspect of what is the best way to get out of the Baltics and how quickly it would be possible”.

Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at bankens CEO på et strategiseminar i juni 2014 overfor bestyrelsen pegede på, at en fremskyndet nedlukning af baltiske aktiviteter ville reducere værdien ved et eventuelt salg. Bestyrelsen blev ikke gjort opmærksom på, at det med de store udfordringer med AML-håndteringen var vigtigt at få lukket non-resident porteføljen ned hurtigt og få indberettet mistænkelige transaktioner til relevante myndigheder.

Af Finanstilsynets redegørelse fremgår, at den administrerende direktør på bestyrelsens strategiseminar i juni 2014, hvor strategien i Baltikum blev drøftet, trods viden om manglerne ved hvidvaskforebyggelsen i den estiske filial advarede imod en hurtig afvikling af de baltiske aktiviteter.

Det fremgår af bogen "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag", kapitel 13 ("Brandslukning"), at selvom banken vidste, at filialen lagde hus til problematiske transaktioner, blev den endelige beslutning om fremtiden for filialen sparket til hjørne.

På denne baggrund finder landsretten, at der ikke er grundlag for at antage, at præsentationen til brug for bestyrelsesmødet den 26. juni 2014 samt referatet af bestyrelsesmødet den 26. juni 2016 for så vidt angår de interne drøftelser og vurderinger om den fremtidige strategi for de baltiske bankaktiviteter vil kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 60 og 61 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 59

Editionsanmodningen angår:

"Den af Group Compliance & AML til Group Legal og Group Internal Audit af 10. juni 2014 cirkulerede liste over whistleblower-påstande, som desuden indeholdt oplysninger om "fact and mitigation" og "conclusion" samt dokumentation for fremsendelsen af denne til to direktionsmedlemmer den 16. juni 2014".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Group Legal den 27. maj 2014 bad Group Compliance & AML om at få bragt "this whistleblower matter to an end", og at Group Legal udarbejdede "den fuldstændige liste" over de påstande, som whistlebloweren var kommet med i mailkorrespondancen udvekslet siden december 2013. Ifølge advokatundersøgelsen var flere af whistleblowerens påstande dog kun omtalt i meget brede vendinger, mens andre var udeladt, herunder påstande om intern medvirken og K/S-selskaber. Den 10. juni 2014 cirkulerede Group Compliance & AML en oversigt til Group Legal og Group Internal Audit baseret på den nævnte liste over påstande, og hvor der ved hver påstand på listen var angivet "facts and mitigation actions" samt "conclusion". Den 16. juni 2014 sendte Group Compliance & AML oversigten af 10. juni 2014 til to medlemmer af direktionen samt til International Banking og Group Legal. Med hensyn til fem af whistleblowerens påstande, der var blevet verificeret, blev der henvist til hvidvaskhandlingsplanen for de baltiske lande. Med hensyn til to af påstandene, der var ved at blive verificeret, blev der hen-

vist til Group Legal. For så vidt angår syv af whistleblowerens påstande, der ikke eller kun delvist var blevet verificeret, var kun meget få tiltag angivet.

På denne baggrund finder landsretten, at den af Group Compliance & AML til Group Legal og Group Internal Audit af 10. juni 2014 cirkulerede liste over whistleblower-påstande samt dokumentation for fremsendelsen af denne til to direktionsmedlemmer den 16. juni 2014 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 59 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 62 og 65

Editionsanmodningerne angår:

”Group Internal Audits audit letter af 1. juli 2014, og

Group Internal Audits udkast til statusrapport for 2. kvartal 2014”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Group Internal Audit i audit letter af 1. juli 2014 fulgte op på revisionsrapporten af 10. marts 2014. Audit letter af 1. juli 2014 var stilet til den etiske filial og Business Banking med kopi til koncernen og indeholdt kritiske kommentarer til det løbende customer review samt omtalte muligheden for at udsætte tidspunktet for implementeringen af en af de seks væsentlige bemærkninger i revisionsrapporten af 10. marts 2014 angående ”[d]ocumentation of due diligence on non-resident customer structured with LLPs”. Senere i juli modtog direktionen og revisionsudvalget Group Internal Audits udkast til statusrapport for Q2 2014, hvori det med henvisning til audit letter af 1. juli 2014 var anført, at ”[a] follow up has been conducted in Estonia to assess progress against previously reported AML issues”, og at ”[t]he testing performed showed improvement of processes in place for on boarding of new customers, but more focus needed with regard to review of existing customers.”

Af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 fremgår, at ved en revision i juni 2014, hvor gennemgangen af kunder var i gang i filialen, stødte Group Internal Audit på en række kunder, som selvom de skulle være gennemgået og revurde-

ret af filialen i henhold til revisionens anbefalinger, ikke burde have været accepteret som fortsættende kunder i filialen.

På denne baggrund finder landsretten, at Group Internal Audits audit letter af 1. juli 2014 og Group Internal Audits udkast til statusrapport for 2. kvartal 2014 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen og Finanstilsynets afgørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 62 og 65 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 63

Editionsanmodningen angår:

”Group Internal Audits henvendelse til Business Banking om at besvare udestående bemærkninger vedrørende ”Non-resident customer handling Baltics” i revisionsprotokollatet af 29. april 2014 til brug for statusrapport for 2. kvartal 2014 samt materialet fremsendt fra Business Banking den 7. juli 2014 til Group Internal Audit.”

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Group Internal Audit til brug for statusrapport for Q2 2014 bad Business Banking om at besvare de udestående bemærkninger vedrørende ”Non-resident customer handling Baltics” i revisionsprotokollatet af 29. april 2014. Ifølge advokatundersøgelsen sendte Business Banking den 7. juli 2014 forslag til følgende formulering i statusrapport for Q2 2014: ”[t]he allegations made by the whistleblower have all been investigated”. Den foreslåede formulering var ikke inkluderet i Group Internal Audits statusrapport for Q2 2014, men blev anvendt i Group Internal Audits statusrapport for Q3 2014.

På denne baggrund, og da sagsøgerne har fået medhold i editionsanmodning 62, 65 og 70, finder landsretten, at der ikke er grundlag for at antage, at dokumenterne omfattet af editionsanmodning 63 vil kunne have væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 63 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 64

Editionsanmodningen angår:

”Det estiske finanstillsyns inspektionsrapport af 21. juli 2014”

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at det estiske finanstillsyn i marts 2014 foretog en inspektion af filialens aktiviteter, og at det i den endelige inspektionsrapport af 21. juli 2014 var anført bl.a., at filialledelsen ikke havde sikret, at hver enkelt medarbejder kun udførte ”those tasks which they have sufficient education, required abilities, personal qualities, experience and for which they have professional suitability”.

Landsretten finder, at der ikke er grundlag for at antage, at det estiske finanstillsyns inspektionsrapport af 21. juli 2014, der efter det oplyste angår kritik af medarbejderkompetencerne i den estiske filial, må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 64 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 15, 66, 16 og 17

Editionsanmodningerne angår:

”udkastet til det estiske finanstillsyns inspektionsrapport af 11. september 2014,

mailen af 25. september 2014 fra ”en anden medarbejder i Group Compliance & AML,

den endelige inspektionsrapport dateret 12. december 2014 fra det estiske finanstillsyn og

det estiske finanstillsyns udkast til en afgørelse af 14. maj 2015”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at det estiske finanstillsyn i juni og juli 2014 foretog en inspektion af den estiske filial med sigte på overholdelse af hvidvaskreglerne. Af resuméet af det estiske finanstillsyns udkast af 11. september 2014 til inspektionsrapport fremgår ifølge advokatundersøgelsen bl.a., at banken ”systematically established business relationships with persons in whose activities it is possible to see the simplest and most common suspicious circumstances”, og at bankens ”system for monitoring transactions and persons is effectively not working”. Ifølge advokatundersøgelsen blev udkastet til inspektionsrapporten forelagt medlemmer af bankens direktion. Den endelige

inspektionsrapport af 12. december 2014 svarende i det væsentlige til udkastet. Dog var visse af rapportens konklusioner ændret.

Det fremgår endvidere af advokatundersøgelsen, at den estiske filial den 14. maj 2015 modtog en afgørelse i udkastform fra det estiske finanstillsyn vedrørende inspektionerne i juni og juli 2014. Ifølge advokatundersøgelsen reagerede Group Compliance & AML og Business Banking negativt på udkastet, da det var "quite aggressive." Det estiske finanstillsyns endelige afgørelse forelå den 15. juli 2015 og pålagde den estiske filial at foretage en række ændringer i rammerne for hvidvaskprocedurerne, således at filialen overholdt sine forpligtelser.

Det fremgår af Finanstillsynets afgørelse af 3. maj 2018, at det estiske finanstillsyn i juni-juli 2014 gennemførte hvidvaskinspektioner i filialen og i sin rapportering var meget kritisk. Ifølge afgørelsen fremgår det bl.a. af den foreløbige rapport af 11. september 2014, at filialen systematisk accepterede kunder karakteriseret ved en lang række forhold, som gav mistanke om hvidvask af penge, og at filialen havde mangler i forhold til identifikation af oprindelsen af kundernes midler samt accepterede, at filialen ikke kunne leve op til sin forpligtelse til at få oplysningerne. Ifølge Finanstillsynets afgørelse sendte en ledende medarbejder den 25. september 2014 en mail til andre ledende medarbejdere i Group Legal og Group Compliance & AML, hvori var anført bl.a., at resuméet af det estiske finanstillsyns udkast til inspektionsrapport var "brutal" og "close to the worst I have ever read within AML/CTF area". Rapportudkastet blev drøftet på et direktionsmøde den 7. oktober 2014.

Danske Bank har oplyst, at den ledende medarbejder, der sendte mailen af 25. september 2014, var Anders Meinert Jørgensen.

Af artikel i Berlingske Tidende den 22. juni 2021 fremgår bl.a., at det estiske finanstillsyns udkast til inspektionsrapport af 11. september 2014 oplyste adskillige mistænkelige Danske Bank kunder med mulige bånd til kriminalitet og meget store pengeoverførelser gennem konti i filialen, som indeholdt klare tegn på at være hvidvask. Ifølge artiklen advarede tilsynet om, at banken havde ansatte i Rusland, Centralasien og Østeuropa, der aktivt hjalp bankkunder med at oprette anonymiserede selskaber i skattely, der blev anvendt til de mistænkelige pengeoverførelser.

Landsretten finder på den anførte baggrund, at udkastet til det estiske finanstillsyns inspektionsrapport af 11. september 2014, Anders Meinert Jørgensens mail af 25. september 2014 til andre ledende medarbejdere i Group Legal og Group Compliance & AML, den endelige inspektionsrapport dateret 2. december 2014 fra det estiske finanstillsyn og det estiske finanstillsyns udkast til afgørelse af 14. maj 2015 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og til dels interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig beskrivelsen af dokumenterne i advokatundersøgelsen og i Finanstilsynets afgørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 15, 66, 16 og 17 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 67, 68 og 69

Editionsanmodningerne angår:

”Udkast til Group Internal Audits statusrapport for 3. kvartal 2014, udkast til årlig Group AML-rapport for 2014, og koncerndirektionsmødereferatet af 7. oktober 2014”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at direktionen til brug for direktionsmødet den 7. oktober 2014 havde modtaget et udkast til statusrapport fra Group Internal Audit for Q3 2014, hvori det var anført, at de tiltag, som var godkendt af filialledelsen, ville blive ”completed during the course of 2014”. Det var endvidere anført, at alle ”allegations made by the whistleblower have all been investigated”. Direktionen modtog endvidere den årlige AML-rapport for 2014, der angik perioden fra oktober 2013 til september 2014. Ifølge rapporten var det estiske finanstilsyns udkast til inspektionsrapport ”very critical”, og der var påpeget ”significant challenges regarding non-resident customers”. Det var tilføjet, at inspektionen ikke tog højde for ”work performed” i 2014. Ifølge advokatundersøgelsen fremgår det af direktionsmødereferatet, at banken havde modtaget udkastet til inspektionsrapport indeholdende ”significant challenges regarding non-resident customers”, men at det på mødet blev oplyst, at der ikke var ”cause for panic as the findings have been addressed in the ongoing process improvement”. Ifølge advokatundersøgelsen skulle det af mødereferatet endvidere fremgå, at “[t]he process of exiting the non-resident business should continue”.

Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at Group Compliance & AML i bankens årlige AML-rapport for perioden oktober 2013 til september 2014 fremhævede de AML-udfordringer, banken havde i bl.a. Estland.

Landsretten finder på den anførte baggrund, at udkastet til Group Internal Audits statusrapport for 3. kvartal 2014, udkastet til den årlige AML-rapport for

2014 og koncerndirektionsmødereferatet af 7. oktober 2014 for så vidt angår den estiske filial må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig oplysningerne i advokatundersøgelsen og i Finanstilsynets afgørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 67, 68 og 69 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 70

Editionsanmodningen angår:

”Group Internal Audits statusrapport for Q3 2014 og den årlige Group AML-rapport for 2014, som blev behandlet ved et revisionsudvalgsmøde den 24. oktober 2014”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at revisionsudvalget på et møde den 24. oktober 2014 behandlede Group Internal Audits statusrapport for Q3 2014. Det fremgår endvidere af advokatundersøgelsen, at revisionsudvalget til brug for dette møde havde modtaget AML-rapporten for 2014.

På denne baggrund og henset til det under editionsanmodningerne 67-69 anførte finder landsretten, at Group Internal Audits statusrapport for Q3 2014 og AML-rapport for 2014, dvs. de endelige versioner af disse rapporter, må antages at kunne være af væsentlige betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig beskrivelsen af dokumenterne i advokatundersøgelsen og i Finanstilsynets afgørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 70 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 71

Editionsanmodningen angår:

”Rapporten fra Group Legal angående kommunikation med finanstilsynet for 3. kvartal 2014 til brug for revisionsudvalgets møde den 24. oktober 2014”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at revisionsudvalget i banken på et møde den 24. oktober 2014 modtog bl.a. rapport fra Group Legal angående kommunikation med Finanstilsynet vedrørende Q3 2014, og at Group Legal heri anførte, at det estiske finanstilsyns udkast til inspektionsrapport inkluderede ”rather harsh language”, og at “[a]ll observations have been thoroughly reviewed by the local compliance and legal teams in Estonia as well as by Group Legal together with external Estonian legal counsel”.

På denne baggrund finder landsretten, at rapporten fra Group Legal angående kommunikation med Finanstilsynet vedrørende 3. kvartal 2014 til brug for revisionsudvalgets møde den 24. oktober 2014 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumentet er fortroligt og internt og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumentet.

Sagsøgernes editionsanmodning 71 tages herefter til følge.

Editionsanmodning 72

Editionsanmodningen angår:

”Bestyrelsesmødereferatet af 28. oktober 2014”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at det af referatet af bestyrelsesmødet den 28. oktober 2014 fremgår, at bestyrelsen om den baltiske strategiproces besluttede at ”pursue the recommended positioning strategy”. Det skulle endvidere være anført, at direktionen vedrørende non-resident porteføljen skulle fortsætte med at ”consider all strategy options, including a sale, and revert to the Board with a recommendation at the Board meeting in January 2015 at the latest”.

Det følger af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at bankens AML-rapport for perioden oktober 2013 til september 2014 blev drøftet på bestyrelsesmødet den 28. oktober 2014. Det fremgår endvidere af afgørelsen, at medlemmer af bestyrelsen ikke er citeret for væsentlige bemærkninger til AML i filialen i Est-

land på møder i 2014, heller ikke når der er fremlagt oplysninger om AML-problemer for bestyrelsen.

På denne baggrund, og henset til at sagsøgerne har fået medhold i editionsanmodning 68, finder landsretten, at der ikke er tilstrækkeligt sikkert grundlag for at antage, at det interne og fortrolige bestyrelsesmødereferat af 28. oktober 2014 for så vidt angår drøftelser om de baltiske bankaktiviteter og AML-rapporten for perioden oktober 2013 til september 2014 vil kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 72 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 73

Editionsanmodningen angår:

”Den mellem direktionsmedlemmerne og International Banking udvekslede korrespondance af 18. september 2014 foranlediget af det estiske finanstilsyns rapportudkast af 11. september 2014.”

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at et medlem af bankens direktion den 18. september 2014 sendte en intern mail om rapportudkastet af 11. september 2014 fra det estiske finanstilsyn, hvori det var anført, at ”[i]t is a total and fundamental failure in doing what we should do and doing what we claim to do”, samt at ”[t]his just even more underline the need of full clean up now”. Et andet medlem af direktionen, som modtog denne mail, svarede samme dag og spurgte ”Has this business been cleaned up or not?”, hvortil International Banking samme dag svarede: ”...yes it has, or there is a process to clean up the portfolio”.

Det fremgår af bogen ”Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag”, kapitel 13 (”Brandslukning”), at den først omtalte mail var skrevet af Lars Mørch.

På denne baggrund, og henset til det vedrørende editionsanmodningerne 15, 66, 16 og 17 anførte, finder landsretten, at de tre omtalte mails af 18. september 2014 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne.

Sagsøgernes editionsanmodning 73 tages herefter til følge for så vidt angår Lars Mørchs mail af 18. september 2014, et andet direktionsmedlems svar herpå samme dag samt svaret af samme dato fra International Banking.

Editionsanmodning 74

Editionsanmodningen angår:

”timeline of critical events 2014” som blev udleveret af Group Compliance & AML til det danske finanstilsyn den 16. januar 2015”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Finanstilsynet den 18. og 19. februar 2015 gennemførte en hvidvask-inspektion hos Danske Bank, og at Group Compliance & AML på det indledende møde med Finanstilsynet udleverede en “[t]imeline of critical events 2014 i den estiske filial”. Det fremgår endvidere af advokatundersøgelsen, at Finanstilsynet den 19. maj 2015 fremsendte sit første udkast til inspektionsrapport.

På denne baggrund og henset til, at sagsøgerne har fået medhold i editionsanmodning 85, 95 og 100, finder landsretten, at der ikke i fornødent omfang er grundlag for at antage, at dokumentet vil kunne være af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 74 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 75, 79 og 80

Editionsanmodningerne angår:

”Den estiske filials udkast til en handlingsplan af 20. januar 2015,

den ”neutralt” formulerede handlingsplan, som blev sendt til det estiske finanstilsyn den 30. januar 2015, og

den estiske filials anbefalinger til Group Internal Audit fremsendt den 2. februar 2015”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at den estiske filial i samarbejde med Group Compliance & AML samt Group Legal som svar på inspektionsrapporten af 12. december 2014 fra det estiske finanstilsyn udarbejdede en handlingsplan. Den 20. januar 2015 delte den estiske filial et udkast til handlingsplanen, som beskrev de initiativer, den estiske filial havde foretaget eller planlagde at foretage. Udkastet til handlingsplan indeholdt juridisk kritik af inspektionsrapporten fra december 2014, men denne kritik blev ikke gentaget i den endelige

handlingsplan til det estiske finanstillsyn den 30. januar 2015. Ifølge handlingsplanen var alle de 17 kritiske mangler, som KPMG havde konstateret i rapporten fra april 2014, "eliminated and/or corrected by today". Det var yderligere anført, at "a review of the non-resident customer segment of DBEE was carried out at the same time, which resulted in the termination of business relationships with 853 non-residents customers, i.e. 23% of the non-resident customer segment". Den 2. februar 2015 sendte den estiske filial sine anbefalinger til Group Internal Audit om afslutningen af den væsentlige observation om "Documentation of due diligence on non-resident customers structured with LLPs", der stammede fra revisionsrapporten af 10. marts 2014.

Det fremgår af Finanstillsynets afgørelse af 3. maj 2018, at tilsynet først blev orienteret i januar 2015, da banken forventede, at det estiske finanstillsyn selv ville orientere Finanstillsynet om de kritiske vurderinger i inspektionsrapporten af 12. december 2014. Ifølge Finanstillsynets afgørelse havde i hvert fald fire medlemmer af bankens direktion hver især modtaget oplysninger om, at der var problemer i Estland, herunder at der også var mistænkelige kunder. Der blev iværksat en gennemgang i filialen af kendskabet til kunderne og deres aktiviteter, men filialens egen opfølgning viste sig utilstrækkelig.

På denne baggrund finder landsretten, at den estiske filials udkast til handlingsplan af 20. januar 2015, den endelige handlingsplan, som blev sendt til det estiske finanstillsyn den 30. januar 2015, og den estiske filials anbefalinger til Group Internal Audit fremsendt den 2. februar 2015 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og til dels interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen og i Finanstillsynets afgørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne.

Sagsøgernes editionsanmodning 75, 79 og 80 tages herefter til følge.

Editionsanmodning 76 og 78

Editionsanmodningerne angår:

"Notat med titlen "Execution update on Baltics" af 22. januar 2015, og bestyrelsesmødereferatet af 29. januar 2015".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at det i et notat af 22. januar 2015 udarbejdet til bankens bestyrelse med titlen "Execution update on Baltics" var anført

bl.a., at filialen var "exiting the non-resident segment, hence, focusing only on customers with a real Baltic presence", og at "non-resident customers are being reduced as planned." Ifølge advokatundersøgelsen fremgår det af bestyrelsesmødereferatet af 29. januar 2015, at bestyrelsen godkendte den foreslåede "repositioning of the Baltics non-resident business in line with the recommendation from 28 October 2014."

Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at bestyrelsen i januar 2015 ikke traf nogen beslutning, men noterede sig direktionens forventede afvikling af den del af non-resident porteføljen, hvor kunderne ikke havde en personlig eller forretningsmæssig tilknytning til Baltikum. Det fremgår videre af Finanstilsynets afgørelse, at der gik yderligere et år, inden nedlukningen i januar 2016 var gennemført, selvom nedlukningen i 3. kvartal 2015 blev fremskyndet på grund af pres fra det estiske finanstilsyn, og en korrespondentbank afbrød samarbejdet med filialen som følge af bekymring vedrørende filialens non-resident kunder.

På denne baggrund finder landsretten, at der ikke er fornødent grundlag for at antage, at notatet med titlen "Execution update on Baltics" af 22. januar 2015 og bestyrelsesmødereferatet af 29. januar 2015 vil kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 76 og 78 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 77

Editionsanmodningen angår:

"Group Internal Audits revisionsprotokollat til årsrapporten 2014".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at det i Group Internal Audits udkast til statusrapport for Q4 2014 blev nævnt, at det estiske finanstilsyns inspektionsrapport fra december 2014 indeholdt "critical observations", samt at størstedelen af disse observationer svarede til de mangler, der var konstateret af Group Internal Audit i marts 2014. Ifølge advokatundersøgelsen indgik samme oplysninger i Group Internal Audits revisionsprotokollat til årsrapporten 2014. I årsrapporten for 2014 var goodwill i den estiske filial nedskrevet til nul.

På denne baggrund finder landsretten, at Group Internal Audits revisionsprotokollat til årsrapporten 2014 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumentet er fortroligt og internt og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, her-

under oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumentet.

Sagsøgernes editionsanmodning 77 tages herefter til følge.

Editionsanmodning 81

Editionsanmodningen angår:

”Group Compliance & AML’s halvårsrapport fra april 2015”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at bankens direktion og revisionsudvalg i april 2015 modtog en halvårsrapport fra Group Compliance & AML, hvori det var anført, at det estiske finanstilsyns inspektion havde ført til ”significant criticism”. I halvårsrapporten var det ifølge advokatundersøgelsen også anført, at koncernen havde udført ”several mitigation activities, including a significant reduction in the non-resident customer portfolio”.

På denne baggrund finder landsretten, at Group Compliance & AML’s halvårsrapport fra april 2015 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumentet er fortroligt og internt og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumentet, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 81 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 82, 84, 90, 94 og 96

Editionsanmodningerne angår:

”Den ”kontakt” som korrespondentbanken foretager den 6. maj 2015,

notat af 18. juni 2015 udarbejdet af Group Compliance & AML,

Danske Banks interne mailkorrespondance om korrespondentbankens kontakt af 16. juli 2015, hvori blandt andet indgik Anders Meinerts udtalelse om ”we should be mindful that we have a really bad case in Estonia, where... all lines of defence failed”, samt notatet anført i Danske Banks besvarelse af opfordring 105 i bilag AR”,

mødereferat af 18. august 2015 vedrørende møde med korrespondentbanken,

samt mødereferat af 2. september 2015”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen og af bankens oplysninger i sagen, at banken den 6. maj 2015 på koncernniveau blev kontaktet af korrespondentbanken Bank of America, der clearede dollartransaktioner for den estiske filial med anmodning om, at ”all payments on behalf any Shell Company does not get routed” via korrespondentbanken. Anmodningen førte til udarbejdelse af et notat af 18. juni 2015 fra Group Compliance & AML. Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at korrespondentbanken ikke længere ønskede at medvirke til transaktioner med britiske selskaber kontrolleret af filialens russiske kunder.

Det fremgår videre af advokatundersøgelsen, at banken på koncernniveau den 16. juli 2015 blev kontaktet af en anden korrespondentbank, der clearede de fleste dollartransaktioner for den estiske filial. Ifølge intern kommunikation i banken havde denne korrespondentbank givet udtryk for ikke at være ”comfortable” med visse transaktioner. Ifølge det oplyste skrev Anders Meinert Jørgensen i en intern mail om henvendelsen bl.a., at ”we should be mindful that we have a really bad case in Estonia, where ... all lines of defence failed (1st line: too much risk and not being in control, 2nd line: lack of robust monitoring and overview of SARs, ...)”. I referatet af et møde afholdt med korrespondentbanken den 18. august 2015 blev omtalt ”Moldova... as an area where we should probably look if we had clients or had clients sending money to”. Forud for et opfølgende møde den 2. september 2015 sendte banken korrespondentbanken en liste med 30 kunder, der foretog dollarbetalinger via den estiske filial. På mødet oplyste korrespondentbanken, at den kun havde gennemgået 10 af disse kunder, og at kun en enkelt kunde heraf var ”okay”.

Af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 fremgår, at den ene af filialens to korrespondentbanker i maj 2015 meddelte banken, at den ikke længere ville medvirke til transaktioner med britiske selskaber kontrolleret af filialens russiske kunder. Den anden korrespondentbank afbrød samarbejdet med filialen i september 2015 som følge af bekymring vedrørende filialens non-resident kunder.

Danske Bank har ved besvarelsen af sagsøgernes opfordring 105 oplyst, at Thomas Borgen blev orienteret om henvendelsen fra korrespondentbanken i form af et internt notat udarbejdet af blandt andre Flemming Pristed fra Group Legal og Anders Meinert Jørgensen fra Group Compliance & AML.

I bogen ”Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvaskesag”, kapitel 13 (”Brandslukning”), er anført, at korrespondentbanken Deutsche Bank i 2015 opsagde samarbejdet med den estiske filial, og at korre-

spondentbanken på et møde med Danske Bank i august 2015 oplyste, at Danske Bank Estland var blandt de ti banker i verden med flest sager vedrørende doll-arbetalinger, der krævede yderligere hvidvaskundersøgelser. På mødet oplyste Deutsche Bank, at der i andet kvartal af 2015 havde været 16 sager relateret til kriminalitet såsom narkotikahandel og identitetstyveri. Efterfølgende identificerede Deutsche Bank yderligere ti Danske Bank kunder, der havde været involveret i mistænkelig adfærd. Ifølge bogen forbød de amerikanske myndigheder (FBI og DEA) Deutsche Bank at uddybe de ulovlige forhold overfor Danske Bank.

På denne baggrund finder landsretten, at henvendelsen fra korrespondentbanken den 6. maj 2015, notatet af 18. juni 2015 udarbejdet af Group Compliance & AML, Anders Meinert Jørgensens mail om korrespondentbankens henvendelse den 16. juli 2015, det interne notat til Thomas Borgen om korrespondentbankens henvendelse, jf. Danske Banks besvarelse af opfordring 105, samt referaterne af møderne den 18. august og 2. september 2015 med korrespondentbanken må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og til dels interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen og i Finanstilsynets afgørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 82, 84, 90, 94 og 96 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 83 og 88

Editionsanmodningerne angår:

”Diagrammet som den estiske filial udleverede til International Banking og Baltic Banking den 9. juni 2015, og

referat fra direktionsmødet den 14. juli 2015”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at den estiske filial trods den i december 2014 vedtagne politik for betjeningen af non-resident kunder fortsat var af den opfattelse, at der var grundlag for en betydelig non-resident portefølje. I henhold til et diagram, som den estiske filial udleverede den 9. juni 2015 til International Banking og Baltic Banking, var antallet af kunder i 2015 blevet reduceret fra 2.890 til 2.569, dvs. med 321 kunder. Det fremgår videre af advokatundersøgelsen, at direktionen på et møde den 14. juli 2015 blev informeret om, at

"[B]usiness Banking customers within the policy (customers with legitimate business reason in Estonia) have been transferred to Business Banking and the remaining 395 customers have received a letter of termination."

På denne baggrund finder landsretten, at diagrammet, som den estiske filial udleverede til International Banking og Baltic Banking den 9. juni 2015, samt referatet fra direktionsmødet den 14. juli 2015 for så vidt angår drøftelser om den estiske filial må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne.

Sagsøgernes editionsanmodning 83 og 88 tages herefter til følge.

Editionsanmodning 85, 95 og 100

Editionsanmodningen angår:

"Finanstilsynets udkast til inspektionsrapporten, som banken modtog den 19. juni 2015,

præsentationen benævnt "AML in Estonia" og mødereferaterne fra møderne den 17. og 25. august 2015, og

finanstilsynets udkast til rapport af 16. september 2015 samt den endelige inspektionsrapport af 15. marts 2016".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at banken den 19. juni 2015 modtog Finanstilsynets første udkast til inspektionsrapport efter den i februar 2015 gennemførte hvidvask-inspektion. Ifølge advokatundersøgelsen fremgår det af udkastet vedrørende den estiske filial, at "bankens risikobegrænsende foranstaltninger ... har været helt utilstrækkelige og i strid med de lokale hvidvaskregler". Der blev i august 2015 afholdt møder med Finanstilsynet, hvor den estiske filial blev drøftet. På det andet møde medbragte Group Compliance & AML en præsentation med titlen "AML in Estonia". Præsentationen omfattende en tidslinje over kritiske begivenheder i 2014 og 2015 og oplyste de iværksatte tiltag. Finanstilsynet fremlagde et nyt udkast til rapport den 16. september 2015, hvori risikoplysningerne var slettet, og påbuddet var ændret til en påtale. Ifølge Finanstilsynet havde forholdene i Estland udgjort en væsentlig omdømmerisiko for banken. Der var derfor anledning til at påtale, at bankens bestyrelse ikke rettidigt havde identificeret filialens risici på hvidvaskområdet og sikret tilstrækkelig risikobegrænsende foranstaltninger i overensstemmelse med lokal

lovgivning. Påtalen blev fastholdt i den endelige inspektionsrapport afgivet af Finanstilsynet den 15. marts 2016.

Danske Bank har oplyst, at de to møder med Finanstilsynet blev afholdt henholdsvis den 17. og 25. august 2015.

Det fremgår af Finanstilsynets redegørelse, at tilsynet i 2016 i rapporten om inspektionen i 2015 gav banken en påtale for mangler i den overordnede styring af hvidvaskrisici i koncernen med henvisning til problemerne i den estiske filial. Finanstilsynet fandt, at bankens bestyrelse ikke havde identificeret og håndteret de risiko- og compliancerelaterede fejl og mangler på behørig vis, hvilket havde skabt forøget omdømmerisiko for banken.

På denne baggrund finder landsretten, at Finanstilsynets udkast til inspektionsrapporten, som banken modtog den 19. juni 2015, præsentationen benævnt "AML in Estonia", mødereferaterne fra møderne den 17. og 25. august 2015, Finanstilsynets udkast til rapport af 16. september 2015 samt den endelige inspektionsrapport af 15. marts 2016 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og til dels interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen og i Finanstilsynets redegørelse, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne.

Sagsøgernes editionsanmodning 85, 95 og 100 tages herefter til følge.

Editionsanmodning 86

Editionsanmodningen angår:

"Group Internal Audits revisionsrapport af 19. juni 2015".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Group Internal Audits revisionsrapport af 19. juni 2015 indeholdt observationer vedrørende non-resident porteføljen, og blandt problemstillingerne med højeste prioritet var anført "On-boarding process for new non-resident customers needs strengthening". Det blev påpeget, at det var nødvendigt med yderligere indsats i relation til implementeringen af den i december 2014 vedtagne politik om non-resident kunder, især vedrørende "the customer's areas of activity and its transactions profile". Det blev konkluderet, at customer reviews ikke altid indeholdt "sufficiently detailed information on the scope of the activities for the customers or for identification of the underlying trading activities". Det forventedes, at den nye obser-

vation om "Periodically reassessment for high-risk non-residents needs to be improved" ville blive imødekommet ved at ændre de daværende forretningsprocedurer.

Landsretten finder på denne baggrund, at Group Internal Audits revisionsrapport af 19. juni 2015 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumentet er fortroligt og internt og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumentet, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 86 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 87, 89 og 97

Editionsanmodningerne angår:

"Danske Banks brev af 7. juli 2015 til det estiske finanstillsyn, det estiske finanstillsyns afgørelse af 15. juli 2015, og bankens svar af 29. september 2015".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at den estiske filial den 14. maj 2015 modtog et udkast til afgørelse fra det estiske finanstillsyn vedrørende inspektionen i juni og juli 2014. På et møde med det estiske finanstillsyn den 19. juni 2015 blev det aftalt, at banken skulle sende et brev til det estiske finanstillsyn, hvori banken bl.a. skulle acceptere det estiske finanstillsyns konklusioner. I brevet af 7. juli 2015 var anført bl.a., at "[t]he actions the Estonian branch has undertaken have resulted in enhanced compliance and AML processes, an upgraded organization and has lowered the AML risk of the customer base", og at filialen "entails exiting what internally has been referred to as non-resident business", idet "all customers need to have a clear connection to the Baltics either as a business or as a resident". Det estiske finanstillsyn traf afgørelse den 15. juli 2015 og pålagde herved den estiske filial at foretage en række ændringer i hvidvaskprocedurerne, således at filialen overholdt sine forpligtelser. En medarbejder i koncernen udarbejdede ifølge advokatundersøgelsen et neutralt formuleret svar til det estiske finanstillsyn den 29. september 2015. I svaret sammenlignedes antallet af filialens kunder i starten af 2014 (3.743) med antallet i slutningen af juli 2015 (2.169). Det var også anført, at "[d]uring the year 2015, the Branch has issued to 2261 such customers notices of terminating the business relationship

with them”, og at “[p]roviding that the business relationships are terminated by the deadlines specified in the notices, the serving of high-risk customers will be diminished to a significant extent by the end of 2015”.

Det fremgår af bogen ”Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag”, kapitel 13 (”Brandlukning”), at det estiske tilsyns afgørelse fra juli 2015 pålagde banken at overholde loven, og at det var tydeligt, at tilsynet var stærkt utilfreds med hastigheden af lukningen af de mistænkelige konti og især med filialdirektøren.

På denne baggrund finder landsretten, at Danske Banks brev af 7. juli 2015 til det estiske finanstilsyn, det estiske finanstilsyns afgørelse af 15. juli 2015 og bankens svar af 29. september 2015 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 87, 89 og 97 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 91

Editionsanmodningen angår:

”Notatet af 15. juli 2015 til brug for revisionsudvalgets møde den 20. juli 2015 samt referatet af revisionsudvalgets møde af 20. juli 2015”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Group Compliance & AML udarbejdede et notat af 15. juli 2015 til brug for revisionsudvalgets møde den 20. juli 2015. Ifølge advokatundersøgelsen fremgår det af notatet bl.a., at det danske finanstilsyn havde stillet spørgsmål til, om bankens bestyrelse var blevet tilstrækkeligt orientering om situationen i den estiske filial. Ifølge referatet fra revisionsudvalgsmødet havde dets medlemmer bedt ledelsen overveje, om revisionsudvalget og bestyrelsen skulle modtage ”more detailed information on the Estonia Branch’s material risks in the AML area and the actions taken or contemplated in respect hereof in order to have an informed discussion.”

Ved Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 fik bankens direktion påtale for ikke at have orienteret bestyrelsen tilstrækkeligt om sagens alvor og sikret en hur-

tig nedlukning af den del af non-resident porteføljen, der ikke havde en personlig eller forretningsmæssig tilknytning til Baltikum.

På denne baggrund finder landsretten, at notatet af 15. juli 2015 til brug for revisionsudvalgets møde den 20. juli 2015 samt referatet af mødet for så vidt angår den estiske filial må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne.

Sagsøgernes editionsanmodning 91 tages herefter til følge for så vidt angår notatet af 15. juli 2015 til brug for revisionsudvalgets møde den 20. juli 2015 samt referatet af mødet for så vidt angår den del af referatet, der angår den estiske filial.

Editionsanmodninger 92 og 93

Editionsanmodningerne angår:

”Den halvårslige compliancerapport for perioden marts-august 2015, og

Group Compliance & AML’s ”short term action plan for AML review of Baltic Banking” af 17. august 2015 samt den medfølgende præsentation”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at bankens tilgang til afvikling af non-resident porteføljen blev ændret i midten af 2015. I en lokal, halvårlig compliance-rapport for perioden marts til august 2015 var det anført, at ”by August 2015 there has been closed the accounts of approx 700 customers (~ 25 % of all non-resident customers in the International Banking Division)”, og at det forventedes, at ”by October 2015 approximately 2100 customer accounts shall be closed (~ 77 % of all non-resident customers in the International Banking Division) and the closing of accounts will thereafter continue”.

Det fremgår videre af advokatundersøgelsen, at Group Compliance & AML den 17. august 2015 udarbejdede en ”Short term action plan for AML review of Baltic Banking” med fem fokusområder: ”1) test of existing customers including run-off of non-residents, 2) on boarding processes, 3) monitoring setup and MI review, 4) all areas mentioned in the EFSA precept and 5) review of other Baltic areas”. I henhold til en medfølgende præsentation var det oplyst bl.a., at “[a]ccounts of 590 non-resident private persons and 1,591 non-resident compa-

nies were open as at 31 July 2015”, og at “[i]t is estimated that around 120 non-resident private persons and around 70 non-resident companies will remain according to the new core customer criteria”.

På denne baggrund finder landsretten, at den halvårslige compliancerapport for perioden marts-august 2015, Group Compliance & AML’s ”short term action plan for AML review of Baltic Banking” af 17. august 2015 samt den medfølgende præsentation må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 92 og 93 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 98 og 99

Editionsanmodningerne angår:

”Group Internal Audits statusrapport for 3. kvartal 2015 samt medfølgende bilag,

Group Internal Audits udkast til statusrapport for 4. kvartal 2015 samt endelig statusrapport for 4. kvartal 2015”

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Group Internal Audits statusrapport for Q3 2015 den 20. og 26. oktober 2015 blev forelagt for henholdsvis direktionen og revisionsudvalget. Rapporten indeholdt en opdatering i forhold til revisionsrapporten af 19. juni 2015, idet det bl.a. fremgik, at ”3 of the Priority 1 Audit Issues from the audit of AML in Estonia, reported in June 2015, have been closed by ... end August or start September”. Ifølge et bilag til rapporten var observationerne “[c]losed by Business Unit but not yet verified by GIA”. De samme oplysninger indgik ifølge advokatundersøgelsen også i Group Internal Audits udkast til statusrapport for Q4 2015, der blev fremsendt til direktionen og revisionsudvalget.

På denne baggrund finder landsretten, at Group Internal Audits statusrapport for 3. kvartal 2015 og medfølgende bilag, Group Internal Audits udkast til statusrapport for 4. kvartal 2015 samt den endelige statusrapport for 4. kvartal

2015 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 98 og 99 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 101

Editionsanmodningen angår:

”Bestyrelsesmødereferatet af 26. maj 2016 samt dokumentet af 18. maj 2015 (evt. 2016) fremsendt til bestyrelsen forud for bestyrelsesmødet”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at et medlem af direktionen på et bestyrelsesmøde den 26. maj 2016 oplyste, at ”a thorough compliance clean-up had been performed by the Bank with respect to the former non-resident business in Estonia”. Bestyrelsen modtog forud for mødet et dokument af 18. maj 2016 med titlen ”Baltic banking overview and repositioning update”, hvoraf fremgik, at ”[t]he non-resident customer business was fully closed at the end of 2015, addressing a significant compliance and reputational risk for the Group”.

På denne baggrund finder landsretten, at bestyrelsesmødereferatet af 26. maj 2016 for så vidt angår den estiske filial samt dokumentet af 18. maj 2016 fremsendt til bestyrelsen forud for bestyrelsesmødet må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne.

Sagsøgernes editionsanmodning 101 tages herefter til følge.

Editionsanmodning 102

Editionsanmodningen angår:

”Danske Banks estiske filials priser og gebyrer per pengeoverførsel på tværs af landegrænser for kunder i non-resident porteføljen i perioden 2007-2016”.

Landsretten finder ikke grundlag for at antage, at den estiske filials priser og gebyrer for non-resident kunder i perioden 2007-2016 kan være af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1

Sagsøgernes editionsanmodning 102 tages derfor ikke til følge.

Editionsanmodning 103

Editionsanmodningen angår:

”Audit letter af 16. marts 2016, Group Internal Audits udkast til statusrapport for 1. kvartal 2016 og Revisionsprotokollat dateret 31. januar 2017.”

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Group Internal Audit i audit letter af 16. marts 2016 oplyste om det udførte arbejde i forhold til de observationer, som Group Internal Audit havde medtaget i revisionsrapporten af 19. juni 2015 i relation til revisionen af hvidvaskprocedurerne i den estiske filial. Det blev bl.a. bemærket, at filialen havde besluttet, at ”exit the high-risk non-resident customers”, og at Group Internal Audit var af den opfattelse, at filialen havde ”improved the onboarding process appropriately”. I sin konklusion bekræftede Group Internal Audit, at alle observationer fra revisionsrapporten af 19. juni 2015 var afklaret. Direktionen og revisionsudvalget blev informeret via Group Internal Audits udkast til statusrapport for Q1 2016, og oplysningerne var også indeholdt i revisionsprotokollatet dateret den 31. januar 2017.

På denne baggrund finder landsretten, at audit letter af 16. marts 2016 og Group Internal Audits udkast til statusrapport for 1. kvartal 2016 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne. Efter det oplyste indeholder revisionsprotokollatet af 31. januar 2017 imidlertid ikke supplerende oplysninger, der må antages at kunne være af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at audit letter af 16. marts 2016 og Group Internal Audits udkast til statusrapport for 1. kvartal 2016 er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundens navn anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 103 tages herefter til følge for så vidt angår audit letter af 16. marts 2016 og Group Internal Audits udkast til statusrapport for 1. kvartal 2016, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 104, 105 og 107

Editionsanmodningerne angår:

”Orienteringen til koncerndirektionen den 20. marts 2017,

internt notat af 17. marts 2017, referat fra den baltiske Executive Committee’s møde den 21. marts 2017 og

referatet af direktionsmøde den 28. marts 2017”.

I marts 2017 var der ny medieomtale af den såkaldte ”Russian Laundromat”, der første gang blev omtalt af NGO’en ”Organized Crime and Corruption Project” i 2014. Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Danske Bank forud for medieomtalen blev orienteret herom, og at oplysningerne blev delt med den under editionsanmodning 11 omtalte arbejdsgruppe og den administrerende direktør. Den 15. marts 2017 orienterede den administrerende direktør bestyrelsesformanden, og den 16. marts 2017 fik hele bestyrelsen besked. Ifølge advokatundersøgelsen fremgår det af et internt notat af 17. marts 2017, at “[a]uthorities in Moldova are currently investigating allegations that 20 billion USD have been laundered and transferred from Russia into the European financial system through a complex scheme, known as the ”Russian Laundromat” between 2011 and 2014”. Det var endvidere anført i notatet, at Danske Bank havde en fremtrædende rolle med 1.567 transaktioner og et flow på ca. USD 1,2 milliarder.

Det fremgår videre af advokatundersøgelsen, at Group Compliance & AML den 20. marts 2017 orienterede et medlem af bankens direktion om, at afdelingen havde konstateret, at en mindre andel af de estiske kunder stod for en betydelig del af transaktionsomfanget omtalt i mediedækningen som ”Russian Laundromat”.

Yderligere følger det af advokatundersøgelsen, at det i referatet af den baltiske Executive Committee’s møde den 21. marts 2017 fremgår, at “[o]ur position in this case is that we acknowledge that our AML controls were insufficient in the period of 2011-2014, when the transactions took place”. ”Russian Laundromat” blev diskuteret på direktionsmødet den 28. marts 2017, og ifølge referatet oplyste Group Legal, at ”the Estonian branch seemed to have been misused for money laundering between 2011 and 2014.”

På denne baggrund finder landsretten, at notatet af 17. marts 2017, Group Compliance & AML’s orientering af et medlem af direktionen den 20. marts

2017, referatet fra den baltiske Executive Committee's møde den 21. marts 2017 og referatet af direktionsmødet den 28. marts 2017 for så vidt angår den estiske filial må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 104, 105 og 107 tages herefter til følge for så vidt angår det interne notat af 17. marts 2017, Group Compliance & AML's orientering af et medlem af direktionen den 20. marts 2017, referatet fra den baltiske Executive Committee's møde den 21. marts 2017 og referatet af direktionsmødet den 28. marts 2017 for så vidt angår den estiske filial, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 106 og 109

Editionsanmodningen angår:

”Præsentationsmaterialet anvendt under præsentationen for Finanstilsynet den 27. marts 2017, og

tidslinjen fremsendt til det danske finanstilsyn den 6. april 2017, inkl. følgebrev af samme dato, samt de tilhørende 121 bilag”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Finanstilsynet den 21. marts 2017 anmodede om yderligere oplysninger om den estiske filial i relation til ”Russian Laundromat”. På et møde den 27. marts 2017 med Finanstilsynet gav Danske Bank en præsentation af ”Russian Laundromat” og non-resident porteføljen i den estiske filial. Den 6. april 2017 udleverede Danske Bank til Finanstilsynet en tidslinje over begivenheder fra 2011 til 2015 sammen med 121 bilag. Det fremgår af følgebrevet til Finanstilsynet, at tidslinjen indeholder oplysninger om ”Danske Bank Estonia branch's AML or KYC procedures for non-resident customers”.

Af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 fremgår, at Finanstilsynet på forespørgsel i april 2017 modtog kopi af en del skriftligt materiale fra banken om hvidvaskproblematikken i den estiske filial i perioden 2011-2015. Materialet var udvalgt af banken efter en vurdering af, hvad der var relevant for at belyse sagen. Materialet omfattede bestyrelsens, bestyrelsens revisionsudvalgs og direk-

tionens arbejde, revisionsrapporter, compliancerapporter og oplysninger om interaktionen med det danske og det estiske finanstillsyn.

På denne baggrund finder landsretten, at præsentationsmaterialet anvendt under præsentationen for Finanstillsynet den 27. marts 2017, tidslinjen fremsendt til Finanstillsynet den 6. april 2017 og brevet af samme dato må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne. Landsretten finder efter det foreliggende imidlertid ikke tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at alle de vedlagte 121 bilag må antages at kunne være af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at præsentationsmaterialet anvendt under præsentationen for Finanstillsynet den 27. marts 2017 og tidslinjen fremsendt til det danske finanstillsyn den 6. april 2017 med brev af samme dato er fortrolige og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne.

Sagsøgernes editionsanmodning 106 tages herefter til følge. Sagsøgernes editionsanmodning 109 tages til følge for så vidt angår tidslinjen fremsendt til Finanstillsynet den 6. april 2017 og brevet til Finanstillsynet af samme dato.

Editionsanmodning 108

Editionsanmodningen angår:

”Notatet som den 6. april 2017 blev videregivet til Group Legal og Group Compliance & AML”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at den estiske filial den 29. marts 2017 videregav oplysninger til koncernen om Aserbajdsjan-relaterede spørgsmål, herunder dialog med hvidvaskmyndighederne i Estland. Den estiske filial udarbejdede et notat om ”Volonte and Azerbaijan case”, som den 6. april 2017 blev videregivet til koncernen, herunder Group Legal og Group Compliance & AML. Ifølge advokatundersøgelsen indeholdt notatet en analyse af fire selskaber, der alle havde samme registrerede ultimative ejer fra Aserbajdsjan, og som havde foretaget transaktioner gennem den estiske filial for i alt EUR 3 milliarder.

Det fremgår af bogen ”Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag”, kapitel 14 (”Firebanden”), at Danske Bank den 6. april 2017 modtog et notat fra den estiske filial, hvoraf fremgik, at fire selskaber fra Aserbajdsjan stod bag transaktioner gennem den estiske filial for milliarder af Euro.

På denne baggrund finder landsretten, at notatet fra den estiske filial, som den 6. april 2017 blev videregivet til Group Legal og Group Compliance & AML, må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumentet er fortroligt og internt og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumentet, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 108 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 110 og 111

Editionsanmodningerne angår:

”Rapporteringen til direktionen om ”the Estonian case” forud for direktionens møde den 18. april 2017, og

bestyrelsesmødereferat af 27. april 2017 samt opdatering til bestyrelsen på mødet om ”the Estonian AML case”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at der på direktionens møde den 18. april 2017 var fortsatte drøftelser om ”Russian Laundromat”. I rapporteringen til direktionen blev omtalt ”the Estonia case”, og Group Compliance & AML skrev bl.a., at ”[i]n the countries where the bank operates on separate IT systems not connected to the central IT platform, this [that is, strong AML controls] becomes a challenge, as development of transaction monitoring scenarios needs to be done locally”. Det fremgår videre af advokatundersøgelsen, at bestyrelsen på et møde den 27. april 2017 blev orienteret om ”the Estonia AML case”, herunder om ”next steps” i sagen.

På denne baggrund finder landsretten, at rapporteringen til direktionen om ”the Estonian case” forud for direktionens møde den 18. april 2017, bestyrelsesmødereferatet af 27. april 2017 for så vidt angår den estiske filial samt den skriftlige opdatering til bestyrelsen til brug for bestyrelsesmødet må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund,

herunder oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne.

Sagsøgernes editionsanmodning 110 tages herefter til følge. Sagsøgernes editionsanmodning 111 tages til følge for så vidt angår bestyrelsesmødereferatet af 27. april 2017 angående den estiske filial samt skriftlig opdatering til bestyrelsen til brug for mødet den 27. april 2017.

Editionsanmodning 112 og 113

Editionsanmodningerne angår:

”Præsentationsmateriale fra den 7. juni, 9. juni og/eller 20. juni 2017 præsenteret af Promontory samt eventuelle mødereferater herfra, og

Promontory Financial Group’s rapport, herunder såvel den fulde version som den ”kortere” version, som blev behandlet af bestyrelsen den 31. august 2017”.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Danske Bank i marts 2017 efter mediedækningen af ”Russian Laundromat” antog Promontory Financial Group, som fik til opgave at foretage en årssagsanalyse. Promontory præsenterede resultaterne af årssagsanalysen for Group Compliance & AML den 7. juni 2017 og for den administrerende direktør den 9. juni 2017. Den samme præsentation blev givet til direktionen på et direktionsmøde den 20. juni 2017. Bestyrelsen blev præsenteret for en kortere version af Promontorys rapport på bestyrelsens møde den 31. august 2017. I en pressemeddelelse af 21. september 2017 informerede Danske Bank offentligheden om resultaterne af Promontorys undersøgelse, der konkluderede, at ”several major deficiencies led to the branch not being sufficiently effective in preventing it from potentially being used for money laundering in the period from 2007 to 2015.”

Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at banken i april 2017 satte et eksternt selskab til at undersøge, hvorfor bankens kontroller havde svigtet. Derimod omfattede undersøgelsen ikke omfanget af mistænkelige transaktioner og kundeforhold.

Det fremgår af bogen ”Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag”, kapitel 14 (”Firebanden”), at Promontory den 7. juni 2017 præsenterede årssagsanalysen for bankens complianceafdeling. Undersøgelsen pegede på, at flere alvorlige svigt lå bag kollapset i hvidvaskkontrollen i den estiske filial. De estiske kontrolfunktioner var for ringe og ikke uafhængige, filialen havde en usund kultur på hvidvaskområdet, og ledelsen i København stoledede for meget på esterne.

Promontorys rapport er omtalt i en artikel i Financial Times den 3. september 2018 med overskriften "Scandal-hit Danske branch handled \$30bn of Russian money", og ifølge artiklen indeholder rapporten bl.a. oplysninger om, at "as much as \$30bn of Russian and ex-soviet money flowed through its Estonian branch in a single year".

På denne baggrund finder landsretten, at Promontory Financial Groups rapport til Danske Bank (både den fulde og den kortere version) samt præsentationsmateriale fra møderne den 7., 9. og 20. juni 2017 samt referaterne fra disse møder må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og til dels interne og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig oplysningerne i artiklen af 3. september 2018 i Financial Times og bankens egen reaktion på rapporteringen fra Promontory Financial Group, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumenterne, dog således at kundenavne anonymiseres.

Sagsøgernes editionsanmodning 112 og 113 tages herefter til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 114, 115 og 116

Editionsanmodningerne angår:

"Spørgsmålene som Finanstilsynet "præsenterede" for Danske Bank den 25. september 2017,

bankens svar af 16. oktober 2017 til Finanstilsynet, og

Ole Andersens kommentarer til bankens svar af 16. oktober 2017 til Finanstilsynet".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Finanstilsynet den 25. september 2017 præsenterede banken for en række spørgsmål som følge af mediedækningen af "Azerbaijani Laundromat". Spørgsmålene angik bl.a. transaktionerne fra Aserbajdsjan og bankens gennemgang af aktiviteterne og generelle risikostyring. Bankens svar af 16. oktober 2017 indeholder en oversigt over hændelsesforløbet i 2017, og banken delte Promontorys rapport med tilsynet. I svaret henviste banken til "The Russian Laundromat Case and Azerbaijan Matter" som værende "cases currently known or under suspicion that may involve money laundering or other incriminating activities". Det fremgår endvidere af advokatundersøgelsen, at Ole Andersen havde kommenteret på et udkast til bankens svar.

Af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 fremgår, at tilsynet efter medieomtalen i september 2017 af Aserbajdsjan-sagen vurderede, at der var behov for at undersøge forholdene i bankens filial i Estland. Finanstilsynet bad derfor den 25. september 2017 bankens bestyrelse og direktion om en skriftlig redegørelse om denne sag og mere generelt om håndteringen af hvidvaskreglerne i filialen. Finanstilsynet modtog bankens redegørelse den 16. oktober 2017, som efter tilsynets opfattelse var mangelfuld.

I bogen "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag", kapitel 16 ("Panik før lukketid"), er det anført, at banken i sit svar af 16. oktober 2017 til Finanstilsynet erkendte, at banken tidligere burde have informeret tilsynet om bl.a. Aserbajdsjan-sagen.

På denne baggrund finder landsretten, at Finanstilsynets spørgsmål til bankens bestyrelse og direktion den 25. september 2017 og bankens svar af 16. oktober 2017 må antages at kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne. Landsretten finder derimod ikke tilstrækkeligt grundlag for at antage, at Ole Andersens kommentarer til udkastet, der er et led i bankens interne sagsbehandling, tillige må antages at kunne være af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne.

Uanset at dokumenterne er fortrolige og derfor som udgangspunkt ikke kan kræves fremlagt, finder landsretten på den ovenfor anførte baggrund, herunder navnlig oplysningerne i advokatundersøgelsen, at der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at banken i medfør af retsplejelovens § 298, stk. 1, skal pålægges at fremlægge dokumentet.

Sagsøgernes editionsanmodning 114 og 115 tages herefter til følge. Sagsøgernes editionsanmodning 116 tages ikke til følge.

Editionsanmodning 18

Editionsanmodningen angår:

"Opdateringer om hvidvasksagen, som ifølge Bruun & Hjejle-rapporten er givet til den administrerende direktør".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at der i januar 2017 var medieomtale af en straffesag i Italien mod et italiensk medlem af Europarlamentet, der angiveligt havde modtaget bestikkelse ved overførsler fra britisk indregistrerede selskaber via Danske Banks estiske filial, og at sagen involverede fire kunders konti i filialen. Omkring dette tidspunkt blev en uformel arbejdsgruppe bestående af Group Compliance & AML, Group Legal og Group Communications & Relations etableret, og arbejdsgruppen holdt bankens administrerende direktør op-

dateret. Ifølge advokatundersøgelsen "findes [der] kun beskedent skriftligt materiale om de oplysninger, som Thomas Borgen modtog fra den interne arbejdsgruppe, der rapporterede direkte til ham". Det er ikke nærmere beskrevet, om advokatundersøgelsen har identificeret skriftligt materiale, der omtaler en sådan rapportering, eller om det er eksempler på skriftlige opdateringer, der omtales.

Danske Bank har til brug for landsrettens behandling af editionsanmodningen oplyst, at det i forbindelse med "de indledende undersøgelser af det begærede materiale ... ikke har været muligt at identificere skriftlige opdateringer".

Landsretten finder på denne baggrund, at der ikke er fornødent grundlag for at tilsidesætte bankens oplysninger om, at det ikke har været muligt at identificere skriftlige opdateringer. Det kan som følge heraf ikke pålægges banken at fremlægge de efterspurgte dokumenter, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 18 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 117

Editionsanmodningen angår:

"De ugentlige opdateringer, der blev fremsendt til Ole Andersen efter den 15. marts 2017".

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Ole Andersen den 15. marts 2017 blev informeret af Thomas Borgen om "Russian Laundromat", og ifølge Danske Banks brev af 16. oktober 2017 blev Ole Andersen efterfølgende opdateret af Thomas Borgen på ugentlig basis.

Danske Bank har til brug for landsrettens behandling af editionsanmodningen oplyst, at det i forbindelse med "de indledende undersøgelser af det begærede materiale ... ikke har været muligt at identificere skriftlige opdateringer".

Landsretten finder, at der ikke er fornødent grundlag for at tilsidesætte bankens oplysninger om, at det ikke har været muligt at identificere skriftlige opdateringer. Det kan som følge heraf ikke pålægges banken at fremlægge de efterspurgte dokumenter, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 117 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 118

Editionsanmodningen angår:

”Finanstilsynets notat ”foreløbige vurderinger af Danske Banks ledelses involvering i hvidvask-sagen i den estiske filial” af 21. december 2017 samt de efterfølgende udarbejdede svar hertil i perioden indtil maj 2018, herunder Revisionschefens svar af 6. februar 2018 og bestyrelsens og direktionen svar af 7. februar og 26. marts 2018.”

Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at tilsynet den 21. december 2017 sendte banken et notat med ”foreløbige vurderinger af Danske Banks ledelses involvering i hvidvasksagen i den estiske filial”. Foruden en beskrivelse af sagen og af Finanstilsynets foreløbige vurderinger indeholdt notatet 32 spørgsmål til bestyrelsen og direktionen og 3 spørgsmål til revisionschefen. Revisionschefen svarede den 6. februar 2018, mens bestyrelsen og direktionen svarede den 7. februar 2018. Svaret fra bestyrelsen og direktionen omfattede godt 200 siders bilag. Det fremgår af svaret fra bestyrelsen og direktionen, at de i videst muligt omfang havde forsøgt at besvare spørgsmålene, men at bankens egne undersøgelser af, hvad der var foregået på AML-området i Estland, var i en tidlig fase, og at svarene derfor var ufuldstændige.

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at banken efter modtagelsen af Finanstilsynets foreløbige vurdering af 21. december 2017 bad Bruun & Hjejle om at udarbejde et skriftligt svar. Bruun & Hjejle udarbejdede sammen med Promontory de svar, der blev sendt den 7. februar og 26. marts 2018 af bankens bestyrelse og direktion. Som svar på en række udkast til afgørelser fra Finanstilsynet i løbet af april og maj 2017 udarbejdede Bruun & Hjejle yderligere svar til Finanstilsynet på foranledning af bankens bestyrelse.

I bogen ”Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag”, kapitel 16 (”Panik før lukketid”), er det anført, at Finanstilsynets foreløbige vurderinger af 21. december 2017 var benhårde og nævnte flere af bankens chefer ved navn.

Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 indeholder tilsynets vurderinger af bankens ledelses og ledende medarbejders rolle i hvidvasksagen. Afgørelsen indeholder desuden en række påbud og påtaler til banken samt til bankens bestyrelse og direktion. Landsretten finder ikke tilstrækkeligt grundlag for at antage, at Finanstilsynets foreløbige vurderinger af 27. december 2017 og bankens efterfølgende korrespondance med Finanstilsynet, der er gået forud for afgørelsen af 3. maj 2018, og som afgørelsen bl.a. baserer sig på, vil kunne være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 118 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 119

Editionsanmodningen angår:

”Finanstilsynets henvendelse til banken fra april 2017 angående Moldova-sagen og bankens svar, bemærkningerne fra den forhenværende direktør for Business Banking, CRO og CFO til Finanstilsynet relateret til bankens fremsendelse af Finanstilsynets udkast til afgørelse af 12. marts 2018 til disse parter og de i sammenhæng med bemærkningerne 265 sider sendte e-mails og bilag fra bankens advokater, samt Finanstilsynets reviderede udkast til afgørelse af 18. og 26. april 2018, bankens bemærkninger af 22. april 2018 til udvalgte dele af udkastet og 300 siders bilag, kommentarer af 24. april 2018 til konkrete formuleringer i udkastet, bankens bemærkninger til offentliggørelsen af afgørelsen fremsendt den 25. april 2018 og de yderligere bemærkninger til konkrete formuleringer fremsendt den 28. april og 1. maj 2018.”

Det fremgår af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at Finanstilsynet – efter at den såkaldte Moldova-sag blev omtalt i medierne – efter forespørgsel i april 2017 modtog kopi af en del skriftligt materiale fra banken om hvidvaskhåndteringen i bankens estiske filial i perioden 2011-2015. Materialet var udvalgt af banken ud fra en vurdering af, hvad der var relevant for at belyse sagen. Materialet omfattede oplysninger om bestyrelsen, bestyrelsens revisionsudvalg og direktionen samt revisionsrapporter, compliancerapporter og oplysninger om interaktionen med det danske og det estiske finanstilsyn.

Det fremgår endvidere af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at tilsynet den 12. marts 2018 sendte banken et udkast til afgørelse, og at banken sendte en række overordnede svar den 26. marts 2018 med mere end 600 siders bilag. Endvidere sendte bankens tidligere direktør for Business Banking, bankens tidligere CRO og CFO deres bemærkninger til udkastet med 265 sider mails og andre bilag fra bankens advokat. Den 18. og 26. april 2018 sendte Finanstilsynet nye udkast til afgørelse, og tilsynet modtog den 22. april 2018 bankens bemærkninger til udvalgte dele af det nye udkast. Banken sendte den 24. april 2018 kommentarer til konkrete formuleringer i udkastet samt yderligere ca. 300 siders bilag. Endelig sendte banken den 25. april 2018 bemærkninger til offentliggørelsen af afgørelsen og den 28. april og 1. maj 2018 yderligere bemærkninger til konkrete formuleringer. Det fremgår endvidere af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, at størstedelen af bankens konkrete kommentarer til afgørelsen først blev modtaget i perioden fra og med den 22. april 2018.

Landsretten bemærker, at første del af editionsanmodning 119 er overlappende med editionsanmodning 109. Herefter, og i øvrigt af de grunde, der er anført vedrørende editionsanmodning 118, finder landsretten, at der efter det foreliggende ikke er tilstrækkeligt grundlag for at antage, at bankens korrespondance med Finanstilsynet, der er gået forud for Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018, kan antages at være af væsentlig betydning i relation til sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 119 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 120

Editionsanmodningen angår:

”Bankens brev/henvendelse til Finanstilsynet, som Finanstilsynet modtog den 29. juni 2018, vedrørende Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018.”

Det fremgår af Finanstilsynets brev af 4. oktober 2018 om ”Danske Banks opfølgning på Finanstilsynets afgørelse i Estland-sagen den 3. maj 2018”, at tilsynet den 29. juni 2018 modtog bankens tilbagemelding med opfølgning på påbud og påtaler i afgørelsen om bankens ledelse og styring i hvidvasksagen. Finanstilsynets brev af 4. oktober 2018 gengiver og behandler bankens tilbagemeldinger i brevet af 29. juni 2018.

På denne baggrund finder landsretten, at der ikke er grundlag for at antage, Danske Banks brev af 29. juni 2018 til Finanstilsynet kan antages at være af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 120 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 19

Editionsanmodningen angår:

”De foreløbige konklusioner, som Bruun & Hjejle delte med det danske finanstilsyn.”

Det fremgår af advokatundersøgelsen, at Finanstilsynet i september 2017 iværksatte en undersøgelse af Danske Banks ledelse og styring i relation til hvidvaskssagen i den estiske filial, og at advokatfirmaet Bruun & Hjejle bistod banken med en række svar til Finanstilsynet. Det fremgår endvidere af advokatundersøgelsen, at advokatfirmaet delte undersøgelsens foreløbige konklusioner vedrørende faktum med Finanstilsynet.

Advokatundersøgelsen er efter sit indhold et tilbageblik på non-resident porteføljen i Danske Banks estiske filial fra 2007 til 2015, og den baserer sig på historiske oplysninger indhentet fra og i samarbejde med banken.

På denne baggrund finder landsretten, at der efter det foreliggende ikke er tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at de foreløbige konklusioner vedrørende et historisk faktum, som advokatfirmaet Bruun & Hjejle har delt med Finanstilsy-

net forud for aflæggelsen af den endelige rapport, må antages at kunne være af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 19 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 7, 8 og 9

Editionsanmodningerne angår:

”Oplysninger om selskabet Lantana Trade LLP, som banken havde indhentet i forbindelse med etableringen af kundeforholdet, herunder oplysninger til identifikation af kunden og dennes eventuelle repræsentanter, oplysninger om kundens ejerskabsstruktur, oplysninger om kundens reelle ejere og oplysninger om kundens formål og tilsigtede omfang,

de oplysninger, som banken løbende i kundeforholdets fulde levetid indhentede vedrørende selskabet Lantana Trade LLP, herunder oplysninger om transaktioner, oplysninger til brug for den løbende verificering/opdatering af allerede indhentede oplysninger og oplysninger om kilderne til de midler, der blev brugt i forbindelse med kundens transaktioner, og

transaktionsoversigt udvisende Lantana Trade LLP’s transaktioner gennem Danske Banks estiske filial i kundeforholdets fulde levetid”.

I bogen ”Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag”, kapitel 10 (”Beskidte hænder”), er der omtale af det nu opløste selskab Lantana Trade LLP som værende en tidligere kunde i bankens estiske filial.

Landsretten finder ikke grundlag for at fastslå, at de med editionsanmodningerne 7-9 ønskede oplysninger, der angår konkret sagsbehandling i den estiske filial vedrørende en specifik kunde, må antages at kunne være af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 7, 8 og 9 tages herefter ikke til følge.

Editionsanmodning 24, 25 og 26

Editionsanmodningerne angår:

”De oplysninger om selskabet SP Trading Ltd., som banken havde indhentet i forbindelse med etableringen af kundeforholdet, herunder oplysninger til identifikation af kunden og dennes eventuelle repræsentanter, oplysninger om kundens ejerskabsstruktur, oplysninger om

kundens reelle ejere og oplysninger om kundens formål og tilsigtede omfang,

de oplysninger, som banken løbende i kundeforholdets fulde levetid indhentede vedrørende selskabet SP Trading Ltd., herunder oplysninger om transaktioner, oplysninger til brug for den løbende verificering/opdatering af allerede indhentede oplysninger og oplysninger om kilderne til de midler, der blev brugt i forbindelse med kundens transaktioner, og

transaktionsoversigt udvisende selskabet SP Trading Ltd.'s transaktioner gennem Danske Banks estiske filial i kundeforholdets fulde levetid".

I bogen "Beskidte Milliarder – da Danske Bank blev centrum i verdens største hvidvasksag", kapitel 7 ("Best in class"), er der omtale af selskabet SP Trading Ltd. som værende en tidligere kunde i bankens estiske filial.

Landsretten finder ikke grundlag for at fastslå, at de med editionsanmodningerne 24-26 ønskede oplysninger, der angår konkret sagsbehandling i den estiske filial vedrørende en specifik kunde, må antages at kunne være af væsentlig betydning for sagsøgernes anbringender i sagerne, jf. retsplejelovens § 298, stk. 1, jf. § 300, stk. 1.

Sagsøgernes editionsanmodning 24, 25 og 26 tages herefter ikke til følge.

THI BESTEMMES:

Editionsanmodningerne 11, 21, 41, 50, 71, 75, 77, 79, 80, 83, 85, 88, 95, 100, 101, 106, 110, 114 og 115 tages til følge.

Editionsanmodningerne 4, 6, 10, 15, 16, 17, 20, 23, 31, 32, 33, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 53, 59, 62, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 81, 82, 84, 86, 87, 89, 90, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 108, 112 og 113 tages til følge, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodningerne 1 og 22 tages følge for så vidt angår brevet af 8. juni 2007 fra den russiske centralbank til Finanstilsynet, Finanstilsynets brev af 18. juni 2007 til Danske Bank vedrørende den russiske centralbanks henvendelse, referaterne af direktionsmødet og bestyrelsesmødet den 7. august 2007 for så vidt angår dette tema samt referatet af bankens møde med Finanstilsynet den 3. september 2007.

Editionsanmodningerne 27, 28 og 29 tages til følge for så vidt angår den skriftlige henvendelse fra korrespondentbanken, der i marts 2010 gav anledning til

spørgsmål på koncernniveau, referatet af koncerndirektionsmødet den 9. marts 2010 for så vidt angår den estiske filial og den i referatet omtalte AML-rapport samt referatet af koncerndirektionsmødet den 21. september 2010 for så vidt angår den estiske filial, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodningerne 2 og 36 tages til følge for så vidt angår den først udarbejdede handlingsplan og den endelige handlingsplan samt referater af bestyrelsesmøderne den 6. september og 12. oktober 2012 vedrørende drøftelserne om handlingsplanen samt Danske Banks rapport af 24. oktober 2012 vedrørende hvidvaskforebyggelsesmæssige fremskridt.

Editionsanmodning 35 tages til følge for så vidt angår notatet af 26. oktober 2012.

Editionsanmodningerne 37 og 38 tages til følge for så vidt angår Finanstilsynets henvendelse af 4. april 2013 til Danske Bank, mailen fra Danske Banks Group Legal til Finanstilsynet af 5. april 2013 og referatet af mødet den 25. april 2013 mellem den estiske filial og det estiske finanstilsyn.

Editionsanmodningerne 3 og 5 tages til følge for så vidt angår den skriftlige henvendelse fra JPMorgan til direktionsmedlemmet i Danske Bank om ønsket om afbrydelse af korrespondentbankforholdet til den estiske filial, referatet af performance review-mødet den 27. juni 2013 for så vidt angår den estiske filial samt præsentationen af 16. oktober 2013 vedrørende den forretningsmæssige gennemgang af non-resident porteføljen, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodningerne 12, 13, 54 og 55 tages til følge for så vidt angår Group Internal Audits udkast til statusrapport for Q1 2014, som blev forelagt direktionen den 22. april 2014, referatet af revisionsudvalgets møde den 28. april 2014 for så vidt angår den estiske filial, revisionsprotokollatet af 29. april 2014 fra Group Internal Audit samt bestyrelsesmødereferatet af 29. april 2014 for så vidt angår den estiske filial og whistleblowerens beskyldninger, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 73 tages til følge for så vidt angår Lars Mørchs mail af 18. september 2014, et andet direktionsmedlems svar herpå samme dag samt svaret af samme dato fra International Banking.

Editionsanmodning 91 tages til følge for så vidt angår notatet af 15. juli 2015 til brug for revisionsudvalgets møde den 20. juli 2015 samt referatet af mødet for så vidt angår den del af referatet, der angår den estiske filial.

Editionsanmodning 103 tages til følge for så vidt angår audit letter af 16. marts 2016 og Group Internal Audits udkast til statusrapport for 1. kvartal 2016, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodningerne 104, 105 og 107 tages til følge for så vidt angår det interne notat af 17. marts 2017, Group Compliance & AML's orientering af et medlem af direktionen den 20. marts 2017, referatet fra den baltiske Executive Committee's møde den 21. marts 2017 og referatet af direktionsmødet den 28. marts 2017 for så vidt angår den estiske filial, dog således at kundenavne anonymiseres.

Editionsanmodning 109 tages til følge for så vidt angår tidslinjen fremsendt til Finanstilsynet den 6. april 2017 og brevet til Finanstilsynet af samme dato.

Editionsanmodning 111 tages til følge for så vidt angår bestyrelsesmødereferat af 27. april 2017 angående den estiske filial samt skriftlig opdatering til bestyrelsen til brug for mødet den 27. april 2017.

Editionsanmodningerne 7, 8, 9, 14, 18, 19, 24, 25, 26, 30, 34, 39, 49, 51, 56, 57, 58, 60, 61, 63, 64, 72, 74, 76, 78, 102, 116, 117, 118, 119, 120 tages ikke til følge.

Sagerne udsat.

Publiceret til portalen d. 23-11-2022 kl. 10:01

Modtagere: Sagsøgte Danske Bank A/S, Biintervenient California State Teachers' Retirement System m.fl. , Sagsøger Accident Compensation Corporation, Advokat (H) Thomas Bøgelund Norvold, Advokat (H) Henriette Gernaa, Advokat (H) Lotte Calundann Noer, Advokat (H) Jacob Skude Rasmussen, Advokat (H) Søren Locher